

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ
ทดสอบการเรียนการทำงานกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่
ตำบลจันจิ้วได้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

โดยนางสาวจันทร์สวย จันเป็ง และคณะ

10 มิถุนายน 2547

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการตอบบทเรียนการทำงานกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่
ตำบลจันจ้าว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

คณะกรรมการ

สังกัด

1. นางสาวจันทร์爽	จันเป็ง	กลุ่มสร้างฝันวันใหม่
2. นางสาวจินดา	กันแก้ว	มูลนิธิรักษ์ไทย- สนง.พะเยา
3. นายจีรภานุน	จินดาธรรม	กลุ่มสร้างฝันวันใหม่
4. นางสาวแสงดาว	ตาเงิน	กลุ่มสร้างฝันวันใหม่
5. นายประเสริฐ	หาทอง	มูลนิธิรักษ์ไทย- สนง.พะเยา
6. นางสาวเกศริน	กันแก้ว	มูลนิธิรักษ์ไทย- สนง.นราธิวาส
7. นางสาวไกทพย	สอนดี	สำนักงานหลักประกันสุขภาพ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง : การออกแบบที่ปรึกษากระบวนการทำงานเยาวชน กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนสร้างฝัน วันใหม่ ตำบลลับจันจวایดี อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบที่ปรึกษากระบวนการทำงานเยาวชน ปัจจัย เงื่อนไขของการผลักดันให้เกิดการทำงานของกลุ่มเยาวชน และแสวงหาแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันกับกลุ่ม บุคลากร องค์กร และเครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ การสังบทกับกลุ่มเยาวชน สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ อาสาสมัครเยาวชน ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) โดยนำมาข้อมูลวิเคราะห์ จัดระบบข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาบรรยายในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า การเกิดกลุ่มสร้างฝันวันใหม่มาจากแรงกระตุ้นภัยในอันเกิดจากความสนใจของเยาวชนเป็นทุนเดิม ประกอบกับได้รับการกระตุ้นจากการของค์กรแคร์นานาชาติ – ประเทศไทย (มูลนิธิรักษ์ไทย) เข้ามานับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2539 ณ วัดป่าสักหลวง ตำบลลับจันจวایดี อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประจำวันเหมะกับสถานการณ์ปัญหาโรคเอดส์ที่กำลังรุมเร้าในพื้นที่ก่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ด้วยโครงการสร้างการบริหารแบบกลุ่ม โดยมีนายศรีวรรณ มาลธรรม ประธาน นายสรติ จันทะนี นายประเสริฐ ทางอง รองประธาน ต่อมากัดเลือกคณะกรรมการครั้งที่ 2 นายประเสริฐ ทางอง ประธาน นายสรติ จันทะนี นายจรัญ แก่นคำปึก และผู้ประสานงาน นางสาวจันทร์สวาย จันเปี๊ง คณะกรรมการ 5 คน สมาชิก 23 คน หลังจากนั้นได้ปรับรูปแบบการบริหารงานใหม่ ซึ่งเน้นการบริหารกลุ่มเป็นแบบหลวงๆ ไม่ตัวจะเป็นลักษณะช่วยกันทำงาน ตามความสามารถ ความตั้งใจ เวลา และโอกาสต่างๆตามความพร้อมของกลุ่ม ต่อมาเกิดการรวมกลุ่มของทีมงานเพื่อนร่วมฝันดำเนินรายการวิทยุ ประสบการณ์การทำงานสามารถพัฒนาโครงการ พ.ศ 2540 – 2546 จำนวน 16 โครงการ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ เยาวชนคิดเป็นทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกับเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจนการดูแลผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ จนสามารถสร้างความตระหนักต่อสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยปิดโอกาสให้เยาวชนและกลุ่มเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้กระบวนการคิด วิเคราะห์ สะท้อนสภาพปัญหาของเยาวชน ตลอดจนหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเยาวชนเอง ถือว่าเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมความคุ้มและป้องกันโรคเอดส์ ในลักษณะการทำงาน “ จำกเพื่อนถึงเพื่อน ” กับกลุ่มเยาวชนหลุյง ชาด ที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี ในพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ดำเนินกิจกรรม สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเอดส์ผ่านสื่อบุคคล สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ผ่านสื่อผลกระทบ สร้างกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านสื่อวิทยุ และสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเอดส์ร่วมกับห้องถันโดยแกนนำเยาวชน การดำเนินกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ทำให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ จน

สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ จนกล้าพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องถุงยางอนามัยกับกลุ่มเพื่อน และครอบครัวมากขึ้น ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้ติดเชื้อเอ็อดส์จากด้านลบโดยเป็นด้านบวกจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อย่างปกติ นอกจากนี้ยังเกิดอาสาสมัครเยาวชนที่มีเทคนิคทักษะด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอ็อดส์ รวมถึงพัฒนาวุฒิภาวะความเป็นผู้นำมากขึ้นจนสามารถนำความไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตในประจำวันได้ และยังขยายเครือข่ายรณรงค์ป้องกันเอ็อดส์ในกลุ่มเยาวชน และจัดตั้งกลุ่มเยาวชนในชุมชนจนได้รับการยอมรับจากชุมชน หน่วยงานราชการ องค์กรภาครัฐบาล และองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณูปโภคที่ตั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณะโดยทั่วไป นอกจากนี้เกิดกระบวนการพัฒนาทีมงาน หรือเรียกว่า “ คนทำงาน ” สร้างฝันวันใหม่ ใช้ชื่อเรียกว่า “ บันไดแห่งการเรียนรู้ 10 ขั้น ” ถือว่าเป็นการพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้กลายเป็นคนทำงาน

สรุปปัจจัยหลักดันให้เกิดการทำงานของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ แม้กระนั้นการดำเนินการดังกล่าว รักษาอยู่ ประกอบด้วย ปัจจัยหลัก อุดมการณ์ แรงศรัทธา การได้สนับสนุนจากครอบครัว และครอบครัว ปัจจัยรอง บุคลากร สมาชิกกลุ่มมีความรู้ความสามารถหลากหลายด้าน อาทิเช่น ทักษะการเขียนโครงการ เป็นวิทยากรกลุ่ม การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ และมีประสบการณ์การทำงานเชิงรณรงค์ป้องกันเอ็อดส์ การสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรท้องถิ่น ในการประสานทรัพยากร ความร่วมมือ สนับสนุนด้านเงินทุนและวิชาการ ปัจจัยเสริมคือผลงานกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม จนได้รับการยอมรับข้างชุมชนในระดับต่างๆ จังหวัด ภาค ประเทศไทย ต่างประเทศ จนได้รับชื่อเสียง รางวัลเชิดชูเกียรติด้านการทำงานที่มีคุณประโยชน์แก่สังคม ชุมชน ประกอบกับแผนงานนโยบายภาครัฐ ภาคเอกชน ที่อื้อต่อการทำงานของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ด้านแนวทางการเชื่อมประสานงานในอนาคต คือการเป็นกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในชุมชนที่เป็นเวทีของเยาวชนได้เข้ามารีียนรู้แบบลองผิดลองถูกการทำงานพัฒนาชุมชน ซึ่งมีการสืบหอดการทำงานรุ่นต่อรุ่น โดยเปลี่ยนทีมบริหารงานเป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าทดแทนคนรุ่นก่อนพัฒนา ที่มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ข้อเสนอแนะการทำงานต่อ กลุ่มเยาวชนต้องมีความต่อเนื่องทั้งด้านเงินทุน การสนับสนุนเชิงวิชาการ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเยาวชน ด้วยการทำงานในลักษณะเป็นการขยายเครือข่ายแบบ “ เพื่อนถึงเพื่อน ” ผ่านรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่อาศัยความหลากหลายทางชีวภาพ ท้ายที่สุดต้องการกับบุคคลรอบข้างกับเยาวชนด้วย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง ได้ด้วยความร่วมมือและสนับสนุนของบุคคล องค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่มีวิจัยขอรับพระคุณอย่างสูง แก่ คุณพร้อมบุญ พานิชภัคดี นายแพทัย์สมศักดิ์ ศุภวิทย์กุล อาจารย์นเรศ สองคราชห์สุข ดร.ยิ่งยง เทาประเสริฐ ที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์กับการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ทีมวิจัยขอแสดงความขอบคุณ ผู้ให้การสนับสนุนทุน วิชาการ ประสานแผนงานกิจกรรมร่วมกัน พร้อมทั้ง ให้ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ อันประกอบด้วย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานควบคุมโรค เขต 10 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย ศูนย์ป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ สถานีวิทยุกระจายเสียง 914 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย สถานีวิทยุกระจายเสียงประจำ นำจีดจังหวัดเชียงราย ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน ที่ว่าการอำเภอแม่จัน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่จัน โรงพยาบาลแม่จัน สถานีตำรวจน้ำอำเภอแม่จัน พัฒนาชุมชนอำเภอแม่จัน สำนักงาน ประถมศึกษาอำเภอแม่จัน โรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนศึกษาส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนห้วยสัก วิทยาคม โรงเรียนอนุบาลสันทราย โรงเรียนอนุบาลแม่จัน และโรงเรียน สถานีอนามัยต่างๆ ในพื้นที่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และองค์กรพัฒนาเอกชน อาทิเช่น มูลนิธิรักษ์ไทย มูลนิธิเข้าถึงเด็กส์ - สำนักงานเชียงราย มูลนิธิพัฒนาเครือข่ายเด็กส์ภาคเหนือ องค์กรยูนิเซฟ องค์การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ การสาธารณสุข องค์การบรรเทาแห่งคริสตจักรนอร์เวย์ ศูนย์ความร่วมมือไทย - สาธารณรัฐด้านสาธารณสุข คณะกรรมการเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณสุข ประโยชน์ด้านเด็กส์ เครือข่ายเยาวชน พัฒนาอิสระ และองค์ท้องถิ่น เทศบาล องค์การปกครองส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง เยาวชนในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ที่ผ่านมาพร้อมให้ข้อมูล และข้อเท็จจริง

งานวิจัยครั้งนี้ไม่อาจสำเร็จได้หากขาดความความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน โดยเฉพาะ สมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ อาสาสมัครเยาวชน ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน และคุณเจริญศิลป์ อินตี๊ดัด คุณใจทิพย์ สอนดี คุณเชิดพงษ์ เหล่ายนต์ คุณพิมณุรักษ์ กันทวี ที่ได้ให้กำลังใจ รวมทั้งตรวจทานเอกสาร พร้อมให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ทีมวิจัยขอคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัย เขตเชียงราย - พะเยา - ฝาง ที่ให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สก.) ที่ให้ทุน สนับสนุนการดำเนินงานวิจัย นับว่าเป็นการจุดประกายแนวคิดให้กับกลุ่มเยาวชน ได้มีโอกาสพัฒนา ความสามารถในการดำเนินงานวิจัยอย่างแท้จริง

ทีมวิจัยขอรับขอพระคุณอย่างยิ่งมา ณ. โอกาสนี้

10 มิถุนายน 2547

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	๑
กิตติกรรมประกาศ	๑
สารบัญ	๔
สารบัญตาราง	๙
สารบัญภาพ	๙
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4 นิยามศัพท์การศึกษา	5
1.5 กรอบแนวคิด	8
บทที่ 2 ทบทวนเอกสารงานวิจัยและงานพัฒนาที่ผ่านมา	
2.1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	9
2.2 อาสาสมัคร	12
2.3 กลุ่มและกระบวนการกรุ่น	13
2.4 การทำงานเป็นทีม	16
2.5 พฤติกรรมวัยรุ่น	18
2.6 โรคเอดส์	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 รูปแบบการวิจัย	22
3.2 ขั้นตอนการวิจัย	23
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
3.4 การตรวจสอบข้อมูล	26
บทที่ 4 บริบทและสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชน	
4.1 สถานการณ์ปัญหาโรคเอดส์จังหวัดเชียงราย	27
4.2 สถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV	27
4.3 สถานการณ์ปัญหาของเยาวชนอัมพาตแม่จัน	39

บทที่ 5 การรวมกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่	
5.1 จุดกำเนิดกลุ่มสร้างฝันวันใหม่	34
5.2 พัฒนาการกลุ่มสร้างฝันวันใหม่	38
5.3 ผลที่เกิดจากการทำงาน	50
5.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงาน	54
5.5 บทเรียนจากการทำงาน	70
บทที่ 6 บทเรียนเรื่องกระบวนการกลุ่ม	
6.1 การพัฒนาโครงการ	74
6.2 การดำเนินโครงการ	75
6.3 เป้าหมาย / วัตถุประสงค์	75
6.4 ลักษณะการดำเนินกิจกรรม	
6.4.1 กิจกรรมผ่านละครหุ่น	77
6.4.2 กิจกรรมผ่านสื่อนิวเคลียร์	90
6.4.3 กิจกรรมโดยแกนนำเยาวชน	107
6.4.4 กิจกรรมผ่านสื่อวิทยุ	116
6.4.5 วิเคราะห์การเลือกใช้สื่อกิจกรรม	131
บทที่ 7 การสร้างกลุ่ม เครือข่าย และขยายผล	
7.1 การขยายทีมงาน	136
7.2 การพัฒนาทีมงาน	140
7.3 การสร้างกลุ่ม	146
7.4 การขยายเครือข่าย	149
7.5 การเชื่อมโยงกับองค์กรอื่น	153
บทที่ 8 สรุปและอธิบายผล	
8.1 บทสรุป	158
8.2 แนวทางการทำงานต่อไป	170
8.3 ข้อเสนอแนะ	172
บรรณานุกรม	ณ
ภาคผนวก	ณ

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 5.1	แสดงรายชื่อสมาชิกกลุ่มสร้างผืนวันใหม่	41
ตารางที่ 5.2	แสดงบทบาทหน้าที่การทำงาน	45
ตารางที่ 5.3	แสดงจำนวนบุคลากรกลุ่ม	46
ตารางที่ 5.4	แสดงรายชื่อ และตำแหน่งในองค์กร	49
ตารางที่ 5.5	แสดงการวิเคราะห์การเกิดกลุ่ม และการดำรงอยู่	66
ตารางที่ 5.6	แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานกลุ่ม	68
ตารางที่ 6.1	แสดงผลการดำเนินโครงการ	75
ตารางที่ 6.2	แสดงรูปแบบการแสดงผลกระทบที่ 1	84
ตารางที่ 6.3	แสดงรูปแบบการแสดงผลกระทบที่ 2	85
ตารางที่ 6.4	แสดงรูปแบบการแสดงผลกระทบที่ 3	85
ตารางที่ 6.5	แสดงรูปแบบกิจกรรมที่ส่งต่อการเปลี่ยนพัฒนาระบบ	103
ตารางที่ 6.6	แสดงการเปรียบเทียบกิจกรรมแต่ละตำบล	113
ตารางที่ 6.7	แสดงผังการจัดรายการวิทยุ	126
ตารางที่ 6.8	แสดงรูปแบบการจัดรายการวิทยุ	128
ตารางที่ 6.9	แสดงรูปแบบการดำเนินกิจกรรมโครงการ	131
ตารางที่ 6.10	แสดงการทำงานวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งการทำงาน	134
ตารางที่ 7.1	แสดงการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย บันได 10 ขั้น	145
ตารางที่ 7.2	แสดงการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย กลุ่ม	148
ตารางที่ 7.3	แสดงการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย เครื่องข่าย	152

สารบัญภาพ

หน้า

แผนผังที่ 5.1	แสดงโครงสร้างกลุ่มสร้างผืนวันใหม่	40
แผนผังที่ 5.2	แสดงโครงสร้างการบริหารงาน	43
แผนผังที่ 5.3	แสดงโครงสร้างการบริหารงานตามสายงาน	44
แผนผังที่ 5.4	แสดงโครงสร้างเพื่อนร่วมผืน	48
แผนผังที่ 6.1	แสดงการพัฒนาโครงการ	74
แผนผังที่ 6.2	แสดงกระบวนการผลิตสื่อละครหุ่น	78
แผนผังที่ 6.3	แสดงการทำงานเป็นทีมผ่านการแสดงละครหุ่น	88
แผนผังที่ 6.4	แสดงขั้นตอนสร้างความรู้ พัฒนาทักษะแก่เยาวชน	91
แผนผังที่ 6.5	แสดงการจัดกิจกรรมโดยอาสาสมัครเยาวชน	100
แผนผังที่ 6.6	แสดงกระบวนการทำงานโครงการ	108
แผนผังที่ 6.7	แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมผ่านสื่อวิทยุ	117
แผนผังที่ 6.8	แสดงโครงสร้างการทำงานเพื่อนร่วมผืน	120
แผนผังที่ 6.9	แสดงการจัดรายการวิทยุ	124
แผนผังที่ 7.1	แสดงรูปแบบการทำงานโครงการ	141
แผนผังที่ 7.2	แสดงกระบวนการพัฒนาเยาวชน บันได 10 ขั้น	144
แผนผังที่ 7.3	แสดงการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ	147
แผนผังที่ 7.4	แสดงการขยายกลุ่มเครือข่ายแบบทางการ	149
แผนผังที่ 7.5	แสดงการเชื่อมประสานงานกับหน่วยงาน	154

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

โรคเอดส์ เป็น โรคร้ายแรง และมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านกฎหมาย ตลอดจน จริยธรรมต่อประชาชนโดยส่วนร่วม จากการที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ทุกประเทศ ทั่วโลกต่างทำการรณรงค์เผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบถึงอันตรายอันเกิดจากโรคนี้ สำหรับประเทศไทยอัตราการติดเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ได้เพิ่มสูงขึ้น และแพร่กระจายไปยังทุกภาคของประเทศไทย จากรายงานสถานการณ์โรคเอดส์ กองระบบวิทยา กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ พ.ศ 2527 จนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2546 พบว่า ผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อที่มีอาการจากสถานบริการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้น 293,528 ราย และมีผู้เสียชีวิต 68,327 ราย โดยจำแนกเป็นผู้ป่วยเอดส์ จำนวน 217,989 ราย และมีผู้เสียชีวิต 59,926 ราย (ตายปีที่เริ่มป่วย) ผู้ติดเชื้อที่มีอาการ จำนวน 80,539 ราย และมีผู้เสียชีวิต 8,401 ราย (ตายปีที่เริ่มป่วย) และผู้ป่วยเอดส์ที่พบกลุ่มอายุที่มากที่สุดอยู่ในช่วงวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 20 – 39 ปี พนวักลุ่มอายุ 25 – 29 ปีมีผู้ป่วยมากที่สุด ร้อยละ 26.73 รองลงมาอายุ 30 – 34 ปี ร้อยละ 25.35 อายุ 35 – 39 ปี ร้อยละ 15.65 อายุ 20 – 24 ปี ร้อยละ 10.13 และต่ำที่สุดในกลุ่มอายุ 10 – 14 ปี ร้อยละ 0.1 (กองระบบวิทยา : 2546)

จากสถานการณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การแพร่ระบาดของโรคเอดส์นั้นถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญเร่งด่วน ซึ่งมีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขและหาแนวทางป้องกัน ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ดำเนินงานรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ตามแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ สามารถลดอัตราการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น (คณะกรรมการเตรียมความพร้อมฉุนเฉน : 2540) ซึ่งแม่นลังคอมไทยโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาเอดส์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยสามารถลดอัตราการเพิ่มของผู้ป่วยรายใหม่ได้ในระดับหนึ่ง (นายแพทย์วิวัฒน์ ใจดี : 2546) จากการประมาณการสำนักงานโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ปัจจุบันนี้มีจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ประมาณหนึ่งล้านคน ทั้งนี้ยังไม่นับรวมผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ จะเห็นได้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคเอดส์ยังมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทุกภาคของประเทศไทย นอกจากนี้ การกระจายของโรคได้ขยายจากกลุ่มประชาชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ผู้ติดยาเสพติด หญิงรายนับร้อย ทางเพศ ผู้ใช้แรงงานยาเสพติด เป็นต้น สูงกลุ่มประชาชนทั่วไป ก่อให้เกิดผลกระทบมากมายสำหรับการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก เพราะต้องนำงบประมาณมาทุ่มเท เพื่อใช้การรักษาพยาบาลและการป้องกัน ยังทำให้ความเจริญประitech ลดลง เกิดผลเสียในด้าน การผลิต

รายได้ ปัญหาขาดแรงงานตลอดจนคุณภาพชีวิตประชาชน (พิมพุรักษ์ กันทวี : 2546) จากสภาพปัญหา ทั้งหลายเหล่านี้ ประเทศไทยได้มีการใช้แผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ (ปี 2535 – 2539) เป็นกรอบนโยบายในการรณรงค์โรคเอดส์อย่างกว้างขวาง ส่งให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โรคเอดส์ที่ดีขึ้น ถึงแม้หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนจะระดมกำลังเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โรคเอดส์ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในการป้องกันโรค โดยใช้สื่อแบบทุกประเภท และ เพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถยับยั้งการแพร่กระจายของโรครายนี้ไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ประชาชนบางกลุ่ม เช่น กรรมกรผู้ใช้แรงงาน เกย์ตระ และกลุ่มเยาวชน ยังพบผู้ป่วยโรคเอดส์ในภาคเหนือ ตอบบนมากที่สุดในประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ 6 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน อันประกอบ ด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน

อย่างไรก็ตามการกำหนดให้งานป้องกันเป็นกลวิธีหนึ่งในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค เอดส์โดยการปรับเปลี่ยนมาตรการป้องกันโรค เพื่อมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และมุ่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยให้แพร่หลายขึ้น โดยมีมาตรการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ใน ปัจจุบันคือการให้สุขศึกษาและการส่งเสริมใช้เพศสัมพันธ์มีความปลอดภัยไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ (นายแพทย์วิวัฒน์ ใจนพิทยากร : 2546) โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักรู้ปัญหา ทางด้านการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เท่าที่ควรและความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์เอดส์เป็นไปอย่างจำกัด โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อค่อนข้างสูง

เนื่องมาจากการรุนแรงเป็นช่วงวัยที่เด็กกำลังจะก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ความรู้สึกว่าเป็นเด็กกำลัง หมวดไปแต่ความเป็นผู้ใหญ่ยังไม่เข้าใจเพียงพอและเป็นวัยของความว้าวุ่นและเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ ของชีวิตและอนาคต ช่วงเวลาที่เรียกว่าวัยรุ่น ได้มีการกำหนดอายุอย่างชัดเจนในแต่ละสังคมแต่โดยทั่วไป อาจเริ่มตั้งแต่อายุ 12 – 13 ปีไปจนถึงอายุ 19 ปี หลังจาก 19 ปีก็จะย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาวและจนอายุ 24 ปี ก็จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ทางเพศแบบต่างๆ ของวัย รุ่นอาจกล่าวได้ว่าเกิดจากการพัฒนาการด้านร่างกาย ซึ่งเป็นอิทธิพลของฮอร์โมนจะแสดงลักษณะของ เพศชายและเพศหญิงอย่างชัดเจนรวดเร็วมากขึ้น ผู้หญิงเริ่มมีทรวงอก มีทรวงอก ผู้ชายมีเสียงเปลี่ยน และมีขนขึ้น อีกด้านหนึ่งคืออารมณ์ที่จะเริ่มรุนแรงมากขึ้น มีความคิดเป็นของตนเองมาก และอารมณ์ เปลี่ยนแปลงได้จงจากอิทธิพลของฮอร์โมนดังกล่าว ทางด้านสังคมจะขอบความเป็นอิสระและยึดถือว่า กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมาก ชอบการลองผิคลองถูก ในขณะเดียวกันก็พยายามจะแก้ปัญหาด้วยตนเอง สำหรับด้านที่สำคัญต่อการเกิดปัญหาทางเพศโดยตรง คือ การมีพัฒนาการทางด้านเพศ เริ่มจากการทำงาน ของฮอร์โมนเพศ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและเกิดแรงขับดันทางเพศ (Sex Drive) ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ เมื่อมีความรู้สึกต้องการทางเพศอย่างรุนแรงจึงอาจมีพฤติกรรมการสำเร็จความใคร่ด้วย ตนเอง อาจชอบพอกับเพื่อนเพศเดียวกัน หรือมีการแสดงอารมณ์ทางเพศกับเพศตรงข้าม ได้ โดยพบว่า วัย รุนแรงพยายามสร้างจุดเด่นให้ตัวเองเพื่อให้เป็นที่สนใจและยอมรับจากเพศตรงข้าม การมีแฟนหรือ มี ความรักใคร่ชอบพอกันจึงเป็นการสนองความต้องการอีกด้านหนึ่งที่สำคัญต่อจิตใจของวัยรุ่น

จากนั้นจึงมีการแสดงความรัก ความชอบพอ และทดลองทางเพศกับเพศตรงข้าม ได้ง่าย ถ้ามีค่านิยมแบบอย่างไม่เหมาะสม วัยรุ่นจะมีปัญหาทางเพศได้ง่าย เช่น การติดโรคทางเพศ และการตั้งครรภ์ (รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ : 2542) ถือว่าเยาวชนก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่มีภาวะเสี่ยง กำลังอยู่ในวัยทำงาน จะเป็นอนาคตของชาติในอนาคต เยาวชนหนุ่มสาวเหล่านี้ส่วนใหญ่กำลังเข้าสู่วัยอยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่ยังขาดความรู้และประสบการณ์เรื่องเพศ เมื่อลองด้วยตนเอง จึงเกิดการผลาดพังได้โดยง่าย บางคนก็ได้ของแถมติดมาด้วย โดยการติดภาระ ผู้หญิงบางคนก็ตั้งห้องเสียงอนาคตไปเลยก็มี และผู้ที่โชคร้ายที่สุดก็คือ ผู้ที่ติดเอดส์ (คู่มืออาสาสมัครเยาวชน โครงการปลดเดลล์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท : 2540)

จากแนวคิดข้างต้นที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดเชื้อเอดส์ในกลุ่มเยาวชนมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดเชียงรายที่มีการระบาดของโรคเอดส์สูงที่สุดในภาคเหนือตอนบนซึ่งทางองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณูปโภคนี้เข้ามาร่วมงานในพื้นที่เพื่อลดอัตราการแพร่ระบาด โรคเอดส์ ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานจนกราฟทั้งสิ้นสุด โครงการฯ ได้มีการผลการประเมินโครงการ ปลดเดลล์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท จังหวัดเชียงราย ซึ่งให้เห็นว่า ได้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนในชนบทไปในทิศทาง และได้ก่อให้เกิดผลพัพธ์ที่ชัดเจนขึ้นแล้ว เช่น การดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องของกลุ่ม “ สร้างฝันวันใหม่ ” (คู่มืออาสาสมัครเยาวชน โครงการปลดเดลล์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท) เป็นที่น่าสังเกตว่าการก่อภาระนิดเดียวกลุ่มสร้างฝันวันใหม่นั้น เริ่มต้นจากการเป็นอาสาสมัครเยาวชนภายใต้โครงการปลดเดลล์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท ตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมา

จนกระทั่งปี 2539 เริ่มจัดตั้งกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ จำนวนปัจจุบันนี้ รวมระยะเวลาเกือบหนึ่งปี ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตัวเยาวชนเองในพื้นที่อำเภอแม่จัน และอำเภอโภกเคียง จังหวัดเชียงราย ที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในชุมชน เริ่มจากการเข้ามาร่วมอาสาสมัคร และ มีกลไกอื่นๆ ที่เอื้อให้เกิดการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ ที่เป็นทั้งแหล่งทุน แหล่งสนับสนุนองค์ความรู้ แหล่งเสนอแนะวิธีการทำงาน ฯลฯ อีกทั้งเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกที่ผ่านมาร่วมกระบวนการเรียนรู้พอสมควร มีการพัฒนาโครงการในแต่ละช่วงและมีความต่อเนื่อง สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ รวมทั้งกิจกรรมหลากหลายรูปแบบวิธีการ ที่มีพัฒนาการ ได้รับจากชุมชนและองค์กรภายนอก ที่ถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจในการทำงานที่ผ่านมา บทเรียนและประสบการณ์เหล่านี้ที่เกิดขึ้นหากได้มีการสรุป ตลอดที่เรียน เพื่อเชื่อมโยงไปสู่งานพัฒนาเยาวชนในพื้นที่อื่นๆ และนำไปสู่การพัฒนาด้านอื่นๆ ต่อไป ซึ่งทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ที่เป็นทีมคณะวิจัยจะได้ กำหนดขอบเขตเรียนที่ชัดเจนและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมต่อไปจากการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่ออดูบทเรียนกระบวนการทำงานของกลุ่มเยาวชน
- เพื่อศึกษาปัจจัย เสื่อน ใจของการผลักดันให้เกิดการทำงานของกลุ่มเยาวชน
- เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกลุ่มสร้างฝันวันใหม่กับกลุ่มนบุคลากร องค์กร และเครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ และกระบวนการทำงานกลุ่มเยาวชนสู่สาธารณะ

คำถามการวิจัย

- บทเรียน ประสบการณ์จากการทำงานของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ มีอะไรบ้าง
- อะไร คือ ปัจจัย เสื่อน ใจ ของการผลักดันให้เกิดการทำงานของกลุ่มเยาวชน
- จะมีแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกลุ่มสร้างฝันวันใหม่กับกลุ่มนบุคลากร องค์กร และเครือข่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคตอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการศึกษารั้งนี้

- ผลการศึกษาสามารถทำให้ทราบ เข้าใจถึงปัจจัย เสื่อน ใจเกี่ยวข้องต่อการส่งผลกระทบ สำหรับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนในปัจจุบัน
- องค์ความรู้ ประสบการณ์ บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน และองค์กรทำงานด้านการแก้ไขปัญหาอุดร์ โดยกระบวนการกลุ่มสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ในงานพัฒนาได้
- ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้ที่สนใจที่จะตั้งกลุ่มเยาวชนรวมถึงการ ดำเนินกิจกรรม และการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับกลุ่มเยาวชนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้ในครั้งนี้ต่อไปได้

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ใช้ระยะเวลาในการวิจัย 14 เดือน โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 : เดือน พฤษภาคม – ตุลาคม 2546
- ระยะที่ 2 : เดือน พฤศจิกายน 2546 – มีนาคม 2547
- ระยะที่ 3 : เดือนเมษายน – มิถุนายน 2546

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

ได้รับเงินทุนสนับสนุนจาก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.)

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มสร้างผืนวันใหม่ ในความหมายที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ซึ่งเป็นทัศนะของสมาชิกกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ให้นิยามของคำว่า “ สร้างผืนวันใหม่ ” แตกต่างกันออกไป พอสรุปภา榴รวมดังนี้

1. กลุ่มเยาวชนชนบทของอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่จัดตั้งโดยองค์การเครื่องนาชาติ - ประเทศไทย (CARE - International Thailand) ปัจจุบันจดทะเบียนนิติบุคคลในนามมูลนิธิรักษ์ไทย ร่วมกับ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเชียงราย และหน่วยงานอื่นๆ ของ จังหวัดเชียงราย เพื่อดำเนินกิจกรรมรณรงค์ป้องกันอุบัติภัย อาทิ ระหว่าง 15 - 25 ปี ในพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. กลุ่มเยาวชนชนบทรวมตัวกันจัดกิจกรรมละครหุ่นกระบอกเชิด ออกระเเวณแสดงละครหุ่นในพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคออดส์ และ การอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อออดส์ ก่อให้เกิดความตระหนกอันจะนำไปสู่การลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ติดเชื้อออดส์ โดยผ่านสื่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. บ้านหลังที่สองที่มีทั้งความรัก ความอบอุ่น ความอ่อนโยน ความอ่อนโยน ความอ่อนโยน ตลอดจนเคยให้กำลังใจ และให้คำปรึกษายามประสบปัญหาแก่เพื่อนเยาวชน และเป็นแหล่งชุดประกายความคิด ความฝันของ เยาวชนผู้มีพลังก้าวเข้ามาระบบการทำงานพัฒนาเพื่อหมู่บ้าน และสังคม
4. โรงเรียน หรือ สถาบันการเรียนรู้สำหรับเด็กเยาวชนที่มีความคิด ความฝัน พร้อมอุดมการณ์ ได้มี โอกาสให้เข้ามาระยิบวิธีการบ่มเพาะปลูกภูมิปัญญาของเยาวชนให้เรียนรู้ และทดลองปฏิบัติ อย่างลงตัวโดยใช้ตัวตนของเพื่อนเป็นมุนย์ที่สมบูรณ์

อาสาสมัครเยาวชน หมายถึง เยาวชนหญิง เยาวชนชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ซึ่งเคยผ่านเข้าร่วมอบรม หรือ กิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการให้เป็นอาสาสมัครเยาวชนในการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน ในโรงเรียน ชุมชน “ ลักษณะจากเพื่อนถึงเพื่อน ”

นอกจากนี้ สมาชิกกลุ่มสร้างผืนวันใหม่แสดงทัศนะของคำว่า อาสาสมัครเยาวชน แตกต่างกันในการ ศึกษารั้งนี้ดังนี้

1. คนที่อาสาเข้ามาระบบการทำงานสิ่งที่อยากรับโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆทั้งสิ้น แม้กระทั่งระยะเวลา และค่าตอบ แทน กลุ่มคนเหล่านี้มักเสียสละเวลาว่างเข้าร่วมกิจกรรม
2. คนที่อาสาเข้ามาระบบการทำงานตามคำสั่งอย่างสมัครใจ และไม่ถูกคาดหวังจากสังคมว่าต้องทำต่อเนื่อง เพราะ ไม่มีบทบาทหน้าที่ต้องรับผิดชอบ ถือว่าเป็นการเรียนรู้อย่างไม่มีภาระไม่มีผิด

3. คนที่มีพัฒนามาจากกลุ่มเป้าหมายยับบนาทเป็นอาสาสมัครเยาวชน โดยมีมุ่งมอง เป้าหมาย
วัตถุประสงค์ตรงสอดคล้องกัน สามารถนำไปขยายต่อให้กับคนอื่น

อาสาสมัครเยาวชนช่วยงานประจำ หมายถึง อาสาสมัครเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นแทนนำ สำหรับติดต่อประสานงาน และจัดกระบวนการเรียนรู้ สร้างทัศนคติความตระหนักรักในการดำเนินกิจกรรม รณรงค์ป้องกันเอดส์กับกลุ่มเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่จัน แต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบแตกต่าง กันตามความถนัด ยกตัวอย่างเช่น ทีมละครหุ่น ทีมวิทยกรอบรม สนทนา กับกลุ่ม ทีมรายการวิทยุ งานธุรการสำนักงาน เป็นต้น

ทีมงานเพื่อนร่วมฟื้น หมายถึง กลุ่มเยาวชนเล็กๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดการขยายผลการดำเนินกิจกรรม รณรงค์ป้องกันเอดส์ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง โดยจัดรายการวิทยุเยาวชนเพื่อเยาวชน “เพื่อนร่วมฟื้น” เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี ทั้งเพศชาย เพศหญิง สถานภาพโสดไม่ครอบคลุม เยาวชนที่แต่งงานแล้ว กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา และสถาบันการศึกษาภาคเอกชน และ การศึกษานอกโรงเรียน รวมถึงเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ

เจ้าหน้าที่ภาสวนам หมายถึง สมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ หรืออาสาสมัครเยาวชนช่วยงานประจำที่สามารถยับบนาทมารับผิดชอบการทำงานโครงการในพื้นที่ต่างๆ ในด้านการติดต่อประสานงาน จัดกิจกรรม

เครือข่ายเยาวชน หมายถึง กลุ่มเยาวชน องค์กรสมาชิกที่ร่วมจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนเชียงราย และเข้ามา ส่วนร่วมขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมกันรณรงค์ป้องกันเอดส์ ยาเสพติด สิทธิเด็ก วัฒนธรรม ในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย ภาคเหนือตอนบน และระดับประเทศไทย

พี.เจ้าหน้าที่โครงการ MSS หมายถึง เจ้าหน้าที่โครงการปลดปล่อยเด็กจากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน ชนบท (Motivation for Safer Sex Among Rural Youth : MSS) ภายใต้องค์การแคร์นานาชาติ – ประเทศไทย (CARE - International Thailand) ปัจจุบันจดทะเบียนนิติบุคคลในนามมูลนิธิรักษ์ไทย

พี.เลี้ยง หมายถึง บุคคล กลุ่ม องค์กร หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ และนอกพื้นที่ การดำเนินกิจกรรม โครงการทั้งหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม สร้างฝันวันใหม่ ตลอดจนให้คำปรึกษาด้านข้อมูลวิชาการ และด้านเทคนิค ทักษะการจัดกิจกรรม

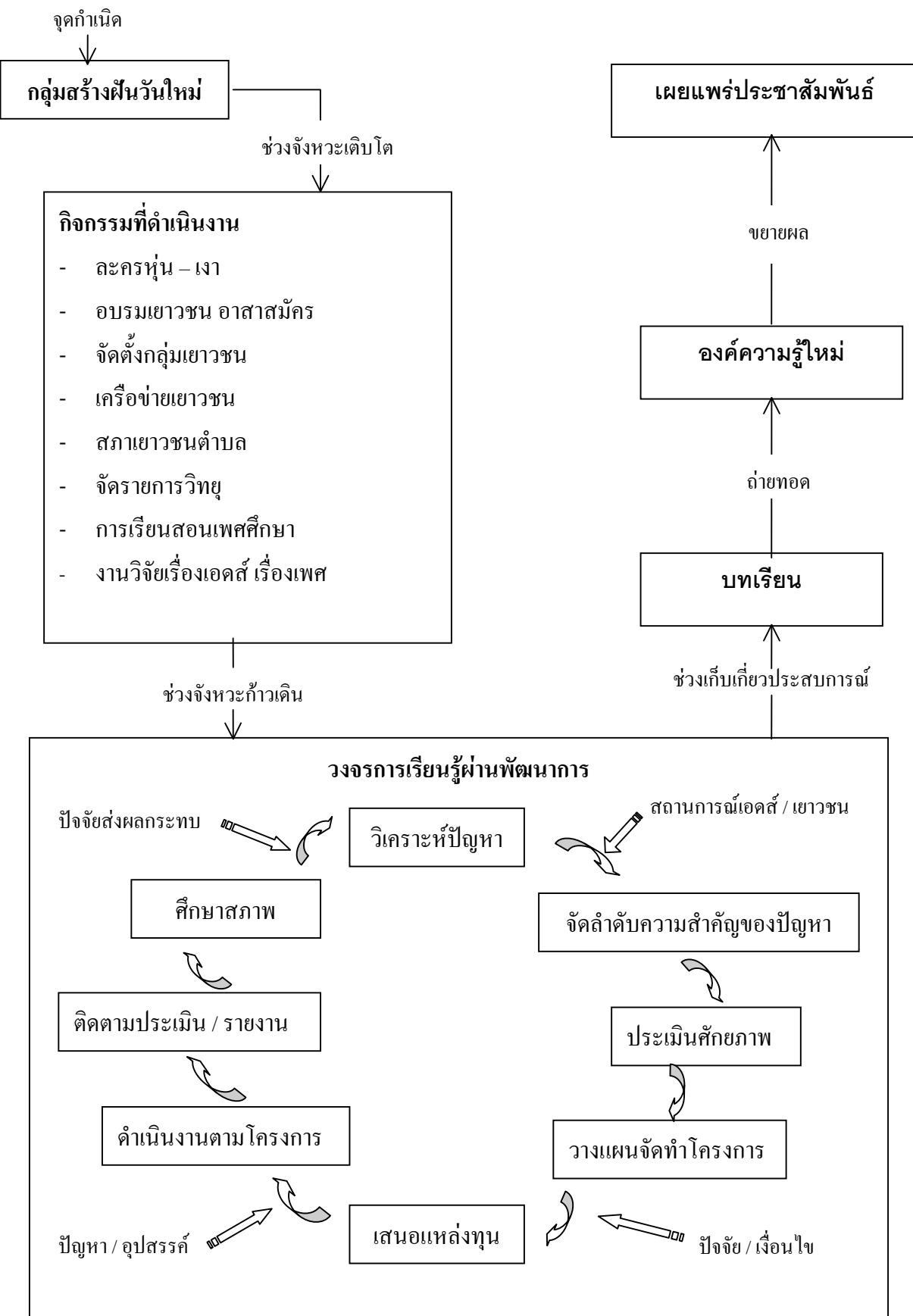
แหล่งทุน หมายถึง หน่วยงานทั้งภาครัฐ รวมถึงองค์กรท่องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณะ ประโยชน์ ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ และประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่

การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่นำอาบุคคลหลายคนมาทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายคล้ายคลึงกัน ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบตามความถนัด ความสนใจ และรูปแบบของทำงานจะเน้นการมี ส่วนร่วมของทุกคนเป็นหลัก และร่วมกันพัฒนาศักยภาพพร้อมกัน

การถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น หมายถึง รูปแบบการทำงานลักษณะหนึ่งที่วัตถุประสงค์ต้องการถ่ายทอดการทำงานโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งแบบทางการ และไม่เป็นทางการระหว่างคนทำงานรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งให้ขึ้นมาทดแทนรุ่นเก่าที่กำลังจะขาดหายไปเนื่องจากภาระส่วนตัว

เงื่อนไขปัจจัย หมายถึง เงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกระบวนการทำงาน เยาวชนให้สามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกันได้ดี ขั้นได้แก่ คุณลักษณะส่วนตัวของอาสาสมัคร เยาวชน ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครกับชุมชน กระบวนการทำงาน ตลอดจนบทบาทการสนับสนุนขององค์กรที่เลี้ยง และแหล่งทุน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเสนอรายงานการวิจัยครั้งนี้ ทีมวิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่ใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาอธิบายและปรากฏการณ์ที่พ้นจากการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับงานอาสาสมัคร
3. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม กระบวนการการกลุ่ม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม
5. แนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ พฤติกรรมวัยรุ่น และทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม

ความหมายของการเรียนรู้

เบอร์ตัน (Buurton. 1963 , อ้างใน สุวัฒน์ วัฒนาวงศ์ : 2544) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลและเป็นปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งจะทำให้บุคคลได้รับการตอบสนองของเข้า และจะทำให้เขาสามารถสู้กับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ครอว์และครอว์ (Crow ade Crow. 1969 , อ้างใน สุวัฒน์ วัฒนาวงศ์ : 2544) ซึ่งกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง (Change) การได้รับลักษณะ ความรู้ และทักษะคติ ทั้งหลาย การเรียนรู้จึงทำให้บุคคลมีการปรับตัวทั้งในด้านส่วนตัว และทางด้านสังคม แนวความคิด เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนับได้ว่า เป็นเรื่องของการเรียนรู้โดยตรง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงใดๆ จึงนับว่า ย่อมจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้นเสมอ ซึ่งถือว่าอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)

พรพิไล เลิศวิชา (อ้างใน ปาริชาติ วัลย์เสถียร : 2543) “ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีศักยภาพในการพัฒนาศักยภาพการดำรงชีวิตอยู่ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและพึงคนเองได้ กระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการอันมีรากอยู่ที่ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้แยกระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิต การรับรู้และการปฏิบัติ เนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้เป็นหนึ่งเดียว

สมบูรณ์ ศาลาชีวิน (2526) สรุปความหมายของการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอันเกิดจากการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการที่ผู้เรียนปรับตัวเองเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า เพื่อให้ บรรลุถึงเป้าหมายและในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงนี้ครอบคลุมถึงกระบวนการทำงานต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งด้านอารมณ์ ทัศนคติ การปรับตัวด้านสังคม

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2544) ให้ได้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับสิ่งเร้า และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวควรจะมีลักษณะที่ถาวรพอสมควร ซึ่งก็คือการได้รับประสบการณ์

นิยามความหมายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดหนึ่งที่ได้นำมาใช้ในการพัฒนาดำเนินกิจกรรมของเยาวชน และกิจกรรมต่างๆ ให้มีคุณภาพ สามารถนำมาปฏิบัติได้ ซึ่งในทศนะของนักคิด นักวิชาการ ได้นำเสนอแนวคิด การมีส่วนร่วมในการพัฒนาไว้ดังนี้

สหประชาชาติ (United Nations. 1981 , อ้างใน ตะติยา กາພສູວຮຣນ : 2546) ได้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำและเกี่ยวข้องมวลชนในระดับต่างๆ ดังนี้

1. ในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทั้งสังคม และการจัดสรรทรัพยากร
2. ในการกระทำการโดยสมัครใจต่อภารกิจกรรมและโครงการ

ไฟโรจัน สุขสัมฤทธิ์ (2531) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้นๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2525 , อ้างใน จำกา จันทรากาศและคณะ : 2545) ได้สรุปหลักการและแนวทางการพัฒนาประชาชนให้มีส่วนร่วมว่าต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินกิจกรรมในลักษณะกลุ่ม สร้างพลังกลุ่มที่จะรับผิดชอบร่วมกันปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว โดยคำนึงถึงขีดความสามารถที่จะพึงคนของสามารถทำต่อไปได้ กิจกรรมที่ดำเนินการต่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำเป็นผู้บุกเบิกและชักนำชาวบ้าน และขั้นตอนการดำเนินงานต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ แบ่งได้ดังนี้

1. ร่วมทำการค้นคว้า ศึกษาปัญหา สาเหตุและความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหา สร้างรูปแบบ วิธีการแก้ไข หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ สนับสนุนความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา

4. ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัด หรือปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ
6. ร่วมลงทุนตามขีดความสามารถของตนเอง
7. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ หรือกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย
8. ร่วมควบคุมติดตาม ประเมินผล ซ้อมบำรุงและรักษาโครงการให้ใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

การเรียนรู้แบบส่วนร่วม

ปาริชาติ วัลย์เสถียร และคณะ (2534) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสมรรถภาพของชุมชนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะลักษณะของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ได้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำ-ผู้ตาม และที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงมากที่สุดวิธีหนึ่ง

สมณฑา พรมบุญ และคณะ (จัดใน ปาริชาติ วัลย์เสถียร และคณะ : 2534) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมถึง 3 วิธีการหลักๆ ที่ใช้ได้ผลดีมาแล้วหลายสถานการณ์ คือ

1. กระบวนการกรุ่น (Group Dynamics ,Group Process) เป็นกระบวนการของการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีแรงจูงใจร่วมกันในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อกันและกัน

หลักการสำคัญของกระบวนการกรุ่นประกอบด้วย

- ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้
- ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด
- เน้นกระบวนการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ความรู้โดยกลุ่ม

2. การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) เน้นการจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และให้สำเร็จของกลุ่ม โดยทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจกัน สมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของพร้อมๆ กับการดูแลเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มคือ ความสำเร็จของทุกคน

3. การเรียนรู้แบบการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivist) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ต้องแสวงหาความรู้ และสร้างรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ความแข็งแกร่ง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่นๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ๆ และนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง ตรวจสอบกับสิ่งใหม่

แนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ คือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ ความรู้เดิมเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และคุณภาพของการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับบริบทที่เกิดขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับงานอาสาสมัคร

ความหมายอาสาสมัคร

สมพร เทพสิทธา (2541 อ้างใน กฤษณี ปั่นนิล : 2546) ได้ให้ความหมายของอาสาสมัครว่า หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน

Giles Darvill And Brain Munday (1984, อ้างในกฤษณี ปั่นนิล : 2546) ให้ความหมายของอาสาสมัครว่า บุคคลที่ทำงานด้านการให้บริการโดยไม่มีค่าตอบแทน และลักษณะงานที่ทำนั้นมีระเบียบแบบแผน และเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม ที่จำกัดความดังกล่าวไม่ได้ใช้ในทุกรูปแบบ แต่จะใช้รูปแบบที่ต้องการแบ่งแยกชัดเจน จากผู้ที่ให้ความช่วยเหลือชุมชน โดยการให้บริจาก

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2534) สรุปว่า อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่มีครรภาระจะทำงานเพื่อสาธารณะประโยชน์ โดยคำนึงถึงเวลาว่าง ความสามารถ และความตั้งใจของมืออุ่น เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม แก่องค์การ และผู้ประสบความทุกข์ยาก เดือดร้อน โดยไม่มีค่าจ้างตอบแทนในการทำงาน และมิได้ยึดงานที่ปฏิบัติอยู่เพื่อเป็นอาชีพ ทั้งนี้การปฏิบัติงานดังกล่าวอาจเป็นการให้บริการทั้งทางตรง (Direct Service) หรือทางอ้อม (Indirect Service) ก็ได้

ประเภทอาสาสมัคร

บุญเจือ ถินนคร และศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2534 อ้างในกฤษณี ปั่นนิล : 2546) จำแนกประเภทของอาสาสมัครไว้ 3 ประเภท ได้แก่

1. อาสาสมัครฝ่ายบริการ ได้แก่ การที่ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหาร กรรมการพิจารณาเรื่องราวต่างๆ หรืออาจเป็นผู้นำในการเข้ารับผิดชอบการปฏิบัติงานใดๆ อีกอย่างหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้โดยอาจได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ได้
2. อาสาสมัครให้บริการโดยตรง ได้แก่ การที่ผู้สมัครอาสาสมัครภายนอกไปต่อโครงการต่างๆ หรืออาจเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ธุรการประจำสำนักงาน
3. อาสาสมัครเข้าเป็นสมาชิก ได้แก่ การที่ผู้อาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร และออกเสียงแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโปรแกรมต่างๆ ซึ่งผู้สมัครอาจได้รับการเลือกตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ หรือผู้แทน หรืออาจมีสิทธิออกเสียงเพื่อกิจการใดๆ ด้วยก็ได้

วัฒนา นวลดสุวรรณ์ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร : 2534 , อำเภอ กฤษฎี ปีนนิล : 2546) จำแนกประเภทของงานไว้ 2 ประเภท คือ

1. อาสาสมัครด้านบริหาร (Administrative Volunteer) คืออาสาสมัครที่ช่วยทำงานด้านการบริหารงานต่างๆ ขององค์การ เช่น งานธุรการ งานด้านการเงิน งานงบประมาณ งานด้านการประชุมคณะกรรมการ เป็นต้น
2. อาสาสมัครด้านบริการ (Service Volunteer) คือ อาสาสมัครที่ช่วยทำงานด้านการให้บริการ หรือการส่งเคราะห์แก่ประชาชนต่างๆ เช่น การแนะนำแก่ไขปัญหา การส่งเคราะห์ผู้เดือดร้อน ฯลฯ

3. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม กระบวนการกรุ่น และทำงานเป็นทีม

ความหมายของกลุ่ม

กลุ่ม (Group) หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ภายใต้สภาพแวดล้อมใดใดก็ได้ เช่น ภายในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 , อำเภอ กฤษฎี บุรีรัมย์) ชื่อ เคmp (Kemp) ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันมีการพึ่งพาอาศัย และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพึงพอใจ มีการยอมรับและเคารพในความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

กินดา วัชรสิงห์ (อำเภอ บุรีรัมย์ มาอ่อง : 2537) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มาร่วมตัวกัน โดยมีลักษณะสำคัญคือ มีความสัมพันธ์กัน มีการรับรู้ว่าตนเองมีความสนใจและเป้าหมายร่วมกัน และมาร่วมตัวกันเพื่อความสำเร็จของกิจกรรมในการทำงาน

พิทยา สุวรรณชฎา (2517) ได้กล่าวถึงกลุ่มในลักษณะที่เรียกว่า กลุ่มสังคม โดยกลุ่มสังคมหมายถึง กลุ่มนบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีปฏิกริยาโต้ตอบในทางสังคมซึ่งกันและกัน (Social Interaction) โดยพฤติกรรมทางสังคมจะเกิดขึ้นได้ก่อต่อเมื่อมีการกระตุ้น หรือเร้าใจให้อิทธิพลหนึ่งปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการตอบสนองอิทธิพลหนึ่งได้ การแสดงปฏิกริยาโต้ตอบกันในกลุ่มนี้อาจมีได้ทั้งในลักษณะของการติดต่อทางตรง หรือทางอ้อม สามารถของกลุ่มแต่ละคนจะต้องมีสิทธิ (Right) และความรับผิดชอบในหน้าที่ (Responsibility) และสามารถที่จะแยกแยะผู้ที่มีเป็นสมาชิกออกจากผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก และสามารถใช้เป็นแนวทางให้สมาชิกของกลุ่มที่คาดหวังที่มีบทบาทของสมาชิกแต่ละคนได้ติดต่อจากกัน ทำให้เกิดมีการบังคับโดยตรง หรือโดยอ้อม เพื่อจะให้สมาชิกแต่ละคนยอมรับและประพฤติตามสิทธิ และหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอีกด้วย

กระบวนการกลุ่ม

พงษ์พันธ์ พงษ์โภสกา (2542) กระบวนการกลุ่มจะเริ่มขึ้นนับตั้งแต่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เมื่อมุ่งมั่นเข้ามาร่วมกลุ่มกันก็จะเกิดเป็นบทบาทของ กลุ่มขึ้นมา ทั้งนี้ เพราะกลุ่มมีอิทธิพลอยู่ในตัวของมันเอง อิทธิพลของกลุ่มสามารถที่จะขัดเกลาลักษณะ ท่าทีที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์พัฒนาหรือล้าหลังหลวงก็ตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ปัจจัยในหลายประการในกลุ่ม เช่น คุณภาพของสมาชิกในทีม ความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ตลอดถึง ระเบียบ วิธีปฏิบัติที่รัดกุมเหมาะสม นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันยังก่อให้เกิดพลังในการทำงาน เพราะ งานที่ยากจะมีปริมาณมากก็สามารถจะทำงานให้สำเร็จได้โดยง่ายรวดเร็วซึ่งโดยปกติงานลักษณะดังกล่าว ถ้าต่างคนต่างทำก็จะสำเร็จได้ยากหรือถ้าสำเร็จได้ก็อาจจะล่าช้า และไม่ได้เท่าที่ควร การเกิดขึ้นของกลุ่ม (Group Formation)

กลุ่มมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นการรวมกลุ่มของคนแปลกหน้า หมายถึง กลุ่มคนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นเครือญาติกัน หรือ เสน่ห์เพื่อนฝูงที่สนิทสนมกันเท่านั้น แต่ต้องเป็นกลุ่มคนที่เปิดรับสมาชิกที่แปลกหน้าหรือคนอื่นที่อยู่ ใกล้ให้เข้ามาร่วมในกลุ่มให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. การมาร่วมตัวของสมาชิกเป็นไปอย่างสมัครใจ หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มสามารถ ที่จะเข้าหรือออกจาก การเป็นสมาชิกภาพของกลุ่มหรือองค์กรได้อย่างเสรี และเป็นอิสระ

3. ความเท่าเทียมกันในการทำงานในองค์กรหรือกลุ่ม หมายถึง การที่คนในกลุ่มหรือ ในองค์กรสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น พูดคุยได้อย่างเท่าเทียม เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ มีส่วนร่วมในองค์กรหรือในกลุ่มอย่างแท้จริง แต่ทั้งนี้ความเท่าเทียมกันดังกล่าวมิได้หมายความว่า กลุ่ม หรือองค์กรนั้นขาดการควบคุม หรือบังคับบัญชาแต่อย่างใด องค์กรหรือกลุ่มยังจำเป็นที่ต้องมีระบบ ดังกล่าวอยู่เพียงแต่ว่าการมีระบบดังกล่าวไม่ได้เป็นไปเพื่อการเกือบหนุนการทำงานในลักษณะของการ อุปถัมภ์ ซึ่งพบมากในประเทศไทย ที่คนยังต้องให้ความสำคัญกับความเป็นผู้ใหญ่ผู้น้อยอยู่

การเกิดกลุ่ม

1. ขั้นก่อตัวของกลุ่ม เป็นการรวมตัวที่เกิดจากการพูดคุย แสดงความคิดเห็น การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันจนกลายมาเป็นการกระตุนให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันให้คำนึงถึงสิ่งที่กลุ่ม องค์กรกำลังเผชิญอยู่ ขั้นดำเนินการเคลื่อนไหว หรือการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่ม โดยภายหลังจากที่มีการเจรจา ตกลง พูดคุยกันแล้ว ก็ต้องมีการวางแผน มีการวางแผน ระเบียบ และแนวทางในการทำงานสำหรับกลุ่ม

2. ขั้นการเจริญเติบโตและการขยายกิจกรรมของกลุ่ม ในขั้นนี้จะเป็นการพยากรณ์ที่จะระดม ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งจากภายในและภายนอกกลุ่ม โดยอาศัยการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกันในการสร้างเครือข่ายกลุ่ม

ข้อดีของการเข้ากู้ม

1.เพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกัน เป็นการหลีกเลี่ยงความรู้สึกเบื่อหน่าย อาการเซิง ที่เกิดขึ้น ความว้าวหัวใจความวิตกกังวลในเรื่องราวต่างๆทำให้เด็กวัยรุ่นมีสิ่งยึดเหนี่ยวไม่มีความรู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยรุ่นที่มีครอบครัวแตกแยกหรือมีปัญหาในครอบครัวเด็กจะสามารถพูดคุยกับเพื่อนที่มีปัญหาเหมือนกันได้

2.เพื่อช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การอยู่ร่วมกันในสังคมให้มากขึ้น ให้สามารถปรับตัวกับบุคคลอื่นๆในสังคมได้ มีการเรียนรู้บุคคลิกภาพของคนในกลุ่ม เรียนรู้การวางแผนตัวเพื่อเติบโตเป็น ผู้ใหญ่ที่รู้และเข้าใจในบทบาทของตนต่อไป

3.เพื่อช่วยลดความเพ้อฝันลง มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆได้มากยิ่งขึ้น ความเพ้อฝัน เป็นการปรับตัวเพื่อให้พ้นจากความวิตกกังวลในปัญหาต่างๆเพียงชั่วคราว อาจเรียกว่าเป็นฝันกลางวัน (Day Dream) ก็ได้ การเข้ากู้มทำให้ได้กิจกรรมกับเพื่อน ได้มีเพื่อนสนทนากันไม่มีเวลาฝันกลางวัน

4.เพื่อการสันทนาการ เด็กวัยรุ่นจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเบิกบานใจได้ผ่อนคลาย ความตึงเครียด หรือความกดดันในปัญหาที่กำลังประสบอยู่ ปัญหานางปัญหาเด็กไม่สามารถเล่าให้ผู้ใหญ่ฟังได้ เช่น เรื่องความสนใจเพศตรงข้าม เด็กต้องการปิดบังไว้เป็นความลับสำหรับผู้ใหญ่ แต่อย่างเล่าให้ครัวฟังเพื่อระบายความในใจได้ปรับทุกข์กับเพื่อนที่มีปัญหาคล้ายตนเองเพื่อระบายความอึดอัดใจ

5.เพื่อพัฒนาการทางด้านสังคม เด็กได้พบปะเพื่อนต่างเพศและเรียนรู้การเข้าสังคมร่วมกัน การเข้ากู้มเพื่อนจะทำให้เด็กรู้จักการเสียสละ การเห็นแก่ส่วนรวม การประนีประนอมกันเพื่อการอยู่ร่วมกันไม่มีใครสามารถเอาแต่ใจตนเองได้ เมื่อยูไนวัยเด็ก เด็กจะยึดตนเองเป็นใหญ่ (Ego Centric) ไม่มีเหตุผลที่สมควรในการคุมเพื่อน แต่ในวัยรุ่นเด็กเข้ากู้มด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความอดทน มีการรับมติของส่วนใหญ่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อวัยผู้ใหญ่ต่อไป

6.เพื่อความเป็นอิสระส่วนตัว เป็นการได้รับอิสระจากกฎเกณฑ์ทางบ้านไม่ต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่

7.เพื่อตอบสนองอพลังทางเพศ การได้เข้ากู้มร่วมกันทั้งเพศหญิงเพศชายทำให้มีการรู้จักเพศตรงข้ามมากขึ้น และเป็นการได้แสดงออกถึงสิ่งที่ตนสนใจให้รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเพศตรงข้าม ทางที่สังคมยอมรับซึ่งกันและกันและเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกคู่ครองในอนาคตได้

4. แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม

ความหมายของการทำงานเป็นทีม

รั้งสรรรค์ ประเสริฐศรี (2544) ได้ให้ความหมายว่า คนจำนวนหนึ่งที่มีทักษะต่างๆ กันมาทำงานร่วมกัน และมาทำงานเดียวกันหรือแนวทางร่วมกันโดยต่างรับผิดชอบร่วมกัน “ทีม” จะถูกกำหนดโดยความมุ่งมั่น (การให้คำสัญญา) ร่วมกัน ซึ่งแตกต่างจากลักษณะที่มีความมุ่งมั่นให้คำสัญญาจากภายในกลุ่มเองที่อาจจะไม่แข็งแกร่งพอ ก็ได้ ทีมหนึ่งๆ อาจสัมฤทธิผลในการทำงานเป็นกลุ่มก้อนแต่ต่างจากลูกทีมแต่ละคนบางครั้งก็อาจทำงานได้น้อยลงหากทำงานเดียว และต่างคนก็ต่างต้องแสดงความเป็นผู้นำออกมานะ ซึ่งตรงข้ามจากการเป็นทีมที่ทุกคนต่างแสดงบทบาทความเป็นผู้นำร่วมกัน ในทีมฯ หนึ่งจะต้องมีการแสดงการรับผิดชอบอันเกิดจากตัวปัจเจกบุคคลและร่วมกันอีกด้วย ซึ่งต่างจากตัวกลุ่มที่จะเน้นแค่ความรับผิดชอบเฉพาะรายบุคคลเท่านั้น การทำงานเป็นกลุ่ม (Group Team) หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อทำงานร่วมกับบุคคลอื่นให้บรรลุเป้าหมายที่กลุ่มต้องการ โดยอาจเป็นการรวมกันอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

การทำงานเป็นทีม (Team Work) หมายถึง การที่บุคคลหลายคนร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งบุคคลแต่ละคนล้วนมีพื้นฐาน แนวความคิด ทัศนคติและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในทีมงาน โดยทั่วไปการทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานแบบเป็นทางการเพื่อสนับสนุนให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม (Participation) ในการบริหารและการตัดสินใจ ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการสร้างผลผลิตที่สูงสุด ดังนั้นทีมทุกทีม จึงหมายถึงกลุ่มหรือคณะ แต่กลุ่มทุกกลุ่มอาจไม่ใช่ทีมก็ได้

การทำงานเป็นกลุ่ม (Group Team) หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อทำงานร่วมกับบุคคลอื่นให้บรรลุเป้าหมายที่กลุ่มต้องการ โดยอาจเป็นการรวมกันอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

นอกจากนี้ได้สรุปความหมายว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่บุคคลหลายคนฯ คนมารับผิดชอบงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งบุคคลแต่ละคนมีพื้นฐาน แนวคิด ทัศนคติ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในทีมงาน โดยทั่วไปการทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานแบบเป็นทางการเพื่อสนับสนุนให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม (Participation)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานเป็นทีม

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภาค (2542) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีมงาน ในการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในงาน มีปัจจัยสำคัญทางประการที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

1. การเลือกสมาชิกเข้าร่วมทีม เกณฑ์การเลือกสมาชิกเข้าร่วมทีม ควรพิจารณาจาก ความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของคนเหล่านี้ จากผลการวิจัยทางด้านสังคมวิทยาพบว่า คนเรายังมี

สิ่งที่คุ้มกันมากเท่าไร ก็จะยิ่งผูกพันกันมากขึ้นเท่านั้น นอกจานี้แล้วความคุ้มกันยังจะมีส่วนช่วยให้ความขัดแย้งลดน้อยลงอีกด้วย ดังคำโบราณของไทยที่ว่า “ คนที่มีนิสัยใจคอกล้ายากันจะคบกันได้สนิทสนม ”

2. ความไว้เนื้อเชื่อใจ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม ทีมงานที่ดีนั้น สามารถในทีมสามารถมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่รวมมีความรู้สึกหัวเคราะแรงต่อ กัน คิดไม่ซื้อต่อ กัน หรืออย่าโอกาสทำร้ายกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง สิ่งสำคัญยิ่งกว่านี้ก็คือ สัมพันธภาพระหว่างหัวหน้ากับลูกทีม ควรมีความไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน มีความชื่อสัตย์ต่อ กัน หัวหน้าควรมีความไว้วางใจว่าลูกทีมจะทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ สำหรับลูกทีมก็ควรจะยอมรับในตัวหัวหน้าทีม เช่นกัน การสร้างความเชื่อใจซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยระยะเวลา และการปฏิบัติต่อ กันเป็นเครื่องพิสูจน์ ลิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือ ความเสมอต้นเสมอปลายที่ต่างฝ่ายต่างปฎิบัติต่อ กันจะมีส่วนเสริมสร้างความเชื่อใจที่ต่างฝ่ายต่างมีต่อ กัน

3. การเข้าใจบทบาทของตนเองและเพื่อนร่วมทีม การเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทของตนเองตลอดจนถึงการรับรู้และยอมรับบทบาทของผู้อื่นในทีม นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานร่วมกัน เพราะสามารถในทีมจะได้ปฏิบัติงานอย่างสอดคล้อง ไม่ก้าวข้ามกันและกัน ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งลงได้ ขณะเดียวกันก็จะไม่เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจในสถานภาพของตนเองว่าต่ำต้อยกว่าผู้อื่น โดยพยายามให้ทุกคนยอมรับในบทบาทที่แตกต่างกัน และให้ทุกคนได้ประจักษ์ว่างานทุกหน้าที่มีความสำคัญทั้งสิ้น ตลอดจนหาแนวทางที่จะให้ทุกฝ่ายยอมรับซึ่งกันและกัน อีกทั้งยอมรับว่าทุกฝ่ายมีความสำคัญต่อองค์กร ทั้งสิ้น เป็นต้นว่า ให้มีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนบทบาทในการทำงานเพื่อแต่ละคนจะได้เรียนรู้และเข้าใจบทบาทของผู้อื่นได้อย่างแท้จริง

4. วิธีการทำงาน กระบวนการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญมาก กล่าวคือ สามารถในทีม ทุกคนจะต้องมีวิธีการทำงานประสานสอดคล้องกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งในด้านการสื่อความหมายที่หมายความ มีความเข้าใจกันอย่างชัดเจน มีการแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจร่วมของสามารถในทีมงาน ตลอดจนการกำหนดภารกิจที่ต่างๆ โดยมาจากการที่ประชุมของสามารถ

5. ระบบการให้รางวัล พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกทุกวันนี้ นักจิตวิทยาด้านพฤติกรรมศาสตร์ ยืนยันว่าพฤติกรรมใดที่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มที่จะคงอยู่และเข้มข้นขึ้น ดังนั้น พฤติกรรมใดที่สามารถในทีมแสดงออกแล้วได้รับการยอมรับหรือได้รับรางวัล พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นอีกแต่การให้รางวัลนั้น ควรเป็นวิธีการที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมนั่นคือ ควรวางแผนที่อยู่บนพื้นฐานการให้รางวัลแก่กลุ่ม แทนที่จะให้ในลักษณะที่มุ่งอยู่ที่ตัวบุคคล

6. บรรยาศาสของกลุ่ม เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึง ในการทำงานร่วมกันบรรยาศาสของกลุ่มเป็นลักษณะ ทางจิตวิทยาสำหรับการทำงานร่วมกัน ซึ่งมีส่วนช่วยให้สามารถในทีมสามารถทำงานร่วมกันได้บรรยาศาสในการทำงานจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้งานในกลุ่มพบร่วมกัน หรือล้มเหลว เกิดผลผลิตสูงหรือต่ำ บรรยาศาสในการทำงานจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ของสามารถในกลุ่มที่เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น โครงสร้างของงาน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่าง

สมาชิกในกลุ่ม ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เปิดเผยความรู้สึกนึกคิดต่อกัน ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นธรรมที่มีในกลุ่ม ถ้ากลุ่มมีบรรยายกาศในการทำงานดี สมาชิกจะมีความรู้สึกไว้เนื้อเชื่ोใจกัน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ความร่วมมือร่วมใจก็จะสูงและผลผลิตก็จะสูงตาม ความขัดแย้งภายในกลุ่มก็จะน้อย การทำงานก็จะไม่ตึงเครียด

5. แนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ พฤติกรรมวัยรุ่น และทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้อง

1. พฤติกรรมวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น มาจากคำว่า **Adolescere** ในภาษาلاتินหมายความว่า การเจริญเติบโตไปสู่วัยภาวะนั่นคือเป็นวัยที่ยังเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ซึ่งถือเอาจากความพร้อมทางร่างกายหรือภาวะสูงสุดขีดของร่างกายเป็นเรื่องตัดสิน

นงเยาว์ คุลโภมยะ (อ้างใน สมจิต อภิชนาพงศ์ : 2545) ได้อธิบายลักษณะของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นคือผู้ที่อยู่ในวัยระหว่างเริ่มเป็นหนุ่มสาว (Puberty) และกำลังจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ มีอายุประมาณ 12 – 20 ปี วัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย โดยเฉพาะต่อมเพศจะขับصور์โimon เพศออกมำทำให้เกิดความสมบูรณ์ของอวัยวะเพศ ลักษณะต่างๆ เหล่านี้เป็นขบวนการของร่างกายในการเตรียมพร้อมเพื่อการสืบพันธุ์ต่อไป

พรพิมล เจิมนาครินทร์ (อ้างใน สมจิต อภิชนาพงศ์ : 2545) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นคือ วัยที่เข้มงวดห่วงการเป็นเด็กและการเป็นผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมวัยเด็กไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ วัยรุ่นจึงไม่ใช่เพียงการเจริญเติบโตทางร่างกายแต่หมายถึงการเจริญเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในการอบรมของวัฒนธรรมของแต่ละที่

สมจิต อภิชนาพงศ์ (2545) กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นกว้างขวางและซับซ้อนมาก กว่าวัยเด็ก เพราะวัยรุ่นมีความต้องการทางสังคมที่ลักษณะต่างจากวัยเด็ก คือ ต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายและน่าพอใจกับคนอื่นๆ ต้องการขยายวงจากวัยเด็กไปคนหาสนับสนุนที่มีภูมิหลังและประสบการณ์สังคมที่ต่างออกไป ต้องการการยอมรับความเป็นเจ้าของและการมีสถานภาพในกลุ่มรวมทั้งต้องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ

การรวมกลุ่มของวัยรุ่น

เลียรนัย ทรงชัยกุล (อ้างใน สมจิต อภิชนาพงศ์ : 2545) ได้แสดงถึงแนวคิดของการเข้ากลุ่มเพื่อสนับสนุนความต้องการของวัยรุ่น ได้หลายอย่างดังนี้

1. ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง เมื่อวัยรุ่นอยู่ที่บ้านกับพ่อแม่หรืออยู่ที่โรงเรียนกับครูขา มีโอกาสไม่มากนักที่จะคิดหรือกระทำสิ่งใดได้ตามความพ้อใจอย่างอิสระเสรี ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ แต่เมื่ออยู่กับเพื่อนๆ เขายังมีโอกาสเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น

แสดงความสามารถอย่างอิสระ มีความรู้สึกอบอุ่น ปลดปล่อย และมีความรู้สึกสบายใจมากกว่าเมื่อออยู่กับผู้ใหญ่

2. ความต้องการความชื่อมั่น กลุ่มเพื่อนสามารถช่วยสร้างความเชื่อมั่นของวัยรุ่นด้วยกันได้ดี เพราะเพื่อนในกลุ่มบางคนเคยผ่านภาวะการณ์ที่คล้ายคลึงกัน และได้แก้ไขปัญหาอุปสรรคที่คล้ายๆ กัน ให้ผ่านพ้นไปได้อย่างเป็นผลสำเร็จ เมื่อมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ต่อกันอย่าง เปิดเผยและจริงใจ ย่อมทำให้เกิดความสนับสนุน เชื่อมั่นมากขึ้นที่จะปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3. ความต้องการเป็นที่ยอมรับและยกย่อง เมื่อวัยรุ่นอยู่ในสังคมที่แวดล้อมด้วยผู้ใหญ่ ซึ่งบ่อยครั้ง ที่ไม่ยอมรับเขาอย่างบุคคลที่สถานภาพเท่าเทียมกัน วัยรุ่นจึงแสวงหากรุ่นเพื่อนร่วมวัยที่ให้การยอมรับ และยกย่องเขา ซึ่งเป็นการส่งเสริมความมั่นคงทางจิตใจ ต้องการแสดงความสามารถทางกีฬา การเสริม แต่งรูปร่าง หน้าตาให้ดึงดูดความสนใจของเพื่อน แสดงความเป็นคนใจดีกว้างขวางและรักพากเพื่อง เป็นต้น

4. ความต้องการสนับสนุนเพลิดเพลิน วัยรุ่นทั่วไปแสวงหาความสนับสนุนเพลิดเพลินเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น

4.1 การเที่ยว ได้แก่ ไปท่องเที่ยว ฟังการแสดงดนตรี ชมภาพยนตร์ เที่ยวต่างประเทศตามศูนย์การค้า เล่นหรือเชียร์กีฬา เล่นสเก็ต เต้นรำ เป็นต้น

4.2 การพูดคุยสนทนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความหวังและความไฝ์ฝันในระหว่าง กลุ่มเพื่อน เช่น การคุยกันความงามหรือความน่ารักของคนโปรด เป็นต้น

4.3 การร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน วัยรุ่นนิยมที่จะรับประทานอาหารอย่างเป็นกันเองกับ กลุ่มเพื่อน พร้อมหัวข้อสนทนาที่สนับสนุน ตอบโต้ หยอกล้อในระหว่างกลุ่มเพื่อนที่สนิทสนมรักใคร่

5. ความต้องการพัฒนาทักษะทางสังคม กลุ่มเพื่อนสามารถให้โอกาสแก่วัยรุ่นในการพัฒนาทักษะทางสังคม ได้เป็นอย่างดี เพราะการเรียนรู้และฝึกฝนอย่างเป็นกันเองในระหว่างกลุ่มเพื่อนร่วมวัยที่ไว้วางใจกัน จะช่วยลดความอับอาย ขัดขืน และการไม่กล้าแสดงออกลงได้มาก นอกจากนี้เพื่อนบ้านในกลุ่มที่มีทักษะทางสังคมมากกว่าคนอื่นก็สามารถช่วยให้ข้อมูลและคำแนะนำอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา เพื่อเป็นแนวทางแก่เพื่อนคนอื่น ได้เรียนรู้และนำไปทดลองปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมของวัยรุ่นให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมต่อไป

6. ความต้องการมีสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ ความต้องการมีสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศเป็นลักษณะธรรมชาติของวัยรุ่น และมักไม่ได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ในสังคมไทย ดังนั้นวัยรุ่น จึงแสวงหาสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศด้วยการร่วมทำกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน ซึ่งวัยรุ่นชายหญิงมีโอกาสได้สร้างสัมพันธภาพระหว่างกัน เช่น การแข่งขันกีฬา การจัดนิทรรศการ งานอาสาสมัคร นอกจากนี้ก็กลุ่มเพื่อนวัยรุ่นยังเป็นสื่อกลางในการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของสมาชิกข้ามกลุ่มอีกด้วย

2. ความรู้เรื่องโรคเดดส์

ความหมายของโรคเอดส์

มยุรี ยกตรี (2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เอดส์ หรือ AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) เป็นกลุ่มอาการของโรคเกิดจากอาการติดเชื้อไวรัส HIV (Human Immune Deficiency Virus) ซึ่งทำให้เกิดโรคเอดส์ โดยเชื้อ เอช ไอ วี จะเข้าไปทำลายเม็ดเลือดขาว แหล่งสร้างภูมิคุ้มกันของร่างกาย ทำให้เกิดภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง ทำให้ติดเชื้อโรคชนิดด้วยโอกาส เช่น ปอดบวม วัณโรคหรือมะเร็งบางชนิด ได้ง่ายกว่าคนปกติ อาการจะรุนแรงและเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว

การแพร่กระจายเชื้อ เอช ไอ วี

พงษ์ศักดิ์ ชัยศิลป์วัฒนา (2536) ได้กล่าวถึงแหล่งที่พนเขื้อเอดส์พบมากที่สุดในน้ำเหลือง เนื้อเยื่อต่างๆของลงมา คือ น้ำอสุจิ น้ำในช่องคลอด ส่วนน้ำลาย เสมหะ น้ำนม มีประมาณของเชื้อ น้อยมาก สำหรับเหลือ ปัสสาวะ อุจจาระแทนไม่พบปริมาณเชื้อเอช ไอ วี

สถาพร มนัสสิตย์ (2538) กล่าวถึงสาเหตุของการติดต่อของโรคเอดส์

1. การมีเพศสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อเอดส์ โดยไม่ใช่ถุงยางอนามัย และปัจจัยที่ทำให้มีโอกาสติดเชื้อมากขึ้น ได้แก่ การมีแพลเปิด
2. การรับเชื้อทางเลือด โอกาสการติดเชื้อขึ้นอยู่กับปริมาณไวรัสในเลือด พบได้ 2 กรัม คือ การใช้เข็ม หรือระบบอุจจาระร่วมกับผู้ติดเชื้อ โรคเอดส์ มักพบในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดชนิดนี้ดีเข้าสีน และการได้รับเลือดในขณะผ่าตัด
3. แม่ที่ติดเชื้อเอดส์จากสามี คุณอน หรือพุติกรรมเสี่ยงของตนเอง อาจจะถ่ายทอดไปสู่ลูกได้ และโอกาสที่เด็กจะได้รับเชื้อจากแม่ประมาณ 30 – 50 %

การป้องกันการติดเชื้อ

อภิรดี ธรรมชาติภู (2541) ได้กล่าวถึงการป้องกันการติดเชื้อ โดยการเปลี่ยนพฤติกรรมหรือการปฏิบัติบางอย่างในชีวิตประจำวันให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอดส์ โดยไม่คาดคิด ดังต่อไปนี้

1. ไม่สั่งของเสพ และไม่ร่วมเพศกับคนที่ไม่รู้จักหรือไม่แน่ใจว่ามีเชื้อเอดส์อยู่
2. ต้องสวมถุงยางอนามัยทุกครั้งหากต้องร่วมเพศกับผู้ไม่รู้จักหรือไม่แน่ใจว่ามีเชื้อเอดส์อยู่
3. ไม่ใช้เข็มฉีดยาหรือของมีคมร่วมกับผู้อื่น เช่น ที่โภนหนวด กระถางตัดเล็บ แปรงสีฟัน เป็นต้น
4. หากต้องใช้ของมีคมกับร่างกายควรทำความสะอาดเครื่องมือเสียก่อน เช่น ล้างด้วยน้ำสบู่หรือ เช็ดหรือเช็ดน้ำยาแอลกอฮอล์เสียก่อน
5. งดเว้นยาเสพติดโดยเฉพาะชนิดหากเลิกไม่ได้ควรเปลี่ยนเป็นชนิดสูดคอมหรือกินแทน หรือถ้าจำเป็น ต้องน้ำดื่มอยู่ก็ควรใช้เข็มครั้งเดียวแล้วทิ้งหรือล้างทำความสะอาดเข็มและระบบอุจจาระด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แล้วเสียก่อนใช้ซ้ำ
6. หลีกเลี่ยงไม่สัมผัสกับเลือด น้ำเหลือง น้ำจากช่องคลอด น้ำอสุจิของผู้อื่น โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจก็ตาม
7. หากสัมผัสกับเลือด น้ำเหลือง น้ำจากช่องคลอด น้ำอสุจิ น้ำลาย น้ำตา น้ำนม อุจจาระ ปัสสาวะของ ใครก็ตามควรรีบล้างด้วยน้ำและสบู่ทันที

8. ไม่รับเลือดหรืออวัยวะที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบหาเชื้อเออดส์เลี่ยก่อน
9. รักษาสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งตนเองและผู้อื่น ฝึกนิสัยรักความสะอาดชาระถ่างร่างกาย ทำความสะอาดเครื่องมือเครื่องใช้อยู่เสมอ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องการถอดบทเรียนกระบวนการทำงานเยาวชน : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนสร้างฟันวันใหม่ ตำบลลันจั่วได้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดด้านระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ขั้นตอนในการทำวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
5. การตรวจสอบข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อถอดบทเรียน ปัจจัย เนื่องในผลักดัน และหาแนวทางในการทำงานกลุ่มเยาวชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะสามารถได้ข้อมูลเป็นข้อเท็จจริง และสะท้อนให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของกลุ่มเยาวชน สร้างฟันวันใหม่

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างทีมวิจัย ได้กำหนดคอกลุ่มเป้าหมาย โดยการเลือกวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เกณฑ์การเลือกบุคคลที่ใช้ข้อมูลจะเลือกเฉพาะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสร้างฟันวันใหม่ทั้งใน ส่วนของสมาคมกลุ่มสร้างฟันวันใหม่ อาสาสมัครเยาวชน และผู้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในระดับ ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐ องค์กร ห้องคุน และองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งทีมวิจัยได้อาศัย เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยคัดเลือกบุคคลที่มีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสร้างฟันวันใหม่ จำนวน 22 คน อันได้แก่ สมาคมกลุ่มสร้างฟันวันใหม่ อาสาสมัครเยาวชนโครงการ เยาวชน ในพื้นที่ และบุคคลที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานในพื้นที่ จำนวน 34 คน อันได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กร พัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แหล่งทุนสนับสนุนงบประมาณ และผู้ปกครอง

2. ขั้นตอนวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่จัน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย มูลนิธิรักษ์ไทย และหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนกลุ่มเยาวชนอื่นๆ เพื่อประสานงานรวมถึงขอความร่วมมือจากองค์กร / หน่วยงาน

2.2 ประชุมทีมวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยให้มีมิวิจัยด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เรียนรู้การทำงานไปพร้อมกัน เนื่องจากที่ผ่านมายังไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานวิจัยมาก่อน

2.3 ประชุมเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินงานวิจัยกับหน่วยงานต่างๆ พร้อมอธิบายถึงวัตถุประสงค์ ในวิจัยครั้งนี้ โดยชี้แจงความเป็นมาของ การศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมซักถามข้อข้องใจในเรื่องทั้งหมดที่เกี่ยวกับงานวิจัย

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการอ่านจากหนังสือ บทความวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการเขียนรายงานการวิจัย ยกตัวอย่างเช่น อาสาสมัคร การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ กลุ่มและกระบวนการ กลุ่มตลอดถึงการทำงานเป็นทีม จิตวิทยาวัยรุ่น วัยรุ่นกับพฤติกรรมเสี่ยง ขบวนการพัฒนาเยาวชน นอกจากนี้ข้อมูลจากเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยของภาครัฐและเอกชนทำงานด้านเอดส์ เช่น กระทรวงสาธารณสุข องค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณประเทศโภชนาด้านเอดส์ (กพอ.ภกเหนือ) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย องค์การแคร์นานาชาติ ประเทศไทย (มูลนิธิรักษ์ไทย) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่จัน ซึ่งทำงานควบคุณป้องกันโรคเอดส์ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันการติดเชื้อ HIV/ AIDS นอกจากนี้ยังเป็นองค์กรให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม และจัดตั้งกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ เพื่อนำเอาข้อมูลเหล่านี้มาประกอบการศึกษานาครั้งนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.2 รวบรวมข้อมูลในภาคสนามนั้น เป็นการรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Source) ที่มีวิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลหลายวิธีร่วมกัน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสมบูรณ์ของข้อมูลเป็นหลัก ได้แก่

3.2.1 การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ลักษณะการสัมภาษณ์เป็นการสนทนากับผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยมีแนวคิดมีความประดีนหลักๆ ไว้เป็นแนวทาง แต่พิจารณาจะทำให้การสนทนามีความเป็นธรรมชาตินามากที่สุด การสนทนาแต่ละครั้งจะถือเอกสารกลุ่มเยาวชน และผู้ให้สัมภาษณ์เป็นศูนย์กลาง บางครั้งอาจพูดคุยในหัวข้อที่ผู้ให้สัมภาษณ์สนใจหรืออยากรู้ดีแล้วค่อยแทรกประเด็นคำถามต้องการเข้าไปในจังหวะที่เหมาะสม และให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระรายละเอียดอื่นๆ ที่ได้จากการสนทนาร่วม

- 3.2.2 การสังเกต เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าถึงอารมณ์ และตรวจสอบข้อมูลในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดียิ่งขึ้น เพราะบางครั้งผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้พูดถึงหรือแสดงออกอย่างชัดเจน หรืออีดอัดใจที่จะตอบแต่ไม่กล้าบอกตรงๆ ลักษณะเหล่านี้ล้วนมีความหมายแฝงไว้ อาจจะต้องการคำตอบที่จะลึกซึ้งไป สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยสังเกตว่าวิธีการนี้จะช่วยให้การเก็บข้อมูลมีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้สะท้อนถึงมุมมองและความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
- 3.2.3 สัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิด หรือ บุคคลอื่นที่รับรู้รับทราบข้อมูลของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ จะทำให้ทีมวิจัยได้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาเสริมข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์ไปแล้ว รวมทั้งจะช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และบางครั้งสิ่งที่ได้จากบุคคลใกล้ชิด เป็นสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้กล่าวถึง แต่เป็นข้อมูลที่ต้องนำมาวิเคราะห์พร้อมกับข้อมูลที่ได้เก็บมาครั้งแรกจากสมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
- 3.2.4 การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จะใช้การสนทนากลุ่มแกนนำหลักที่ทำงานด้วยกันมาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแสดงทัศนะในประเด็นที่ทีมวิจัยเห็นควรว่าต้องมีการทำความเข้าใจเพื่อกันทำความร่วมกัน ตามประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนที่มีความอ่อนไหวสูง เช่น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน วิธีการทำงานเป็นทีม กระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงาน ใน การสนทนากลุ่มแต่ละครั้งจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพูดคุย คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมกับประเด็นที่ต้องการแลกเปลี่ยน ตลอดจนต้องคำนึงถึงบรรยากาศ และระยะเวลาที่ใช้ในการสนทนากลุ่มฯ ต้องมีความเหมาะสม โดยมีคนจดบันทึกผลของการทำงานกลุ่ม
- 3.2.5 ประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นอีกเวทีหนึ่งที่สมาชิกกลุ่ม แกนนำหลักๆแต่ละรุ่น และพี่เลี้ยง อีก 3 – 4 คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานมาช่วยกันแยกແքะข้อมูลตามหมวดหมู่ พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูล รวมถึงการเพิ่มเติมข้อมูลที่ตกหล่น เช่น แรงบันดาลใจของเข้าร่วมอยู่สร้างฝันวันใหม่ กระบวนการถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น ทั้งช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูลที่นำมาเขียนรายงานวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การบันทึกภาคสนามจำเป็นต้องระบุรายละเอียดต่างๆ ที่ทีมวิจัยได้จากการสัมภาษณ์ และการเก็บรวมรวมข้อมูล โดยเครื่องมือช่วย ทีมวิจัย เยาวชน เทปบันทึกเสียง แนวคิดตามเพื่อสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 แบบสอบถามเจ้าลือสมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ อาสาสมัครเยาวชน และแกนนำเยาวชน สร้างขึ้นเอง โดยทีมวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาหลัก ดังนี้

- 4.1.2 เกี่ยวกับกลุ่มในฐานะผู้ร่วมดำเนินการกิจกรรม หรือเข้าร่วมกิจกรรม
- 4.1.3 กิจกรรมที่ดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา ปัญหาอุปสรรคต่างๆ การแก้ไขปัญหา
- 4.1.4 กระบวนการสร้างทีมงาน การทำงานเป็นทีม ถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น
- 4.1.5 ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา ปัญหา อุปสรรคต่างๆ การแก้ไขปัญหา
- 4.1.6 ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการของกลุ่มประสบความสำเร็จ และลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของกลุ่ม
- 4.1.7 ถึงที่ได้เรียนรู้ผ่านเข้าร่วมกิจกรรม กระบวนการพัฒนาของกลุ่ม

4.2 แบบสัมภาษณ์ระดับลึกสำหรับแกนนำหลักๆ ของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ สร้างขึ้นเอง โดยทีมวิจัย ประกอบด้วย เนื้อหาหลัก ดังนี้

- 3.2.1 เนื้อหาประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับบริบท สถานการณ์ปัญหาของเยาวชน
 - 1) สถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในปัจจุบัน ระดับชุมชน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาพรวมในประเทศไทย
 - 2) ปัญหา อุปสรรค โอกาสและความเสี่ยงของเยาวชน
 - 3) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินกิจกรรมของเยาวชน
- 3.2.2 เนื้อหาประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่ม
 - 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
 - 2) ประวัติความเป็นมาของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
 - 3) วัตถุประสงค์ของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
 - 4) โครงสร้าง สมาชิกของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
 - 5) กิจกรรมของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ และผลงานที่ผ่านมา
 - 6) ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา ปัญหา อุปสรรคต่างๆ การแก้ไขปัญหา
 - 7) ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการของกลุ่มประสบความสำเร็จ และลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
 - 8) บทเรียนที่เกิดจากดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ และโครงการ

4.3 แบบสัมภาษณ์ระดับลึกสำหรับผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ สร้างขึ้นโดยทีมวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาหลัก ดังนี้

4.3.1 เนื้อหาประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับบริบท สถานการณ์ปัญหาของเยาวชน

- 1) สถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในอดีต จนถึงปัจจุบัน ระดับชุมชน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาครวมในประเทศไทย
- 2) สถานการณ์การแพร่ระบาด โรคเอดส์ ในกลุ่มเยาวชน
- 3) แนวคิดการจัดทำโครงการฯ รณรงค์ป้องกัน โรคเอดส์
- 4) บทบาทการสนับสนุนท่าน หน่วยงานต่อกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
- 5) พัฒนาการของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
- 6) ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา ปัญหา อุปสรรคต่างๆ การแก้ไข ปัญหา
- 7) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบงานการทำงานเยาวชน

5 การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

ทีมวิจัย ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูล ดังนี้

- ข้อมูลที่ได้จากการส่งแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์บริบทที่แวดล้อม (Environmental Context Analysis) แล้วนำมาวิเคราะห์ว่าควรเพิ่มเติมประเด็นใดเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล หลังจากนั้นอาจใช้วิธีการตั้งคำถามเพิ่มเติมให้ตอบ หรือใช้วิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติม
- ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งการสังเกตและเอกสารของกลุ่ม วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์บริบทที่แวดล้อม (Environmental Context Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ความถี่ในการดำเนินการวิเคราะห์ ในส่วนศักยภาพของกลุ่ม
- ใช้วิธีการตรวจสอบสามเหลี่ยมข้อมูล คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยตรวจสอบแหล่งที่ได้มาของข้อมูล และการซักถามจากกลุ่มเป้าหมายหลายคน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วน จึงนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผล โดยวิธีการจำแนกประเภทของข้อมูล เปรียบเทียบ และการตีความข้อมูล และนำเสนอรายงานในรูปแบบการพรีเซนต์ให้เห็นสภาพเป็นอย่างไร กระบวนการ ขั้นตอนต่างๆ ในความหมายทางปรากฏการณ์ของการเกิดกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่

บทที่ 4

บริบท และสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชน

บทนี้ทีมวิจัยจะได้นำเสนอถึงสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องด้านบริบทชุมชนและสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาประกอบเป็นข้อมูลพื้นฐานที่กล่าวถึงในบทต่อไป ซึ่งทีมวิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดดังต่อไป

1. สถานการณ์ปัญหารोครอคเด็ก

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเด็กส์ในจังหวัดเชียงราย ตั้งแต่ปี 2531 – 2546 พบร่วมกันทั้งหมด 22,173 ราย เสียชีวิต 5,898 ราย แยกเป็นเพศชาย 14,296 ราย เพศหญิง 7,877 ราย ช่วงอายุที่เสียชีวิตมากที่สุด 30 – 44 ปี จำนวน 9,947 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.86 รองลงมาอายุ 15 – 29 ปี จำนวน 9,142 รายคิดเป็นร้อยละ 41.23 ปัจจัยเสี่ยงที่พบมากที่สุด ทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 20,516 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.53 ตามสถิติสถานการณ์เด็กส์จังหวัดเชียงรายประจำเดือนมีนาคม (งานเด็กส์ กามโรคและยาเสพติด : 2546)

จึงจะเห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชนช่วงอายุ 15 - 25 ปี ถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV / AIDS ก่อนขึ้นรุนแรงและมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องมาจากการเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลอง การลอกเลียนแบบพฤติกรรมโดยเฉพาะการรับวัฒนธรรมต่างชาติโดยขาดการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะนำไปสู่การมัวสูบทดลองเสพยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน จนนำไปสู่การทำแท้งและการติดเชื้อ HIV / AIDS ในที่สุด

2. สถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเชื้อ ไอ วี เอดส์ในเยาวชน

อัตราการแพร่ระบาดในกลุ่มพหุภารกิจ

การแพร่ระบาดของโรคเด็กส์เข้าสู่เยาวชนในปัจจุบันพบในอัตราที่น่าเป็นห่วงมาก โดยพบว่า เยาวชนไทยที่มีอายุ 21 ปีที่ติดการกินทั้งหารทั่วประเทศ มีการติดเชื้อโรคเด็กส์ HIV ถึงร้อยละ 3.5 และนักเรียนมัธยมปลายที่ไปสมัครเรียนต่างจังหวัดทั่วประเทศ พบร่วมกับการติดเชื้อร้อยละ 1.8 (กองระบาดวิทยา : 2536) สาเหตุของการติดเชื้อโรคเด็กส์ในคนหนุ่มสาวเหล่านี้ มีการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งให้เห็นว่า เป็นจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัย มีการเปลี่ยนคู่ได้ง่าย เป็นการมีเพศสัมพันธ์ในระหว่างเพื่อหารคู่รักและถือเป็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ในขณะที่ฝ่ายชายก็มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายนักบริการทางเพศอีกด้วย แนวโน้มในการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคู่รักสูงขึ้น การรักนวลส่วนตัว น้อยลง รวมทั้งแนวโน้มเยาวชนจะมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อยลง ปรากฏการณ์ในลักษณะนี้ เป็นหนทางให้การแพร่กระจายเชื้อโรคเด็กส์ได้มากและรวดเร็วขึ้น ปัญหารोครอคเด็กส์ในเยาวชนจึงเป็นปัญหาที่สำคัญ

และรอต่อไปอีกไม่ได้แล้ว ควรต้องมองถึงลักษณะเฉพาะในบริบทของสังคมไทย สืบสานให้ถึงรากเหง้าของปัญหาและรีบเร่งป้องกัน แก้ไขโดยใช้วิธีที่อยู่บนพื้นฐานและข้อเท็จจริงของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ถติการทำแท้งของวัยรุ่นหญิง

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นการเลี่ยงในการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือเป็นโรคติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ จากการรายงานประจำปีพนว่า 1 ใน 4 ของผู้ติดเชื้อ 12 ล้านคนเป็นวัยรุ่นที่เพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะเป็นโรคติดเชื้อ โรคหนอนในเป็นหนึ่งในโรคที่พบว่ามากที่สุดในปี 1992 พนว่า ผู้หญิงอายุ 15 – 19 ปี ติดเชื้อโรคนี้มากที่สุด ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเจ็บปวด เรื้อรัง เป็นหมันห้องนอกมดลูก และตายได้ อัตราสูงสุดของผู้ติดเชื้ออย่างรุนแรงจนต้องนำส่งโรงพยาบาลเป็นผู้หญิงอายุ 15 – 19 ปี (สมาคมวางแผนครอบครัว : 2545) การตั้งครรภ์ของวัยรุ่น จากรายงานในปี 1993 พนว่า วัยรุ่นร้อยละ 85 ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โดยร้อยละ 20 ตั้งครรภ์ในเดือนแรกของการมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 50 ตั้งครรภ์ในช่วง 6 เดือนแรก ถึงแม้วัยรุ่นบางคนแต่จะงานแล้วก็ตามในช่วงเวลาที่ตั้งครรภ์นั้น ได้รับการแก้ไขปัญหา

ผลการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงเยาวชน

การสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเออดส์ในกลุ่มนักเรียนชาย หญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดภาคเหนือ คือ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา และเชียงราย พบว่า นักเรียนชาย เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วถึงร้อยละ 8 และมีการใช้ถุงยางอนามัยไม่ถึงร้อยละ 50 เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการหรือเพื่อหญิงด้วยกัน ขณะเดียวกันในกลุ่มนักเรียนหญิง พบว่า เคยมีเพศสัมพันธ์ถึงเกือบร้อยละ 3 และในกลุ่มที่เคยมีเพศสัมพันธ์นั้น มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายมากกว่า 1 คน ถึงเกือบร้อยละ 40 ส่วนการใช้ถุงยางอนามัยนั้น กล่าวได้ว่าต่ำกว่า ไม่ถึงร้อยละ 15 (คู่มือแนวทางการดำเนินงานควบคุมกันและแก้ไขปัญหาเออดส์ในชุมชน : 2542)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของเยาวชนผู้อาช่า จำนวน 10 หมู่บ้านในพื้นที่อำเภอแม่จัน พนว่า เยาวชนผู้อาช่าจากการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 37.3 ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 48.1 มีความรู้เรื่องโรคเออดส์ ร้อยละ 23.4 มีความกลัวและรังเกียจผู้ติดเชื้อเออดส์ ร้อยละ 51.7 เคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ ร้อยละ 34.2 และมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 21.4 มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 79.6 และมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศโดยใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 13.4 จำนวนผู้ที่ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน ร้อยละ 11.3 ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีต่อการติดเชื้อนั้น ประเพณีล้านสาภกอ ร้อยละ 43.6 มิคะ ร้อย 35.6 และมีเมียหลายคน ร้อยละ 14.8 จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทางเพศ และการเสพยาเสพติด ซึ่งมีภาวะเสี่ยงต่อการติดเชื้อเออดส์สูง ส่วนวัฒนธรรมประเพณีที่มีผลต่อการติดเชื้อเออดส์ คือ การเสพยาเสพติด ล้านสาภกอ มิคะ การขึ้นครุ คือการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของชายหนุ่ม การมีเมียหลายคนของคนอาช่า การสูบฟิล์ม ชนผ่าอาช่าถือเป็นเรื่องปกติของชนผ่า (พิมพ์รักษ์ กันทวี : 2546)

3. สถานการณ์เยาวชนของอำเภอแม่จัน

ที่มาเบื้องต้นของการศึกษาข้อมูล

เมื่อประมาณกลางปี 2546 ทางกลุ่มฯ ได้ดำเนินโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับมูลนิธิพัฒนาเครือข่ายเด็กส์ภาคเหนือ และคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทยสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานภายใต้โครงการเยาวชนรู้เรียน (Right to Know) ในพื้นที่ภาคเหนือและภาคอีสาน เพื่อส่งเสริมพัฒนาเยาวชนในการค้นหารูปแบบ และพัฒนาวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัยรุ่นที่มีโอกาสเลี่ยงต่อการรับเชื้อ HIV / AIDS โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมทางเพศของเยาวชน ตลอดจนค้นหา จูงใจ หรือปัจจัยที่สนับสนุนให้เยาวชนลดพฤติกรรมเสี่ยงจนนำไปสู่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับความต้องการเยาวชนในเรื่องเดดส์ / เพศ

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลครั้งนี้ คือ เยาวชน เพศชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสันทนาการ กลุ่ม และเครื่องมือประกอบการศึกษาข้อมูล ดังนี้

- 1) การทำแผนที่แบบมีส่วนร่วม (Mapping)
- 2) การให้คะแนนและการจัดลำดับความสำคัญ (Scoring and Ranking)
- 3) แผนภูมิความสัมพันธ์ (Venn Diagram)
- 4) แผนภูมิวิเคราะห์สาเหตุและปัญหา (Cause and Effect)

และวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กับกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศสัมพันธ์ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอิทธิพลต่อเพื่อน และเยาวชนคนอื่นในชุมชน

ผลการศึกษาข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงกายภาพ

เยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีทั้งหมด 149,239 คน แยกเป็นเยาวชนพื้นราบ และเยาวชนพื้นที่สูง ช่วงอายุระหว่าง 15 – 29 ปี ซึ่งแยกตามข้อมูลตามเกณฑ์ของกลุ่มที่มีโอกาสต่อการติดเชื้อเอเดส์สูง สามารถแยกย่อยตามรายละเอียดดังนี้ คือ แยกจำนวนเยาวชนตามเพศ พบร้า เพศชาย 78,322 คน เพศหญิง 70,916 คน แบ่งตามช่วงอายุ ระหว่างอายุ 15 – 19 ปี จำนวน 12,081 คน เพศชาย 6,377 คน เพศหญิง 5,704 คน อายุ 20 – 24 ปี จำนวน 12,532 คน เพศชาย 5,777 คน เพศหญิง 5,955 คน และช่วงอายุ 25 – 29 ปี จำนวน 12,428 คน เพศชาย 6,547 คน เพศหญิง 5,881 คน (ศูนย์ข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข โรงพยาบาลแม่จัน : 2546)

2) การปฏิสัมพันธ์ และการรวมกลุ่มเยาวชน

เยาวชน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ เยาวชนที่เรียนหนังสือทั้งในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษา กลุ่มเยาวชนเหล่านี้จะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนจันจั่ววิทยาคม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน และระดับอุดม

ศึกษา โรงเรียนพานิชการเชียงราย และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย สถาบันราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และนอกรอบการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน และเขาวชนที่ทำงานทึ้งทำงานรับจ้างตามร้านค้า ร้านอาหาร ปั้มน้ำมัน โรงงาน อุตสาหกรรม ในเขตอำเภอแม่จัน ในเขตเมืองจังหวัดเชียงราย และจังหวัดอื่น เช่น เชียงใหม่ ลำพูน กรุงเทพฯ เป็นต้น ยังมีส่วนหนึ่งแต่งงานมีครอบครัวไปแล้ว

3) พฤติกรรมการรวมกลุ่มและการคอมเพื่อน

เยาวชนมักจะสนใจรวมกลุ่มตามความสนใจ และกิจกรรมที่ตนเองนั้นด แลและชื่นชอบ ซึ่งผู้ศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกันดังนี้

1. กลุ่มเด็กเรียนชอบใช้เวลาว่างจากการเรียนหนังสือมาร่วมกลุ่ม กิจกรรม นัดกันมา商討รายงานอ่านหนังสือเรียน ทำโครงการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ บางคนก็จะมีเรียนพิเศษตามสถาบันต่างๆ ในตัวจังหวัด

2. กอุ่นที่เป็นเด็กเที่ยวชอนใช้เวลาว่างรวมตัวกันเป็นกอุ่นกันเป็นก็อกที่บ้านเยาวชนแกนนำตามธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนระแวกกอุ่นนั้น ซึ่งเรียกว่า “ หัวใจ ” บางครั้งมีการนัดหมายก่อน และบางครั้งไม่ต้องได้มีการนัดหมายเหมือนจะรู้กันเอง โดยอัตโนมัติ ซึ่งกิจกรรมที่เยาวชนทุ่มเททำกิจกรรมร่วมกันทำก็จะเป็น หวานนั่งกันดูโทรทัศน์ วีดีโอ วีซีดี หรือช่วยกันทำกับข้าวกินกันบ้าง เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ นินทาชาวบ้านเกียวกับรื่องเรียน เรื่องแฟน เพศตรงข้าม เรื่องเที่ยว ฯลฯ และเยาวชนชายมักจะรวมกลุ่มกัน ชอบเที่ยว กินเหล้า เที่ยวผับ / เชค มั่วสุนกันเป็นจุดๆ เพื่อจีบหนุ่ม / จีบสาว เสพยาน้ำชาบทาบ้า บอยครั้งเพลสัมพันธ์กับเยาวชนเพศเดียวกันเอง กรณีเป็นคนรักเพศเดียวกัน ซึ่งการรวมกลุ่มในแต่ละครั้งจะกระจายกันอยู่ตามจุดศูนย์รวมเช่น บ้านหัวใจ ข้างกรุงไทย บ้านน้ำมันเอสโซ่ เป็นต้นเช่น ก็อกแม่ค้าหลวง ประมาณ 10 กว่าคน ก็อกสันทรราย ประมาณ 20 กว่า คน ก็อกป้าบงหลาหยน้ำและบ้านศรีแม่จัน ประมาณ 20 กว่าคน ก็อกปงทอง ก็อกบ้านร็องแม่จัน แต่ละก็อกจะนิยมชอบการเด่งรด แข่งรถจักรยานยนต์ และยกพวกตีกันกับก็อกอื่นๆ โดยเยาวชนมองว่า “ การชวนตี คือการแสดงถึงอำนาจ 权威 ให้กับกลุ่ม ไหหนแน่ ไม่แน่ ติกันเหล้าไม่เกียว เลอกันที่ไหหนกินเหล้าไม่กินเหล้าเบาก็จะตีกัน ” ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของกอุ่นตนเอง

3. กลุ่มเด็กกิจกรรม ถือว่าเป็นกลุ่มที่ใหม่ที่สุดถ้าเปรียบเทียบกับสองกลุ่มแรก พฤติกรรมของเยาวชนมักจะใช้เวลาว่างทำกิจกรรมควบคู่กับการเรียนหนังสือ ทั้งการจัดกิจกรรมในโรงเรียนอาทิเช่น จัดตั้งชั้นรมย์ เล่นกีฬา ทำรายงาน และทำโครงการต่างๆ กิจกรรมในครอบครัว และในชุมชนยังว่าง เช่น การจัดชั้นรมย์ ถือว่าเป็นกลุ่มที่ร่วมกับชุมชน ร่วมกับร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เช่นร่วมและจัดกิจกรรม งานกฐิน ผ้าป่า ช่วยงานศพ เข้าค่าย อบรม เยาวชนที่ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนบ้านเป็นบางโอกาส ตามแต่กิจกรรมนั้นจะน่าสนใจสำหรับกลุ่ม ตัวอย่างเช่น กิจกรรมเดินบวนประวัติในงานลอยกระทง ในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มเยาวชนแก่น้ำที่เข้าร่วมกิจกรรม

ทุกกิจกรรมที่ชุมชนจัดทำขึ้น ตั้งแต่ อบรมความรู้ออดส์ ยาเสพติด ประชาธิปไตย กิจกรรมพัฒนาอื่นๆ ในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

4) เครือข่ายความสัมพันธ์ของเยาวชน

เยาวชนแต่ละหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะรู้จักกันเกือบหมด เพราะว่าเรียนหนังสือตามสถานศึกษาแห่งเดียวกัน หรือสถานศึกษาคนละแห่งแต่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยกัน อาทิเช่น แข่งขันกีฬา ประกวดโครงงาน ต่างๆ และแบบไม่เป็นทางการ คือ การรู้จักผ่านเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง โดยการแนะนำ หรือการไปท่องเที่ยว ตามสถานที่พักผ่อนหย่อนใจต่างๆ อาทิเช่น ร้านอาหาร ศูนย์การค้า แหล่งท่องเที่ยว น้ำตก ร้านเกมส์ และบ้านเพื่อนสนิท เป็นต้น

5) เครือข่ายความสัมพันธ์ทางเพศ

เยาวชนจะสนใจกัน บางคู่จะเป็นเพื่อนรักกัน บางคู่เป็นแฟนกันถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กันอยู่ด้วยกันหลายปี บางคู่เพิ่งคบกันเป็นแฟน เพราะทั้งฝ่ายหญิงฝ่ายชายอกหักหันมาเป็นแฟนกันทั้งที่เป็นเพื่อนกันมา ก่อน และฝ่ายชายยังติดต่อกับผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่เข้ามาแทรกระหว่างกลาง บางคุณเป็นชายรักชายแต่ไม่แสดงออกแต่ชอบเพื่อนผู้ชายด้วยกันทั้งที่เพื่อนชายมีแฟนที่เป็นผู้หญิงอยู่แล้ว ผู้หญิงบางคนระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายอย่างน้อย 5-6 คน ทั้งเสี่ย ตำรวจ นักศึกษาเทคนิค ชายในหมู่บ้าน (สั่นร่างเหมือนผู้ชายเจ้าชู้สมัยก่อน) แล้วยังเป็นนายหน้าในการหาเสี่ยให้กับเด็กสาวที่ต้องการเงิน และคนเลี้ยงดู

ยกตัวอย่างเช่น เสี่ยจากญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย เดือนละ ครั้ง สองครั้ง ต้องการสาวໄว้เลี้ยงดูถ้ากลงจะโอนเงินให้เลย 30,000 บาท จากนั้นก็จะให้เงินเดือนละ 30,000 บาท ทุกเดือน

หรือผู้หญิงบางคนยอมเอาตัวเองเข้าแลกกับการเลี้ยงเหล้าด้วยการอนกับตำรวจ ผู้หญิงผู้ชาย บางคนชอบเที่ยวเป็นชีวิตจิตใจแต่ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับใครถ้าไม่มีความรัก ในปัจจุบันนี้มีอยู่น้อยมาก และชายรักชายบางคนมีเพศสัมพันธ์กับคนทุกคนที่พึงพอใจ

ยกตัวอย่าง เครือข่ายสัมพันธ์ในสถานสถานศึกษา จากเพื่อนต่อเพื่อน ว่าใครซื้ออะไร เป็นแฟนกับใครนักกับใครมาแล้วบ้างแม่นแต่เรื่องลับ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ขณะมีประจำเดือนจะมีการเล่าสู่กันฟัง แม่นกระทั้งการเขียนติดผ้าผนังห้องน้ำในวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ไว้ว่า “ ผัวกูห้ามยุ่ง หรือ ภูได้กับคนนั้น คนนี้แล้ว ” ซึ่งในปัจจุบันผู้หญิงจะกล้ากว่าผู้ชาย ผู้หญิงจะไปหาผู้ชายที่บ้านหรือพักเมื่อก่อนผู้ชายจะไปหาแต่ก่อนหนั่นมองว่า “ ประเทศไทยจะได้ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เพราะประเทศไทย กล้ากว่ายกกำลัง 2 ” ด้านความคิดกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน พบว่า ไม่เคยคิดว่าตัวเองจะมีแฟนเป็นผู้หญิง ถ้าจะคบก็จะคบเป็นเพื่อนท่านนั้น ถ้าต้องแต่งงานกับผู้หญิงเพื่อให้ลังกมยอมรับก็ไม่เอาลังกมต้องยอมรับในสิ่งที่เราเป็นไม่มีครอบครัวก็คือไม่มี ไม่เป็นไร ดีกว่าให้ลูกเกิดมาไม่ป่วยด้วย อายุคนอื่น กลัวมีคนว่าสมัยก่อนพ่อเมืองเป็นกระเทย แต่ตัวสายเหมือนพ่อเมือง สงสารลูก

6) การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องเรื่องเอกสาร

เยาวชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเยาวชนนั้นมาจากการหลักแหลมเหลี่ง ยกตัวอย่างเช่น โปสเตอร์ แผ่นผับ หนังสือเรียนวิชาสุขศึกษา เพศศึกษา วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ อาทิเช่น หนังสือพิมพ์เคลินิวส์ คลอลัมน์สเปสมบัมสมัชชันสีอินพีไทยรัฐ คลอลัมน์ตอบปัญหาทางเพศ บางครั้งเป็นจำพวก ข่าวสารทันสมัยจำพวกยาต้านไวรัส nokhen จากนั้นนิตยสารทั้งหลาย เช่น นิตยสารคู่สร้างคู่สม คลอลัมน์ตอบปัญหานานาเพศ อบรมความรู้เรื่องเอกสาร และศala อ่านหนังสือพิมพ์ ผู้ติดเชื้อ วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ แพทย์ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ค่ารา อาจารย์ โรงพยาบาล วิทยุ และโทรทัศน์

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเยาวชนน่าจะเป็นสื่อบุคคลโดยเพื่อนเพื่อเพื่อการตัดสินใจ ถึงแม้เยาวชนจะมีความน่าเชื่อถือน้อยที่สุด แต่เยาวชนให้ความสำคัญกับเพื่อนมากที่สุด เพราะเพื่อนเข้าใจ สามารถที่จะตอบโต้กับเราได้ แบบทันท่วงที เป็นวัยที่ใกล้เคียงกัน อยู่ใกล้เราไปเที่ยว กินอาหารด้วยกัน ปูรักปูรังแม่กระทั้งเรื่องลับๆ เช่น การมีแฟน สรีระทางร่างกายอารมณ์ ความรู้สึก เรื่องเพศ สมพันธ์ เกิดมาจากการไว้ใจ ซึ่งมากกว่าคนอื่นๆ ในครอบครัว สังคม ต่อให้เพื่อนอยู่ไกลขนาดไหน เยาวชนก็จะไปหา หรือติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จดหมายโทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต เพื่อให้คลายความกังวลใจถึงแม้จะรู้ว่าคำแนะนำของเพื่อนจะไม่ดีอย่างไร เชื่อถือ ถ้าเทียบกับผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญ ดังเช่น หมอ นักวิชาการอื่นๆ

ยกกรณีตัวอย่าง เรื่องรับบริการถุงยางอนามัย เยาวชนหลง เยาวชนชาย หรือเยาวชนคนรักเพศเดียวกัน (ชายรักชาย) พุดไปทำนองเดียวกันว่า ถ้าเพื่อนมีถุงยางอนามัยจะไปเอาที่เพื่อน ถึงแม้ว่าเพื่อนจะอยู่คนละหมู่บ้านก็ตาม ในทางตรงข้ามอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแจกจ่าย ถุงอนามัย หรือเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย โรงพยาบาลจะไม่ไปขอถุงยางอนามัย เพราะขั้นตอนยุ่งยาก ตามว่าไปทำไม่ไปใช่ที่ไหน ขอจำนวนไม่ได้ ถึงแม้จะอยู่ใกล้บ้านก็ตามจะไม่ไปขอถุงยางอนามัย เพราะเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันเยาวชนจะไม่ไว้ใจ กลัวโดนนินทาจากชาวบ้าน หลายคนยอมขับรถจักรยานยนต์จากหมู่บ้านเพื่อเข้าไปซื้อถุงยางอนามัยในตัวเมืองเดี๋กว่า

ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับเยาวชน คือ การให้เพื่อนถ่ายทอดความรู้เรื่องเอกสาร เรื่องเพศ หรือ คนที่มีวัยใกล้เคียงกัน เพราะมีความเข้าใจธรรมชาติเยาวชน สามารถเก็บความลับได้ ดังนั้นวิธีของ การสอนของเพื่อนจะใช้ภาษาเดียวกัน จะบอกผ่านการพูดคุย การเล่าเรื่อง ประสบการณ์จริงบวกกับกริยา ท่าทางที่น่าสนใจ ทำให้ชักจูงใจให้เยาวชนด้วยกันสนใจและเชื่อ เพราะเพื่อนมีประสบการณ์มาก่อน จะเห็นได้ว่าเยาวชนจะให้สำคัญกับข้อมูลข่าวสารที่ลักษณะการสื่อสารสองทางสามารถพูดคุย หรือตอบโต้ได้เมื่อเกิดความไม่เข้าใจ ไม่ชัดเจนในเรื่องนั้นได้ และยังมองว่าสื่อบุคคลที่เป็นเพื่อนสามารถถึง รับรู้ เข้าใจได้ด้วย

7) ความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์

เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง โรคเอดส์ / เพศศึกษา อนามัยการเจริญพันธุ์ในระดับเบื้องต้น ยกตัวอย่างเช่น ความเป็นมาของโรคเอดส์ ช่องทางการติดเชื้อเอดส์ การแพร่ระบาด และการป้องกันการติดเชื้อด้วยถุงยางอนามัย ระบบสิริระบบร่างกาย เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงลึกทางด้านพฤติกรรมทางเพศ พบร้า เยาวชนข้างขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง โรคเอดส์ เพศศึกษา เพศในเชิงลึก ซึ่งจะนำไปสู่การขาดความตระหนักร้านการณ์แพร่ระบาดของเชื้อ HIV / AIDS และอิกปัจจัยหนึ่ง คือทัศนคติที่ส่งผลกระทบต่อการให้ความรู้เรื่องเอดส์เยาวชน ยกตัวอย่างเช่น ค่านิยมการมีแฟน มีเพศสัมพันธ์ และค่านิยมเกี่ยวกับถุงยางอนามัย ดังเช่น

“ เยาวชนชายหญิงในโรงเรียนไครที่ไม่มีแฟนจะเป็นคนที่เชยล้าสมัย จะถูกเพื่อนล้อ จึงกลัวถูกล้อดังนั้นทุกคนจึงต้องหาแฟนให้ได้ ไม่ว่าผู้หญิงจะไปเจ็บผู้ชายก่อน หรือผู้ชายจะเจ็บผู้หญิงก่อน แต่ทุกคนต้องมีแฟน ”

“ รู้ว่าถุงยางอนามัยป้องกันเอดส์ได้แต่ใช่ทุกครั้งกับเพื่อน (คุณอน) แต่กับแฟนไม่ใช่ เพราะไวใจ ” ซึ่งความหมายของคำว่าแฟนของกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง การเป็นแฟนกันที่การปฏิสัมพันธ์อยู่กินหลับนอน พร้อมปรนนิบัติทุกอย่างเหมือนครอบครัวเดียวกัน การคบหาแฟน แต่ละคนนั้นในช่วงระยะเวลา 2 – 3 เดือนเท่านั้นหมุนเวียนเปลี่ยนคนอื่นต่อไป

จากพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่าความรู้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังแหงไปด้วยเชิงทัศนะส่วนตัวปัจจุบันฝึกความคิด และค่านิยม จนบางครั้งกลایแฟชั่นระบาดของคนรักเพศเดียวกัน และกลุ่มคนชอบเที่ยวกลางคืน สามารถเจาะลึกถึงข้อมูลเชิงความสัมพันธ์ระดับบุคคล และกลุ่มเพื่อนทางด้านเพศสัมพันธ์แบบฉบับอย่างหวังเพื่อน แฟน และคนรู้จัก นั้นคือพฤติกรรมของเยาวชน

สามารถสรุปได้ว่าความรู้ไม่สามารถทำให้คนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ถ้าไม่เกิดความตระหนักร่องสภาวะปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบถาวรแต่ละบุคคล

บทที่ 5

การรวมกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่

บทนี้จะนำเสนอเรื่องราวของความเป็นมากกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ดังแต่จุดกำเนิดก่อนจะก้าวเข้ามาเป็นอาสาสมัครเยาวชน การได้รับการสนับสนุน จนเกิดการก่อตั้งกลุ่มรวมถึงโครงสร้างการทำงานพัฒนาการแต่ละช่วง และปัจจัยที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องยาวนานถึง 8 ปี ที่มีวิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จุดกำเนิดเกิดกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่
2. จุดหลอมรวมพัฒนาการแต่ละช่วง
3. ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
4. ปัจจัย เสื่อฯ ไปส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงาน
5. บทเรียนการทำงาน

1. จุดกำเนิดเกิดกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่

1.1 องค์พัฒนาเอกชน (NGO) เข้ามารับสนับสนุนจัดทำโครงการ และหาแนวร่วม/องค์กรภาคีในการทำงานในพื้นที่ ถือว่าเป็นการจุดประกายแนวคิดเริ่มต้นแห่งอาสาสมัครเยาวชนของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่

กว่าทศวรรษที่จังหวัดเชียงราย เริ่มประสบปัญหาจากโรคเอดส์ ก่อนจะพบผู้ติดเชื้อ HIV / AIDS เป็นครั้งแรกในปี 2531 กระแสของงานเอดส์เริ่มได้รับการกล่าวถึงและถูกมองว่าเป็นปัญหาสำคัญ เป็นปัญหาเร่งด่วน เริ่มวิกฤติขึ้นเรื่อยๆ อิกทั้งสอดคล้องผู้ติดเชื้อเอดส์ของจังหวัดเชียงรายเริ่มโควสูงเป็นอันดับหนึ่ง หรือสองของประเทศไทย ทำให้สหท้อนปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนต่างให้ความสำคัญเข้ามาร่วมกันต่อต้านโรคเอดส์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องกีดกัน โรคเอดส์ และสร้างความตระหนักรู้ต่อพฤติกรรมเสี่ยงติดเชื้อเอดส์ และสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อ และผู้ป่วยเอดส์ในชุมชนให้อยู่กันอย่างปกติ

ต้นปี พ.ศ. 2537 องค์การแคร์นานาชาติ – ประเทศไทย (CARE - International Thailand) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นมูลนิธิรักษ์ไทย ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณรัฐไทยได้ดำเนินการโครงการปลดปล่อยเอดส์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท (Motivation for Safer Sex : MSS) ระยะเวลา 3 ปี (2537-2540) ซึ่งเป็นกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชนชนบท อายุระหว่าง 15 - 25 ปี ในพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากโครงการโรคเอดส์ สหภาพยุโรป (European Commission) โดยดำเนินงานร่วมกับทางจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

เชียงราย และหน่วยงานอื่นๆ ร่วมกัน ในลักษณะการบริหารด้วยคณะกรรมการโครงการ ภาคีร่วมกันในการดำเนินการ เป็นการจัดโครงสร้าง กลไกผลักดันเชิงนโยบาย ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานในการจัดทำโครงการ จัดประชุมทุกเดือนเพื่อเร่งผลักดันผ่านโครงสร้างเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติ

ก่อนที่จะจัดทำโครงการปลดออกเศษจากเศษสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท ได้มีการเก็บข้อมูลพื้นฐาน หาความเป็นไปได้ของ การจัดทำโครงการ เมื่อปี พศ. 2535 จากการสัมภาษณ์ คุณประยงค์ เลิศพยับ ผู้บริหารที่สนับสนุนโครงการ เล่าว่า

“ ผลจากการสนทนากลุ่มย่อย ได้ข้อคืนพบ 22 ครั้งจากกลุ่มนักเรียน ป.5 ป.6 ชาย หญิง พ่อแม่เยาวชนในเขตภาคเหนือ ว่าเยาวชนเริ่มต้นมีเศษสัมพันธ์ อายุ 15 – 17 ปี เมื่อตนกับเยาวชนไทยทั่วไปที่ไม่ใช่ถุงยางอนามัย และเยาวชนส่วนหนึ่งหลังจากจบป.6 ส่วนหนึ่งได้ออกจากโรงเรียน เริ่มทำงานมีรายได้เป็นของตนเอง เป็นอิสระ มีเศษสัมพันธ์อย่างรวดเร็ว มีอัตราการเที่ยวสูง 3 – 5 ครั้งต่อเดือน ทุกๆ หมู่บ้าน ณ วันที่เราทำยังไม่พบผู้ติดเชื้อในหมู่บ้าน หลังจากนั้น 1 – 2 ปี เต็ม ไปหมด ”

ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของคุณพร้อมบุญ พานิชภักดิ์ ผู้อำนวยการองค์การแคร์นานาชาติ - ประเทศไทย กล่าวว่า

“ ตอนนั้นภาคเหนือได้รับผลกระทบเรื่องโรคเอ็ตส์ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะ จังหวัดเชียงใหม่ พะเยา เชียงราย จากข้อคืนของ การจัดสนทนากลุ่มย่อย พบว่า ประชาชนมีความเข้าใจน้อยเรื่องโรคเอ็ตส์ รังเกียจ พูดคุยไม่คิดกับผู้ติดเชื้อ และยังมีสติการติดเชื้อเอ็ตส์ในกลุ่มวัยรุ่นที่สูงมาก ”

ทางโครงการจึงนำข้อมูลเหล่านี้ไปออกแบบวางแผน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งเป็นกลไกหลักที่จะเข้าถึงกลุ่มเยาวชนในชนบท และเขียนโครงการขอรับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการโรคเอ็ตส์ สหภาพยุโรป

กิจกรรมเริ่มต้นด้วย การวางแผนดำเนินการร่วมกันของภาคีต่างๆ ได้กำหนดจัดให้มีการอบรมพี่เลี้ยงโครงการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากองค์กรภาคีต่างๆ ที่กล่าวข้างต้น เป็นกิจกรรมการอบรมอย่างมีส่วนร่วม การวางแผนการดำเนินการรณรงค์ในกลุ่มเยาวชนด้วยกัน การจัดกิจกรรมแทรกในบทบาทหน้าที่ประจำที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบและเป็นพี่เลี้ยงในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของเยาวชนรวมทั้งคัดเลือกเยาวชนในพื้นที่เป้าหมายเข้ารับการอบรมเป็นอาสาสมัคร โครงการ อันนำไปสู่อาสาสมัครเยาวชนของโครงการ และ แกนนำอีกหลายคนของอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้จัดกิจกรรมรณรงค์เรื่องเอ็ตส์อย่างต่อเนื่อง และรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมในนามของกลุ่ม “สร้างฝันวันใหม่” ซึ่งทีมวิจัยจะได้กล่าวในช่วงต่อไป

1.2 การอบรมอาสาสมัครเยาวชน

เป็นการอบรมอาสาสมัครเยาวชนเพื่อให้ความรู้เรื่อง โรคเอดส์ ถือว่ากิจกรรมที่อาสาสมัครเยาวชน ต้องผ่านการกระบวนการอบรมอย่างมีส่วนร่วมของทุกคน รุ่นละ 30 กว่าคน 7 รุ่น โดยจากนักศึกษาของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และจากนักเรียนในระบบจากกรมสามัญศึกษา โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส

ในช่วงเวลา 4 คืน 5 วันนั้นแบบทุกกิจกรรมจะเปิดโอกาสเยาวชนเข้าไปส่วนร่วมคิด ร่วมทำ แสดงออก ทึ้งแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการฝึกทักษะความเป็นแกนนำเยาวชนเบื้องต้นด้วยกิจกรรม ต่างๆ การวางแผนกิจกรรมต่อเนื่องในพื้นที่หลังการอบรม ส่วนเนื้อหาจะเน้นเรื่อง โรคเอดส์เป็นหลัก ดัง เช่น ความเป็นมาของ โรคเอดส์ สถานการณ์เอดส์จังหวัดเชียงราย การแพร่ระบาดของเชื้อ โรคเอดส์ พฤติ กรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ การวิเคราะห์ผลกระทบ สาเหตุของการติดเชื้อเอดส์ การป้องกันการติดเชื้อ ด้วยถุงยางอนามัย การต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การลดการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น นอก จากนี้ยังแทรกกิจกรรมฝึกทักษะการพูดในที่ชุมชน วางแผนการจัดกิจกรรมในชุมชน และเป็นจุดเริ่มต้น ในการสร้างความต่อเนื่อง และวางแผนในการจัดกิจกรรมของเยาวชน ลักษณะจากเพื่อนลีงเพื่อนต่อไป

กิจกรรมอบรมครั้งนี้ ได้มีการวางแผนและพยาຍາມสร้างความต่อเนื่องของการอบรม เพื่อให้ กระบวนการสร้างความรู้ ความตระหนักรในการป้องกัน โรคเอดส์ ได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่จบเพียงกระบวนการ อบรมพยาຍາມสอดแทรกไปในช่วงเวลาของการอบรมผูกกับการสร้างความผูกพันของเยาวชนให้ ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และการวางแผน ดำเนินการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องหลังการอบรมด้วยการผลักดัน ติดตามสนับสนุนกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ โครงการ

ดังคำสัมภาษณ์ของคุณประสงค์ เลิศพยั่ນ กล่าวว่า

“ อบรมแล้วพยาຍາມให้คิดกิจกรรมต่อเนื่อง หลังจากการอบรมในเชิงรุนแรงค์เรื่อง โรคเอดส์ต่อไป การนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อ เพื่อน ให้เยาวชนมีส่วนร่วมที่คิดค้นการอบรม มองในลักษณะกระบวนการ ”

และเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่พยาຍາມผลักดันความคิดในการติดตามงานผ่านเจ้าหน้าที่ของ โครงการ ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนการจัดกิจกรรมของเยาวชน ร่วมกับพี่เลี้ยงขององค์กรภาคอื่นๆ

1.3 ก่อนจะเข้ามา และกระบวนการคัดเลือกเยาวชน

ก่อนการอบรม จะมีการคัดเลือกอาสาสมัครเยาวชน โดยพี่เลี้ยงเยาวชน ทึ้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ ครู นักเรียนและในระบบโรงเรียน เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย เพื่อให้ได้เยาวชนตามเป้าหมาย โดย เยาวชนที่เข้าอบรม ไม่ได้มีข้อจำกัดต้องเป็นผู้นำเยาวชน เป็นคนดี เป็นเด็กเรียนร้อย แต่ตามที่ตกลงกัน ควรเป็นเด็กหัวใจ มีพื้น สามารถเข้ามาทำกิจกรรมได้ เป็นเด็กซ่าส์ หรือครรภ์ได้ที่สนใจ มีเวลาที่ สามารถจัดกิจกรรมต่อเนื่องในชุมชน หรือในชั้นเรียนได้ เพราะการอบรมไม่ได้แค่ฟังบรรยายแล้วกลับบ้าน แต่คาดหวังให้เยาวชนเหล่านั้นไปขยายผลต่อในกลุ่มเพื่อนๆ ได้

กลุ่มเยาวชนที่เข้ามาร่วมในโครงการจะมีความหลากหลายจากหลายส่วน ดังบทสัมภาษณ์ ของ หลาຍคน หลาຍบุคคลิกภาพ ซึ่งหลาຍคนได้พัฒนาต่อเนื่องและร่วมเป็นแกนนำในการดำเนินการกลุ่มสร้าง ฝันวันใหม่อย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1.3.1 หนึ่งในหัวใจของหมู่บ้าน

เยาวชนหลาຍคนใช้ชีวิตในหมู่บ้าน บางคนเป็นเด็กเกเร บางคนเป็นหัวใจ หัวหน้ากลุ่มที่ค่อย ชวนเพื่อนเที่ยว จีบสาว เป็นหนึ่งในหลาຍคนที่เข้ามารอบร ที่ถูกคาดหวังให้เข้ามาเป็นอาสาสมัครเยาวชน ในโครงการปลดเดอດส์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท

“ หากข้อนเวลาภลับไปเมื่อประมาณ 8 – 9 ปีที่แล้ว ไครเดย์คาดคิดว่าเด็กบ้านนอกในหมู่บ้าน ชนบทห่างไกลความเจริญ ดำเนินชีวิตธรรมชาติเหมือนคนทั่วไป หลาຍครั้งคนเด่าคนแก่ในหมู่บ้านเรียก ขานว่าเป็นเด็กบ้านนอกมั่นสะท้อนการใช้ชีวิตอย่างปกติด้วยทำงานรับจ้างในชุมชนไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง ร้านอาหาร งานก่อสร้าง ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย โรงงานอาหารสำเร็จรูป บางส่วนก็ทำไร่ทำนา ทำสวนลินจี แม่นกระทั่งช่วยฟ่อแม่ขายของร้านของชำในหมู่บ้าน โดยพฤติกรรมคนเพื่อนของเยาวชน ชายมักจะชอบเที่ยวเตร่ไปทั่วไป นั่งกินเหล้า ซึ่งรถแท็กซี่บันถนนยามค่ำคืน ทะลุตะวิวาก ชกต่อยกัน ตามงานเทศบาลต่างๆ รายแรงจนถึงขั้นไปกินน้ำเย็นบ้านแก่กับบอยครั้ง ” ซึ่งที่มีวิจัยได้นิยามความหมาย “ไปกินน้ำเย็นบ้านแก่ ” คือการไก่เลี้ยงจากผู้ใหญ่บ้านให้คู่กรรณีทึ่งสองตกลงยอมความ จ่ายสินไหมทด แทนเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งนาดเจ็บหรือสูญเสียทรัพย์สิน จนบางครั้งก่อความเดือดร้อนกับครอบครัวต้องสูญ เสียเงินทอง

ทั้งหมดนี้เป็นข้อความที่กล่าวถึงพฤติกรรมในครั้งอดีตของสมาชิกกลุ่ม ที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ ด้านลบที่ไม่ดีอันเกิดจากการกระทำของเยาวชนเองด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความอยากรู้อยากลอง ประกอบกับต้องการยอมรับจากคนอื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนในชุมชนว่าตนเองนั้นมีมือแหนเป็นที่ยอมรับ นับถือ จนกลายมาธรรมเนียมปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นค่านิยมในกลุ่มวัยรุ่น

1.3.2 ตัวแทนของอาสาสมัครเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกโดยตรง จากพี่เลี้ยง

เยาวชนอีกหลาຍคนที่ได้รับการคัดเลือกจากครู กศน. และเจ้าหน้าที่อนามัย ดังเช่น นางสาวแสง ดาว ตาเงิน สมาชิกคนหนึ่งกล่าวถึงที่มาก่อนเข้ารับการอบรมอาสาสมัครเยาวชนไว้ว่า

“ เพื่อนที่ได้รับคัดเลือกเกิดเป็นนักเรียนใจระทันหันไม่ยอมเข้ารับการอบรม จึงจำเป็นต้องเป็น ตัวแทนไปเข้ารับการอบรมแทน ” กล้ายกลึงกับนางสาวจันทร์สวย จันเปีง ผู้ประสานงานกลุ่มสร้างฝัน วันใหม่ ที่มักกล่าวไว้เสมอว่า

“ ลูกอาจารย์บังคับให้ไปคุณเพื่อนนักศึกษาที่เรียน กศน. ด้วยกัน ” โดยทั้งสองคนเป็นนักศึกษา ของศูนย์บริการการศึกษาอกร่องเรียนอำเภอแม่จัน และนางสาวจันดา กันแก้ว เป็นเยาวชนที่ถูกคัดเลือก จากผู้นำในชุมชน กล่าวไว้กันเพิ่งว่า

“ ได้รับการคัดเลือกจากประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ไปรับการอบรมตอนนี้เพื่อกลับจากทำงานที่กรุงเทพฯ และได้เข้ารับการอบรมเพื่ออย่างได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเอดส์ ” และยังมีสมาชิกอีกส่วนหนึ่งก็ถูกคัดเลือกเป็นตัวแทนเยาวชนในหมู่บ้านไปเข้าร่วมอบรมเหมือนกัน จากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย อาทิเช่น สถานีอนามัยบ้านม่วงคำที่คัดเลือกนายประเสริฐ ทาทอง ประธาน กกลุ่มสร้างฝันวันใหม่คนที่ 2 เป็นตัวแทนเยาวชนบ้านสันธาตุ และนายจรัญ แก่นคำเปี๊ก เป็นตัวแทนเยาวชนบ้านป่าช้างน้อยร่วมกับเพื่อนๆ อีกหลายคน

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นเริ่มแรกแห่งการเป็นอาสาสมัครเยาวชน โครงการปลดออกเอดส์จากเพศสัมพันธ์ในเยาวชนชนบท ก่อนจะมาร่วมกับกัน จนกลายมาเป็นกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ทราบจนปัจจุบันนี้

หลังจากการได้เข้ามาร่วมเป็นอาสาสมัครเยาวชน ทางโครงการได้มีการพัฒนาอาสาสมัครเยาวชนอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนการขยายผลของอาสาสมัครเยาวชน หลังการอบรมอย่างต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ในรูปแบบต่างๆอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาของโครงการ

ซึ่งกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญ อันเป็นแรงผลักดันจากการสนับสนุนของโครงการ คือการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมรวมกลุ่มของกลุ่มเยาวชนด้วยกิจกรรมสื่อสารครุ่น และการจัดกิจกรรมอื่นๆร่วมกัน ดังส่วนหนึ่งของจุดกำเนิด ที่มีวิจัยกล่าวไว้ในช่วงถัดจากนี้ไป

2. จุดหลอมรวมพัฒนาการแต่ละช่วง

การหลอมรวมกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ในระยะเวลาที่ผ่านมา ที่มีวิจัยสามารถแบ่งพัฒนาการจากเรียนรู้ผ่านการทำงานได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่แรก คือ แบบพาคิดพากำหนด ที่โครงการ MSS ช่วงต่อมา คือแบบลองผิดลองถูกด้วยตัวเยาวชน และช่วงสุดท้าย คือการถ่ายทอดประสบการณ์ต่อรุ่นน้อง

พัฒนาการช่วงที่ 1 . “ พากิดพากำ ” เรียนรู้จากเจ้าหน้าที่โครงการ MSS

ร่วมคิด ร่วมทำด้วยเยาวชนเอง ด้วยจังหวะก้าวที่ลงตัว ถือว่าเป็นกำเนิดของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ที่เกิดขึ้นครั้งแรกอย่างเป็นทางการ จากการอบรมเสริมทักษะการแสดงผลและครุ่น ระหว่างวันที่ 11 – 17 มีนาคม 2539 อันเป็นช่วงเวลาแห่งการรวมตัวของอาสาสมัครเยาวชนเพื่อเพิ่มทักษะที่ต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมรณรงค์เอดส์ที่ผ่านการอบรม โครงการปลดออกเอดส์จากเพศสัมพันธ์ โดยวิธีการพัฒนาทักษะการแสดงผลและครุ่น เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสื่อสารรณรงค์กับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ซึ่งกระบวนการอบรมและครุ่นครั้งแรกนั้น ประกอบไปด้วย การเสริมทักษะการจัดการแสดง โดยมีเป้าหมายที่จะจัดแสดง 1 รอบ หลังจากสิ้นสุดการอบรม

การจัดกิจกรรมอบรมทักษะการแสดงผลและครุ่น เป็นจังหวะที่ลงตัว ที่ได้รับการที่เข้าใจเยาวชน ตั้งใจถ่ายทอดและเปลี่ยนประสบการณ์ สอนด้วยพื้นฐาน การลองผิดลองถูก ผ่านกระบวนการด้วย

กัน ที่ผ่านความลำบาก ตั้งแต่พื้นฐาน รวมทั้งสอดแทรกการทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้ทำงานอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างความมั่นใจที่ให้สามารถจัดกิจกรรมร่วมกันต่อไปได้

ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ของเชิดพงษ์ เหล่ายนตร์ วิทยากรอบรมลักษณะครุ่น

“ ทิพย์ (เจ้าหน้าที่โครงการ MSS) ชวนให้ไปช่วยสอนหุ่น อยากรีบๆ อยากไปเชียงราย และรู้สึกว่า ดีเหมือนกันที่เราจะได้ทำตัวมีประ โยชน์ อีกทั้งยังรู้สึกอย่างจะขัดสนนิมเรื่องการเชิดคละครุ่นที่ไม่ได้มีโอกาสทำนานๆ ขณะเดียวกันที่เรื่องราวของโรคเอดส์กำลังเป็นประเด็นที่เราร้อง ขอทำอะไรที่ร้อนๆ และการไปในครั้งนี้ก็มีประเด็นของโรคเอดส์เป็นหัวข้อของเรา จึงยิ่งทำให้รู้สึกท้าทายและหวังจะทำตัวให้มีประ โยชน์และมีค่า ตอบแทนสังคมบ้าง ”

และวิทยากรอบรมลักษณะครุ่นยังกล่าวถึงกระบวนการอบรมไว้ว่า

“ เดินเข้าไปพูดคุยกับพวกรา อธิบายให้พวกราฟังว่า เราจะทำอะไรกัน จะเกิดอะไรขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่น และผลของมันควรจะเป็นอย่างไร เราต้องให้เวลาเริ่มต้นกัน วันละประมาณห้าหกชั่วโมง สร้างงานที่คิดว่าสร้างสรรค์ ลองเล่นโน่น ลองทำนี่ ทำในสิ่งที่พวกรายาชนาห์แล้วนี่ไม่เคยทำมาก่อน เราคุยกัน แลกเปลี่ยนกัน ไม่มีใครถูก ไม่มีใครผิด ไม่มีใครโง่หรือตลาด แค่นี้เองที่เป็นกระบวนการ ผนไม้รู้ว่า ควรจะเรียกมันว่าอะไร มันง่าย ไม่ซับซ้อน ตามวิถีของวัยรุ่น ”

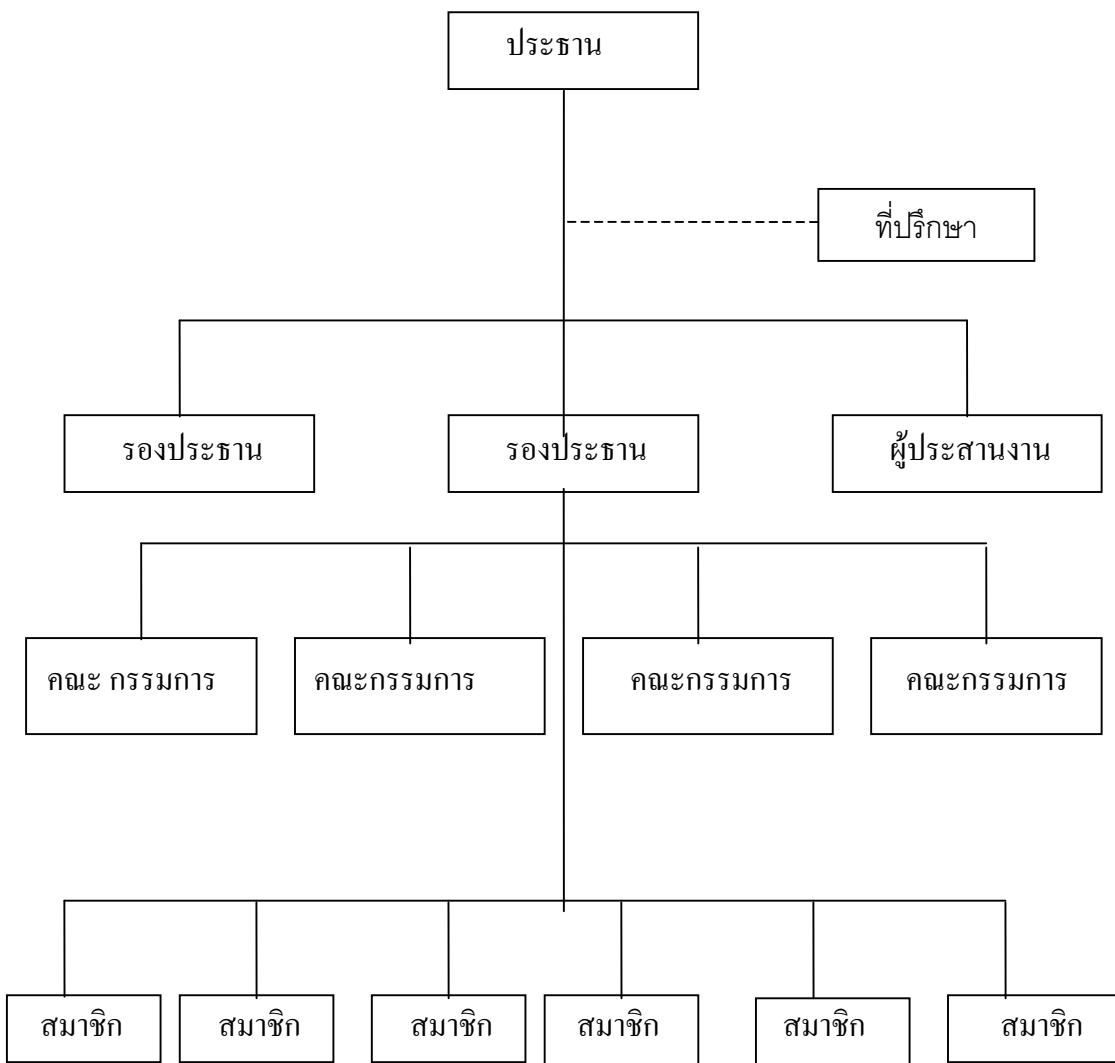
เมื่อวันที่ 15 มีนาคมปีนี้ ก่อการแสดง หลังจากที่ฝึกทักษะต่างๆ เริ่มเป็นรูปร่างที่จะสามารถจัดการแสดงได้ จาก เนื้อเรื่อง ทีมงานเริ่มมีทักษะเตรียมพร้อม วิทยากรและพี่เลี้ยง (เชิดพงษ์ เหล่ายนตร์, ใจทิพย์ สอนดี) ได้เสนอให้มีการตั้งชื่อกลุ่มเพื่อเตรียมการแสดง วิธีการตั้งชื่อเริ่มจากให้อาสาสมัครยาวยาที่เข้ารับการอบรมทั้ง 15 คน ประกอบด้วย นางสาวจันทร์สาย จันเป็ง, นายสรติ จันทะนี, นายจำปี พลพิมพ์, นางสาวปราณี, นายแก้ว อนตะไคร, นายนิรัญญ์ สุขเหล็ก, นางสาวธิดารัตน์ จงบูรณสิทธิ์, นางสาวนิตยา จินดาธรรม, นายศักดิ์ เกย์, นางสาวศรีไพร ถึงกาศ, นางอัญชลี กัมปะ, นางสาวศรีไพร ถึงกาศ, นายประสงค์ พาลาด และนางสาวแต่น คำปันช่วยกันเสนอชื่อกลุ่ม เพื่อนๆ หลายคนเสนอชื่อกลุ่มต่างๆ กัน เท่าที่ทีมวิจัยได้มีน้ำจะมีประมาณนี้ คือ ศรีไพรลูกเจ้าแม่วันเพลย์ สาวฟันเพื่อวันใหม่ สร้างฟันวันใหม่ ฯลฯ แต่ละคนเสนอมาพอสมควรแล้ว จึงมีคนเสนอให้ลอง คะแนนเสียงแบบประชาธิปไตยด้วยการยกมือนับคะแนนเสียงมากกว่า ผลปรากฏว่าพวกราต่างเห็นชอบให้ชื่อว่า “ สร้างฟันวันใหม่ ” กันอย่างท่วมท้น ณ ลานวัดป่าสักหลวง ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่เป็นสถานที่ในการอบรม และเปิดการแสดง การจัดกิจกรรมร่วมกัน เนื่องจากกลุ่มเยาวชนชนบท ที่เป็นจุดเริ่มต้นอย่างเป็นทางการ ในนาม “ กลุ่มสร้างฟันวันใหม่ ” นับตั้งแต่นั้น จึงได้จัดกิจกรรมในนามของกลุ่มมาถึงปัจจุบันนี้ ได้เริ่มตระเวณจัดกิจกรรมการแสดงลักษณะครุ่นตามหมู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่ หมู่บ้านต่างๆ ของอาสาสมัครยาวยา

จากนั้นอีกประมาณหนึ่งเดือนต่อมา เจ้าหน้าที่โครงการ MSS เสนอว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มเพื่อแกนหลักบริหารจัดการกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มสร้างฟันวันใหม่ได้ออกตระเวณแสดง ลักษณะครุ่นหลายรอบจัดกิจกรรมอื่นมากขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของพวกรายาวยาด้วย จึงเกิด

การประชุมกลุ่มสมาชิกเพื่อคัดเลือกประธาน คณะกรรมการกลุ่ม ด้วยการทำงานเป็นทีม จัดโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ดังข้อความของจันทร์สวายที่เขียนไว้ “ วันนี้เป็นครั้งแรกพวกเราทุกคนจะเลือกประธานกลุ่มเพื่อนๆ ทุกคนต่างพากันมาพร้อมหน้าตั้งแต่เช้าด้วยyanพาหนะส่วนบุคคลทั้งมอเตอร์ไซค์ จักรยาน นอกจากพวกเราแล้วพี่ๆ เจ้าหน้าที่โครงการ MSS หลายคนก็พามาเป็นสักขีพยาน เมื่อถึงเวลาแห่งประชุมเริ่มต้นขึ้นพี่ใจทิพย์ ชี้แจงการประชุม และเสนอสมาชิกที่จะมาเป็นประธานกลุ่ม มีการเสนอชื่อหลายคนลงคะแนนด้วยการยกมือเช่นเดิม ปรากฏว่า นายศรีวรรรณ มาลาธรรม ได้รับคัดเลือกประธานกลุ่มด้วยคะแนนบัดติที่หลายคนนักกว่า ผู้ใหญ่อายุมากกว่าคนอื่นๆ น่าจะมีความรับผิดชอบ นายสรรติ จันทะนี นายประเสริฐ ทางง รองประธาน และนางสาวจันทร์สวาย จันเป็นผู้ประสานงาน และที่เหลือกรรมการสมาชิกตามลำดับ ” นอกจากนี้ยังแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบงานแต่ละฝ่ายตามโครงสร้างการบริหารกลุ่ม รวมถึงรายชื่อสมาชิกกลุ่มตามแผนผัง และตารางดังต่อไปนี้

แผนผังที่ 5.1 : แสดงโครงสร้างกลุ่มสร้างผนวณใหม่

ตารางที่ 5.1 : แสดงรายชื่อสมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่

ลำดับ ที่	ชื่อ – นามสกุล	ตำแหน่ง	บทบาทหน้าที่
1.	นายศรีวรวัฒน์ มาลาธรรม	ประธาน	เครื่องเสียง / ไฟฟ้า
2.	นายสรติ จันทะพี	รองประธาน	เชิดหุ่น
3.	นายประเสริฐ ทาทอง	รองประธาน	พิธีกร
4.	นางสาวจันทร์สาย จันเป็ง	ผู้ประสานงาน	ประสานงาน / พากย์
5.	นางสาวจินดา กันแก้ว	กรรมการ	ผู้กำกับเวที / พากย์
6.	นางสาวศรีไพร ถึงกาศ	กรรมการ	เชิดหุ่น
7.	นายเฉลิมชาย จักรสุวรรณ	กรรมการ	พิธีกร
8.	นายมานพ ทายะศักดิ์	กรรมการ	เครื่องเสียง / ฉาก
9.	นางสาวแสงดาว ตาเงิน	สมาชิก	เชิดหุ่น / มากาล / พากย์
10.	นายศรัณย์ พลพิมพ์	สมาชิก	เชิดหุ่น
11.	นายแก้ว อ่อนตะไคร้	สมาชิก	เชิดหุ่น / พากย์
12.	นางสาวธิดารัตน์ จงบูรณะสิทธิ์	สมาชิก	เชิดหุ่น
13.	นายหริัญญ์ สุขเหล็ก	สมาชิก	เชิดหุ่น
14.	นางสาวนิตยา จินดาธรรม	สมาชิก	เชิดหุ่น
15.	นายประسنศ์ พาลاد	สมาชิก	เชิดหุ่น
16.	นายสราวุช ใจสมปาน	สมาชิก	เครื่องเสียง / ไฟฟ้า
17.	นายธวัช เก耶็น	สมาชิก	เครื่องเสียง / ไฟฟ้า
18.	นายศักดิ์ เก耶็น	สมาชิก	ฉาก
19.	นางสาวอัญชรี กัมปานะ	สมาชิก	เชิดหุ่น / พากย์
20.	นางสาวสายฟัน บุญยัง	สมาชิก	เชิดหุ่น
21.	นายเจริญศิลป์ อินตี้ผัด	ที่ปรึกษา	เจ้าหน้าที่องค์การ CARE
22.	นายเชิดพงษ์ เหล่ายนต์	ที่ปรึกษา	นักพัฒนาอิสระ
23.	นางสาวใจพิพิธ สอนดี	ที่ปรึกษา	เจ้าหน้าที่องค์การ CARE
24.	นายบุญส่ง ชิตา	ที่ปรึกษา	อาจารย์ ศบอ. แม่จัน

หลังจากนั้น ได้มีการจัดกิจกรรมละครหุ่น สอดแทรกจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น ดนตรี นิทรรศการ เกลื่อนที่ ฟ้อนรำ การจัดประกวด การพูดคุยในกลุ่มเยาวชนอื่น และกิจกรรมต่างๆตามที่สมาชิกกลุ่ม หรือ เยาวชนในพื้นที่ต่างๆเสนอจัดกิจกรรมพัฒนา ปรับรูปแบบไปตามความสอดคล้องกับเยาวชนแต่ละ กิจกรรมนั้นๆ

พอจัดกิจกรรมมาสักหนึ่งปี ก็ถึงช่วงที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่ม ชุดใหม่สักที จึงได้ประชุมอีกรอบหนึ่งสมาชิกที่พากันมาครบถ้วน นอกจากนี้ยังมีสมาชิกใหม่เข้าร่วม ประชุมด้วย ดังข้อความที่นางสาวจันทร์爽ได้พิมพ์ไว้ว่า

“ การคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มฯ ในครั้งนี้ค่อนข้างแตกต่างเมื่อครั้งแรกโดยสิ้นเชิง เริ่มจากการ สร้างความเข้าใจ ช่วยกันกำหนดเป้าหมายร่วมกันโดยพิจารณาที่โครงการ MSS ในขณะนี้ยังเป็น ที่ เลี้ยงให้กลุ่มและอยู่สนับสนุนกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่างของโครงการ MSS แล้วให้สมาชิก ทุกคนช่วยระดมความคิดว่า วิสัยทัศน์ของสร้างผืนวันใหม่อนาคตเป็นอย่างไร คุณสมบัติ และบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการควรเป็นอย่างไร โดยใช้วิธีการลงคะแนนแบบลับให้ทุกคนเขียนชื่อพร้อมให้เหตุ ผลเพราะจะได้รับคะแนนพิจารณา นับคะแนนพร้อมเหตุผล ผลปรากฏว่า นายประเสริฐ หาทอง ประธานกลุ่ม นายสรรติ จัน ทะนี และนายจรัญ แก่นคำเป็ก และนางสาวจันทร์爽 จันเป็ง ผู้ประสานงานกลุ่ม บุคคลเหล่านี้ มีคุณ ลักษณะตรงตามที่กำหนดไว้ทุกประการด้านความสามารถ ทางวุฒิภาวะทางความคิด เป็นมีภาวะการเป็น ผู้นำ ”

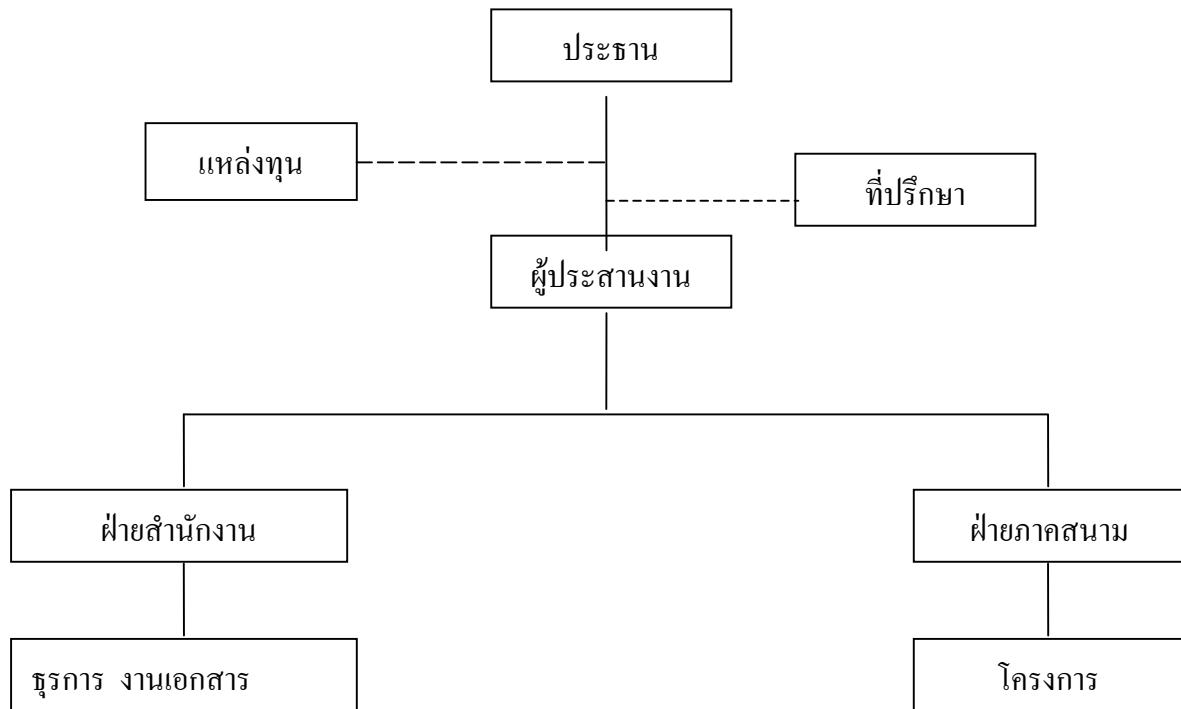
ด้านการบริหารจัดการกลุ่มจะอาศัยโครงสร้างเดิม เพียงแต่ปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ คณะกรรมการ และเพิ่มเติมจำนวนสมาชิกเท่านั้น ในช่วงนี้ทางกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ ได้รับทราบจาก ทางโครงการ MSS หรือองค์การแคร์นานาชาติ – ประเทศไทย (CARE - International Thailand) ว่า จะไม่ดำเนินการต่อ และจะปิดโครงการในช่วงปี 2540 จึงได้คิดวางแผนร่วมกับกลุ่มสร้างผืนวันใหม่โดย สมาชิกเริ่มต้นในการเองในพื้นที่ ประกอบกับการขอทุนสนับสนุนต่อเนื่องจากแหล่งทุนอื่นด้วยกลุ่ม เยาวชนเอง ที่มีวิจัยกล่าวรายละเอียดเพิ่มเติม ในบทที่ 6

พัฒนาการช่วงที่ 2 “ ลองผิดลองถูก ” ด้วยเยาวชนเอง

เริ่มปรับรูปแบบการทำงานใหม่ หลังจากองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่สนับสนุนตอนตัวออก จากพื้นที่ ก้าวเข้ามาร่วมในการด้วยเยาวชนเอง โดยแก่นนำ สมาชิกกลุ่มช่วยกันทำงานในลักษณะเพื่อน พี่น้อง และไม่มีการคัดเลือกประธาน คณะกรรมการกลุ่ม มาเป็นการทำงานเชิงการบริหารงานเป็นกลุ่ม ต่างคนต่างช่วยกันทำ ตามความสามารถ ความถนัด เวลา และโอกาสต่างๆตามความพร้อมของกลุ่ม และ เน้นเนื้อหา กิจกรรมตามความพร้อมของคนทำงาน สมาชิกของกลุ่มเป็นหลัก ซึ่งอาจมีลักษณะของโครง สร้างของกลุ่ม เป็นแบบหลวมๆ ไม่ตายตัวบ้าง แต่เวลาดำเนินการจะเป็นลักษณะช่วยกันทำงาน บางครั้ง

อาจจะประสบปัญหาด้านความขัดแย้งภายในระหว่างกลุ่มบ้าง แต่ยังดำเนินการลักษณะเป็นเพื่อน ที่มีการขัดแย้งกันบ้าง ช่วยกันทำงานไปตามลักษณะของงานก็อาจสมัครที่อยากร่วมกันทำงานให้กลุ่มคงอยู่ ซึ่งรูปแบบการบริหารกลุ่มเปลี่ยนไปตามโครงสร้างที่แบ่งเป็นส่วนงานต่างๆ ดังนี้

แผนผังที่ 5.2 : แสดงโครงสร้างการบริหารงาน

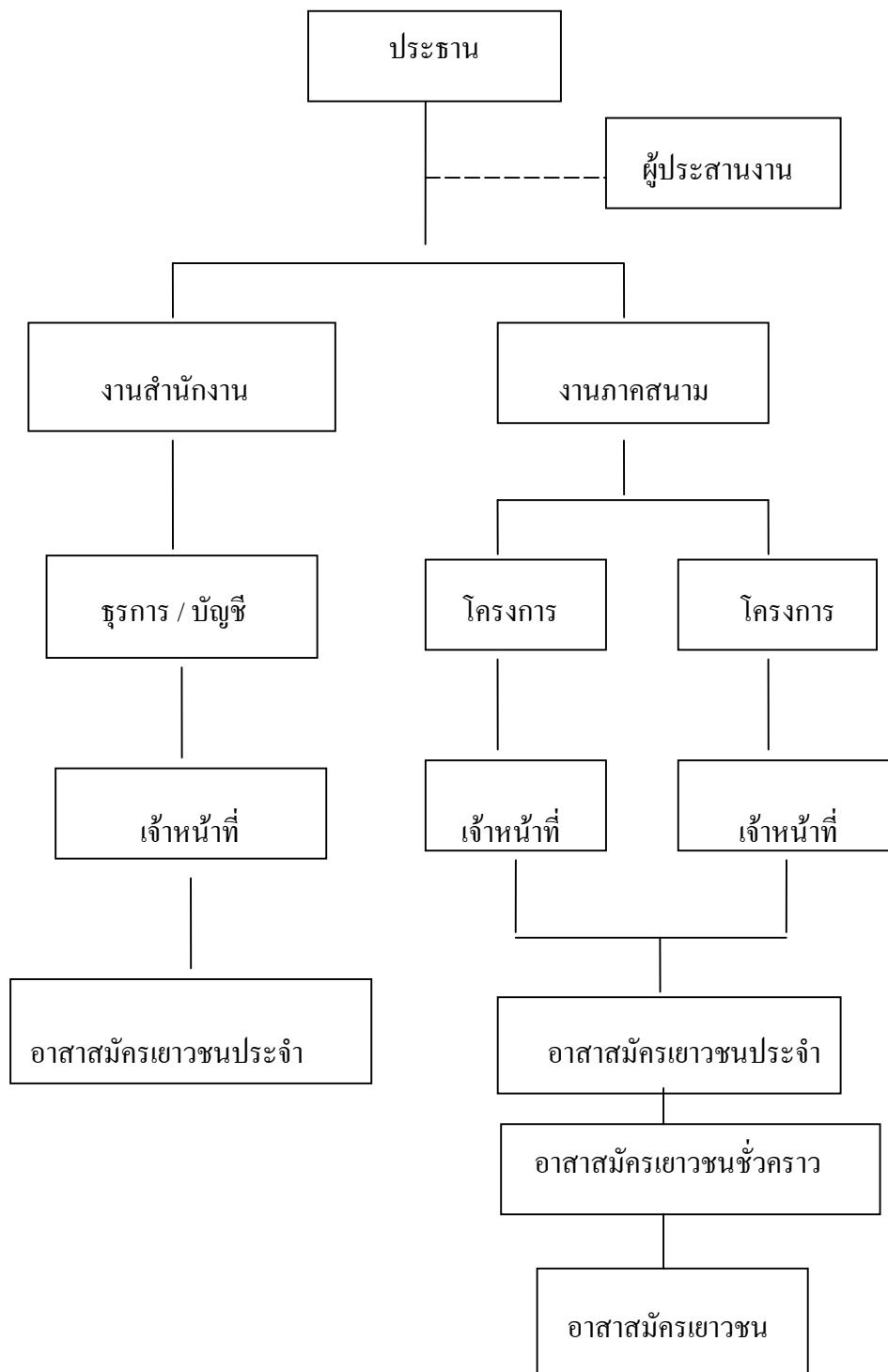
หลังจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบบริหารจัดการทำงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับจำนวนสมาชิกกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และลักษณะการจัดกิจกรรม ตั้งแต่ปลายปี 2541 เป็นต้นมา ปรากฏว่าสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม ที่มีลักษณะจากเพื่อนถึงเพื่อน จนเกิดการถ่ายทอดแนวคิดประสบการณ์การทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ประจำเหมาะสมกับขณะนี้ของทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหลายหน่วยงานให้ดำเนินงานในลักษณะการขยายผลการจัดกิจกรรม และขยายเครือข่ายอาสาสมัครเยาวชน สร้างกลุ่มเยาวชนในระดับพื้นที่ นั่นคือจุดเริ่มต้นของการพัฒนารูปแบบการทำงานลักษณะสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเยาวชน หรือ การสร้างเยาวชนคนทำงานเข้าร่วมเป็นแกนนำหลักในการขยายผลการจัดกิจกรรม

โครงสร้างการบริหารจัดการ รวมถึงระบบการบริหารงาน และบทบาทหน้าที่การทำงานที่มีงานหลักๆ ที่รับผิดชอบงานโครงการจะร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งตามแผน

ผังแสดงการบริหารจัดการภายในกลุ่ม และตารางการแบ่งบทบาทการทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ
รวมถึงบุคลากร ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

แผนผังที่ 5.3 : แสดงการบริหารจัดการภายในกลุ่ม

ตารางที่ 5.2 : แสดงบทบาทการทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ ในช่วงระหว่าง ปี 2543 – 2545

ตำแหน่ง	บทบาทหน้าที่รับผิดชอบ
ประธาน	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนงาน และบริหารจัดการ โครงการ เช่น พิจารณา อนุมัติการบริหารจัดการ งบประมาณ การติดตามโครงการ - ติดต่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน และเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรม ฯลฯ
ผู้ประสานงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน และเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรม ฯลฯ เพื่อประสานทรัพยากรจากองค์กรภายนอก ด้านงบประมาณ บุคลากร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ - วางแผนงาน และบริหารจัดการ โครงการ เช่น จัดการงานธุรการ และการเงิน เกี่ยวกับโครงการ ติดตาม เรียนรายงาน
เจ้าหน้าที่ประจำฝ่ายภาครสนา	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนการ ติดตามกระตุ้น จัดกิจกรรมกลุ่มเป้าหมาย หนุนช่วย กิจกรรมของ โครงการในพื้นที่ จัดทำรายงานประจำเดือน รายงานกิจกรรม รายงานโครงการ - ติดต่อประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นทั้งผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการและกลุ่มเยาวชน และสนับสนุนการจัดกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ
เจ้าหน้าที่ประจำชั่วคราว	<ul style="list-style-type: none"> - ติดต่อประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครสนา - วางแผนงาน ติดตามเยี่ยมเยียนการทำงาน กระตุ้นการทำงาน และส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมของเยาวชน รวมรวม ทำรายงานการประชุม อบรม และรายงานประจำเดือน
อาสาสมัครเยาวชนประจำ	<ul style="list-style-type: none"> - ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมาย ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครสนา - ทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ออกพื้นที่เพื่อวางแผนงาน นิเทศติดตามเยี่ยม เยียนการทำงาน กระตุ้นการทำงาน และจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย เป็น วิทยากรการอบรม และทำงานธุรการ เช่น พิมพ์งานคอมพิวเตอร์ รับโทรศัพท์ ส่ง โทรสาร ไปรษณีย์ ถ่ายเอกสาร ส่งเอกสาร ทำรายงานประจำเดือน จัดทำโครงการ และรายงาน
อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มฯ และโครงการ เช่น วางแผนงาน นิเทศติดตามเยี่ยม เยียนการทำงาน จัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น เป็นผู้ช่วยวิทยากร ฯลฯ

ตารางที่ 5.3 : แสดงรายชื่อ และตำแหน่งในองค์กร ในช่วงระหว่าง ปี 2543 – 2544

ลำดับ ที่	ชื่อ – นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นายประเสริฐ ทาทอง	ประธาน / เจ้าหน้าที่ภาคสนาม
2	นางสาวจันทร์สวาย จันเป็ง	ผู้ประสานงาน / ฝ่ายสานักงาน
3	นางสาวจินดา กันแก้ว	เจ้าหน้าที่ภาคสนาม
4	นางสาวแสงดาว ตาเงิน	เจ้าหน้าที่ภาคสนาม
5	นายจรัญ แก่นคำเป็ก	เจ้าหน้าที่ชั่วคราว
6	นายจีรภานุ จินดาธรรม	อาสาสมัครเยาวชนประจำ
7	นายธงชัย จันทร์ขาว	อาสาสมัครเยาวชนประจำ
8	นางสาวเกศริน กันแก้ว	อาสาสมัครเยาวชนประจำ
9	นางสาวปั่นธนา วิยาพรร้าว	อาสาสมัครเยาวชนประจำ
10	นายอภิชัย จื๊อทิตย์	อาสาสมัครเยาวชนประจำ
11	นางสาวธิดา วิยาพรร้าว	อาสาสมัครเยาวชนประจำ
12	นางสาวฉัตรฐริกา จันทาพูน	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
13	นายมณฑีร รายลิยา	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
14	นายอาณัติ เตมีศักดิ์	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
15	นางสาวไพรินทร์ กันแก้ว	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
16	นางสาวจันทร์ฉาย บูรณะพันธ์	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
17	นายสุเมธ ติปะดึง	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
18	นายธีรยุทธ โพธิ์กัน	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
19	นายดิจิพงศ์ ปรารามก	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
20	นายนันทกพ ณีชัย	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว
21	นางสาวดาว ดวงสนิท	อาสาสมัครเยาวชนชั่วคราว

พัฒนาการช่วงที่ 3 “ถ่ายทอดประสบการณ์” สู่เยาวชนคนรุ่นใหม่

ขั้นตอนทบทวนจากเป็นเยาวชนคนทำงานที่มีลักษณะคิดเองทำเองด้วยตนเอง เริ่มปรับบทบาท จนกลายมาเป็นพี่เลี้ยง ที่ปรึกษาที่คอยสนับสนุนแนวคิด เทคนิค ทักษะการทำงานให้กับเยาวชนรุ่นใหม่

เมื่อประมาณกลางปี 2542 สมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ และอาสาสมัครเยาวชนกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4 – 5 คน ที่มีความสนใจด้านสื่อรายการวิทยุ ประกอบด้วย นางสาวเกสริน กันแท้วิทยุ นางสาวแสงดาว ตาเงิน นางสาวธิดา วิยาพร้าว นางสาวเครือ วิทิยศ และนายธวัชชัย ใจมาตุน ได้เริ่มก่อตัวเป็นทีมงาน เพื่อปรับเปลี่ยนรุ่นบุกเบิก และได้ช่วยกันตั้งชื่อรายการวิทยุเพื่อร่วมฝัน ออกอากาศทุกเย็นวันศุกร์ เวลา 19.30 - 20.00 น. ทางคลื่นความถี่ FM 95.75 MHz สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย พอจัดรายการวิทยุได้ช่วงหนึ่งปรากฏว่า ผลจากตอบรับในช่วงแรกค่อนข้างประสบปัญหาด้านรูปแบบการนำเสนอ ดังเช่นรายงานเพื่อร่วมฝัน บันทึกว่า

“ รูปแบบรายการไม่น่าสนใจ เนื้อหาสาระล้อแหลม ผู้ดำเนินรายการวิทยุพูดติดๆ ขัดบ้างช่วงขาดหายไปได้อารมณ์ ตะกูกะกัก ภาษาที่ใช้ไม่ตรงตามหลักภาษาไทย และบางครั้งรายการวิทยุก็ไม่ออกอากาศ เพราะเนื้อหาไม่เหมาะสม ไม่ได้มีการขัดเกลาภาษา ก่อนการบันทึกเทปรายการ ”

เมื่อประสบปัญหา บทบาทพี่เลี้ยง คือประชุมกับทีมงานในขณะนั้นหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยการอบรมพัฒนาทักษะการผลิตรายการวิทยุ และติดต่อวิทยากร ประการรับสมัครเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจอย่างเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุเข้าร่วมเป็นทีมงาน ปรากฏว่า เยาวชนทั้งหญิงชายสมัครเข้ามาประมาณ 10 กว่าคนเพื่อเข้าร่วมอบรม

ดังเช่นข้อความของจันทร์สาย กล่าวถึงกระบวนการอบรม ไว้ว่า

“ เมื่อลึกลึกลับในอบรมเสริมทักษะการจัดรายการวิทยุครั้งแรก พวกร่างกายที่มีวิทยุรามากจากคลังของประเทศไทย คุณสมวงศ์ อุไรวัฒนา เจ้าหน้าที่มูลนิธิเข้าลึกลับสักนักงานกาญจนบุรีผู้ที่เคยมีประสบการณ์ด้านผลิตรายการวิทยุเชิงรุนแรงรึร่อง โรคเดอดส์ และคุณใจทิพย์ สอนดี ที่ปรึกษากลุ่มสร้างฝันวันใหม่ดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนมาเป็นวิทยากรร่วมกัน ตลอดระยะเวลา 2 วันกิจกรรมส่วนใหญ่จะเน้นให้ผู้เข้าร่วมช่วยกันระดมความคิดถึงรายการวิทยุที่ชื่นชอบ รายการวิทยุในฝัน ขั้นตอนการผลิตรายการวิทยุ และแบ่งกลุ่มทดลองผลิตรายการวิทยุ 2 กลุ่ม ตั้งแต่วางผังรายการ แบ่งบทหน้าที่ ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ทั้งหมดห้ามมูล เขียนสคริป ทั้งหมดห้ามทุบเทปเพลง และจัดรายการวิทยุ 30 นาที ร่วมกันประเมินผลว่า พึงพอใจรูปแบบรายการวิทยุแบบใดเพราะอะไร ” หลังการอบรมเสร็จสิ้นจึงมีการพัฒนารูปแบบการทำงานที่ชัดเจนขึ้น ด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความสนใจ ความถนัดในฝ่ายต่างๆ อาทิเช่น ประสานงานและอำนวยความสะดวกคืนให้กับผู้ดำเนินรายการวิทยุฯฯ

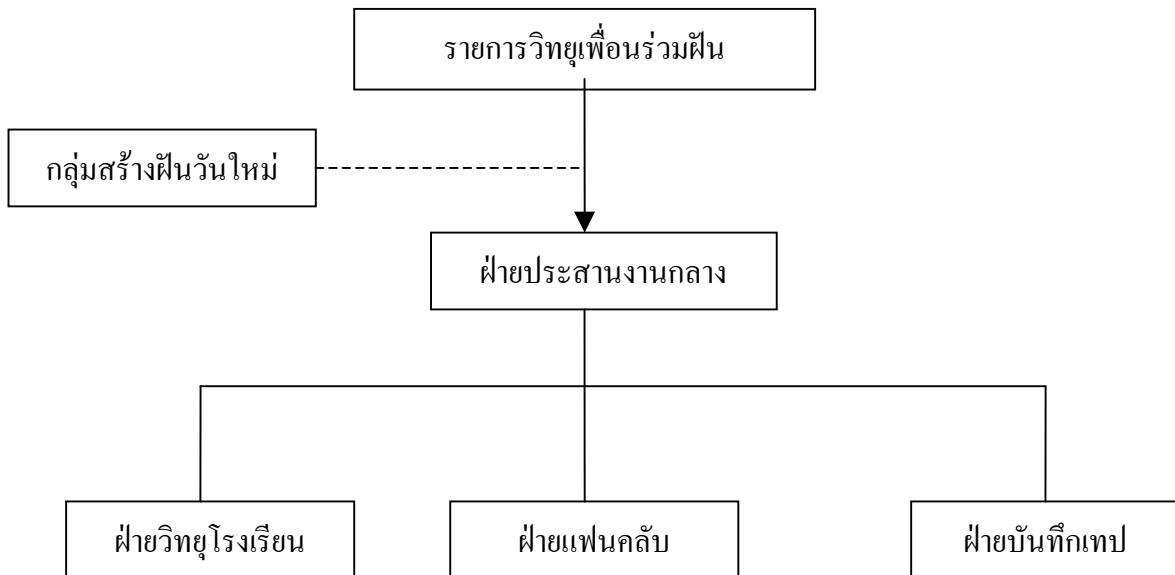
ในขณะนั้นเอง ทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ได้มอบหมายให้ นางสาวจันทร์สาย จันเป็ง รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมของทีมงานเพื่อร่วมฝัน จึงเกิดการพัฒนาโครงการเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนการจัดรายการวิทยุ จากองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย ผ่านสำนักงานควบคุมโรคเดอดส์ ดำเนินโครงการเพื่อร่วมฝัน รวมถึงพัฒนารูปแบบการประเมินผลการฟังรายการวิทยุ ด้วยกิจกรรมรับสมัครแฟนคลับ

รายการวิทยุ กรอกแบบสอบถามความต้องการผู้ฟังรายการวิทยุ และเปลี่ยนเวลาการออกอากาศจากวันศุกร์ มาเป็นวันอังคาร เวลา 20.30 - 21.00 น. คลื่น FM 95.75 MHz

นอกจากนี้ทีมงานเพื่อนร่วมงานก็มีเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน อาทิเช่น เปลี่ยนทีมงานรุ่นใหม่เพื่อระรุ่นเก่า เคยจัดรายการวิทยุออกไปเรียนหนังสือต่อระดับอุดมศึกษา และยังปรับรูปแบบการนำเสนอจากเดิมนำเสนอภาษากลางมาเป็นการนำเสนอด้วยภาษาท้องถิ่น (ภาษาเหนือ) เพราะถือว่าเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อีกนัยหนึ่งนั้นเพื่อตอบความต้องการของสถานีวิทยุที่ต้องผลิตรายการวิทยุเพื่อท้องถิ่น

จากนั้นเป็นต้นมา ทีมงานเพื่อนร่วมได้พัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ประสานงานที่ค่อยเป็นผู้เลี้ยงพยาบาลหนุนเสริม และเชื่อมประสานการทำงานระหว่างกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานสู่ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน ในรูปแบบที่เป็นทางการ ไม่ทางการ สำหรับการพัฒนารูปแบบกิจกรรม แนวคิด ทักษะการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทีมวิจัยได้อธิบายลักษณะการทำงานไว้ใน บทที่ 6 ว่าด้วยกิจกรรมสร้างกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านสื่อวิทยุ

แผนผังที่ 5.4 : แสดงโครงสร้างการทำงานทีมงานเพื่อนร่วมฝัน

ตารางที่ 5.4 : แสดงรายชื่อ และหน้าที่รับผิดชอบทีมงานเพื่อนร่วมฟัน ระหว่าง ปี 2544 – 2545

ลำดับ ที่	ชื่อ – นามสกุล	ตำแหน่ง / หน้าที่
1	นางสาวเกศริน กันແກ້ວ	ฝ่ายประสานงานกลาง / วิทยุໂຮງເຮືອນ
2	นางสาวแสงดาว ตาເຈີນ	ฝ่ายประสานงานกลาง / ແຟນຄລັບ
3	นายອົງລີຍໍ ຈຶ່ງທິທີຍໍ	ฝ่ายประสานงานกลาง / ບັນທຶກເຫັນ
4	นายອານັດ ເຕັມີສັກດີ	ฝ่ายບັນທຶກເຫັນ
5	นางสาวดาว ดวงສົນທິ	ฝ่ายບັນທຶກເຫັນ
6	นายນັນທັກພ ມັນຍັງ	ฝ่ายບັນທຶກເຫັນ
7	นางสาวນ້ອງນຸ່ງ ສຸຮະວົງຄໍ	ฝ่ายບັນທຶກເຫັນ
8	นายສຸເມົນ ຕີປະຕິງ	ฝ่ายບັນທຶກເຫັນ
9	นายຮັງຊ້າຍ ຈັນທົ່ງຂາວ	ฝ่ายແພັນຄລັບ / ວາරສາຮ
10	นายເຊື້ອຍຸທර ໂພນີ້ກັນ	ฝ่ายແພັນຄລັບ / ວາරສາຮ
11	นางสาวພັດທະວິກາ ຈັນທາພູນ	ฝ่ายແພັນຄລັບ / ວາරສາຮ
12	นายເກຍມ ໂອມແສງ	ฝ่ายແພັນຄລັບ / ວາරສາຮ
13	นายມະເທິຍ ທ່ານລິຍາ	ฝ่ายແພັນຄລັບ / ວາරສາຮ
14	นายຈີຣກາຍຸນ໌ ຈິນຄະຮຽມ	ฝ่ายວິທຸຍຸໂຮງເຮືອນ
15	นางสาวໄພຣິນທີ່ ກັນແກ້ວ	ฝ่ายວິທຸຍຸໂຮງເຮືອນ
16	นางสาวຈັນທົ່ງຂາຍ ບູຮະພັນທີ່	ฝ่ายວິທຸຍຸໂຮງເຮືອນ
17	นายດິຈູພັກ ປ່າຍມົກ	ฝ่ายວິທຸຍຸໂຮງເຮືອນ
18	นางสาวຈັນທົ່ງສົວຍ ຈັນເປັນ	ປະສານງານ / ບໍລິຫານຈັດກາຮ

3. ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

จากการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์ ตั้งแต่ปี พ.ศ 2539 - จนจนปัจจุบัน สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนจนเกิดการพัฒนากิจกรรมโครงการเพื่อให้การศึกษา เรื่องโรคเอดส์อย่างต่อเนื่องในพื้นที่อำเภอแม่จัน และอำเภอโกลลังกี จังหวัดเชียงราย ส่งผลกระทบมาก anyak ทั้งในระดับบุคคลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ พฤติกรรมการแสดงออก และ การพัฒนาบุคคลิกภาพการเข้าสังคม ระดับกลุ่มสามารถพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้เกิดการยอมรับ และลด พฤติกรรมเสี่ยงใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และระดับชุมชนและสังคมเกิดกระบวนการเรียนรับในบทบาทเยาวชนกับพัฒนาท้องถิ่น / สังคมอย่างกว้างขวาง ดังต่อไปนี้

1. ความเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลอันเกิดจากการศักยภาพอาสาสมัครเยาวชน

การสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้อาสาสมัครเยาวชนเกิดการพัฒนาการทั้งทางด้าน เทคนิคทักษะในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ จนสามารถนำความไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิต ในประจำวัน โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมและการพัฒนาศักยภาพทำให้เกิดการภาวะความเป็นผู้นำ เกิดขึ้น จะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ อาสาสมัครเยาวชนจะพบว่า แต่เดิม กลุ่มอาสาสมัครเยาวชนเหล่านี้ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของ ชุมชน อีกส่วนหนึ่ง ได้ร่วมตัวกันในหมู่บ้านตั้งเป็นกลุ่มหนุ่มสาวเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น ช่วยงาน บ้านศพ งานประเพณีชุมชน เล่นกีฬา ร่วมกิจกรรมกับทางวัด ถือว่าเป็นการกลุ่มตั้งขึ้นมาเฉพาะกิจ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างโดยย่างหนึ่ง เมื่อเสร็จงานต่างแยกย้ายจากกันไปไม่ได้มีการสรุปบทเรียน การทำงาน

พอหลังจากที่เข้ามาร่วมจัดกิจกรรมของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่บ่อยครั้งขึ้น ก่อให้เกิดให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแสดงออก จากเดิมที่อาสาสมัครเยาวชนเหล่านี้ไม่ค่อยแสดงออกค่อย กล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้น แต่หลังจากที่จัดกิจกรรมได้เข้าร่วมอบรม จัดกิจกรรมทำให้อาสาสมัครเยาวชน เหล่านี้กล้าแสดงออกมากขึ้น ได้รับความรู้ ประสบการณ์การทำงาน ตลอดจนทักษะด้านการติดต่อ ประสานงานกับกลุ่มเยาวชนด้วยกันเอง กลุ่มผู้นำชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน และทักษะ เนพะด้าน อาทิเช่น การจัดกิจกรรมการเป็นผู้นำกิจกรรม สนับสนุนกลุ่ม วิทยากรการอบรม การจัดรายการ วิทยุ การผลิตสื่อสารทุ่น รวมทั้งการเขียนโครงการ การบริหารจัดการ จัดทำรายงาน

ทำให้มีวิจัยเห็นความเปลี่ยนแปลงจากแต่เดิมที่จะมาเป็นอาสาสมัครเยาวชนยังมาเป็นคน ทำงาน ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามลำดับขึ้นของบันไดแห่งการเรียนรู้ 10 ขั้น และยังสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และทักษะความชำนาญในแต่ละด้านไปปรับใช้ในชีวิต ประจำวัน อาทิเช่น การเรียนหนังสือ การทำงาน เป็นต้น

นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ ตัวแทนอาสาสมัครเยาวชนซึ่งสามารถเข้าไปมีบทบาทการทำงานร่วมกับองค์กร หน่วยงานในระดับต่างๆ จึงได้รับการยอมรับ ชื่นชมการทำงาน และกล่าวขานถึงอยู่เสมอ ซึ่งทีมวิจัยขอยกตัวอย่างผลงานที่ได้การยอมรับจากสังคม เช่น

- นายสุรเดช สุขราช ทีมงานเพื่อนร่วมผืน รุ่นที่ 2 สามารถสอนใบผู้ประกาศข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ นักจัดรายการวิทยุมืออาชีพ ทางสถานีวิทยุ และปัจจุบันเป็นพิธีกรรายการสารคดีการท่องเที่ยว ช่อง UBC
- นางสาวจันทร์สวย จันเป็ง ได้คัดเลือกเป็นเยาวชนดีเด่น ตัวอย่าง ประจำปี 2542 จากสถาบันคุรุการพัฒนาเด็กและเยาวชน (สอคย.)
- นางสาวจันทร์สวย จันเป็ง ได้รับรางวัลผู้หญิงเก่ง ปี 2545 สาขายุวสตรี จากสถาบันส่งเสริมบทบาทหญิงชายและการพัฒนา สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี
- นางสาวเกศริน กันแก้ว ได้รับรางวัลผู้หญิงเก่ง ปี 2546 สาขายุวสตรี ประจำจังหวัดเชียงราย จากสถาบันจากสถาบันส่งเสริมบทบาทหญิงชายและการพัฒนา คัดเลือกโดยพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย
- นางสาวจันทร์สวย จันเป็ง ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณรัฐประชาอิชชัน (กพอ.ภาคเหนือ)
- นายจีรภานุน จินดาธรรม ดำรงตำแหน่งเลขานุการเครือข่ายเยาวชนจังหวัดเชียงราย และเป็นคณะกรรมการเครือข่ายเยาวชนภาคเหนือตอนบน
- นายประเสริฐ ทางง นางสาวจินดา กันแก้ว นางสาวแสงดาว ตาเจน นางสาวเกศริน กันแก้ว ในการศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษ์ไทย

2. ความเปลี่ยนแปลงระดับกลุ่มที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงานกลุ่มสร้างผืนวันใหม่

การสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านจัดกิจกรรมในลักษณะเพื่อนถึงเพื่อนก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคนทำงาน ด้านเทคนิคการทำงานชุมชน ทักษะชีวิต การคิด วิเคราะห์ ทางทางเลือก และตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผล ส่งผลต่อกระบวนการทำงานซับซ้อนกว่าเดิมและเสริมสร้างแนวคิดแก่อาสาสมัครเยาวชนให้มีแนวคิดการทำงานที่กว้างและชัดเจนขึ้น รู้จักการวางแผนงาน การติดตามประเมินผล และการกระตุ้นการทำงานกับอาสาสมัครเยาวชน

นอกจากนี้ยังผลงานเริ่มปรากฏมากขึ้น และแสดงออกถึงความชัดเจนเป็นรูปธรรมจนสามารถอ้างอิงผลการทำงานต่อหน่วยงานอื่นๆ ได้ดังนี้

- การนำเสนอผลการทำงานในประเทศ เนื่องในงานสัมมนาเรื่อง โรคเอดส์ ครั้งที่ 8 และ 9 ประจำปี 2544 – 2546 ณ อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี และงานสัมมนาสรุปบทเรียนอีน จี โอ เอดส์ ณ โรงแรมแอมนาสเดอร์ กรุงเทพมหานคร
- การนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานณรังค์ป้องกันเอดส์ต่างประเทศ อาทิ

เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนลาว โดยนายประเสริฐ ทาทอง นางสาวจินดา กันแก้ว นางสาวเกสริน กันแก้ว นางสาวเครือ วิทิยศ และนางสาวจันทร์สวย จันเปี๊ง

- นำความรู้ ประสบการณ์การทำงานไปเผยแพร่กู่ลุ่มเยาวชนในพื้นที่อื่นๆ โดยการถ่ายทำสารคดีจากหลายสำนักป่าวทั้งในประเทศไทย เช่น ช่อง 9 อสมท. ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ หนังสือคมชัดลึก ฯลฯ และต่างประเทศ อาทิเช่น สถานี MTV – ประเทศไทย สถานี KCH – ประเทศไทย ญี่ปุ่น และ สถานี CNN – สหรัฐอเมริกา ฯลฯ
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างกู่ลุ่มเยาวชน องค์กรทำงานด้านเอดส์ จากหลายหน่วยงานทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ อินเดีย ญี่ปุ่น เวียดนาม พิลิปปิน สาธารณรัฐประชาชนลาว ฯลฯ ประสบการณ์ศึกษาดูงานการทำงานรณรงค์ป้องกันเอดส์ในกู่ลุ่มเยาวชน
- นำความรู้ ประสบการณ์การทำงานไปเผยแพร่กู่ลุ่มเยาวชนผ่านการอบรมเยาวชน ได้แก่ จังหวัดเชียงราย และต่างจังหวัด ดังเช่น อุบลราชธานี เชียงใหม่ ลำพูน ตราด ฯลฯ
- การเชิดชูเกียรติ และการยอมรับบทบาทการทำงานของสมาชิกกู่ลุ่ม และกู่ลุ่มสร้างฝันวันใหม่ จากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ด้านการทำงานคุณประโยชน์เพื่อสังคม อาทิเช่น ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดครุหุ่น ปี 2539 ได้คัดเลือกเป็นเยาวชนดีเด่นตัวอย่าง ประจำปี 2552 ได้รับรางวัลผู้หญิงเก่ง ปี 45 – 46

3. ความเปลี่ยนแปลงระดับชุมชน สังคมในองค์ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อคนในชุมชน

การสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ใน การรณรงค์ป้องกันเอดส์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ และสร้างความตระหนักร่องสถานการณ์ปัญหาที่กำลังรุนแรง ทั้งให้ความรู้เชิงกว้างแบบอ้อม เชิงแคนเน่ลีกก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทัศนคติด้านลบต่อโรคเอดส์

ผลปรากฏว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของเยาวชนจากที่ไม่กล้าพูดคุยเรื่องเพศสัมพันธ์ ถูงยางอนามัยก็เริ่มกล้าพูดคุย และเปลี่ยนความคิดเห็น และมีความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องถุงยางอนามัยกับกู่ลุ่มเพื่อน และคนรอบข้างมากขึ้น จนกระตุ้นเกิดอาสาสมัครเยาวชน และขยายผลเข้าไปสู่กู่ลุ่มเยาวชนในชุมชนจำนวนมากขึ้น จนได้รับการยอมรับจากชุมชน อาทิเช่น ผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ

อันจะนำไปสู่เครือข่ายเยาวชนการจัดกิจกรรมของเยาวชนอาสาสมัครในระดับหมู่บ้าน เพราะว่าอาสาสมัครเยาวชนไม่ได้ทำงานเฉพาะกับเยาวชนในหมู่บ้านเท่านั้นเยาวชนแต่ละหมู่บ้านยังมีการ

ประสานความร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการจัดกิจกรรมต่างๆ กับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยประจำตำบล กลุ่มแม่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ (ถ้ามี) ดึงเข้ามามีส่วนร่วมการสนับสนุนทางด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องถือว่าเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ใหญ่ที่มีต่อภาพลักษณ์ดังเดิมของเยาวชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

นอกจากเยาวชนที่มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับเดอส์ พฤติกรรมเสียงทางเพศ และกลุ่มคนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเดอส์ สามารถปรับทัศนคติด้านนวกต่อการอยู่ร่วมกับ ผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยเดส์มากขึ้น อาจจะมาจากการดำเนินกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มผู้ติดเชื้อ คณะสงฆ์ และกลุ่มเครือข่ายเยาวชน

4. ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการการทำงาน

จากการหลอมรวมกลุ่มเยาวชนชนบท ในทุกสารทิศของอำเภอแม่จันมาร่วมกันกลุ่มในนาม “ กลุ่มสร้างผืนวันใหม่ ” ดังข้อความที่ถ่ายทอดผ่านบทความเรื่อง เด็กเยาวชนสร้างปัญหาจริงหรือ ? บ่งบอกถึงความรู้ที่บอกว่า

“ พวกราเริ่มต้นจากการที่ไม่มีอะไรเลย นอกจากสองมือ สองเท้า หนึ่งมันสมองของทุกคน มาหลอมรวมกัน เชื่อมสายใยแห่งความเป็นพี่ เป็นน้อง จากลูกคนละพ่อ คนละแม่ ต่างหมู่บ้าน ต่างตำบล แต่มีอุดมการณ์เดียวกัน ”

จากบทความข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การที่เยาวชนสักคน สักคน หรือกลุ่มนี้ที่ลูกขึ้นมาทำงานเพื่อสังคม หรือ ชุมชนบ้านเกิดของตนเองนั้น ต้องที่มีไปที่มา เป็นแหล่งหลัง เป็นจุด ตลอดจนปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลให้สมาชิกกลุ่ม อาสาสมัครเยาวชน ทีมงาน กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา

ผลจากการศึกษาข้อมูล จากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย ประชุมกลุ่มใหญ่ต่อต่อ จนเวทีแลกเปลี่ยนทัศนะ ปรากฏว่า สิ่งที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม และผลักดันให้เกิดการทำงานกลุ่มสร้างผืน วันใหม่ แบ่งเป็น 2 ส่วนหลักๆ ด้วย

1. ปัจจัยที่อื้อต่อการทำงานของกลุ่ม ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก
2. ปัจจัยด้านลบที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกลุ่ม
ที่มีวิจัยจะอนันนนำเสนอดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยที่อื้อต่อการทำงานของกลุ่ม

การทำงานของกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ที่ผ่านมา สามารถแบ่งปัจจัยด้านบวกต่อการทำงาน ออกเป็น 2 ระดับ ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน อันประกอบด้วย ความรู้สึกเป็นเจ้าข้าว เจ้าของ และความรู้ ความสามารถผู้นำ ทีมงาน และกระบวนการการทำงาน

4.1.1 ปัจจัยภายใน

ที่มีวิจัยกล่าวถึง ความรู้สึกเป็นเจ้าข้าว เจ้าของ เรียกว่า ความรู้สึกร่วม ความรักความผูกพันซึ่งกัน การณ์ ความต้องการเหมือนกัน ประสบพบเจอสถานการณ์ หรือ เหตุการณ์เดียวกัน และวัยใกล้เคียงกัน ดังเช่นบทสัมภาษณ์ของสมาชิกกลุ่ม อาสาสมัครเยาวชน พี่เลี้ยง ที่ปรึกษา ที่สะท้อนเห็นถึงความรู้สึกเป็นเจ้าข้าว เจ้าของกลุ่มสร้างวันใหม่ดังนี้

1) ความรู้สึกร่วมเมื่อประสบพบเจอสถานการณ์ เหตุการณ์เดียว หรือเหตุการณ์คล้ายคลึงกัน ดังเช่นคำพูดของนายแก้ว อ่อนตะไคร้ สมาชิกกลุ่มคนหนึ่งที่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์

“ ผม ไม่อยากให้โภคนี้มีเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น ” และนายประเสริฐ ทางอง ประธานกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ พูดไว้เสนอถกคณศึกษาดูงาน สิ่งที่ทำให้ตนมองถึงการทำงานเอดส์ ว่า

“ ถ้าผมไม่ลุกขึ้นมาขัดกิจกรรมเรื่องเอกสาร ผมอาจจะเป็นอีกคนหนึ่งที่ติดเชือกได้ ” คล้ายคลึงกับ จินดา กันแก้ว กล่าวว่า

“ ธนาคารพีฯ เจ้าหน้าที่โครงการ MSS เค้าเป็นคนจังหวัดอื่นแท้ๆ ยังมาทำงานช่วยเราเลย แล้วเรา เป็นคนเชียงรายแท้ๆ เราไม่ช่วยคนเชียงราย แล้วเราจะไปช่วยใคร ” คำกล่าวของหลายคนช่างสอดคล้อง กับความคิดของนายจริญศิลป์ อินตัตต์พัฒ เจ้าหน้าที่มูลนิธิรักษ์ไทย พูดไว้ว่า

“ สถานการณ์ปัจจุบันที่มันໄกหลัดกับพวกรา บันทำให้พวกระดีอีรัตน์ที่จะทำงาน เพราะไม่ ใช่ใครที่ไหน เป็นพื้นท้อง เป็นคนในชุมชน ในพื้นที่จะต้องทำงาน ”

2) อุดมการณ์ภายในตัวตนที่มีความต้องการรวมกลุ่มทำงานเพื่อสังคม ดังบทสัมภาษณ์ของ นายอาณัติ เตมีศักดิ์ บอกว่า

“ อาสาสมัครที่มาช่วยแม่จะมีไม่เงินเดือน ไม่มีเบี้ยเลี้ยง อาสาสมัครก็ไม่เกี่ยงขอแค่มีความสุขกับ การทำงานก็พอ ” สอดคล้องคำพูดของนายสตรี จันทะนี พุดไปทำนองเดียวกันว่า

“ ถึงแม่ไม่ได้เงินตอบแทน แต่เราคิดว่าเราได้นุญ แม้การทำงานเหนื่อยก็ไม่ได้ค่าตอบแทน แต่พีฯ ก็ไม่เคยทิ้ง เขาเก็บเราไปเที่ยวไปกินข้าว พี่เขาช่วยเหลือหลายอย่าง เอาใจใส่เราให้กำลังใจเรา ” นาย อภิชัย จืออาทิตย์ กล่าวถึงต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ว่า

“ เป็นเยาวชนธรรมชาติคนหนึ่ง แต่มีความฝันว่าจะทำอย่างไรให้เยาวชนมีกิจกรรมสร้างสรรค์ ทำบ้างเพื่ออบกพจน์เดิมๆ ของเยาวชนที่มีแต่ปัจจุบัน เช่น พาเยาวชนแข่งขันฟุตบอล กีฬา แต่ไม่ค่อย ประสบความสำเร็จเท่าไหร ” เหมือนกับแสงดาว ตาเงิน บอกว่า

“ ทำไมในหมู่บ้านเรามีถึงไม่เห็นอย่างหมู่บ้านอื่นบ้าง ทำไมถึงทำบ้านคนอื่นได้แต่ทำบ้านตัวเอง ไม่ได้ ทำไมกลุ่มนี้ถึงอยู่ได้นาน ทำไมกลุ่มนี้ถึงอยู่ไม่ได้นาน ตั้งกลุ่มหมู่บ้านตั้งหลายครั้งแต่ตั้งก็ล้ม ” มุมมองของชิดพงษ์ เหล่ายนต์ กล่าวถึงสิ่งที่ทำให้สร้างฝันวันใหม่ยั่งยืนได้จนปัจจุบันนี้ว่า

“ ผมว่าคนที่สามารถประคับประคองสิ่งได้สิ่งหนึ่งให้มีความมั่นคงและมีอายุได้ยืนยาวนั้น เป็น คนที่ต้องมีความตั้งมั่นสูง มีความเพียรพยายามอย่างแรงกล้า มีจันทะที่ดีต่อการทำงานและมีอุดมคติ อุดมการณ์ที่สูงส่ง และยิ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่ไม่ได้มีผลประโยชน์ทางธุรกิจแล้ว ใครที่สามารถทำให้กลุ่ม อยู่รอดได้มาถึงตรงนี้ ผมว่าเขาเป็นคนที่มีความอดทนสูง เข้มแข็ง เหมือนกับการว่ายน้ำทวนกระแส ไป เรื่อยๆ ”

3) ความรัก ความผูกพันนี้ ความต้องการเหมือนกัน เพราะวัยใกล้ที่เคียงกัน ทำให้เกิดการหลอม รวมชีวิต จิตใจ ของคนสร้างฝันวันใหม่ จากบทสัมภาษณ์หลายคนเปรียบสร้างฝันวันใหม่เหมือนหลังที่ สอง ดังเช่น ไฟธูรย์ โภเสน陀 บอกว่า

“ บ้านที่อบอุ่น เป็นกันเอง รักกันเหมือนพี่น้องและที่สำคัญก็คือ สามารถปรึกษาปัจจุบันวัยรุ่นได้ ” อาณัติ เตมีศักดิ์ พุดไปทำนองคล้ายกันว่า

“ จุดรวมหรือจุดศูนย์กลาง บ้านหลังนี้ไม่ใช่สำนักงาน เรายกตัวเป็นบ้านอีกหลังหนึ่งที่เราอาศัยอยู่ แม้จากไปกลับมา ก็ครั้งกี่เหมือนกลับมาบ้านมา พบริพัติ พบน้อง ความรู้สึกหัวเราะร้องไห้ แม้ว่าไม่ได้กลับบ้านของตัวเองแต่กลับมาสำนักงานก็สบายใจและความเป็นพี่เป็นน้องทำให้ดูว่าไม่เหมือนสำนักงานแต่เป็นบ้านที่เราอาศัยอยู่ ” และปีนชนา วิยาพรร่วง กล่าวว่า

“ หนึ่งชีวิตทุกคนในกลุ่มจะทุ่มเทให้กับงาน ไม่ว่าฝนจะตก แดดจะออกจะร้อนยังไง เมื่อถึงเวลาที่ต้องทำงานก็จะต้องลุยงาน ทำให้ทุกคนร่วมทำงานตามหน้าที่ เมื่อถึงเวลาที่เราทำงานทุกอย่างสำเร็จ ก็มาร่วมสรุปกันและกินข้าวด้วยกันเสมอหนึ่งรอบครัว ”

อิก豁ายๆ คนได้ให้นิยมของสร้างฝันวันใหม่ ว่าเปรียบเสมือน เวทีการเรียนรู้ โรงเรียน เปลวเทียน กองไฟจุดประกายความคิด ร่มป้องกันแผลฝน หรือ บัณฑิตที่มีความรู้ เป็นต้น นอกนี้豁าย คนได้ถ่ายทอดความรัก ความผูกพัน ความประทับใจจากการอยู่ร่วมกัน ดังเช่น บทสัมภาษณ์ของ豁าย คน อาทิเช่น อภิชัย จื้อทิพย์ กล่าวไว้ว่า

“ สร้างฝันคือโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และเปลี่ยน มีส่วนร่วมเป็นไปโดยอัตโนมัติ การเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมงาน ก็เป็นไปโดยไม่มีใครบอกรู้ บบวนนี้ หลายคนเคยเดินทาง แต่จำต้องแวะสถานที่ต้องลง แต่ความรู้สึกยังอยากเห็นรถไฟบนบันนี้ เดินทางตามอนาคต ตามฝัน วันนี้อาจเป็นรถไฟความเร็วสูงที่ทำคุณประโภชน์ให้กับคนทั่วโลก ” คล้ายกับจันทร์สวาย จันเปี๊ง พุดไปทำนองของการฝันฝ่าอุปสรรคกว่าจะมาถึงวันนี้ไว้ว่า

“ ความฝันเมื่อวันนั้นของคนรุ่นแรก ประมาณ 10 กว่าคนแต่เหลืออยู่วันนี้ไม่กี่คน เราอยากรู้คน ในวันนั้นกลับมาชื่นชมกับผลงานในวันนี้ของพวกราชวัสร้างฝัน มันไม่ใช่แค่พวกรา 4-5 คน ในวันนี้นองๆ อีก แต่มันเป็นสร้างฝันของทุกคนที่เดินก้าวเข้ามา ถึงแม้ว่าเหตุผลของการก้าวเข้ามายังแตกต่างกัน ก็ตามเขาเหล่านั้นคือ รากแก้ว รากฟอย ที่ทำให้ต้นไม้สร้างฝัน เจริญงอกงาม ” และจรัญ แก่นคำเปี๊ก พุดไว้ว่า

“ สร้างฝันจะเป็นอย่างไร ผู้ใดก็ใจและภูมิใจมาก ที่ตัวผู้เป็นส่วนหนึ่งของสร้างฝันฯ ผู้รักสร้างฝัน รักทุกคนที่เป็นสร้างฝันฯ จะขอเป็นกำลังใจ เป็นแรงใจให้ทีมงานและสร้างฝันทุกคน ยืนหยัดต่อสู้ เพื่อขับเคลื่อนพลังแห่งความฝันของพวกราทั้งหลายไปสร้างฝันต่อไปเรื่อยๆ เป็นกำลังใจครับ ” และสามารถชิกกลุ่มที่เดินออกจากไปพร้อมกับความรู้สึกที่ดี เช่น เกสติวิน กันแก้ว พุดว่า

“ ไม่ว่าเราจะอยู่ที่ไหน ถึงตอนนี้อยู่กับมูลนิธิรักษ์ไทย เกษตรากย์เท่านั้น แต่หัวใจ จิตวิญญาณยังอยู่กับสร้างฝันวันใหม่ เพราะความเป็นสร้างฝันมันฝังอยู่ในสายเลือดเราแล้ว ” คงคล้ายกับประเสริฐ ทาทอง กล่าวว่า

“ กิดว่าสักวันหนึ่งตนเองก็จะกลับมาสร้างฝัน ซึ่งเป็นเหมือนเพลงอินทรีย์คืนรัง ที่บินไปแล้วแต่ก็กลับมาช่วยร่วมตัวกัน และนำประสบการณ์ทำงาน นำบทเรียนการทำงานที่ตนเองได้รับมาพัฒนาการทำงานของสร้างฝันซึ่งมันอยู่ในสายเลือดของตนเอง ปัจจุบันก็ยังเป็นสร้างฝันวันใหม่ ”

4) การได้รับการยอมรับ ชื่นชมผลงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของวัย ที่แสวงหาโลกส่วนตัว ดังเช่น บทสัมภาษณ์ของอภิชัย จื้ออาทิตย์

“ เข้ามาร่วมกิจกรรมพี่ๆ แล้วรู้สึกสนใจในกิจกรรมที่แปลงใหม่ และหลากหลาย ไม่เคยรู้มาก่อนว่าอาสาสมัครคืออะไร ขอแค่ได้เข้ามาพบร่อง พนักิจกรรม พนบรายการ ก็เพียงพอ ขอเข้ามาอาสาด้วยสัญญาใจ ” ประเสริฐ ทางง สิ่งที่เป็นแรงจูงใจในการทำงาน คือ

“ มีผลงานพิสูจน์ทำแล้วได้รับการยอมรับ พอมีผลงานแล้วขายยอมรับเรา เป็นแรงจูงใจให้ทำงานต่อ ” สอดคล้องกับคำกล่าวคุณอุดม ลิขิตวรรณวุฒิ มูลนิธิรักษ์ไทย ได้กล่าวว่า

“ มีผลงานที่ต่อเนื่อง ตัวกลุ่มฯ เองก็พิสูจน์ตัวเองในการทำงาน ไว้เนื้อเชื่ोใจ มีความกระตือรือร้นเข้าใจงานที่ทำ ” นางสาวแสงดาว ดาเงิน กล่าวถึงความภาคภูมิจากการทำงาน มองว่า

“ จันทร์สายเป็นแค่ตัวแทนของกลุ่มฯ ไปปรับร่างวัลเท่านั้น เป็นผู้หลังของความสำเร็จมาจากการเพื่อนๆ น้องๆ เพื่อนๆ พี่ๆ และสร้างฝันๆ ทุกคนที่ร่วมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นร่างวัลที่ได้รับนี้ จึงเป็นของคนสร้างฝันทุกคน ” นอกจากนี้อาจารย์สุมารี วรรณรัตน์ นักวิจัยอิสระ กล่าวถึงการได้รับการยอมรับที่เกิดจากความศรัทธาของเยาวชนว่า

“ การสร้างคนไม่ใช่สอนให้เขารู้แค่กิจกรรมที่เขาทำคืออะไรเราสอนกระบวนการ มีการซึ่งชับ合一 ความคิดของคนอีกรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง มันเป็นเรื่องของศรัทธาถ้าเขามีศรัทธาเราราบกังไม่เขามาหักอก ไม่ใช้แค่พี่ๆ ทำเดี๋น แต่มันเป็นเรื่องของความศรัทธาของน้องๆ เข้า ชื่นชม โดยเฉพาะเยาวชนในพื้นที่ เพราะพวกราอยู่ใกล้ๆ และเป็นตัวอย่างให้ ”

5) ภาวะผู้นำ ทีมงาน และการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนา กลุ่มฯ ดังเช่นบทสัมภาษณ์ของคุณประสงค์ เลิศพายัพ มูลนิธิรักษ์ไทย กล่าวว่า

“ ความเป็นจริงเป็นจัง ของหน่อย สวย เช่าว่น (จินดา จันทร์สาย ประเสริฐ – ทีมวิจัย) มีลักษณะ เป็นผู้นำ มีความพร้อม และมีกิจกรรมต่อเนื่องแล้วก็มีคนสนับสนุน จุดเด่นนี้เป็นพัฒนาการที่หล่อหลอม กลุ่มฯ ” คล้ายคลึงกับอาจารย์บุญส่ง ชิตา ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอแม่จัน

“ ทีมงานแกร่ง (ทำงานเป็นทีม) ทุกคนมีความสามารถ แต่จะเก่งคนละอย่าง เอาคนเก่งหลายๆ คนมาทำงานด้วยกันสามารถหลอมรวมกันได้จึงเกิดการทำงานเป็นทีม ” คุณอุดม ลิขิตวรรณวุฒิ มูลนิธิรักษ์ไทย ยังกล่าวเสริมเพิ่มเติมว่า

“ กลุ่มเยาวชน เจ้าหน้าที่ องค์กรสนับสนุน ขาดปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ และปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือกลุ่มเยาวชนเอง ถ้าไม่มีกลุ่มเยาวชน ต่อให้มีองค์กรทุ่มการสนับสนุนมากเท่าไหร่ ก็จะไม่เกิดกลุ่มที่ทำงานยั่งยืน ” นอกเหนือจากภาวะความเป็นผู้นำ ทีมงานแล้ว กิจกรรม กระบวนการการทำงานก็เป็นส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก ดังบทสัมภาษณ์ กล่าวไว้ว่า

“ สร้างฝัน จับงานที่ตัวเองถนัด ละครุ่น รายการวิทยุ อาศัยคนหนุ่มสาว ใจรักในตรงนี้อยู่แล้ว ซึ่งสร้างฝันฯ สามารถนำมาเป็นจุดการทำงาน พัฒนารายละเอียด โครงการฯ สร้างคนรุ่นใหม่ เชื่อมแทน สรุปบทเรียนการทำงานเป็นการก้าวไปข้างหน้า ” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของคุณพิษณุ พันิชภักดี ผู้อำนวยการมูลนิธิรักษ์ไทย กล่าวถึงพัฒนาการของกลุ่ม ไว้ว่า

“ เริ่มจากผลกระทบมีใจเป็นที่ยอมรับ และเป็นรูปธรรม ขับตัวเองเป็นพี่เลี้ยงกุ่มเยาวชนอันฯ สามารถเสนอขอรับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงสาธารณสุข สามารถทำงานวิจัยได้ ”

4.1.2 ปัจจัยภายนอก

ที่ส่งผลต่อการทำงานของกลุ่ม คือ การสนับสนุนจากครอบครัว องค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรท้องถิ่น และนิวยาที่ต่อการทำงาน ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

1) การสนับสนุนจากครอบครัว

เป็นอีกส่วนสำคัญมากหนึ่งให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต้องได้รับการยินยอมจากครอบครัว ดังเช่น กุศลภัณฑ์ จันตา และสมชาติ วีระชัย กล่าวถึงบทบาทการสนับสนุนครอบครัวว่า

“ ผู้ปกครองได้เห็นการทำงานของเรารีที่ทำ จึงไว้วางใจ ยอมให้ออกจากบ้าน ญาติคุณรู้จักจะชื่นชมความสามารถ ” นางพรรดา กันแก้ว ผู้ปกครองของสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง บอกว่า

“ พุดให้กำลังใจ เวลาที่เข้าไม่สนับนัย หน่อยจากการทำงาน บอกให้เข้าอดทน เพื่ออนาคต ” คุณเจริญศิลป์ อินตีดีดัด เจ้าหน้าที่โครงการ MSS ให้ความสำคัญกับการทำงานผู้ปกครอง กล่าวว่า

“ พ่อแม่เรา คนที่อยู่ในชุมชน เขาที่มีความรู้สึกว่าลูกหลานเราทำดี เลยได้รับแรงสนับสนุนจากเขารากเลี้ยงทำสิ่งดีๆ แบบนี้ อันนี้เป็นโอกาสที่ดี ที่ผู้ใหญ่ให้โอกาสเรา เยาวชนทำในสิ่งที่ดี คิดว่าไปร่วมกัน ในสิ่งที่ไม่ดี คิดว่าเป็นแรงผลักที่ทำให้น้องทำงาน ” และยังพูดอีกว่า “ พ่อ - แม่ หน่อย ท่านให้อะไรกับพวกรายละเอียดมาก ให้สถานที่ ให้ที่อยู่ ให้พวกร้าไปพะเละกัน ร้องไห้ เยอะแยะมากมาย แล้วพ่อแม่ของพวกราทุกคนก็ให้โอกาส ”

2) การสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรท้องถิ่น

เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาศักยภาพกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ได้มีโอกาสเรียนรู้จากการเปิดโอกาสให้เรียนรู้ฝึกปฏิบัติมีส่วนสำคัญมาก ดังเช่น คุณเจริญศิลป์ อินตีดีดัด กล่าวไว้ว่า

“ การสัมมนา/เวที ที่เปิดโอกาสให้เราได้แลกเปลี่ยน จุดดีที่สุด และน่าจะเป็นจุดดีอีกจุดหนึ่ง ที่จะสร้างเยาวชนให้เข้มแข็ง เปิดโอกาสให้เยาวชนไปแลกเปลี่ยนกับเวทีใหญ่ๆ ได้นำเสนอได้มีกำลังใจ ให้เข้าได้ภาคภูมิใจในการทำงานของเข้า ” นอกจากนี้การหนุนช่วยเชิงวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นอีกส่วนหนึ่งที่พัฒนาการบริหารจัดการ จากบทสัมภาษณ์ของคุณพิษณุรักษ์ กันทวี นักวิชาการ 7 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองจัน เล่าไว้

“ บทบาทสาธารณะข้ามภาคแม่น้ำ คือการให้ความรู้ แล้วยังต้องเป็นฝ่ายเลขานุการ จัดทำงบประมาณ จากศูนย์ปฏิบัติการด้านภัยอุดสีภาคเหนือตอนบน (ศอนบ.) ในการการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มต่างๆ ในชุมชนเขียนโครงการมาของงบประมาณ และอีกอย่างสนับสนุนงบประมาณก้อนเล็กๆ ที่พ่อจะหาได้มา สนับสนุนกิจกรรมไม่ให้มันขาดหายไป ” สอดคล้องกับบทบาทการสนับสนุนในระดับจังหวัด จากบทสัมภาษณ์นายแพทย์สมศักดิ์ ศุภวิทย์กุล ศูนย์ความร่วมไทย - สาธารณรัฐด้านอุดสีกล่าวไว้ว่า

“ ตอนนั้นผมก็ขึ้นมาอยู่จังหวัด ก็อาศัยบทเรียนประสบการณ์ที่เคยเป็นพี่เลี้ยงให้สร้างฝัน ให้โครงการ กศน. มาทำแผนให้โดยใช้คำว่า “ แผนงานสร้างวิถีชีวิตที่ปลดภัย ” เป็นแผนงานของจังหวัดเชียงราย พอมีงบประมาณมาก็พยายามจัดสรรงบไปสนับสนุน แต่ตอนนั้นไม่ได้สนับสนุนสร้างฝันโดยตรงส่วนใหญ่จะลงไปในระดับหมู่บ้าน ระดับโรงเรียน พยายามจะผลักดันให้อำเภอ ตำบล ได้จัดสรรงบประมาณกระจายไปเข้าไปสู่โรงเรียน พอเห็นตัวอย่างของสร้างฝันทำอยู่ ก็พยายามบอกให้แต่ละพื้นที่รู้จักกับสร้างฝันเพื่อที่จะให้ลองเอารูปแบบการทำงานนี้ไปปรับใช้ ” นอกจากนี้คุณอุดม ลิขิตวรรณ วุฒิ ผู้ประสานโครงการอุดสีภาคเหนือ มูลนิธิรักษ์ไทย ได้ร่วมสะท้อนมุมมองค์ของหลายหน่วยงานที่เข้าสนับสนุนกลุ่มนฯ

“ สร้างฝันวันใหม่ เปรียบเสมือน โนวน์อร์ เริ่มจากผลงานเล็กๆ แล้วก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เหมือนก้อนหินที่กลิ้งลงมาจากภูเขา ก้อนเล็กๆ พอกลิ้งลงมาเรื่อยๆ ก้อนหินจะเกิดการสะสมให้ใหญ่ขึ้นๆ จนนั้นจึงมีแรงสนับสนุนจาก สคต.10 อาจารย์อุมา หมอสมศักดิ์ พอเห็นว่าเราทำงาน ใครๆ ก็อยากมีส่วนร่วมเข้าช่วยให้การสนับสนุนก็เลยใหญ่ขึ้นๆ ”

3) การสนับสนุนทางด้านนโยบาย เป็นอีกส่วนที่เอื้อต่อการทำงานของกลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอุดสีร่วมกับชุมชน ดังเช่น บทสัมภาษณ์คุณเจริญศิลป์ อินตี๊ฟัดเจ้าหน้าที่โครงการ MSS กล่าวไว้ว่า

“ นโยบายของรัฐด้วยนะที่เอื้อ เลยให้เปิดหลายหน่วยงาน ส่งโครงการ แหล่งทุนเริ่มมองเห็นศักยภาพของกลุ่มเล็กๆ ทำให้พากเราได้มีโอกาสทำงานตรงนี้ เกิดการสนับสนุนมากขึ้น ” สอดคล้องกับคำกล่าวของนายสมศักดิ์ นาคกลิ้นกุล เจ้าหน้าที่สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ เขต 10 จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวถึงแนวคิดการสนับสนุนงบประมาณ ไว้ว่า

“ ในขณะนี้ ทางศูนย์ปฏิบัติการด้วยภัยอุดสีภาคเหนือตอนบน (ศอนบ.) มีนโยบายเกี่ยวกับการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณะ โดยเฉพาะการสนับสนุนกลุ่ม องค์กร ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานรณรงค์ป้องกันอุดสี ตอนนั้น ปี 2540 ที่สร้างฝันฯ ได้รับงบประมาณเพราะว่า ขอในนามกลุ่มฯ มีโครงการ คณะกรรมการบริหารกลุ่ม อีกส่วนหนึ่งของค์กรแคร์ได้พัฒนาศักยภาพมาระดับหนึ่งน่าจะสนับสนุนต่อเนื่อง ” นอกจากผู้ใหญ่ในระดับภาคที่ให้การสนับสนุนแล้ว ในระดับพื้นที่ก็มีส่วนสำคัญสนับสนุน ดังเช่น คำสัมภาษณ์ของนายแพทย์สมศักดิ์ ศุภวิทย์กุล กล่าวไว้ว่า

“ บทบาทของหมวดช่วงนี้เป็นผู้เผยแพร่ผลงานเยาวชนในการแก้ปัญหาอุดส์ และพยายามเขียนแผนงาน ครอบนิยามยส่วนการทำงานให้แก่องค์กรปฏิบัติงานในพื้นที่ และสนับสนุนการเป็นผู้นำในการผลักดันนโยบายเยาวชน ” และนายนิวัตร สุวรรณพัฒนา มูลนิธิพัฒนาเครือข่ายอุดส์ กล่าวถึงขบวนการ NGO ที่ส่วนในการผลักดันบทบาทของเยาวชนกับการแก้ไขปัญหาอุดส์ ไว้ว่า

“ ขบวนการเอ็นจีโอภาคเหนือที่เกิดขึ้น เริ่มมาทำงานทางสังคมเรื่องอุดส์ เมื่อปี 32 แต่รวมตัวเป็นเครือข่าย ปี 35 เพราะถูกมองว่าอุดส์เป็นเรื่องของผู้หญิง และเกย์ กระเทย ชายรักเพศเดียวกัน ชนนี้คนที่ได้รับผลกระทบ คนที่ทำงานเกี่ยวกับหญิงบริการขึ้น จากนี้ไม่นานการเกิดขึ้นของน้าแพคที่อยู่ในภาคเหนือมีงบประมาณเยาวชนเหมือนกัน มีการระดมงบประมาณทางการศึกษาทางราชการลงไป “ ปู พร์ ” เพื่อทำให้เกิดการเคลื่อนไหวการตอบสนองทางกิจกรรม และมีการทำศูนย์กิจกรรม ซึ่งทางรัฐไม่มีรัฐมีแต่เงิน ขณะนี้ ก็จะเห็นว่าเกิดการการทำงานหลายๆ กลุ่มขึ้นมาเยอะเลย มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชนก็เริ่มเข้ามาร่วมกับผู้ติดเชื้อในปี 37 - 38 หลังจากนั้นก็เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของเอ็นจีโอที่มีการทำงานร่วมกับผู้ติดเชื้อเองในปี 37 - 38 เมื่อกัน prevalence เห็นศักยภาพของผู้ติดเชื้อ แต่ก่อนนั้นไม่เคยมีครกิจจะทำงานร่วมกับผู้ติดเชื้อเลย พอเห็นศักยภาพของผู้ติดเชื้อแล้ว งานก็เปลี่ยนมาทำงานชุมชน หลังจากนั้นก็เยาวชน มีองค์กรที่ทำงานกับเยาวชนเกิดขึ้น ประเด็นที่เกิดข้อถกเถียงตอนนั้นน่าจะปี 40 คือว่าทำย่างไร จะทำให้มีขบวนการของเยาวชนขึ้นมาด้วย พยายามร่วมรวมกันว่าองค์กรที่ทำงานกับเยาวชนเป็นองค์กรพี่เลี้ยง และพูดกันว่าทำย่างไรที่จะให้เยาวชนมีเครือข่าย ชนนี้เยาวชนจะนั่นถูกมองเป็นกลุ่มเป้าหมาย และมองว่าจะทำย่างไรที่จะแก้ปัญหาเยาวชนได้ ซึ่งเยาวชนน่าจะมีขบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนมาช่วยกัน 5 - 6 ปี ที่ผ่านมาถึงจะมีขบวนการเยาวชนที่เป็นรูปเป็นร่าง ”

อาจารย์เพิ่มศรี นิติมานพ องค์การยูนิเซฟประเทศไทยสำนักงานเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงนโยบายการสนับสนุนเยาวชนในปัจจุบันนี้ ไว้ว่า

“ ทำยังไงการทำงานเยาวชนให้มันมีความต่อเนื่อง มีความยั่งยืน ตอนนี้เริ่มพอมองเห็นว่าหน่วยงานเข้าไปช่วยกลุ่มเยาวชนอย่างต่อเนื่องได้ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) สำนักงานชุมชน รายภูร (ส.ส.) ก็ตาม แต่ขณะเดียวกันการสร้างเป็นแผนปฏิบัติงานสำหรับงานเยาวชน ผู้ใหญ่ต้องฟังว่าเยาวชนต้องการอะไร และจะต้องจัดการยังไงมันเหมือนกับการพัฒนาศักยภาพของคนรุ่นใหม่ต่อเนื่องกันไปด้วย ดังนั้นทุกอย่างมันเกี่ยวนี้องกันหมด เพราะลำพังคนก็ไม่ก่อ大局จะไม่สามารถผลักดันหรือเชื่อมโยงนโยบายแต่ก็มีแนวโน้มที่ดี กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สก.) พยายามจะหาค่าตอบในเรื่องพัฒนานโยบาย และสำนักงานส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) ช่วยในด้านการเสริมนโยบายให้เป็นจริงได้ ”

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นปัจจัยภายในที่ทำให้กลุ่มสร้างฝันวันใหม่สามารถดำเนินกิจกรรมรณรงค์ป้องกันอุดส์ พoSruPได้ดังนี้ ความรู้สึกเป็นเจ้าข้าว เจ้าของ และความรู้ ความสามารถ

ผู้นำ ทีมงาน และกระบวนการทำงานกลุ่ม บทบาทการสนับสนุนจากครอบครัว กลุ่ม องค์กรหน่วยงาน และนโยบายรัฐบาลที่เอื้ออำนวยต่อขบวนการเยาวชน

4.2 ปัจจัยด้านลับของการทำงาน

การก่อเกิดกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการปลดปล่อยส์จาก เพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท โดยองค์กรพี่เลี้ยงจากหลากหลายหน่วยงานให้การสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมทุกรูปแบบให้เกิดกลุ่มเยาวชน ประกอบกับสมาชิกกลุ่มที่เป็นแกนนำกลุ่มส่วนใหญ่ เคยผ่านการจัดกิจกรรมมาแล้วแทนทั้งล้วน หากมองผิวเผินแล้วการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มน่าจะไปได้ อย่างราบรื่นด้วยดี ในท่ามกลางการดำเนินกิจกรรมตลอดระยะเวลาเกือบ 8 ปีนั้น ทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ได้ประสบปัญหาอย่างมากมาย ดังนี้

1) ปัญหาทัศนคติด้านลับต่อเยาวชน

เกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชนเสมอเมื่อเสนอตัวเข้าไปมีส่วนร่วมรัฐบาลป้องกันเดอส์ แต่ด้วยความ ที่เป็นเด็ก ยังด้อยรู้สึกภาวะทางความคิด อำนาจตัดสินใจ ทักษะการจัดกิจกรรม จึงทำให้ผู้ใหญ่ขาดความ เชื่อมั่นต่อศักยภาพของเยาวชนดังเช่น ข้อความที่เขียนไว้ พบว่า

“ การทำงานหน่วยราชการ องค์กรท้องถิ่น ในช่วงต้นปี 41 – 42 ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือเท่าที่ ควร ผู้ใหญ่ยังมีทัศนคติด้านลับต่อเด็กและเยาวชน เพราะมองว่าพวกเรายังเป็นเด็กไม่สามารถทำอะไรได้ ให้ การประสานงานเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำงานจึงยาก ไม่ได้รับความร่วมมือโดยเฉพาะ การแสดงละครหุ่นที่บ้านแหลม เมื่อเราไปขอสถานที่จัดแสดงละครหุ่นปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่ไม่ยอมให้ ใช้สถานที่ของโรงเรียน ทางกลุ่มฯ แก้ไขปัญหาด้วยการเดินเข้าไปหาสารภาพสุขใจก่อนแล้วจัน เพื่อพูดคุย เรื่องปัญหา ข้อความช่วยเหลือ และช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในอำเภอแม่จัน โดย การชี้แจงสร้างความเข้าใจในการจัดกิจกรรมของกลุ่มฯ ทำหนังสือจากที่ว่าการอำเภอลงนามด้วยสำเนา เพื่อชุมชนสนับสนุน การจัดกิจกรรมของเยาวชน ”

2) ปัญหาอำนาจต่อรอง

เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มดำเนินงานเอง เพราะว่าเยาวชนยังด้อย รู้สึกภาวะทางความคิด ประสบการณ์การทำงาน ประกอบกับเกรงใจจึงทำให้ความตานความคิด ผู้ใหญ่ ไม่ทัน จึงถูกครอบจำกผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดที่สามารถชี้นำให้ทำงานโดยขาดการมีส่วนร่วม แสดง ความคิดเห็นอาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน และความยั่นยืนอันจะนำมาสู่การล้มละลายของกลุ่ม ดังเช่น บทสัมภาษณ์ของสมาชิกกลุ่มคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า “

“ กลุ่มเยาวชนต้องเสียเปรียบต้องตกลอยู่ใต้อำนาจ บางครั้งต้องทำขัดไม่ได้ เพราะสังคมบ้านเรา สังคมไทยมีระบบผู้ใหญ่ผู้น้อยอยู่ ต้องอยู่ในระบบของบังหน่วยงานที่ใช้อำนาจ ภาคดันการทำงานของ กลุ่มสร้างฝัน อย่างการต้อนรับคณะศึกษาดูงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่าง ไม่ไปเข้าร่วมกิจกรรม

อย่างทำแต่ต้องจำยอม เพราะเกรงใจ ทดแทนบุญคุณ หลายครั้งส่งผลต่อความรู้สึก และการทำงานที่ว่างไว้ ต้องเลื่อนเวลาออกไปอีก ส่วนมากถือว่าเป็นการพึงพิงซึ่งกันและกัน ” และสมาชิกคนหนึ่งกล่าวเสริม การพัฒนาเยาวชน ไว้ว่า

“ สังคมไทยยังต้องมีอาชูโสอยู่ ฉันเกิดก่อนยุ่งรู้ก่อนเป็นเด็กเป็นเล็กจะไปรู้เรื่องอะไร นี่แหล่ ก็อ เป็นปัญหาใหญ่มากของประเทศไทย สำหรับการพัฒนาเยาวชน ที่ไม่ค่อยได้ผลนัก ” สองคอลล์องกับ คำพูดของสมาชิกกลุ่ม เล่าไว้

“ สิ่งที่หนึ่งพึงระวังสำหรับกลุ่มเยาวชน ก็คือเยาวชน ไม่มีอำนาจต่อรอง ถึงแม้หน่วยงานจะ ได้รับการยอมรับมากขนาดไหน หรือมีประสิทธิภาพการทำงานกิจกรรมในเชิงรุนแรงค์ป้องกันเด็ส ทัดเทียมผู้ใหญ่ขนาดไหนก็ตาม ไม่สามารถจะต่อรองกับองค์กร / หน่วยงาน ได้ เพราะถูกมองว่าเป็นเด็ก ”

3) ปัญหาการทะเลาะวิวัฒ

เป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นเสมอสำหรับกลุ่มเยาวชน เพราะแต่ละคนยังด้อยการจัดการทางด้านวุฒิ ภาวะทางอารมณ์ ไม่สามารถรับรู้อารมณ์ได้จึงเกิดปัญหาการทะเลาะวิวัฒทันเกิดจากความขัดแย้ง ระหว่างสมาชิกกลุ่มด้วยกันเอง ดังเช่นข้อความที่เขียนไว้ว่า

“ พวกราการทะเลาะกันด้วยเรื่องเล็กน้อยฯ จนไม่เกิดรับการสะสมจนสะสมนานกลาย เป็นปัญหารือรัง เมื่อสมาชิกบางคน ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มฯ ไปร่วม กิจกรรมในชุมชนบ่ออยฯ เพื่อนหลายคนเริ่มสงสัย ครางเครงใจว่าทำไม่ได้ถึงไม่ได้ไปแต่ทำไม่พวกรู้สึก ไปบ่ออยมาก โดยที่พี่ๆ ไม่ได้สร้างความเข้าใจร่วมกันและบอกถึงเหตุผลให้เพื่อทราบจึงเกิดการแบ่งพรรค แบ่งพวกระเลาะกันไปมา ” เหตุการณ์ครั้งนี้เกิดขึ้นเมื่อครั้งเป็นอาสาสมัครเยาวชน โครงการ MSS อีกช่วง หนึ่งเกิดขึ้นกับอาสาสมัครเยาวชน ดังข้อความที่เขียนไว้ว่า

“ ความไม่เข้าใจกันระหว่างเจ้าหน้าที่กลุ่มที่รับผิดชอบงานรายการวิทยุ ได้ชักชวนอาสาสมัคร เยาวชนรุ่นน้องขึ้นมารับผิดชอบงานแทนคนเดิมที่มีความจำเป็นต้องไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่อาสาสมัครเยาวชนกลับเข้าใจผิดคิดว่า พี่ๆ ไม่รัก ไม่เลิศเห็นความสำคัญตนของอีกแล้ว และตนเองก็รัก และผูกพันธ์กับเพื่อนร่วมผืนมาก เพราะสร้างมากับมือเริ่มจากไม่มีอะไรทั้งผ่านร้อนผ่านหนาวจนกระทั่ง มีคนรู้จัก รายการวิทยุมากมายคิดว่าคงไม่ไครสามารถทำงานดีเท่าตนเอง เมื่อมีคนใหม่มารับเข้ามา ทำงานแทนก็เริ่ม ตีรวนด้วยวิธีการ ไม่ยอมทำงานที่ตนเองรับผิดชอบในขณะเดียวกัน อื่นจัดกิจกรรมอยู่ บางครั้งจับกลุ่มนินทา และยังก่อมือบเล็ก ร้ายแรงจนขึ้นหนีหายจากการทำงานรวมถึงขาดการปฏิสัมพันธ์ คนในกลุ่มช่วงหนึ่ง วิธีการแก้ไขปัญหาคือเจ้าหน้าที่กลุ่มฯ ชักชวนทั้งสองฝ่ายรวมถึงทีมงานเพื่อร่วม ผันคนอื่นๆ พี่ๆเจ้าหน้าที่กลุ่มสร้างฝันวันใหม่ และพี่ๆเจ้าหน้าที่โครงการ MSS ประมาณ 22 คน มาช่วย พูดคุยถึงเรื่องราวของอดีต อนาคตของเพื่อนร่วมฝัน ช่วงหนึ่งได้เปิดให้พูดคุยเรื่องปัญหาข้อข้องใจต่างๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมกับความรู้สึกของทุกคนที่มีต่อเพื่อนร่วมฝัน วันนั้นนิตรภาพเพื่อน พี่ น้องก่อเกิดขึ้นหลัง

จากคลายข้อสงสัย กังวลใจรวมทั้งรับรู้ว่าแต่ละคนทั้งรักผูกพันธ์กับเพื่อนร่วมผืนมาก ” ดังคำกล่าวของ อาสาสมัครเยาวชนคนนั้นพูดว่า

“ ไม่เคยคิดว่าจะมีไครรักเพื่อนร่วมผืนนอกจากเรา 5 คน พอนามาถึงวันนี้เห็นว่าคนรักเพื่อนร่วมผืน อีกหลายคน ” จากเหตุการณ์ทั้งหมดก็คลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้นเมื่ออาสาสมัครเยาวชนคนเดิมกลับมา ช่วยงานทำงาน และที่สำคัญยังมีบทบาทเป็นถึงผู้ประสานงาน โครงการรายการวิทยุตลอดมา

4) ปัญหารื่องเงิน การบริหารจัดการงบประมาณ

เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่ม องค์กรขนาดเล็กที่มีการบริหารจัดการกลุ่มไม่เป็นระบบต้องอาศัย การเรียนรู้งานแบบชาวบ้าน โดยทำให้ประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการงบประมาณให้สอดคล้องกับ กิจกรรมและงบประมาณทำให้ประสบปัญหาภาวะเงินฝืดขาดความคล่องตัวประกอบกับไม่มีบุคลากรรับ ผิดชอบเฉพาะด้านทางบัญชี เพราะไม่บันทึกในงบประมาณในการจัดจ้างเจ้าหน้าที่การบัญชีมาดูแลรับผิดชอบ เฉพาะทำให้สมาชิกที่ทำงานต้องรับผิดชอบทำหน้าที่ทุกอย่าง ดังข้อคิดของสมาชิกคนหนึ่งที่พูดไว้ว่า

“ เมื่อประมาณปี 2541 ช่วงการดำเนินโครงการละครหุ่นเพื่อรักและเข้าใจเออดส์ ในโครงการมีอยู่ หนึ่งหน่วยเป็นการผลิตอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยฝ่ายแรกนำงบประมาณส่วนนี้เข้าเครื่องเสียง เพราะว่าไม่อยากสูญเสียค่าซ่อมบำรุงดูแลรักษาโดยไม่คาดคิดมาก่อนว่ากลุ่มอายุรุ่นมาได้นานนี้เสนอ กันว่า เอาเงินไว้กองกลางเพื่อไปทำกิจกรรมอื่น อีกฝ่ายหนึ่งยังยืนยันที่จะซื้อเครื่องเสียงไว้สำหรับจัดการแสดง ละครหุ่น ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นยกใหญ่เป็นเรื่องใหญ่ทำให้เพื่อนส่วนใหญ่แยกย้ายกันกลุ่มออกจากไป กลุ่มพร้อมความรู้สึกที่ไม่ค่อยจะดีสักเท่าไหร่ บางคนอาจจะมีทัศนคติด้านลบต่อกลุ่มฯ ต่อคนทำงาน ” เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับสมาชิกกลุ่ม ซึ่งมาจากปัญหารื่องงบประมาณ และครั้งที่ กล่าวต่อไปนี้เป็นเพระความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อันเกิดจากความผิดพลาดจากการประเมินการณ์ ดังข้อ ความที่กล่าวถึงดังต่อไปนี้

“ เก็บเงินไว้บ้างนะเพื่อบางส่วนไม่มีใช้บนรองบ ช่วงรอยต่อของงบประมาณใหม่ เดียวเงิน จะซื้อคนนั่นเป็นคำเตือนด้านการบริหารจัดการกลุ่มฯ พวกรากไม่ที่เคยเชื่อสักที่ เพราะไม่คิดว่าวันหนึ่ง ข้างหน้าเงินจะซื้อ ไม่มีเงินใช้ เมื่อได้บงประมาณมาเท่าไร ในแต่ละโครงการ ปีจะพยายามให้หมดเกือบ ทุกครั้งจนแทบทะไม่เหลือเงินสำรองไว้เลยทำให้ต้องประสบปัญหางบประมาณ ”

5) วางแผน และการประเมินสถานการณ์

เป็นปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นกับกลุ่ม องค์กรขนาดเล็กที่ไม่มีทีมงานด้านวางแผนงานพัฒนา โครงการ หรือการระดมทุน โดยเฉพาะ ไว้สำหรับพัฒนาโครงการในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จากแหล่งทุนอย่างต่อเนื่องอาจส่งผลต่อการทำงานพัฒนาเนื่องจากกิจกรรมโครงการ ดังเช่นบทสัมภาษณ์ ของสมาชิกกลุ่มฯ ดังนี้

“ เหตุการณ์ทั้งหมดเริ่มมาจากวัยกันเล็กๆ เลขพะคนหลักเท่านั้นมีสาย หน่อย ดาว อ้ายแดง อ้ายเว่น (จันทร์สาย จินดา แสงดาว จรัญ ประเสริฐ – ทีมวิจัย) เรากันวันนี้ เพราะว่า อ้ายเว่นเริ่มรู้สึก อิ่มต่อการทำงานที่สร้างฝันแล้ว เพราะมันทำกิจกรรมซ้ำๆ มาก จ้าว อ้ายแดงจะไปทำงานประเทศเกาหลี หน่อยใกล้เรียนจบแล้วอยากไปทำงานที่อื่น ส่วนสายและดาวยังช่วยดูแลน้องอีก 2 ปี เราจึงคุยกันอนาคต แต่คนว่าจะเอาอย่างกันแน่ ตลอด 2 วัน ที่หน่องบงคลายเราได้คุยกันหลายเรื่อง สรุปบทเรียนการทำงาน วางแผนการทำงานต่อเนื่องกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ เมื่อได้ข้อตกลงกันเรียนรู้อยแล้วหลายคนเตรียม การเดินตามความฝันตนเองให้กลุ่มเป็นเวทีการเรียนรู้ของเยาวชนต่อไป โดยวางแผนไว้ว่าจะถ่ายทอด ประสบการณ์ทั้งหมดจากคนทำงานให้น้องเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานทดแทนสมาชิกคนเดิม สาย โอ หนึ่งเริ่มลงมือเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจัดกิจกรรมจากองค์กรระดับประเทศองค์กร หนึ่งหวังว่าจะเอาเงินมาพัฒนาศักยภาพ และสร้างคนทำงานรุ่นใหม่ให้เสริมทักษะอื่นที่คนรุ่นเก่าจะหายไป พร้อมกับความเปลี่ยนสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ตอนนี้เรามีงบขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก หน่วยงานอื่นได้เลย เพราะว่าข้อตกลงจากการประชุมที่ว่าจะของนเดือนเพื่อนร่วมฝันเท่านั้น โดยไม่ คาดคิดมาก่อนว่าเกิดปัญหารืองบประมาณมาก่อน เพราะวางแผนอย่างรัดกุม จึงไม่มีแนวคิดในการขอ รับงบประมาณโครงการ

จากหน่วยงานอื่นทั้งที่มีหลายองค์กร หน่วยงานต่างสนใจจะ สนับสนุนทุน อีกทั้งกล่าวว่าจะเป็นการผูกมัดให้สมาชิกคนอื่นให้ทำงานกับกลุ่มต่อไป เมื่อตนสัญญาใจดัง ที่ผ่านมา ในขณะนี้เองทางกลุ่มฯ ยังมีงบประมาณเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ค่าบริหารจัดการกลุ่มได้ ประมาณ 1 ปี จึงไม่มีความจำเป็นต้องขอทุนอย่างเร่งด่วนเพื่อมาเป็นกองทุน ประกอบกับแนวโน้มการจะ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณค่อนข้างสูง เพราะได้รับการยืนยันจากบุคคลระดับสูงที่มีความน่าเชื่อถือ และไว้วางใจ ในช่วงนี้เองที่มีงานทำงานหลักๆ ต่างแยกสายกันออกทำไปทำงานที่อื่น เพราะต้องดูเดือน เอง และครอบครัว ทำให้คนทำงานหลักๆ ไม่สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มอีกต่อไป ได้ เพราะไม่มีงบ ประมาณจ่ายค่าตอบแทนได้ ส่วนคนที่เหลือจัดกิจกรรมตามแผนงานต่อไปเรื่อยๆ โดยงบประมาณเริ่มลดลงทุกวัน เพราะใช้จ่ายเงินไปกับกิจกรรมที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องหยุดไม่ได้ทั้งที่ไม่งบประมาณ แต่ยังได้มี การประสานงานกับแหล่งทุนอยู่บ้างเพื่อพูดคุยเรื่องการปรับโครงการ 2 – 3 ครั้งจากนั้นก็เรียนหายไป จึง หันมาขอรับงบสนับสนุนงบประมาณช่วงระยะสั้นบ้าง เพื่อนำมาจัด กิจกรรมกลุ่มเป้าหมายต่อไป ”

4.3 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหากลุ่ม

จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มฯ ปัญหาเหล่าวิว่าท้อันเกิดจากความขัดแย้ง ปัญหาอำนาจต่อรอง กับองค์กรภายนอก ปัญหาการเงิน / งบประมาณ ปัญหาการวางแผน / ประเมินสถานการณ์ปัญหาทัศนคติ และปัญหาภายในกลุ่ม คือ การค่าตอบแทนเบี้ยเลี้ยง วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ที่อำนวยการสะดวกต่อการ ทำงานรวมถึงยาพานะเดินทาง บุคลากรขาดทักษะการสื่อสารการเขียนเอกสารทางวิชาการ การพูด การ อ่านภาษาต่างประเทศ ฯลฯ จากสาเหตุของปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมด ดังเช่นบทสัมภาษณ์ของพี่เลี้ยงกลุ่มฯ กล่าวปัญหาการทะเลวิว่าในช่วงระยะเริ่มต้นกล่าวไว้ว่า

“ กระบวนการหล่อหลอมของกลุ่มในช่วงแรกยังไม่น่าพอใจ คือยังเกิดความไม่ตระหนักในความเป็นกลุ่มสักเท่าไหร่ โดยแต่ละคนมาจากแต่ละรุ่น ลูกดึงมาร่วมกันโดยมีแกนนำอาสาสมัครเยาวชน เจ้าหน้าที่เป็นตัวกลางจะพยายามจัดการให้ และเริ่มให้อาสาสมัครเยาวชนได้ทำงานก่อน มันจึงเกิดความขัดแย้งแบ่งแยกออกเป็นฝ่าย เพราะแต่ละคนมาเอาตัวเองเป็นที่ตั้งมากกว่าคนอื่น การมองทีม ตอนแรกๆ มองอย่างนี้ ทุกคนสิ่งที่เราทำมันคิดว่าเราลูก การพัฒนาของกลุ่มนั้นอาจยังไม่ดีพอ อาจจะทำให้กลุ่มฯ อยู่ร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นการสร้างกลุ่ม แต่ว่ายังไม่เพียงพอให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งอาจจะช้าก็ได้ ” และพี่เลี้ยงคนเดิมยังกล่าวเพิ่มเติมถึงวุฒิภาวะทางอาชญากรรมไว้ว่า

“ ช่วงวัยรุ่น ค่อนข้างอาชญากรรมรุนแรงขาดการยับยั้งชั่งใจของทั้งสองฝ่าย ประกอบกับแต่ละคนก็ยังเป็นวัยรุ่นอยู่ อย่างจะใช้วิศัยภาพของคนเองให้คนอื่นได้ยอมรับในพฤติกรรม ความเชื่อของตัวเองความคิด ใครได้รับการตอบรับเยอะก็จะรู้สึกดีต่อการทำงาน ถ้าความคิดที่ลูกปฏิเสธก็จะรู้สึกห้อๆ แล้วความกระตือรือร้นในการทำงานก็จะลดลง ” ซึ่งสอดคล้องกับที่กล่าวไว้

หากย้อนมองถึงเหตุการณ์ ปัญหาอุปสรรค หรือ ปัจจัยด้านลบที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ที่มีวิจัยกลับมองว่าเหตุการณ์ดังกล่าว ถือว่าเป็นการลงทุนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม และเป็นบทพิสูจน์ริบบิ่งให้กับผู้คนสร้างในการฝึกฝีมือวิศวกรรมศาสตร์ต่างๆ ร่วมงานเกิดความผูกพันซึ่ง ความสามัคคีของกลุ่มนั้นเอง

ตารางที่ 5.5 : แผนกวิเคราะห์การเกิดภัยธรรมชาติในพื้นที่

การบัญชีภัยธรรมชาติ	ปัจจัยภัยธรรมชาติ	ปัจจัยภัยธรรมชาติ
การบัญชีภัยธรรมชาติ	ร่องรอยภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม
ที่ดิน	การบัญชีภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม
น้ำ	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม
การดำเนินการ	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม
กุ้ง	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม
กุ้ง (ดูแลรักษา)	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม	ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม

การดำเนินการ (ดูแลรักษา)	ปัจจัยภายในกดดัน	ปัจจัยภายนอกกดดัน
<ul style="list-style-type: none"> - การปฏิโภคสถานที่เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลองผิญศักดิ์ลองภูศักดิ์เยาวชนของ ตั้งแต่การวางแผนงาน จัดกิจกรรม สรุปประเมินผล - การเรียนรู้ทักษะพื้นฐานอย่างแท้จริงทั้งพูดคิด รับฟังและตอบโต้ กระบวนการสังคม เช่น อบรม ความรู้สึกความอดทน ความติดหูกับนักพัฒนา - เสริมห้องศักดิ์เรียนรู้ ไปน่องสู่สำนักงานที่ห้องเรียน การพัฒนา วิธีคิดงานพัฒนาชุมชน ความคุ้มค่ากับการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางพัฒนาชุมชน การต่อต้านยาเสื่อม น้ำมันมือ ฯลฯ - ศูนย์นักเรียนรู้ ประจำตัวคุณครู จัดทำต่างๆ ตามที่ต้องการ 		

ตารางที่ 5.6 : ผลตัวคงที่ทางการที่ต้องการให้เป็นศูนย์

4. บทเรียนการทำงาน

ประสบการณ์ที่เกิดจากเรียนรู้ แบบลองผิด ลองถูกจากการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ผ่านสื่อกิจกรรมหลากหลายชนิดในช่วงระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา ทำให้ทางกลุ่มฯ สร้างผืนวันใหม่เกิดข้อค้นพบจากการดำเนินงานดังนี้

- วิทยุเป็นสื่อหนึ่งที่สามารถสร้างกระแสรองค์ป้องกันโรคเอดส์ ยาเสพติด สิทธิเด็ก ผ่านคลื่นความถี่สูง และครอบคลุมหลากหลายพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการจัดกิจกรรมรณรงค์ผ่านสื่อวิทยุต้องอาศัยความถี่ของกรอบเวลาทุกวัน หรือครึ่งละลายช่วงโว้ง สามารถสร้างพลังขับเคลื่อนงาน
- การดำเนินรายการวิทยุที่เหมาะสมกับเยาวชน ต้องนำเสนอประเด็นที่อยู่ใกล้ตัววัยรุ่น เช่น ความรัก การใช้ถุงยางอนามัย (เชิงทัศนคติ) การเรียน การแต่งตัว ดังจะเห็นได้จากการตอบรับทางโทรศัพท์เพื่อมาตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นในช่วงการดำเนินรายการ
- การนำเสนอเนื้อหาประเด็นเรื่องที่กลุ่มเป้าหมายต้องการรู้ เช่น เรื่องเพศศึกษา อนามัยเจริญพันธุ์ ซึ่งทีมงานบันทึกเทปไม่สามารถที่จะนำเสนอในรายการวิทยุเพื่อร่วมผันได้ และบางประเด็นไม่สามารถนำเสนอในเชิงเจาะลึกได้ เพราะการสื่อสารผ่านคลื่นความถี่วิทยุต้องขัดเกลาภาษา ก่อนการสื่อสารและโดยบริบททางสังคมถือว่าเยาวชนไม่เหมาะสมที่จะพูดเรื่องเพศ
- การสร้างสปายเยาวชน ควรเริ่มจากระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ซึ่งจะนำไปสู่สปายเยาวชนอีกเช่น แม่จัน และควรขับเคลื่อนงานเชิงรณรงค์ป้องกัน สุ่งงานด้านการดูแลผู้ติดเชื้อเอดส์ และผลักดันงานระดับนโยบาย ตามประเด็นสาธารณะ เช่น สุขภาพ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย อาชีพ วัฒนธรรมฯลฯ
- โครงการที่จะสามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการดำเนินงานในระยะยาว ต้องพยายามขับเคลื่อนเนื้องานเอดส์ควบคู่กับงานพัฒนาประเด็นอื่นๆ ของชุมชนไปพร้อมกัน อาทิ เช่น งานยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย ในลักษณะงานเชิงองค์รวมสามารถทำงานได้ครอบคลุมพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายทั้ง เยาวชน พ่อแม่ ผู้สูงอายุ และการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง
- คนทำงานมักคาดหวังให้อาสาสมัครเยาวชนต้องเข้าร่วมกิจกรรม และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และบทบาทความรับผิดชอบสูง เที่ยงเท่าเจ้าหน้าที่ โครงการ ส่งผลให้อาสาสมัครเยาวชนไม่สามารถบริหารจัดการเวลาเรียน ทำงานบ้าน ทำงาน คนเพื่อนได้ลงตัว สร้างความอึดอัด และบรรยายกาศการทำงานแบบไม่มีความสุข
- เยาวชน อาสาสมัครเยาวชนคาดหวังว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่หลีกหนีความจำเจ จากบ้านของตนเอง บางคนอาจจะมีวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น ต้องการเงิน ไปเที่ยว แสวงหาแฟน อยากออกจากบ้าน หนี - ไปเที่ยว ดังนั้นการซักชวนให้เยาวชนเข้าร่วมอบรม หรือ จัดกิจกรรม ต้องทำความเข้าใจ ชี้แจงวัตถุประสงค์ และสร้างข้อตกลงร่วมกัน

- การทำงานกับเยาวชนจะต้องทำงานกับคนที่อยู่รอบข้างเยาวชน เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง หรือ เพื่อนของอาสาสมัครเยาวชน บุคคลเหล่านั้น เป็นส่วนหนึ่งจะที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นต้องสร้างความเข้าใจกับคนที่อยู่รอบข้างของเยาวชนเรื่องการทำงาน เพราะคนรอบข้างจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการทำงานของเยาวชน
- การสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเยาวชนเอง พบว่า ความเชื่อว่าไม่มีใครเข้าใจเยาวชนได้เท่ากับเยาวชนด้วยเอง คือ เหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดพัฒนาศักยภาพสมาชิกกลุ่มเป็นทีมวิทยากร เพราะวัยที่ใกล้เคียงกันจะทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมอบรม และกิจกรรมมีความกล้าแสดงออก และแสดงความคิดเห็น และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินชีวิต
- การเข้ามาร่วมกิจกรรม เป็นวิธีการค้นหา ความชอบของคนเอง หรือไม่ชอบอะไร ถ้าค้นพบว่าตัวเองไม่ชอบ ไม่เหมาะสมที่จะทำงานกับสามารถเดินออกไป เพื่อค้นหาความชอบต่อไป
- การที่ทีมงานสามารถเป็นวิทยากรด้วยตนเองจะทำให้ประทับใจและประมานในการจัดขึ้นวิทยากร หน่วยงานอื่นมาจัดกระบวนการอบรม สามารถนำบุรุษส่วนนี้มาเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าอาหารขนม และค่าเบี้ยเลี้ยงสำหรับอาสาสมัครเยาวชนที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรด้วย
- การอบรมเป็นการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเยาวชนให้มาเป็นทีมวิทยากร ด้วยการเรียนรู้จากกระบวนการอบรมตามบทบาทหน้าที่หลักต่างๆ อาทิเช่น ผู้นำสัมนาการ พี่เลี้ยงกลุ่ม ทำงาน การอบรม และอำนวยความสะดวก
- การได้รับโอกาสเข้าร่วมอบรมความรู้เรื่องโรคเอดส์ และเรื่องอื่นๆ จากทีมผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์ เช่น สาธารณสุข องค์การ CARE แอคเชส องค์การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสาธารณสุข และทางกลุ่มได้นำความรู้ประเด็นต่างๆ มาการบูรณาการ และปรับเนื้อหากระบวนการอบรมให้สอดคล้องกับความสนใจของเยาวชน และบริบทของชุมชน
- ความแตกต่างทางเพศ ความเป็นหญิง-ชายสร้างปัญหาในการทำกิจกรรมอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ฉะนั้นทุกคนที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครเยาวชนต้องมีการสร้างข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน เช่น การเคารพสิทธิของแต่ละบุคคล การให้เกียรติกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนเป็นเพื่อน เป็นพี่เป็นน้อง
- หน่วยงาน องค์กรท้องถิ่นมักจะหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงบุคลกรเข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอทำให้ขาดความต่อเนื่องของกิจกรรม ในบางครั้งต้องเสียเวลาในการทบทวนเนื้อหาที่ผ่านมา ประกอบกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมมองถึงผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นตัวเงิน เมื่อไม่มีเงินจึงไม่สามารถร่วมกิจกรรมและเปลี่ยนคนใหม่เข้าร่วมกิจกรรมแทน
- ทัศนคติของผู้ใหญ่ที่มีต่อภาพลักษณ์ดังเดิมเยาวชน เช่น เยาวชนชอบทะเลาะวิวาทและชอบต่ออยู่สุนเสียงบ้า / ยาเสพติด ลักษณะนิยม ชิงสูกก่อนห้าม ห้องก่อนแต่ง ฯลฯ เป็นทัศนคติด้านลบที่ทำให้ผู้ใหญ่ไม่ให้ความสำคัญงานของเยาวชน และเชื่อมั่นศักยภาพเพื่อที่ควร

- ท้องถิ่นไม่เล็งเห็นความสำคัญยังสนับสนุนการขัดกิจกรรมตามความต้องการ และผลประโยชน์ของตนเอง จะเห็นได้ว่าการพิจารณาจัดสรรงบประมาณงานเชิงรณรงค์เชิงกว้างไม่ได้รับสนับสนุนเท่าที่ควร อาจจะกล่าวได้ว่าลักษณะงานเป็นนามธรรมไม่ได้เป็นรูปธรรมที่จะสามารถสร้างผลประโยชน์ให้กับผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องได้ทำให้แผนงานด้านพัฒนาชุมชน และสังคมจะอยู่ในระดับท้ายเสมอ

บทที่ 6

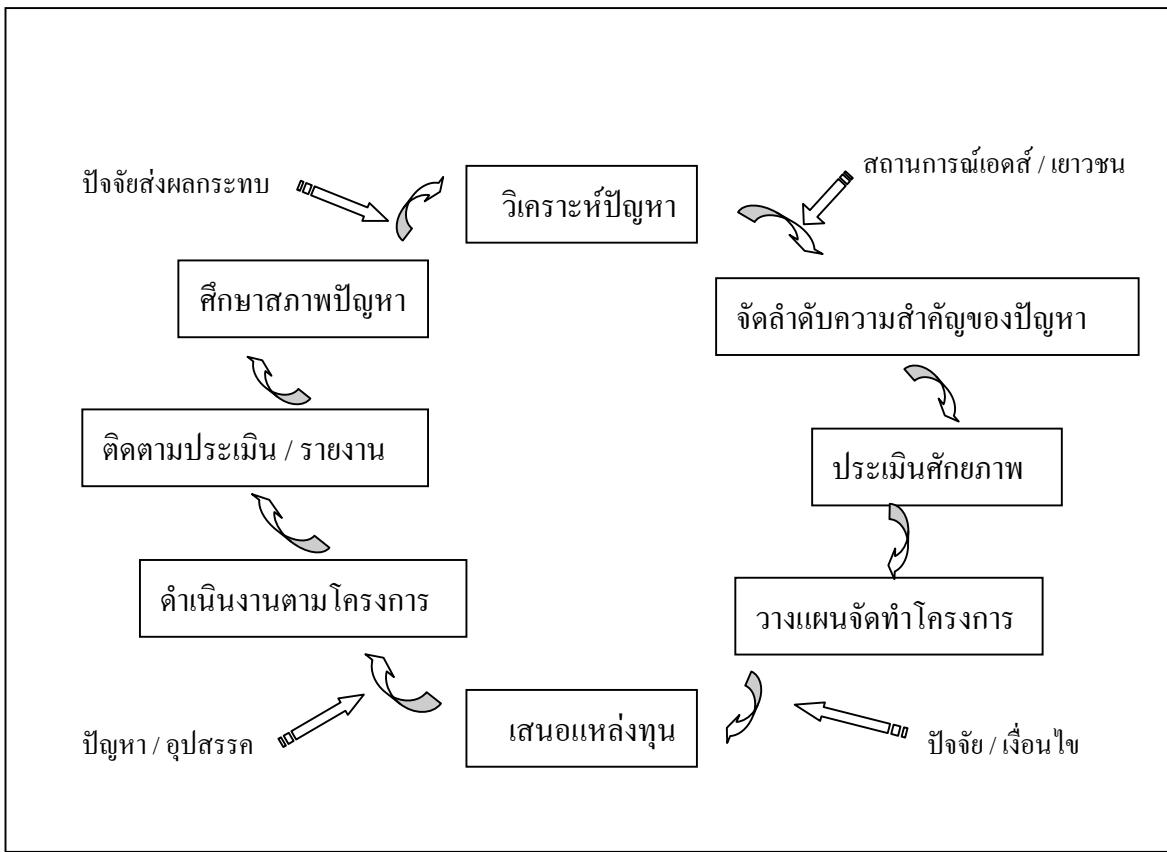
บทเรียนเรื่องกระบวนการกลุ่ม

บทนี้เป็นการนำเสนอถึงบทเรียนเรื่องกระบวนการกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมควบคุมป้องกันโรคเอดส์ และสร้างตระหนักรู้สถานการณ์ปัญหาที่ทวีความรุนแรงโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน อันเกิดจากการรวมกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ในพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

โดยทีมวิจัยครรรขนำเสนอประสบการณ์การทำงาน ตลอดจนรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ 2539 ในขณะนั้นเอง ทางกลุ่มฯ จึงได้เริ่มดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ร่วมกับพี่เลี้ยง โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะให้ความรู้แก่เพื่อนและคนในชุมชนของตนเองทั้งชุมชนใกล้เคียง โดยการพูดคุยกันในกลุ่มเพื่อน (Focus Group) เรื่องพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์และการป้องกัน รวมทั้งทัศนคติที่คีต่อถุงยางอนามัย ซึ่งการพูดคุยในกลุ่มเพื่อนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้มาก ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ที่ทำร่วมกัน คือ การสนทนากลุ่มย่อย การแสดงละครหุ่น ซึ่งการทำงานของสมาชิกกลุ่มไม่สามารถที่ทำงานได้ครอบคลุม เท่าทันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ จึงเกิดแนววิถีการพัฒนาโครงการ และการดำเนินกิจกรรมเชิงรุนแรงป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะช่วงหลังจากที่พี่เลี้ยงมูลนิธิรักษ์ไทย (องค์การเครือข่ายชาติ – ประเทศไทย : CARE - International Thailand) ถอนตัวออกจากพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ซึ่งทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ได้เริ่มดำเนินการเองในพื้นที่ ผ่านกระบวนการพัฒนาแนววิถีการจัดทำโครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อเนื่องจากแหล่งทุนด้วยตนเอง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ดังแผนผังการติดตามและพัฒนาโครงการ ดังนี้

แผนผัง 6.1 : แสดงขั้นตอนการพัฒนาโครงการ

จากแผนพัฒนาโครงการจะเห็นว่า ขั้นตอนการพัฒนาโครงการเริ่มตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่มีความจำเป็นต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การประเมินศักยภาพทรัพยากรบุคคล รวมถึงการวางแผนจัดทำโครงการ การเขียนโครงการ และดำเนินโครงการตามแผนงาน เมื่อสิ้นเสร็จการดำเนินโครงการจึงมีการประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการ เพื่อร่วมกันวางแผนการพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง หรือ ยุติการโครงการไว้เพียงเท่านั้น

จากประสบการณ์การทำงาน ตลอดจนกระบวนการพัฒนาโครงการ ตั้งแต่ พ.ศ 2540 เป็นต้นมา ปรากฏว่า ทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่สามารถพัฒนาโครงการ และกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ในประเด็น เนื้องงานด้านการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจที่ลึกต้องเกี่ยวกับเรื่อง โรคเอօดส์

ตารางที่ 6.1 : แสดงผลการดำเนินโครงการ ภายใต้กลุ่มสร้างฝันวันใหม่

พ.ศ.	ชื่อโครงการ	เป้าหมาย
2539	¶ ละครหุ่นเยาวชนเพื่อรักและเข้าใจเอดส์	สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง โรคเอดส์ผ่านกิจกรรมการผลิตและการแสดงละครหุ่น
2540	¶ ป้องกันยาเสพติดและการติดเชื้อ HIV ในพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า	สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง โรคเอดส์ผ่านกิจกรรมการผลิตและการแสดงละครหุ่น
	¶ ละครหุ่นเยาวชนเพื่อรักและเข้าใจเอดส์ ในพื้นที่สูง	สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง โรคเอดส์ผ่านกิจกรรมการแสดงละครหุ่น และสร้างอาสาสมัครเยาวชน
2541	¶ ละครหุ่นเยาวชนเพื่อรักและเข้าใจเอดส์ ในพื้นที่สูง	สร้างกระแสการรณรงค์ป้องกันเอดส์ผ่านกิจกรรมการสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับกลุ่มเยาวชนในชุมชน และขยายเครือข่ายเยาวชนระดับจังหวัดเชียงราย
2542	¶ ละครหุ่นเยาวชนเพื่อรักและเข้าใจเอดส์	สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง โรคเอดส์ผ่านกิจกรรมการแสดงละครหุ่น และสร้างอาสาสมัครเยาวชนในพื้นที่สูง (ชาวเขา)
	¶ พัฒนาศักยภาพเยาวชนชาวเขาและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา	สร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันเอดส์ผ่านกิจกรรมสร้างสภาพเยาวชนด้านเอดส์ในระดับตำบล
2543	¶ นำร่องสู่สภาพเยาวชนด้านเอดส์	ขยายเครือข่ายการรณรงค์ป้องกันเอดส์ในสถานศึกษาผ่านกิจกรรมสร้างนักเรียนอาสาสมัครให้ความรู้กับเพื่อน
	¶ เยาวชนรุ่นใหม่รณรงค์ป้องกันเอดส์ในสถานศึกษา	ขยายเครือข่ายการรณรงค์ป้องกันเอดส์ในสถานศึกษาผ่านกิจกรรมสร้างนักเรียนอาสาสมัครให้ความรู้กับเพื่อน
	¶ เพื่อนร่วมฟัน	สร้างกระแสทางรณรงค์ป้องกันเอดส์ผ่านกิจกรรมผลิตรายการวิทยุเยาวชนเพื่อเยาวชน ออกอากาศทางสถานีวิทยุ กระจายเสียง
2544	¶ เพื่อนร่วมฟัน	ขยายเครือข่ายการรณรงค์ป้องกันเอดส์ในหมู่บ้านผ่านกิจกรรมสร้างเยาวชนในการร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาเอดส์กับชุมชน
	¶ วิทยุเยาวชนเพื่อเยาวชน	
	¶ เยาวชนสร้างสรรค์รู้เท่าทันเอดส์	
2545	¶ ส่งเสริมโอกาสผู้หญิงกับการเรียนรู้เรื่องเอดส์กับมิติทางสังคม	สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธ์ผ่านการอบรมแกนนำเยาวชนนำไปขยายผลต่อกลุ่มเพื่อนในชุมชน

พ.ศ.	ชื่อโครงการ	เป้าหมาย
	☒ ผลิตสื่อการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษา ในชั้นเรียน	สร้างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษา และอนามัยเจริญพันธ์ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
	☒ ลดช่องว่างการสื่อสารเรื่องเอดส์ / เพศ ในกลุ่มเยาวชน	เป็นการศึกษาวิจัยถึงกระบวนการสื่อสารที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการในเรื่องเอดส์ เพศของกลุ่มเยาวชน
2546	☒ ตอนบทเรียนกระบวนการพัฒนาเยาวชน กรณีศึกษากลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน จ.เชียงราย	เป็นการศึกษาเรื่องกระบวนการทำงานของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ รวมปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลกระทบการต่อการทำงานกลุ่มเยาวชน

ตามตารางแสดงให้เห็น ได้ว่ากลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่ได้พัฒนาโครงการ และจัดกิจกรรมตามแผนงาน รวมทั้งหมด 16 โครงการ ในช่วงระยะเวลา 8 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ 2539 – 2547 อันเกิดจากการหล่อหลอมรวมของเยาวชนในหมู่บ้านเล็กๆ และได้รับการกระตุ้น พัฒนาแนวคิดการทำงานจาก องค์กรพัฒนาเอกชน จนเกิดการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

โดยมีเป้าหมายสูงสุดของการทำงาน คือ เยาวชนคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น และมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกับเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจน การดูแลผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ จนสามารถสร้างความตระหนักรถต่อ สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนและกลุ่มเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กระบวนการคิด วิเคราะห์ สะท้อนสภาพปัญหาของเยาวชน ตลอดจนหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วย ตัวเยาวชนเอง ถือว่าเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมควบคุณและ ป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งมีลักษณะการทำงานในรูปแบบ “ จากเพื่อนถึงเพื่อน ” ทำงานกับกลุ่มเยาวชนหญิง ชาย ที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก นอกจากนี้ยังทำงานกับกลุ่มเด็กเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี และประชาชนทั่วไปในพื้นที่อำเภอแม่จัน และอำเภอโกลล์เคียง จังหวัดเชียงราย

ในบทนี้จะกล่าวถึงบทเรียนเรื่องกระบวนการกรกลุ่ม ซึ่งทีมวิจัยจะนำเสนอเนื้อหาสาระและ กระบวนการทำงานผ่านการจัดกิจกรรม โดยยกกรณีตัวอย่างของกิจกรรมหลักๆ ทั้ง 4 กิจกรรม ขั้นประกอบไปด้วย กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเอดส์ผ่านสื่อบุคคล กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ผ่านสื่อละครหุ่น กิจกรรมสร้างกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านสื่อวิทยุ และ กิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเอดส์ร่วมกับห้องถัง โดยแกนนำเยาวชน ซึ่งทีมวิจัย จะนำเสนอต่อไปนี้

กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ผ่านสื่อสารมวลชน

แนวคิดการทำงาน

เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2539 เมื่อครั้งเป็นอาสาสมัครเยาวชนโครงการปลดปล่อยเอดส์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท พอหลังจากการอบรมความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ อาสาสมัครเยาวชนที่ผ่านการอบรมแต่ละคนในแต่ละพื้นที่ เริ่มจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน อาทิเช่น จัดบอร์ดนิทรรศการ อบรมเยาวชนในหมู่บ้าน สนับสนุนกลุ่มเยาวชน พูดคุยเรื่องโรคเอดส์ และถุงยางอนามัย ในชั้นเรียน จากนั้นไม่นานจึงได้รับการติดต่อ ทางท่านจากเจ้าหน้าที่โครงการฯ ให้เข้าร่วมอบรมเสริมทักษะการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ โดยผ่านสื่อสารมวลชน

ประกอบกับอาสาสมัครเยาวชนเคยชุมนุมการแสดงละครหุ่น จึงเกิดความสนใจเข้าร่วมอบรม จัดแสดงละครหุ่น จัดตั้งกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ดังที่กล่าวมาข้างต้นในบทที่ 5 การรวมกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ จากนั้นจัดการแสดงละครหุ่นเรื่อยมา ขยายผลการจัดกิจกรรมสู่กลุ่มอื่นในชุมชน

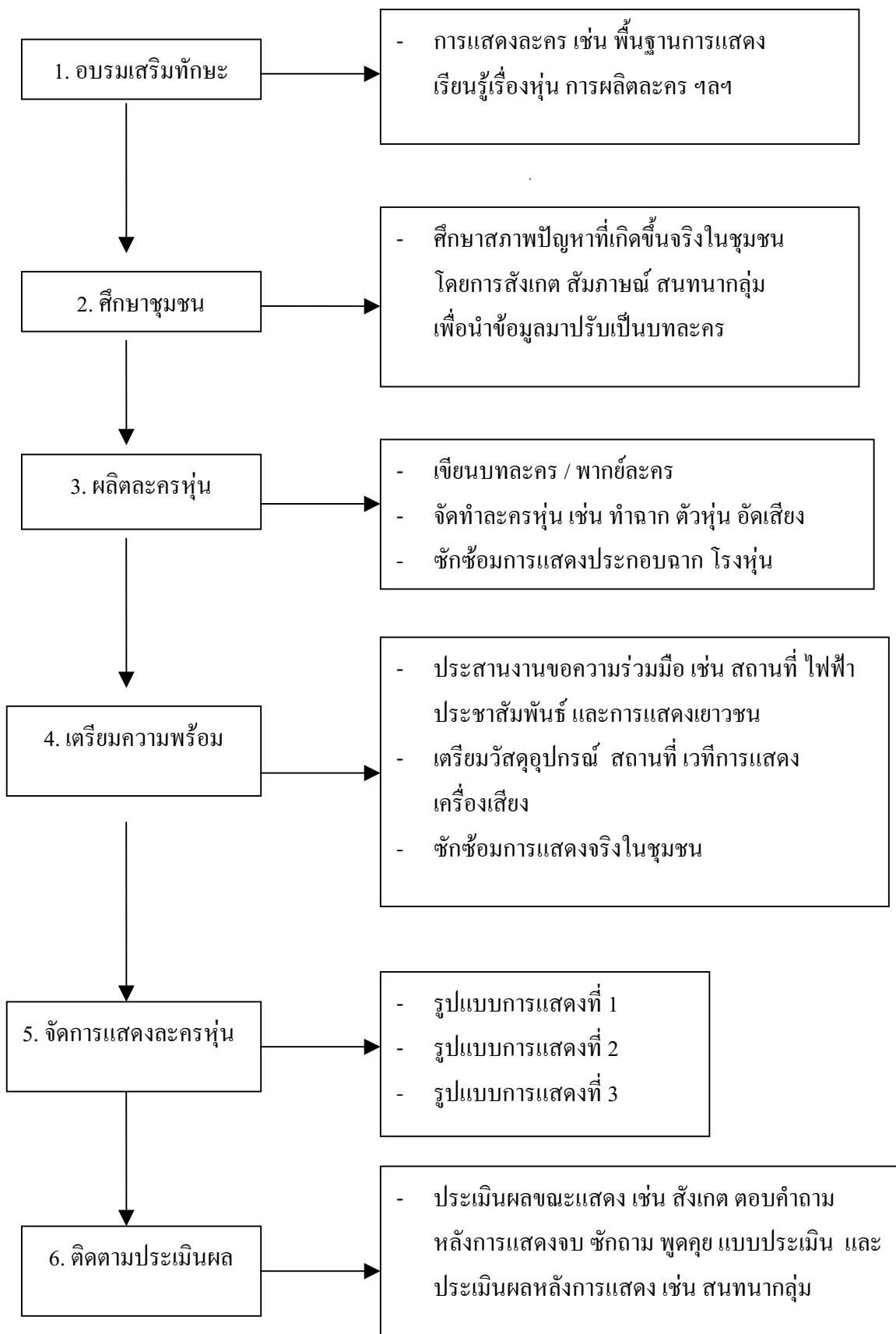
วัตถุประสงค์

- ◆ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยผ่านสื่อสารมวลชน ในการให้ความรู้ที่สอดแทรกความบันเทิง และประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการฯ และการจัดกิจกรรมในพื้นที่
- ◆ เพื่อใช้ละครหุ่นเป็นเครื่องมือในการศึกษาข้อมูลและสามารถสะท้อนปัญหาต่างๆ ของชุมชน โดยผ่านการแสดงของตัวละครหุ่น
- ◆ เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์

ลักษณะการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ผ่านสื่อสารมวลชน หรือการแสดงละครหุ่น ทางกลุ่มฯ จะเน้นให้ความสำคัญเรื่องการทำงานเป็นทีมที่ต้องอาศัยทำงานทั้งเบื้องหน้า เบื้องหลัง เพื่อจัดกิจกรรมผ่านกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของเยาวชนอย่างแท้จริงในการเรียนรู้อย่างลงตัวและลึกซึ้ง ตลอดจนการสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน อีกทั้งเป็นการเสริมความรู้ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ผ่านการทำงานแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอนแผนผังแสดงกระบวนการละครหุ่น ดังนี้

แผนผังที่ 6.2 : แสดงขั้นตอนการผลิตละครหุ่น

จากแผนผังกระบวนการผลกระทบหุ่นมีด้วยกันทั้งหมด 6 ช่วงหลักๆ แต่ละช่วงจะมีความสำคัญไม่แพ้กันแต่ละช่วง ซึ่งการเสริมทักษะผลกระทบถือว่าเป็นขั้นตอนแรกที่ทีมผลกระทบได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการแสดงเพื่อว่าเป็นหัวใจสำคัญของการแสดงก่อนการลงมือปฏิบัติจริงในชุมชน

1. อบรมหลักการแสดงพื้นฐาน

กระบวนการอบรมสื่อผลกระทบ เป็นการอบรมเสริมทักษะเฉพาะด้านผลกระทบ ให้ทีมผลกระทบได้ความรู้ความเข้าใจเรื่องพื้นฐานการแสดงก่อนลงมือปฏิบัติงาน เพราะว่าการแสดงผลกระทบต้องอาศัยเทคนิค และทักษะจนเกิดความชำนาญดังนั้นการอบรมเสริมทักษะการแสดงจึงมีความสำคัญเป็นมาก ต่อการนำผลกระทบหุ่นไปแสดงจริงในชุมชนต่อไป

- อบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การผลิตตัวหุ่นกระบวนการ กันประกอบด้วย ลักษณะหุ่นกระบวนการ องค์ประกอบตัวหุ่นตามส่วนต่างๆ หัว แขน ลำตัว และทดลองปฏิบัติตั้งแต่ การวางแผนร่าง วัสดุรูปตามแบบร่าง ตัดกระดาษ ตัดผ้าแต่ละชิ้นส่วนมาประกอบกันเป็นส่วนแรก ลำตัว หัวด้วยการเย็บ ติดกาว ยัดนุ่น นำทุกชิ้นส่วนเย็บต่อกันเป็นตัวหุ่น พร้อมตกแต่งรูปร่างหน้าตา เสื้อผ้า สำเร็จเป็นหุ่น 1 ตัว ถือว่าจบการอบรม
- อบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การแสดงมายากล อันประกอบด้วย การอธิบายถึง ข้อดี ข้อเสียการเล่นมายากล และมายากลให้จับผิดการเล่น เริ่มสอนการผลิตอุปกรณ์บางชนิด และการเล่นแต่ละชนิด ดังเช่น หม้อนก แก้วน้ำ กินกระดาษ แสกร์ม แจกดอกไม้ และแนะนำเทคนิคการเล่นมายากล
- อบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) การแสดงผลกระทบ อันประกอบด้วย ฝึกพื้นฐานการแสดง ผลกระทบ เวที ละคนใบ้ ละครenga ซึ่งการอบรมแต่ละครั้งจะรายละเอียดเนื้อค่อนข้างแตกต่างจากการอบรมเสริมความรู้โดยทั่วไป โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้
 - 1) หลักการพื้นฐานการแสดง และคุณสมบัติของนักแสดง ประกอบด้วย สมาร์ช การสังเกต จินตนาการ อารมณ์ การแสดงสด สามารถแยกย่อยดังนี้
 - สมาร์ช : โดยการฝึกสมาร์ช ด้วยตนเอง นั่งสลับคู่จ้องหน้ากัน ทำสีหน้าท่าทางต่างๆ
 - การสังเกต : โดยใช้พื้นฐานการทำสมาร์ช ให้สังเกตเสียงรอบข้างจากบรรยายครอบข้าง และทำเสียงต่างๆ ประกอบ แล้วให้พิจารณาจากความดัง – ค่อนข้างไปสู่อารมณ์ บุคลิกต่างๆ
 - จินตนาการ : โดยการแสดงท่าทาง เช่น ให้เดินท่าทางต่างๆ เช่น เดินลุยน้ำ ใส่ร่องสันสูง เลียนแบบกริยาเพื่อนๆ
 - อารมณ์ : โดยการเรียนรู้เรื่องเสียง การฝึกออกเสียง สังเกตหน้าเสียง แหล่งที่เกิดเสียงตามวิธีที่ลูกต้องชัดเจน และการใช้สายตา สีหน้า การนำไปสู่อารมณ์ บุคลิกต่างๆ ของตัวผลกระทบ
 - การแสดงสด : โดยการสร้างเรื่องของย่างง่ายๆ ประกอบด้วย เหตุการณ์ บุคคล นำมาผูกเรื่องตามกระบวนการปั้นหุ่นนิ่ง ปั้นหุ่นนิ่งเป็นกลุ่มให้เป็นสถานการณ์ต่างๆ ตามลำดับเหตุการณ์ จากปัจจุบัน ไปสู่อดีต และอนาคต

อารมณ์ : โดยการเรียนรู้เรื่องเสียง การฝึกออกเสียง สังเกตหน้าเสียง แหล่งที่เกิดเสียงตามวิธีที่ลูกต้องชัดเจน และการใช้สายตา สีหน้า การนำไปสู่อารมณ์ บุคลิกต่างๆ ของตัวผลกระทบ

การแสดงสด : โดยการสร้างเรื่องของย่างง่ายๆ ประกอบด้วย เหตุการณ์ บุคคล นำมาผูกเรื่องตามกระบวนการปั้นหุ่นนิ่ง ปั้นหุ่นนิ่งเป็นกลุ่มให้เป็นสถานการณ์ต่างๆ ตามลำดับเหตุการณ์ จากปัจจุบัน ไปสู่อดีต และอนาคต

2) หลักการแสดงละครหุ่น และองค์กรประกอบของหุ่นประกอบด้วย จุดเด่นหุ่น ลักษณะของหุ่นแต่ละชนิด องค์ประกอบต่างๆ และการเชิดหุ่น

จุดเด่นหุ่น : เช่น ฯลฯ ขนาดของตัวหุ่น เล็ก ลักษณะของหุ่นแต่ละชนิด : หุ่นกระบอกเชิด หุ่นเงา หุ่นนิ่วมือ หุ่นกระดาษ

องค์ประกอบของหุ่น : ศิเกษยานิสธรรมชาติ บุคลิกหุ่น ทิศทางการเคลื่อนไหวของหุ่น วัสดุที่เลือกใช้เพื่อนำมาประกอบเป็นตัวหุ่น เช่น หัว ลำตัว แขน มือ เสื้อผ้า

การเชิดหุ่น : สอนวิธีการเชิดหุ่นตามขั้นตอน ยกมือ การขับตามจังหวะ 1 – 2 – 3 ทดลองกับเชิดหุ่นตามบทพูด สนทนา ด้วยท่าทางต่างๆ เช่น เดิน วิ่ง ตะโงน โ哥ธร ร้องไห้ เสียงไจ ดีใจ ตามบุคลิกตัวละคร เช่น พระเอก นางเอก โจร ตัวร้าย นางอิจชา เป็นต้น

3) การสร้างเรื่อง – บท : เริ่มจากการคิด (Idea) ความคิดรวบรวมยอด (Concept) โครงการเรื่อง (Synopsis) โครงการเรื่องย่อแบบขยาย (Script) เพื่อเตรียมเขียนบทละคร ลงมือเขียนบทละคร แก้ไขเพิ่มเติม บทละคร แทรกบทบรรยาย

4) การผลิตละคร : การสร้างความเข้าใจเรื่องการผลิตละครตามบทละคร แบ่งหน้าที่ตามความสนใจแต่ละคนเป็นหลัก และแยกข่ายไปทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ

ผลิตหุ่นเงา : เริ่มจากวางแผนร่างตัวหุ่น วัสดุ ลักษณะของหุ่น จุดเด่นหุ่น นำส่วนชิ้นส่วนต่างๆ เช่น ลำตัว แขน ขา มาประกอบเป็นตัวหุ่นเงา

เขียนบทละคร พากย์เสียง : เริ่มจากเขียนบท ปรับแก้ไขบทละคร แทรกบทบรรยาย คัดเลือกนักพากย์ อ่านบทละคร ซักซ้อมพากย์เสียงของตัวละครตามบท นำเสียง ลีลา บันทึกเสียง แทรกเสียงดนตรี เสียงเพลงประกอบให้น่าสนใจ

ทำฉากและตกแต่ง โรงหุ่น : เริ่มจากดูบทละคร คิดออกแบบฉาก ร่างโครง ลงรายละเอียดลงมือตกแต่ง วัสดุ ตัดต่อ ระบบแสง ประกอบทุกด้วยกัน

เมื่อทุกขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว การซักซ้อมการเชิดหุ่นกับอุปกรณ์ประกอบจาก โรงหุ่น เตรียมการแสดงจริงในชุมชน

5) การแสดงจริงในชุมชน : เป็นทดลองฝึกปฏิบัติจริงในชุมชน หลังจากการผ่านขั้นตอนการอบรมทุกกระบวนการ

ก่อนการเปิดแสดง : สร้างความเข้าใจ พูดคุยเปิดใจ แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่าย ซักซ้อมคิวการแสดง ทำสมาธิก่อนการแสดงร่วมกัน ผนึกกำลังเป็นทีม

ขบวนการแสดง : ทีมวิจัย ขอยกกรณีตัวอย่างกิจกรรม วันที่ 17 มีนาคม 2539

“ การแสดงละครใบป์ การแสดงละครหุ่นเรื่องพ่อแม่กับลูก เป็นเรื่องราวของเด็กชนสองคน ที่ต้องการก้าวหน้าพ่อแม่ แต่พ่อแม่ติดเรื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อเอชส์ และการแสดงละครเรื่องรักเก่าที่บ้านเกิดเป็นเรื่องราวของชายหนุ่มกับหญิงสาวบ้านนอกคู่หนึ่งที่ความรักต่อกันอย่างมั่นคงทำให้พ้นผ่านอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น ”

หลังการปิดแสดง : ติดตามผลการแสดง จากการพูดคุยสอบถาม ข้อดี ข้อเสีย ปัญหาอุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะ สิ่งที่ต้องปรับปรุงอีก และสรุปบทเรียน

2. การศึกษาชุมชน

ศึกษาปัญหาพื้นฐานของชุมชน เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา โรคเอดส์ ยาเสพติด ปากท้อง ตึ่งแวดล้อม เพื่อการประเมินความรู้ความเข้าใจในเรื่องการแพร่กระจายของเชื้อเอดส์ภายในหมู่บ้าน ที่ ชาวบ้านต้องเผชิญปัญหา และการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา โดยวิธีการพูดคุยกับชาวบ้าน สัมภาษณ์ สังเกต และการใช้แบบสอบถามตามที่ทีมผลกระทบหุ่นผลิตขึ้นเอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ประกอบการเขียนเป็นบท الكلอกร ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาจริงในชุมชน

3. การผลิตละครหุ่น

ก่อนการผลิตละครหุ่นสักเรื่องทีมงานประชุมวางแผน พูดคุยเนื้อหา วัตถุประสงค์ ระยะเวลา นัดหมาย ประเมินค่าใช้จ่าย ซื้อวัสดุอุปกรณ์ทำตัวหุ่น ทำฉาก และต้องเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับการทำ งาน และแบ่งทีมงานย่อยๆ ออกเป็นฝ่ายๆ ตามความถนัด ความสนใจเฉพาะด้าน อาทิเช่น เรียนบท พากย์เสียง ฉาก โรงหุ่น หุ่น ตัวหุ่น ฯลฯ แยกข่ายทำงาน แล้วนำผลงานมาร่วมกันให้เป็นละครเรื่องใหม่

3.1 การเขียนบทละคร

การสร้างเรื่อง – บท ทีมผลกระทบหุ่นจะมีการนั่งคุยกันว่าจะทำประเด็นใดที่ต้องการสื่อสารให้ผู้ชม แล้วจะหาข้อมูลจากเยาวชนในทีม และเยาวชนในหมู่บ้านเพิ่มเติม เพื่อหาประเด็นหลัก (Concept) ในเหตุการณ์ และเขียนบทละคร โดยคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานละคร 3 ประการ ดังนี้

3.1.1 ความขัดแย้ง คือการต่อสู้ประทับกันในลักษณะชกเยื่อของสองฝ่ายที่ต้องข้ามกัน โดยขัดแย้งในละครมีลักษณะจำเป็นอยู่ 3 ประการ คือ

- 1) เกิดความเปลี่ยนแปลงบางอย่างขึ้นในความขัดแย้งนั้น ทั้งนี้โดยเป็นผลมาจากการเข้ามา เกี่ยวข้องของตัวละคร
- 2) สองฝ่ายที่ขัดแย้งกัน จะต้องมีกำลังเสมอ กัน อันทำให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างของเรื่อง ฝ่ายคีลัฟายร้าย
- 3) ละครต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเป็นเอกภาพ ความขัดแย้ง ตัวละครของเรื่อง ตลอดจนเหตุการณ์ที่กำหนดให้เกิดขึ้น

3.1.2 ตัวละคร (Character) บุคลิกตัวละครมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการบอกถึงธรรมชาติหรือลักษณะของเรื่อง บอกถึงพัฒนาการในเรื่องผลปรากฏและบอกถึงผลกระทบของความขัดแย้ง

3.1.3 สาระ (Theme) ความคิด ความเห็น ความเชื่อที่ผู้เขียนต้องการจะบอกผู้ชม โดยสะท้อนที่ฝ่าย 1 ตัวละครในเรื่องจะต้องดูว่าเป็นอย่างไร แบบไหน และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร และตัวละคร มีปฏิกริยาตอบโต้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นคืออะไร ได้คิด

เริ่มวางแผนเรื่อง โครงเรื่องย่อ โครงเรื่องย่อแบบขยาย เริ่มเขียนบทและปรับบทคำพูดด้วยกัน ตามบทแต่ละฉาก ซึ่งทุกคนในทีมละครมีสิทธิปรับบทให้ใกล้เคียง และกระบวนการใจผู้ชมมากที่สุด

3.2 การพากย์ / อัดเสียง

หลังเขียนบทละครตามขั้นตอนต่างๆ เรียบร้อยแล้ว การพากย์เสียง และการบันทึกเสียงละคร มีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

- 1) ทีมละครอ่านบทละครด้วยกัน แล้วช่วยกันพิจารณา หาคนพากย์เสียงที่เหมาะสมตามเนื้อเรื่อง
- 2) แยกบทละครให้พูดชื่อตามบทละคร เช่น การออดเสียงต้องชัดเจน การเน้นเสียง ไม่ให้ร้องให้หัวเราะ ตกใจ นำเสียงต่างๆ นัดห้องอัดเสียง ให้นักพากย์มาซ้อมพร้อมกันทั้งทีมพากย์ก่อนเข้าห้องอัดเสียงจนคล่อง
- 3) ฝ่ายเตรียมเทป เพลงประกอบ เตรียมคัดเลือกเพลงและเช็คเวลาที่เหมาะสมของเสียงประกอบ
- 4) การอัดเสียง
 - การทดสอบเสียงของนักพากย์ทุกคน แล้วปรับตามโทนเสียงที่เหมาะสม
 - เริ่มอัดเสียง พร้อมทั้งเสียงบรรยาย เพลงบรรเลง เสียงดนตรีต่างๆ ที่จะอัดลงไปในเทปส่วนมากบันทึกเสียงมักจะใช้เวลาประมาณ 1 วัน เพราะขั้นตอนค่อนข้างซับซ้อนกว่าเรียบร้อย

3. การทำตัวหุ่น

- 1) นำแบบร่างแต่ละชิ้นมาทบทวนกับกระดาษแข็ง และผ้า แล้วเขียนร่างตามแบบ แล้วตัดกระดาษแบบหุ่นด้วยกระดาษแข็งออกเป็นชิ้นๆ ห่างจากตัวแบบประมาณ 2 ซม
- 2) นำชิ้นส่วนที่ตัดแล้วมาเย็บให้เป็นชิ้นส่วน และนำมาระบบกันทุกชิ้น
- 3) ตกแต่งประกอบชิ้นส่วนให้เหมาะสม

3.4 การทำฉาก และอุปกรณ์ประกอบฉาก

- 1) นำบทละครมาดูพร้อมปรึกษาหารือทีมละครแต่ละฉากจะมีองค์ประกอบอะไรบ้าง อุปกรณ์ประกอบฉากอะไรบ้าง
- 2) วางแผนร่าง แต่ละฉากเป็นอย่างไรบ้าง มีอะไรบ้าง จะทำอะไรบ้าง
- 3) ทำจาก และอุปกรณ์จากทุกฉาก ตั้งแต่ การวาดภาพรูปภาพต่างๆ การตัดกระดาษเป็นรูปต่างๆ ลงสีไปสตอเร็ตตามต้องการ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการแสดงละครหุ่นตุกแต่งให้เข้มแข็ง สวยงาม ทดสอบถึงความเหมาะสม ทบทวนกับการใช้งาน

3.5 การฝึกซ้อมก่อนการแสดงจริง

- 1) เมื่ออุปกรณ์ทุกอย่างพร้อม ทีมงานทุกคนมาร่วมกัน และพูดคุยซักซ้อมกันในทีม แบ่งบทบาท หน้าที่ตามความสมัครใจของแต่ละคน และทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ ฝ่ายละ ไฟ เสียง สี เชิญหุ่น เตรียมอุปกรณ์
- 2) ผู้กำกับแต่ละฝ่ายให้อยู่ตามจุด ดูความเหมาะสมของสถานที่ ของการดำเนินเรื่อง การแสดง ตั้งแต่ ฉาก ตัวหุ่น และอุปกรณ์ประกอบ จังหวะขึ้นลงของฉาก ตัวหุ่น ลักษณะการเคลื่อนไหว ของตัวหุ่น การเดิน การวิ่ง ท่าทางต่างๆ ของหุ่น การแสดงสีหน้า องค์ประกอบต่างๆ ไฟ เสียง แสง เป็นต้น
- 3) เปิดเทป altercation ให้ทุกคนได้ซ้อมจนคล่อง ผู้กำกับเวทีสังเกตคิวการแสดงของตัวหุ่น ไฟ เสียง และ การประดิษฐ์ต่อเนื่อเรื่อง องค์ประกอบอื่นๆ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซักซ้อมจนคล่องตัว ทั้ง ไฟ ฉาก เสียง แสง ตัวหุ่น พิธีกร ก่อนออกแสดง

4. การเตรียมความพร้อมชุมชน

ก่อนการแสดงจะจัดประชุมวางแผนงานร่วมกับทีมงานละครหุ่น เพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบในการแสดง เช่น ผู้ประสานงาน ผู้กำกับเวที พิธีกร ฝ่ายเชิญหุ่น ฝ่ายฉาก ฝ่ายไฟเสียงสี และ เครื่องเสียง จัดเตรียมอุปกรณ์เกี่ยวกับการแสดงทั้งหมด และวางแผน นัดหมาย การแสดงละครหุ่น ครั้งต่อไป รวมถึงติดตามผลการทำงานของแต่ละฝ่ายประสานปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง หาแนวทาง แก้ไขปัญหา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการแสดง

จากนั้นจึงมีการติดต่อประสานงานกับ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาครัฐ หน่วยงานท้องถิ่น ตามหมู่บ้าน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อขอความความร่วมมือ และอนุเคราะห์จัดการแสดงละครหุ่น เช่น คอยอำนวยความสะดวก จัดเตรียม สถานที่ เวที เครื่องเสียง และประชาสัมพันธ์การแสดงละครผ่านเครื่องขยายเสียงประจำหมู่บ้านก่อน วันแสดงจริง

ทีมวิจัยได้ให้ข้อสังเกตจากเตรียมพร้อมก่อนแสดงไว้ว่า

“ การแสดงละครหุ่นรูปแบบที่ 1 ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตั้งแต่การวางแผน จัดกิจกรรม การเตรียมงาน การดำเนินงาน ซึ่งการแสดงรูปแบบที่ 1 เป็นกิจกรรมเวทีต้องอาศัย การสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างมาก ”

5. การแสดงละครหุ่น

เป็นสื่อกิจกรรมนำเสนอสารเรื่องกลุ่มเป้าหมายทุกเพศ ทุกวัย ถือว่าเป็นการสอดแทรก ความรู้ผ่านความบันเทิง ฉะนั้นการแสดงละครหุ่นมักจะได้รับความสนใจเป็นอย่างดีจากผู้ชม และเนื้อหา

ผลกระทบเป็นเรื่องร้าวที่ใกล้ตัวและเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้ชุมสามารถรับรู้และวิเคราะห์ปัญหาจากเนื้อเรื่องได้ด้วยตนเอง

จากประสบการณการจัดแสดงผลกระทบสิ่งพื้นที่ใหม่ที่ผ่านมา สามารถแบ่งรูปแบบการแสดงผลกระทบออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้

ตารางที่ 6.2 : แสดงรูปแบบการแสดงผลกระทบที่ 1

กิจกรรมออกแบบที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์	
กิจกรรมสร้างความบันเทิง	กิจกรรมสร้างความรู้
<ul style="list-style-type: none"> - สันนิษฐาน / เล่นเกมส์ - แสดงมายากล - คนตีรี / ร้องเพลง - หุ่นเต้นโชว์ประกอบเพลง / หุ่นชกมวย - การแสดงของเยาวชนในหมู่บ้าน - ประมวลหนุ่มสาวรู้ทันเอดส์ - การละเล่นอื่นๆ ปิงโภส สองดาว 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบเรื่อง – ผลกระทบ - การตอบปัญหาชิงรางวัลโรคเอดส์ ยาเสพติด - การประกวดคำวัญเอดส์ ยาเสพติด - สาธิตวิธีส่วนถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง - การจัดบอร์ดนิทรรศการ - การแจกสื่อ / แผ่นพับ / ถุงยางอนามัย

จากข้อสังเกตของรูปแบบการแสดงที่ 1 พนว่า การแสดงในแต่ครั้งต้องอาศัยการเตรียมการนานมาก ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การติดต่อประสานงาน ประสานความร่วมมือ ประสานทรัพยากร เตรียมชุมชน แม้กระทั่งการจัดแสดงในชุมชน ประกอบกับค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมค่อนข้างสูง เพราะว่ามีกิจกรรมย่อยๆ จำนวนมาก ต้องใช้ทีมงานจำนวนมาก และผู้เข้าร่วมชมการแสดงในแต่ละรอบที่ เปิดการแสดง ประมาณ 600 – 1,200 คน ตามพื้นที่จัดงาน และการประชาสัมพันธ์ ส่วนสถานที่จัดแสดง ตามจุดศูนย์กลางของแต่ละพื้นที่กว้างสามารถบรรจุการแสดง และผู้ชมจำนวนมากได้ อย่างเช่น สนาม โรงเรียน ลานเอนกประสงค์ตำบล / อำเภอ แต่ละครั้งที่มีการจัดกิจกรรมจะมีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น เพื่อให้ความรู้ผ่านความบันเทิงครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลากหลาย จำนวนมาก และการระดมทุน

ตารางที่ 6.3 : แสดงรูปแบบการแสดงผลครุภัณฑ์ที่ 2

กิจกรรมการแสดงละครหุ่น	
กิจกรรมสร้างความบันเทิง	กิจกรรมสร้างความรู้
<ul style="list-style-type: none"> - สัมนาการ เล่นเกมส์ - แสดงมายากล - คนตุ๊กตา ร้องเพลง - หุ่นเต้นโชว์ประกอบเพลง หุ่นชนมวลชน - การแสดงของเยาวชนในหมู่บ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - ละครหุ่นเรื่อง – ละครเงา - การตอบปัญหาชิงรางวัล โกรเดลส์ ยาสพคิด - สาขิตวิชีสัมภุ่ยยางอนามัยที่ถูกต้อง - การจัดนิทรรศการ

จากข้อสังเกตของทีมวิจัย พบว่า การแสดงละครหุ่นรูปแบบที่ 2 สามารถจัดการแสดงได้บ่อยครั้งตามที่ต้องการ เพราะทางกลุ่มฯ เป็นคนกำหนดแผนงานการจัดแสดงเอง โดยส่วนการจัดกิจกรรมละครหุ่นในรูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ และเป็นการให้ความรู้ผ่านความบันเทิง และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะเยาวชน ดังนั้นผู้เข้าร่วมชมการแสดงในแต่ละรอบที่เปิดการแสดง ประมาณ 150 – 700 คน หลังจากแสดงจะมีการติดตามประเมินผล ในขณะเปิดการแสดง โดยการ สังเกต พูดคุย แบบสอบถาม หลังการแสดง อย่างเช่น พูดคุยตัวต่อตัว สนทนากลุ่มย่อย อบรมเยาวชน เป็นต้น

ส่วนสถานที่จัดแสดงตามหมู่บ้าน โรงเรียน ในระบบ และนอกระบบการศึกษา เช่น โรงเรียน ประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาที่การดำเนินกิจกรรมร่วมกับ กลุ่มสร้างฝันวันใหม่อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 6.4 : แสดงรูปแบบการแสดงผลครุภัณฑ์ที่ 3

กิจกรรมแสดงละครหุ่นแทรกรกิจกรรมชุมชน	
กิจกรรมสร้างความบันเทิง	กิจกรรมสร้างความรู้
<ul style="list-style-type: none"> - สันนนาการ เล่นเกมส์ - แสดงมายากล - หุ่นเต้นโชว์ประกอบเพลง หุ่นชกมวย 	<ul style="list-style-type: none"> - ละครหุ่นเรื่อง – ละครเงา - การตอบปัญหาชิงรางวัลโรคเอดส์ ยาเสพติด - กรณีแสดงในโรงเรียนเพิ่มเติมกิจกรรมย่อย ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - การประกวดคำขวัญเอดส์ ยาเสพติด - สาขิตวิธีสัมฤทธิ์สุ่มย่างอนามัยที่ถูกต้อง - การขัดบอร์ดนิทรรศการ - การแจกสื่อ แผ่นพับ ถุงย่างอนามัย

จากข้อสังเกตของทีมวิจัย พบว่า การแสดงผลกระทบที่น่ารูปแบบที่ 3 ส่วนมากขัดแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เช่น งานปอยหลวง งานลอยกระทง งานทอดกฐิน งานสลาภกัต งานวันเด็ก งานวันวิชาการ งานประจำปีของจังหวัดเชียงราย เช่น งานพ่อขุนเมืองราย ทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่จะได้รับการติดต่อประสานงานจากหน่วยงานเพื่อเข้าร่วมแสดงให้ความบันเทิงสอดแทรกความรู้เรื่องโรคเอดส์ในช่วงกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ดังนั้นผู้เข้าร่วมชมการแสดงในแต่ละรอบที่เปิดการแสดงขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ชมรอบละ 50 – 500 คน ขึ้นไปตามรูปแบบงานที่จัดขึ้น เช่น ประชุม กิจกรรมแทรกช่วงโภคธง อิสระ งานประเพณีชุมชน อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

โดยที่กล่าวมาทั้งหมด คือ รูปแบบการแสดงผลกระทบของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ถือว่าเป็นสื่อ กิจกรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างมากให้สำหรับชุมชน ความถี่ของการแสดงผลกระทบ ประมาณ 2 – 3 ครั้ง ต่อเดือน และขึ้นอยู่กับรูปแบบการแสดงด้วย ผลจากการจัดกิจกรรมแสดงผลกระทบ ซึ่งอาจมาจากเอกสารสรุปผลการดำเนินกิจกรรมรุ่นแรกปี 2545 กลุ่มสร้างฝันวันใหม่ พบว่า

“ กลุ่มสร้างฝันวันใหม่ จัดการแสดงผลกระทบในระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ 2539 – ธันวาคม 2545 ทั้งหมด 125 รอบ แยกเป็นรูปแบบการแสดงที่ 1 จำนวน 10 ครั้ง ผู้เข้าชมการแสดง 8,430 คน และรูปแบบการแสดงที่ 2 – 3 จำนวน 115 ครั้ง / รอบ ผู้เข้าชมการแสดงผลกระทบ ประมาณ 28, 530 คน จัดแสดงในพื้นที่อำเภอแม่จัน เมือง แม่สาย เชียงแสน เชียงของ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดอื่นๆ เช่น เชียงใหม่ น่าน อุบลราชธานี กรุงเทพมหานคร ”

นอกจากนี้ยังได้สรุปผลการดำเนินกิจกรรมอีกว่า

“ ทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ สามารถอบรมขยายผลการแสดงผลกระทบสู่กลุ่มเยาวชนอื่นๆ ในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดอื่น จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มการแสดงโปรดเจอก กลุ่มเปลวเทียน กลุ่มพลังฝัน กลุ่มล้านฝันพลังใจ กลุ่มเยาวชนบ้านป่างลา ”

ซึ่งกลุ่มเยาวชนเหล่านี้สามารถนำความรู้ ทักษะที่ผ่านจากการอบรมนำไปจัดกิจกรรมต่อในโรงเรียน ในชุมชนของตนเอง และพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้กลุ่ม องค์กร หน่วยงาน ได้มีศึกษา รูปแบบการผลิตสื่อผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในพื้นที่อื่นต่อไป

6. การติดตามประเมินผล

เป็นขั้นตอนสุดท้ายและมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าอื่นๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วเบื้องต้น การติดตามประเมินผลจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือประเมินทีมงาน หรือเรียกว่าทีมผลกระทบ โดยการพูดคุยกันหลังจากการแสดงผลกระทบ และการประชุมประจำเดือน

และการประเมินจากผู้ชุมการแสดงผลกระทบ สามารถออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ ดังนี้ ประเมินผล ขยะแสดง เช่น สังเกตดูปฏิกริยาของชนที่แสดงอารมณ์คล้อยตัวผลกระทบ เช่น ร้องไห้ หัวเราะ ยิ้ม ตะโกน แซว เป็นต้น ตอบคำถามหลังการแสดงจบลงด้วยคำถามจากนีโอเรื่องที่แสดงผ่านไปว่ามีความเข้าใจมาก

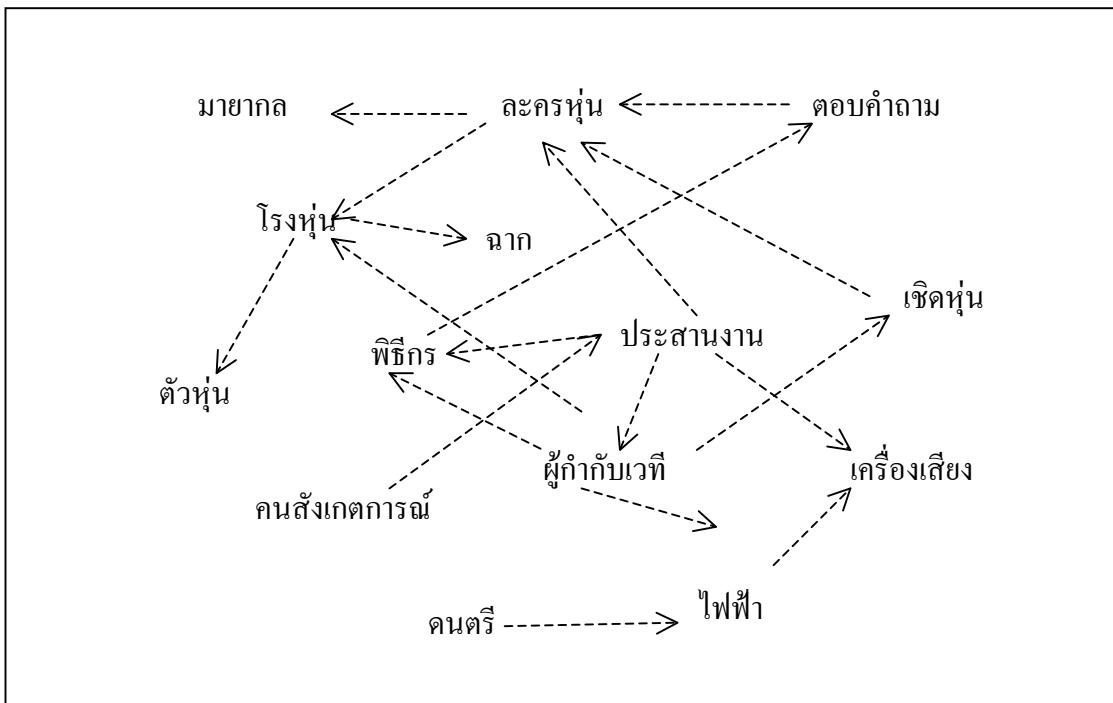
เพียงใด หรือซักถาม พูดคุย และแบบประเมินผล ละครหุนกลุ่ม สร้างฝันวันใหม่ โดยให้ทีมงานสำรวจ ความคิดเห็นของผู้ชุมชนละครหุน ทีมวิจัยได้แบบแบบประเมินผลในภาคผนวก

จากการสำรวจคิดเห็นผู้ชุมการแสดงละครหุน โดยการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 124 ชุด จำนวน 6 รอบการแสดง ผลแบบประเมินปรากฏว่า ด้านความรู้ และสาระ เช่น รูปแบบการนำเสนอ ดีมากคิดเป็นร้อยละ 40.3 คิดเป็นร้อยละ 53.2 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 5.6 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 0.8 เนื้อหาสาระ ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 37.0 คิดเป็นร้อยละ 45.1 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 13.7 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 4.0 การดำเนินเนื้อเรื่อง ดีมากคิดเป็นร้อยละ 16.9 คิดเป็นร้อยละ 62.0 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 17.7 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 3.2 ด้านเทคนิคการแสดง เช่น นาก ดีมากคิดเป็นร้อยละ 19.3 คิดเป็นร้อยละ 43.5 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 33.0 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 4.0 แสง สี ดีมากคิดเป็นร้อยละ 18.5 คิดเป็นร้อยละ 38.7 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 32.2 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 10.4 เสียง ดีมากคิดเป็นร้อยละ 23.3 คิดเป็นร้อยละ 41.1 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 26.6 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 8.8 เพลงที่ใช้ประกอบในเนื้อเรื่อง ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 33.8 คิดเป็นร้อยละ 52.4 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 9.6 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 4.0 การเชิด ดีมากคิดเป็นร้อยละ 36.2 คิดเป็นร้อยละ 42.7 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 16.13 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 4.8 ลักษณะของตัวหุน ดีมากคิดเป็นร้อยละ 24.1 คิดเป็นร้อยละ 54.8 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 15.3 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 5.6 เทคนิคที่ใช้แสดง ดีมากคิดเป็นร้อยละ 23.3 คิดเป็นร้อยละ 47.5 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 2.1 พอใช้คิดเป็นร้อยละ 8.8 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ชุมรู้สึกประทับใจการแสดงละครหุน คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาดีมากคิดเป็นร้อยละ 27.3 ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 19.0 และพอใช้ควรปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 5.4 จากแบบประเมินผลสามารถที่อนความเห็นคิดของผู้ชุมการแสดงละคร พนว่า ได้ความรู้และสนุกสนาน ดีมีสาระ การดำเนินเนื้อเรื่องดีมีความตื่นเต้น ให้ความรู้ประชาชนได้่าย แทรกเนื้อหาและข้อคิด และประเมินผลหลังการแสดง เช่น สนทนา กลุ่มกับกลุ่มเยาวชนหลังจาก การแสดงสิ่นเสริฐ์ลงและเกิดการนัดหมายเพื่อจัดกิจกรรมต่อในชุมชน

เทคนิคการทำงานเป็นทีม

บทเรียนทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ได้เรียนรู้จากการแสดงละครหุน คือ การทำงานเป็นทีมโดย การแสดงละครหุนในแต่ละครั้งต้องอาศัยทีมงานอย่างน้อย 5 คนขึ้นไปมากที่สุดเกือบ 20 คน ซึ่งการทำงานจะต้องมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจน โดยอาศัยทีมทำงานที่มีการสอดรับกันอย่างลงตัว ทั้งคนเบื้องหน้าเบื้องหลัง และคนเบื้องหลังโรงหุน ดังนั้นแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่มีรับผิดชอบตาม ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพส่วนตัว ดังแผนผังแสดงการทำงานเป็นทีม

แผนผังที่ 6.3 : แสดงการทำงานเป็นทีมผ่านการแสดงละครหุ่น

จากแผนผังแสดงการทำงานเป็นผ่านการแสดงละครหุ่น สามารถเปลี่ยนผ่านการทำงานดังนี้
ฝ่ายประสานงาน : ร่างกำหนดการแสดง ประสานงานกับทีมงานเบื้องหน้า เบื้องหลัง คุ้มครองความ
สะดวกในการแสดง ให้เป็นไปตามแผน แก้ไขปัญหากรณีมีเหตุขัดข้อง

ฝ่ายพิธีกร / พิธีการ : เป็นผู้ดำเนินรายการบนเวที พูดคุยกับผู้ชุม ชักชวน สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยการตอบคำถามยอดส์ ประชาสัมพันธ์ และให้ความบันเทิงแก่ผู้ชุม สันนทนาการ เล่นเกมส์ และควบคุม สถานการณ์ให้ไปตามแผนงานมากที่สุด

ฝ่ายเชิดหุ่น : เชิดหุ่นตามตัวละคร หุ่นเต้นโซว์ ละครเรื่อง ชกมวย

ฝ่ายเครื่องเสียง / ไฟฟ้า : ควบคุมดูระบบไฟฟ้า แสงไฟ หลอดไฟ สายไฟ ตั้งแต่การติดตั้ง การแสดง เก็บ และระบบไฟฟ้าภายในงานทั้งหมด

ฝ่ายลูก / โรงหนี่ : ดูแลการขึ้นๆ ลงๆ ของลูก ตำแหน่งของลูกให้เกิดความสมจริง

ผู้กำกับเวที : ควบคุมคิวการแสดงทั้งหมด มีหน้าประสานงานภายในโรงหนัง

ฝ่ายประเมินผล : ประเมินการจัดกิจกรรมโดยการสังเกต แบบสอบถาม พดคยกับผู้ชุม / ทีมงาน

โดยทีมงานละครหุ่น ผู้จัดกิจกรรมต้องมีคุณสมบัติ เป็นผู้ต้น ดังนี้ ใจรัก ความมั่นใจในตนเอง มีไหวพริบ ช่างสังเกต มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ มีความอดทน มีสามารถในการทำงาน และ มีความรู้เรื่องโรคเดดส์ หรือไม่มีกีดีแต่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ได้เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว

จากบทสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ดังเช่น นางสาวจินดา กันแก้วพุดไว้ว่า “ ตอนแรกๆที่เข้ามาทำกิจกรรมโดยตำแหน่งเป็นอาสาสมัครเยาวชน และเป็นสมาชิกกลุ่มโดยทั่วไปการ

แสดงผลกระทบ หน้าที่รับผิดชอบ เชิดหุ่น ผู้กำกับ ตัวเองจะต้องรู้ทุกอย่างๆ ตั้งแต่เนื้อเรื่องทั้งหมด ย่ออย ลงมาแต่ละฉากแต่ละตอน สามารถอธิบายให้สมาชิกที่เชิดหุ่นรู้และเข้าใจเนื้อเรื่องผลกระทบ การตั้งโรง หุ่น การจัดฉาก ต้นไม้ / บ้าน ขึ้น-ลง ตอนไหน ความคุณทั้งหมด (ทั้งคน / หุ่น) ” คล้ายคลึงกับ นายประเสริฐ ทาทอง กล่าวถึงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง ว่า

“ เข้ามาสร้างฟัน ทำหน้าที่หลักตอนเข้ามาใหม่ๆ ตอนนั้นก็ไม่รู้ว่าทำหน้าที่หลักอะไร เป็น พิธีกรอย่างเดียว ออกหน่วยพื้นที่แสดงผลกระทบ เชิดหุ่น พิธีกร ” และนายสรรติ จันทะนี สมาชิกกลุ่ม สร้างฟันวันใหม่อีกคนหนึ่ง กล่าวในบทสัมภาษณ์ว่า

“ เขาร่วมอบรมผลกระทบพร้อมหน่อยกับสหาย ตอนแรกๆ เชิดหุ่น แต่พอแสดงไปหน่อย ผู้คนก็เป็น พิธีกร เป็นคนพากย์บทละคร ” ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนทนาของนางสาวแสงดาว ตาเจิน เคยพูดไว้ว่า

“ ดาวไม่เคยคิดว่าได้เข้ามายในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม มาตรฐานอีกที เมื่อตัวเองได้จับหุ่น เพื่อจะแสดงวันที่ไปอบรมทำหุ่น เริ่มทำหุ่นตั้งแต่นั้น จนเดี๋ยวนี้ ทุกครั้งที่มีการแสดงผลกระทบหุ่นดาว จะมีหน้าที่แสดงมายากล

กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเอดส์ผ่านสื่อบุคคล

แนวคิดการทำงาน

เมื่อประมาณปลาย ปี พ.ศ. 2541 สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคเอดส์กำลังทวีความรุนแรงมาก ขึ้นทุกขณะ การแสดงละครหุ่นเพียงอย่างเดียว คงไม่สามารถกระจายความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ได้ ทั่วถึงกับประชาชนทั่วไปได้จนก่อให้เกิดความตระหนักรถ่อกับสถานการณ์ปัญหาโรคเอดส์ได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนวิธีการการทำงานให้เหมาะสมสอดคล้องสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ในชุมชน จึงเกิดแนวคิดการขยายผลการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์สู่แกนนำเยาวชนในลักษณะจากเพื่อนถึงเพื่อนให้ครอบคลุมทั้งอำเภอแม่จัน โดยฐานคิดมาจากการลักษณะการขยายเครือข่ายให้ความรู้เพื่อน 1 คน ขยายผล 5 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสามารถให้ความรู้เรื่องเอดส์กับเพื่อนได้ 150 คน

ประกอบกับนโยบายภาครัฐ และแหล่งทุนที่มีป้าหมายการทำงานในเชิงการขยายผลการรณรงค์ ป้องกันเอดส์สู่กลุ่มเพื่อน จึงถือได้ว่าเป็นการขยายเนื้องานตามสถานการณ์ และตอบสนองป้าหมายการทำงานด้านเอดส์ที่ชัดเจนขึ้น และยังเป็นการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ไปในทิศทางเดียวกันไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์

- ◆ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ และการอยู่ร่วมผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยเอดส์ในชุมชนอย่างปกติสุข
- ◆ สร้างความตระหนักรถ่อกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดจริงในชุมชน และเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหากับกลุ่มเยาวชนด้วยตนเองร่วมกับชุมชน
- ◆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ของเยาวชนในการมั่วสุม สิ่งเสพติด เพศสัมพันธ์ และสามารถลดอัตราการติดเชื้อรายใหม่
- ◆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดอาสาสมัครเยาวชนในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในพื้นที่อำเภอแม่จัน ลักษณะจากเพื่อนถึงเพื่อน

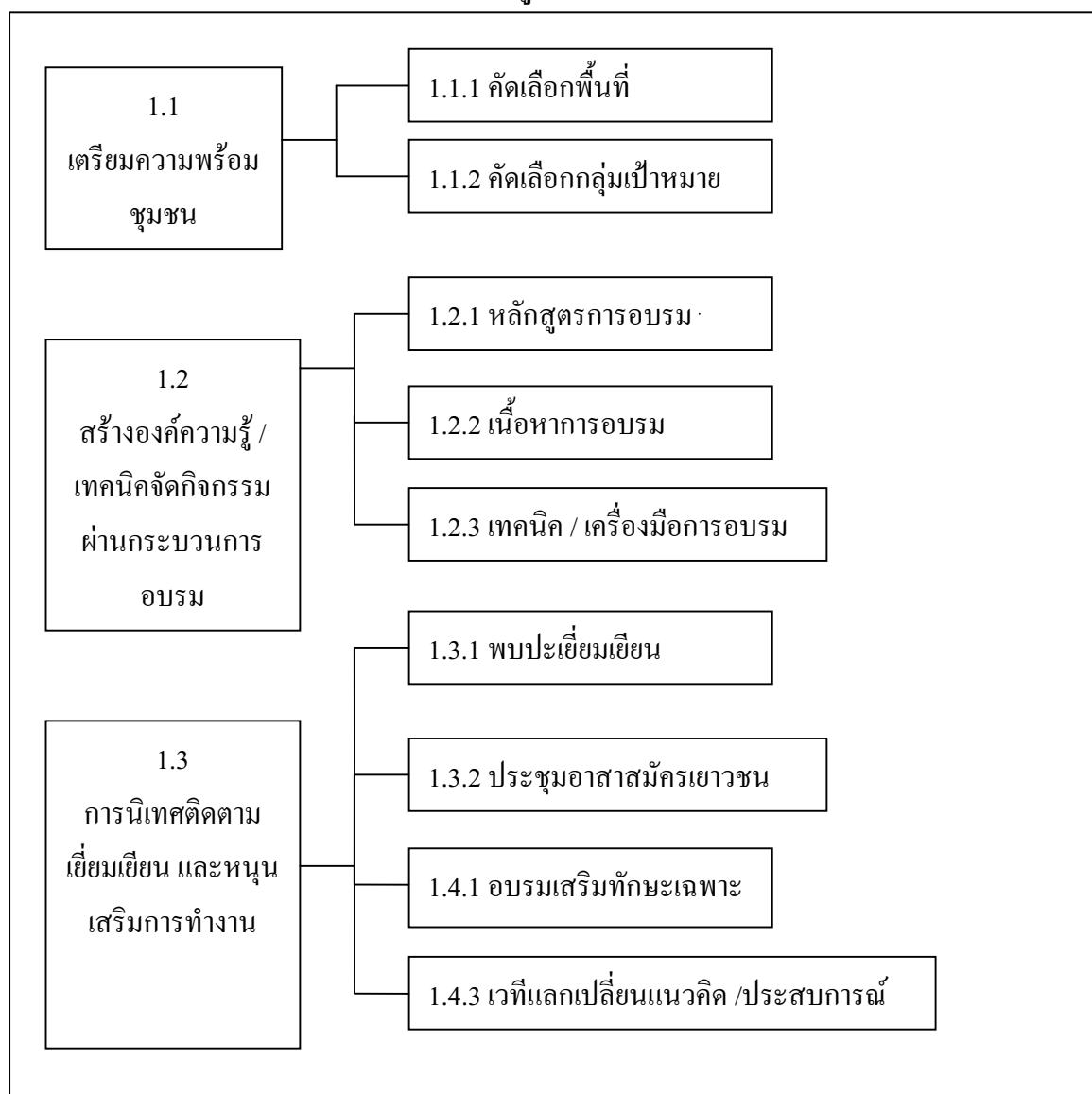
ลักษณะดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ผ่านสื่อบุคคล ทางกลุ่มฯ จะให้ความสำคัญเรื่องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เยาวชน หรือการพัฒนาเยาวชนให้กลายมาเป็นแกนนำเยาวชนในการให้ความรู้แก่เพื่อนต่อในชุมชน ดังนั้นการทำงานจะออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. การสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและความตระหนักรู้สถานการณ์ปัญหาที่กำลังรุนแรงในชุมชน
2. การขยายผลการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอกสารสืบภักดุลเพื่อเยาวชนในชุมชนผ่านแกนนำอาสาสมัครเยาวชน

1. การสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและความตระหนักรู้สถานการณ์ปัญหาที่กำลังรุนแรงในชุมชน

แผนผังที่ 6.4 : แสดงขั้นตอนการสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะแก้อาสาสมัครเยาวชน

1.1 การเตรียมความพร้อมชุมชน

1.1.1 การคัดเลือกพื้นที่การทำงาน

การดำเนินโครงการ ให้ประสบผลสำเร็จต้องคำนึงความสำคัญในการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายการทำงาน จึงมีความสำคัญต่อการวางแผนและพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการ ซึ่งวิธีการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายการทำงานของแต่ละโครงการ ทางกลุ่มจะคำนึงถึงปัจจัยเงื่อนไขรอบข้าง และต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์โครงการนั้นๆ เป็นหลัก ดังนี้

1.1.1.1. สถานการณ์ปัจจุบัน

1) สถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน ดังนี้ พื้นที่มีอัตราการติดเชื้อเอช ไอ วี เอดส์ ค่อนข้างรุนแรง ควรจะได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน ถือว่าเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันผู้ป่วยเอชไอวี ปัจจุบัน สถานการณ์ปัจจุบันในชุมชน ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน แต่ก็มีปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องคำนึงถึง เช่น ความเสี่ยงของเยาวชนต่อการติดเชื้อเอช ไอ วี เอดส์ จากการเที่ยวสถานเริงรมย์ และสถานบริการ หรือเยาวชนชายไม่ยอมใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน คู่รัก ปัจจัยเหล่านี้อาจจะนำไปสู่การแพร่ระบาดเชื้ออีกครั้ง

2) สถานการณ์ปัจจุบันที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงในพื้นที่ เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาด ในวงกว้างมากขึ้น จะเป็นพื้นที่ยังไม่มีอัตราการติดเชื้อเอช ไอ วี เอดส์ แต่มีปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องคำนึงถึง เช่น ความเสี่ยงของเยาวชนต่อการติดเชื้อเอช ไอ วี เอดส์ จากการเที่ยวสถานเริงรมย์ และสถานบริการ หรือเยาวชนชายไม่ยอมใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน คู่รัก ปัจจัยเหล่านี้อาจจะนำไปสู่การแพร่ระบาดเชื้ออีกครั้ง

และสถานการณ์ปัจจุบันของเยาวชนในพื้นที่ เป็นปัจจัยสำคัญในการคัดเลือกพื้นที่การทำงาน ตามเอกสาร โครงการนำร่องสู่สภายouth ด้านเอชไอวี ปี 2003 พบว่า

“ กลุ่มเยาวชนเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อติดเชื้อโรค HIV / AIDS ต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมปัจจุบัน เนื่องมาจากเยาวชนประสบปัญหา ยาเสพติด ยาบ้า ยาเส้น กาว ทินเนอร์ ฯลฯ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร (อุ่นก่อนแต่ง) ปัญหาการทะเลาะวิวาทกันต่ออย และปัญหาความเครียด จากสถานการณ์ที่กล่าวมานี้ กำลังแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาและชุมชน ถ้าปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ”

สอดคล้องกับข้อมูลจากเยาวชน ในการประชุมประเมินสถานการณ์ และสภาพปัจจุบันของเยาวชน ระยะแรกของการดำเนินงานโครงการ ปรากฏว่า การเพชญูกับสภาพปัจจุบันของเยาวชนคล้ายคลึงมาก เช่น ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติด เยาวชนมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย โรคเอชไอวี เยาวชนขาดความสามัคคี เพราะทะเลาะวิวาท จนทำให้ชุมชนไม่รับยอมศักยภาพเยาวชน ซึ่งเป็นอีกเหตุผลหนึ่งมักจะไม่ได้ยอมรับ และสนับสนุนจากภาครัฐ / เอกชน

พอสรุปได้ว่า สถานการณ์ที่เยาวชนกำลังเผชญอยู่ในขณะนี้ คือ การทะเลาะวิวาท ยาเสพติด เพศสัมพันธ์ในวัยอันสมควร อันจะนำไปสู่การติดเชื้อเอช ไอ วี เอดส์ ถ้าปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้เยาวชนได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้ จัดตั้งกลุ่มจัดกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

ตำบล จัดกิจกรรมต่าง เช่น จัดค่ายเยาวชนตำบล อบรมเยาวชน แข่งขันกีฬา พัฒนาหมู่บ้านด้วยการปลูกต้นไม้ อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

1.1.1.2 บริบทของชุมชน

1) พื้นที่มีการทำงานร่วมกันป้องกันอุดร่วมกับกลุ่มฯ อย่างต่อเนื่อง และมีประสบการณ์การดำเนินกิจกรรมร่วมกันป้องกันอุดร์ เช่น หมู่บ้าน ตำบลที่เป็นพื้นที่เป้าหมายโครงการอื่น หรือเป็นเครือข่ายการทำงาน เพื่อจ่ายต่อการติดต่อประสานงาน เชื่อมต่อ หนุนเสริมกิจกรรมเดิมๆ ให้ขยายเนื้องาน และครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2) พื้นที่ที่มีความพร้อมของชุมชนเป็นหลัก เช่น เยาวชน กลุ่มเยาวชน ผู้นำชุมชน ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ ตลอดจนต้องการจะพัฒนาเนื้อหาประเดิมงานอุดร์สู่ชุมชน และขยายรูปแบบการทำงานไปยังพื้นที่อื่นที่ยังไม่มีหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปทำงานอย่างจริงจัง

3) พื้นที่ที่มีความแตกต่างลักษณะทางมีความภายภาพ เช่น ชุมชนพื้นที่ราบ ชุมชนพื้นที่สูง ชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

4) พื้นที่มีโครงสร้างการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีรูปแบบแตกต่างกัน เช่น การปกครองแบบเทศบาล (อบต.) การปกครองออกเป็น 2 รูปแบบทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลตำบล (สห.)

1.1.2 การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

กระบวนการคัดเลือกเยาวชนเพื่อเข้ารับการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ขึ้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งผลต่อกระบวนการอบรม และการพัฒนาทักษะเยาวชนให้ถูกต้อง เช่น แกนนำเยาวชนในการให้ความรู้ต่อกลุ่มเพื่อน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการศึกษาจากเอกสารรายงาน โครงการต่างๆ ที่ผ่านมา ตลอดจนการพูดคุย สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่ม พบว่า การคัดเลือกเยาวชนเข้าร่วมอบรมสร้างความรู้เรื่องโรคอุดร์ มาจาก 2 แหล่งดังนี้

1. 1.2.1 สมาชิกกลุ่ม หรือ แกนนำเยาวชนคัดเลือกเยาวชนเข้าร่วมอบรม โดยเริ่มจากการพูดคุย ตั้งเกต ซักถามถึงความสนใจกับเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมอื่นมาก่อน เช่น การแสดงละครหุ่นในหมู่บ้าน จัดบอร์ดนิทรรศการ สนทนาหากลุ่มย่อย หรือเยาวชนบางคนพบปะพูดคุยในหมู่บ้าน โดยเฉพาะเยาวชนชาย มักจะอาศัยการพูดคุยกันตามวงกิโนหล้าตามร้านค้า ร้านอาหาร นอกจากเพื่อนเยาวชนในหมู่บ้านแล้ว แม้กระทั่งเพื่อน พี่น้อง

ดังเช่น ค้าก่อร่วมของนายสุกิตชัย คิดชอบ อาสาสมัครเยาวชนตำบลป่าชาง เล่าว่า

“ เจ้ออ้ายเร่น (เจ้าหน้าที่ภาคสนาม) ในบัตร์พับ กำลังนั่งกินเหล้ากันอยู่กับเพื่อน อ้ายเดินเข้ามา พุดกับเพื่อนเค้ารู้จักกัน และชักชวนผู้ป่วยไปวันพรุ่ง บอกว่าอยู่ในตำแหน่งป้าหมาย คนยังไม่ครบ เดี๋ยวพี่เลี้ยง เหล้าเอง ถ้าน้องไป ผู้ป่วยคงไม่ยอม เพราะเกรงใจ ”

1.1.2.2 ผู้นำชุมชน หรือผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินโครงการในการคัดเลือกเยาวชน เข้าร่วมอบรม อาทิเช่น เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ผู้ใหญ่บ้าน ครู อาจารย์ ฯลฯ ตามคุณลักษณะที่โครงการ ต้องการ อาทิเช่น ประธานเยาวชน เป็นผู้นำกลุ่ม หัวโจก (ผู้นำตามธรรมชาติ) มีความ กล้าแสดงออก อายุระหว่าง 15 – 25 ปี ทึ้งเยาวชนหญิง และเยาวชนชาย

ซึ่งการคัดเลือกด้วยวิธีนี้ เจ้าหน้าที่ภาคสนาม ซึ่งรับผิดชอบติดต่อประสานงานกับบุคคล ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการคัดเลือกเยาวชน จะแจ้งความจำนางผ่านทางหนังสือของสังฆาราม เข้าร่วมอบรม หรือการเข้าไปพูดคุยสร้างความเข้าใจในการคัดเลือกเยาวชนเข้าร่วมอบรมกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย อาจารย์โรงเรียน

ทีมวิจัยของตัวอย่างข้อสังเกต ของนางสาวเกศริน กันแก้ว เจ้าหน้าที่ภาคสนามที่คุกคัก การทำงานในพื้นที่นานาหลายปี พบว่า

“ ผู้นำชุมชนมักจะคัดเลือกเยาวชน 3 ลักษณะ คือ ผู้นำทางการ เช่น ประธาน รองประธาน เยาวชนเหล่านี้จะมีบทบาทในหมู่บ้าน เด็กดื้อ เด็กเกเร ชนิดที่ไม่มีใครสนใจ ไม่สนใจ และสุดท้าย พวกร่วมงานหรือไม่ได้เรียนหนังสือ โดยส่วนมากจะไม่คำนึงถึงคุณสมบัติที่ทางโครงการกำหนดไว้ ส่วนโรงเรียน อาจารย์แต่ละโรงเรียนมักจะคัดเลือกเยาวชนที่เป็นเด็กเรียนร้อย เรียนเก่ง หรือเด็กกิจกรรม เด่นมาเข้าร่วมกิจกรรม จะไม่ค่อยส่งเด็กที่มีลักษณะเด็กเกเร เด็กอ้ายเข้าร่วม เพราะกลัวเสียชื่อเสียง โรงเรียน ”

และนายประเสริฐ ทาทอง ประธานกลุ่ม และรับผิดชอบการดำเนินโครงการภาคสนามกล่าว เสริมอีกว่า

“ การคัดเลือกเยาวชนเข้าร่วมอบรมที่ค่อนข้างได้ผล และตรงตามคุณสมบัติ คือ การที่เจ้าหน้าที่ภาคสนาม หรืออาสาสมัครเยาวชนช่วยงานประจำ ได้ลงพื้นที่ไปสัมผัสด้วยตนเองในหมู่บ้าน โดยการ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชนแบบทางการและไม่ทางการจะทำให้เห็นบทบาท ภาวะความเป็นผู้นำ ความกล้าแสดงออกในตัวของเยาวชนแต่ละคน จึงชักชวนเข้าร่วมกิจกรรมผ่านวิธีนี้ได้ผลมากที่สุด ”

ตามคำกล่าวอ้างข้างต้น จะเห็นได้ว่า วิธีการคัดเลือกเยาวชนอบรมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อกระบวนการอบรมพื้นฐานในประเด็นต่างๆ อาทิเช่น เรื่องโรคเอดส์ ยาเสพติด สิทธิเด็ก เพศศึกษา อนามัยเจริญพันธ์ ทักษะชีวิต

ส่วนการคัดเลือกเยาวชนเข้ารับการอบรมเสริมทักษะเฉพาะด้าน เช่น การผลิตสื่อวิทยุ แสดงละครหุ่น การเป็นผู้นำกิจกรรม เช่น การเป็นวิทยากรกระบวนการอบรม สนทนากลุ่ม ฯลฯ วิธีการ สรรหาราค่อนข้างใช้ระยะเวลานานพอสมควร และต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการคัดเลือกเยาวชนเข้า

ร่วมกระบวนการอบรมอาจจะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของเยาวชน เช่น ภาระความเป็นผู้นำ ความเสียสละ อดทน ความสนใจ ใจรัก ตลอดจนความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมนั้นๆ

ดังเช่น บทสัมภาษณ์ของนายประเสริฐ ทาทอง เจ้าหน้าที่ภาครานาม แสดงให้เห็นกระบวนการคัดเลือกอาสาสมัครเยาวชนจากการทำงาน ไว้ว่า

“ ในการจัดการอบรมเสริมทักษะในการทำงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาสาสมัครเยาวชนจะต้องผ่านการจัดกิจกรรมมาแล้วช่วงหนึ่ง แล้วเจอกับปัญหาต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น คนในชุมชนไม่ยอมรับบทบาทในการทำงาน ” สอดคล้องกับนางสาวเกศริน กันแก้ว เล่าถึงการคัดเลือกเยาวชนเข้ารับการอบรมเสริมทักษะด้าน ไว้ว่า

“ แต่ละครั้งเป็นการอบรมที่เน้นเฉพาะด้านจึงต้องมีการคัดเลือกอาสาสมัครเยาวชนที่ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในเนื้องานนั้น เช่น งานวิทยุ งานอบรมเยาวชน งานละครหุ่น และยังมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมสูงด้วย ”

1.2 กระบวนการอบรม

การอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เยาวชนคงจะหนีไม่พ้นเนื้อหาทางวิชาการเรื่อง โรคเอดส์ เพศศึกษา อนามัยเจริญพันธุ์ สิทธิเด็ก เพราะทางกลุ่มคิดจากฐานที่ว่าการที่เยาวชนจะเป็นแก่นนำในการให้ต่อเพื่อนคนเอง ได้น่าจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้เสียก่อน ก่อนที่ลงมือปฏิบัติงาน ดังนั้น การอบรมให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับในประเด็นต่างๆ จึงมีความสำคัญเป็นมากต่ออาสาสมัครที่จะนำความรู้ไปจัดกิจกรรมกับเพื่อในชุมชนต่อไป

1.2.1 หัวข้อกิจกรรม / หลักสูตรการอบรม

ก่อนการอบรมทางกลุ่มทุกครั้งจะประเมินสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมถึงความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ปัญหาโรคเอดส์ ตามประเด็นปัญหาที่ได้รับความสนใจต้องการได้รับการแก้ไข และสร้างความเข้าใจอย่างเร่งด่วน จากที่ผ่านมาทางกลุ่มฯ มักแสวงหาข้อมูลในเรื่องฯ เช่น การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่น การใช้ถุงยางอนามัย ทักษะชีวิต บทบาทชายหญิง เพศศึกษา งานประชาคมตำบลด้านเอดส์ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาออกแบบหลักสูตรการอบรมให้มีความเหมาะสม และความสอดคล้องความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และเท่าทันต่อสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน และสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นหลักสูตรการอบรมถือว่าเป็นหัวใจหลักของการอบรม โดยส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มมักจะจัดกระบวนการอบรมด้วยตนเอง ขณะนี้ในการอบรมแต่ละครั้ง ทีมงานจะมีการนัดหมาย ประชุมวางแผนหลักสูตรการอบรมร่วมกับทีมวิทยากรอบรม ผู้ช่วยวิทยากร ผู้รับผิดชอบโครงการ เจ้าหน้าที่ภาครานาม และวิทยากรพิเศษ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหาสาระ หัวข้อกิจกรรม ระยะเวลา การบริหาร

ขัดการ คน งบประมาณ และแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ขัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ก่อน การอบรมเสมอ ซึ่งหลักสูตรอบรม แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. หลักสูตรสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โรคเอดส์

1.1 ความรู้เรื่อง โรคเอดส์ สามารถแยกตามหัวข้อกิจกรรมหลักๆ ดังนี้ ความรู้เรื่อง โรคเอดส์ ประกอบด้วย เมื่อพูดถึงเอดส์คุณนึกถึงอะไร พูดคุยเรื่องเอดส์เรื่องสถานการณ์ โรคอาการ การติดต่อการป้องกัน การอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อ ทัศนคติในการทำงานเอดส์ ประกอบด้วย คุณรู้สึกอย่างไร คุณตัดสินใจอย่างไร คุณคิดอย่างไร พฤติกรรมเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง ถุงยางอนามัย ประกอบด้วย การพูดคุยเรื่องถุงยางอนามัย เกมส์ต่อภาพประกอบการสอนวิธีใช้ถุงยางอนามัย การสาธิตถุงยางอนามัย ศึกษาแหล่งบริการ ถุงยางอนามัย ผู้หญิงกับการพกถุงยางอนามัย และกิจกรรมเพศสัมพันธ์ ที่ปลอดภัย ประกอบด้วย การต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ตามใจเชื่อถูกก่อน แสดงบทบาทสมมุติ และการวิเคราะห์ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นหลังการมีเพศสัมพันธ์ สามารถติดตามอ่านรายละเอียดเพิ่มเติม : คุณมีการเรียนการสอนเพื่อการปลอดภัยจากเพศสัมพันธ์

1.2 การสื่อสารเรื่องเอดส์เพศ หัวข้อกิจกรรมย่อยๆ ดังนี้ สถานีสำรวจใจ ย่างสุ่วัยหนุ่มสาว วัยรุ่นกับเพศสัมพันธ์ จินตนาการรัก ช่วยแต่งโ莫ผ่าทางตัน ปักเป้านิคชนา นับจากนี้ชีวิตฉันจะเป็นอย่างไร สามารถติดตามอ่านรายละเอียดเพิ่ม : คุณมีก้าวย่างอย่างเข้าใจเอดส์

1.3 สิทธิเด็ก หัวข้อกิจกรรมย่อยๆ ดังนี้ เอื้นน้ำภาคตะวันออก พื้นฐานสิทธิเด็ก สิทธิและมาตรา ความจำเป็น & ความต้องการ การมีส่วนร่วม บันไดแห่งการมีส่วนร่วม 8 ขั้น สิทธินั้นสำคัญกว่าเธอ ได้โปรดเคอะ และสรุปภาพรวมกิจกรรม สามารถติดตามรายละเอียดเพิ่ม : เครือข่ายแรงงานเด็กในเอเชีย และมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก และหลักสูตรอื่นๆ เช่น ประชุม ทักษะชีวิต เป็นต้น

2. หลักสูตรเสริมทักษะการจัดกิจกรรม และพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเยาวชน

2.1 การเป็นผู้นำกิจกรรม หัวข้อกิจกรรมย่อยๆ ดังนี้ กิจกรรม 3 ป. (เปิด ปรับ ปลง) การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำกลุ่มสัมพันธ์ การพูดในที่ชุมชน ผู้ดำเนินการที่ดี ทดลองฝึกปฏิบัติ เช่น การเป็นวิทยากรอบรม สนทนากลุ่มย่อย และสรุปประเมินผล

2.2 การผลิตรายการวิทยุ เสียงตามสาย หัวข้อกิจกรรมย่อยๆ ดังนี้ วัดภาพฟังเข้าเล่า เรื่องเราเรื่องสื่อ วัยรุ่นจะมีแฟน อนุมานหรือ... ช่วยแต่งโ莫ผ่าตัวตาย เรารู้เห็นอะไรจากสื่อ วิเคราะห์สื่อ รายการวิทยุในฝัน ทดลองผลิตรายวิทยุในการฝึกทักษะอบรม นำเสนอรายการวิทยุ และสรุปประเมินผล

2.3 การผลิตสื่อlocaleรุ่น – .locale เวที หัวข้อกิจกรรมย่อยๆ ดังนี้ ฝึกพื้นฐานการแสดง เรียนรู้ขั้กหุ่น การผลิตหุ่น จาก โรงหุ่น ทดลองแสดงจริงในชุมชน กรณีสนใจสามารถติดตามอ่านรายละเอียดเพิ่มในบทนี้ และทีมวิจัยได้แนบตัวอย่างหลักสูตรการอบรมบางส่วนไว้ในภาคผนวกแล้ว

ชั้นการอบรมอาสาสมัครเยาวชนแต่ละครั้ง ในแต่ละโครงการมักจะใช้เวลาประมาณ 3 – 5 วัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ประเด็นเนื้อหาสาระ หัวข้อกิจกรรม โดยส่วนกิจกรรมจะประกอบด้วย 3 ส่วน หลักๆ ดังนี้

- กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์คุ้นเคยระหว่างผู้เข้าร่วมอบรม วิทยากรอบรม ผ่านการสัมทนากับ
และเข้าร่วม
 - กิจกรรมเสริมสร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และอบรมเสริมทักษะเฉพาะด้าน
 - กิจกรรมประเมินผลการอบรม ด้วยการประเมินความต้องการของผู้เข้าร่วมอบรม อาทิเช่น
การประเมินผลความรู้เรื่องเอกสารสกัดก่อนและหลังการอบรม

1.2.2 เทคนิค และเครื่องมือการอบรม

เทคนิคที่มักจะนำมาใช้ในกระบวนการอุบัติ ประกอบด้วย การประเมินสภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม : PRA (Participatory Rural Appraisal) การวิเคราะห์ชุมชนด้วยความละเอียดอ่อน : SSA (Soft System Analysis) กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม : SLP (Social Learning Process) AIC (Appreciation Influence Control) และการทำแผนที่แบบมีส่วนร่วม (Mapping) การให้คะแนนและการจัดลำดับความสำคัญ (Scoring and Ranking) แผนภูมิความสัมพันธ์ (Venn Diagram) และแผนภูมิวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัย (Cause and Effect)

ส่วนเครื่องมือที่นำมาใช้ในการอบรม ประกอบด้วย ประชุมกลุ่มย่อย การประชุมกลุ่มใหญ่ การสาธิต การตัวบท การสัมมนา การบรรยายจากวิทยากรพิเศษจากหน่วยงานอื่นๆ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงบทบาทสมมติ การทดลองปฏิบัติจริง ฯลฯ

ในการอบรมแต่ละครั้งจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ และรูปแบบกิจกรรม ดังนั้นการนำ เอกเครื่องมือ เทคนิคมาใช้ในลักษณะผสมผสานกับกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการกลุ่ม เป้าหมายเป็นหลัก

ดังเช่นสัมภาษณ์ นางสาวจินดา กันแก้ว ที่กล่าวไว้ว่า

“ การให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมในการคิด การแสดงความคิดเห็น การแสดงออกมากที่สุด เพราะถือว่าเป็นหัวใจหลัก ส่วนวิธีการเฉพาะไม่ค่อยมี แต่เน้นการผสมผสานจากวิธีการที่ได้รับถ่ายทอดมาอย่างคึกคักเพื่อทั้งหมด องค์กรพัฒนาเอกชน โดยสมาชิกกลุ่มเคยเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานดังกล่าว ดังเช่น เทคนิคการจัดกิจกรรมเรื่องเอดส์เพลช (องค์กรพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสาธารณสุข – ทีมวิจัย) มาปรับใช้เทคนิคการให้ความรู้เรื่องเอดส์ หรือการทำกิจกรรมจากเอดส์เน็ท (มูลนิธิพัฒนาเครือข่ายเอดส์ – ทีมวิจัย) นำมาปรับใช้กับการทำนุชนั้น แต่เทคนิคบางอย่างก็ไม่สามารถทำกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายได้ทั้งหมด เช่น เด็กเรียนร้อยเรียนเก่ง จะชอบฟัง เรียน และเด็กดื้อ เกเรชอบพูด และแสดงออก ”

ที่กล่าวมาข้างต้น คือ กระบวนการอบรมเยาวชนเพื่อเป็นแกนนำในการให้ความแก่เพื่อนต่อในชุมชน ดังนั้นการจัดกิจกรรมย่อยๆ ภายใต้กิจกรรมอบรม ทางกลุ่มจะให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ตั้งแต่ เตรียมความพร้อม เรื่องการประสานงาน คัดเลือกเยาวชน วางแผนสูตรอบรม การเตรียมงานก่อนการอบรม และกระบวนการอบรมที่จะเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด โดยนำเอา เทคนิค วิธีการ เครื่องมือมาพัฒนาให้เกิดความลงตัว

ซึ่งทีมวิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า การอบรมเป็นกระบวนการขั้นแรกที่จุดประกายความคิดของเยาวชน เท่านั้น หลังจากอบรมสิ้นเสร็จกระบวนการต่อไปจึงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

1.3 การนิเทศติดตามเยี่ยมเยียน และหนุนเสริมการทำงาน

ถือว่าขั้นตอนที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งที่สามารถสร้างแกนนำเยาวชน และอาสาสมัครเยาวชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่อไป วิธีการติดตามเยี่ยมเยียน จะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ติดตามจาก พี่เลี้ยง ที่ปรึกษา ของกลุ่มเยาวชนแต่ละพื้นที่ เช่น ผู้นำชุมชน อาจารย์ประจำโรงเรียน เจ้าหน้าที่สถานี อนามัย โดยประสานแผนงานกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประชุม จัดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้เยาวชน จัดกิจกรรมตามแผนงานที่วางไว้ และติดตามจากตัวเยาวชนเข้าร่วมอบรมทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ดังเช่น

1.3.1 การติดเยี่ยมเยือน

หลังจากการอบรมได้สักพักประมาณ 2 – 3 อาทิตย์ต่อมา เจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ภาคสนาม ออกติดตามเยี่ยมเยือนแกนนำเยาวชน อาสาสมัครเยาวชน ถึงที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการลงพื้นที่เพื่อติดตามแต่ละครั้งประเด็นการพูดคุยส่วนมากจะเป็นการ ถ่่าถามถึงสาระ ทุกข์สุขดิบ พูดคุยเรื่องสัพเพเหราทั่วไป และสอบถามถึงความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ ในพื้นที่ แม้กระนั้นจะชักชวนให้จัดกิจกรรมในชุมชนของตนเองตามแผนงานที่วางไว้ในขณะอบรมถือว่า เป็นการกระตุ้นความสนใจ และสอบถามถึงความเป็นไปได้

ยกตัวอย่างคำพูดของนายอภิชัย จิ้อาทิตย์ อาสาสมัครเยาวชนกลุ่มฯ

“ การติดตามเยี่ยมเยียนเป็นสิ่งสำคัญ และ ได้มาซึ่งเยาวชนมาร่วมกิจกรรม เพราะการติดตามอย่าง ต่อเนื่องจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการทำงาน ช่วยสร้างความสัมพันธ์ ช่วยสร้างแรงจูงใจ วิธีการติดตาม ก็มีหลายอย่างแล้วแต่ความถนัดของแต่ละคน เช่น การโทรศัพท์พูดคุย ไปที่บ้าน สวน ที่ทำงาน บางคนนัดกินข้าว กินเหล้าด้วยกัน นัดประชุมกลุ่มทั้งกลุ่มย่อย หรือพบปะพูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ และการคืนหากnowledge ของเยาวชนแต่ละคน ”

1.3.2 การประชุมอาสาสมัครเยาวชน

ถือว่าเป็นการติดตามการทำงานในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งการจัดประชุมในแต่ละครั้งมักจะใช้ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 วันเพื่อว่าเนื้อหาของการประชุมมักจะครอบคลุมเฉพาะการเจลิงข้อมูลข่าวสารนำ

เสนอรายงานผลการจัดกิจกรรมของอาสาสมัครเยาวชนในแต่ละพื้นที่ หมู่บ้าน โรงเรียนท่า�ันเอง โดยส่วนมากวาระของประชุมในแต่ละครั้งมักคล้ายคลึงกัน ดังเช่น การแนะนำตัว รายงานผลการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ปัญหาอุปสรรค การแก้ไขเฉพาะหน้า แนวทางทำงานในแต่ละพื้นที่และวางแผนกิจกรรมในช่วงต่อไป

ซึ่งการติดตามการทำงานโดยการประชุม เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะสามารถติดตามในแกนนำเยาวชน อาสาสมัครเยาวชนในพื้นที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม หรือจัดกิจกรรมอื่นๆ มาถ่องถ่อก่อให้เกิดความสนใจอย่างจัดกิจกรรม หลังจากที่ได้รับฟังเพื่อนๆ คนอื่นนำเสนอผลจัดกิจกรรม นอกจากนี้เกิดการหนุนช่วยการทำงานในระดับพื้นที่อีกด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า การนิเทศติดตามการทำงานของอาสาสมัครเยาวชน ด้วยวิธีการเยี่ยมเยียน การติดตาม ประชุมอาสาสมัครเยาวชน ทำให้เจ้าหน้าที่ภาคสนามได้รับทราบถึงความคืบหน้าของการดำเนินกิจกรรมโครงการ และประสบปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรม เท่าที่ดำเนินโครงการผ่านมาพบว่า แกนนำเยาวชน อาสาสมัครเยาวชนที่ผ่านการอบรมใหม่ๆ และจัดกิจกรรมจำนวนน้อยครั้ง มักจะยังขาดเทคนิคทักษะการจัดกิจกรรม

1.3.3 การอบรมเสริมทักษะ

ถือว่าเป็นการเสริมทักษะการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ตามความสนใจของอาสาสมัครเยาวชน ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมก่อนที่จะกลับไปลงมือไปทำงานในชุมชนจะทำให้ได้เรียนรู้ถึงทักษะที่มีความจำเป็น สามารถนำไปปรับ ใช้ในชีวิตประจำวัน และการทำงานรณรงค์ป้องกันเออดส์ และเจ้าหน้าที่ภาคสนามจะนำเสนออาสาสมัครเยาวชนนี้องค์วายเลึงเห็นจำเป็นที่ต้องพัฒนาอาสาสมัครเยาวชนอย่างเร่งด่วน

1.3.3.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

เป็นการให้ความรู้เฉพาะเรื่อง อาทิเช่น การพูดในที่ชุมชน การเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม การเป็นวิทยากรการอบรม ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโรคเออดส์ ทักษะชีวิต ความแตกต่างระหว่างหญิงชาย เพศศึกษา และอนามัยการเจริญพันธุ์ และอบรมเสริมทักษะเฉพาะด้าน เช่น ลักษณะ รายการวิทยุ การเป็นผู้นำกิจกรรม การเขียนโครงการและการติดตามประเมิน โดยเชิญวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้โดยตรง หรือส่งตัวแทนเยาวชนที่สนใจไปรับการอบรมนอกพื้นที่กับหน่วยงานอื่นๆ ถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะฝึกทักษะด้านการสื่อสาร การพัฒนาบุคลิกภาพ สร้างความเชื่อมั่น และพัฒนาการจัดกิจกรรม

1.3.3.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เป็นกิจกรรมที่นำแกนนำกลุ่ม และสมาชิกมาพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทัศนะ ประสบการณ์การทำงานระหว่างสมาชิกกลุ่ม อาสาสมัครเยาวชนแต่ละโครงการ และเครือข่ายเยาวชน โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดค่ายเยาวชนอาสาสมัครในแต่ละครั้งของโครงการ เป็นการเพิ่มพูนความรู้

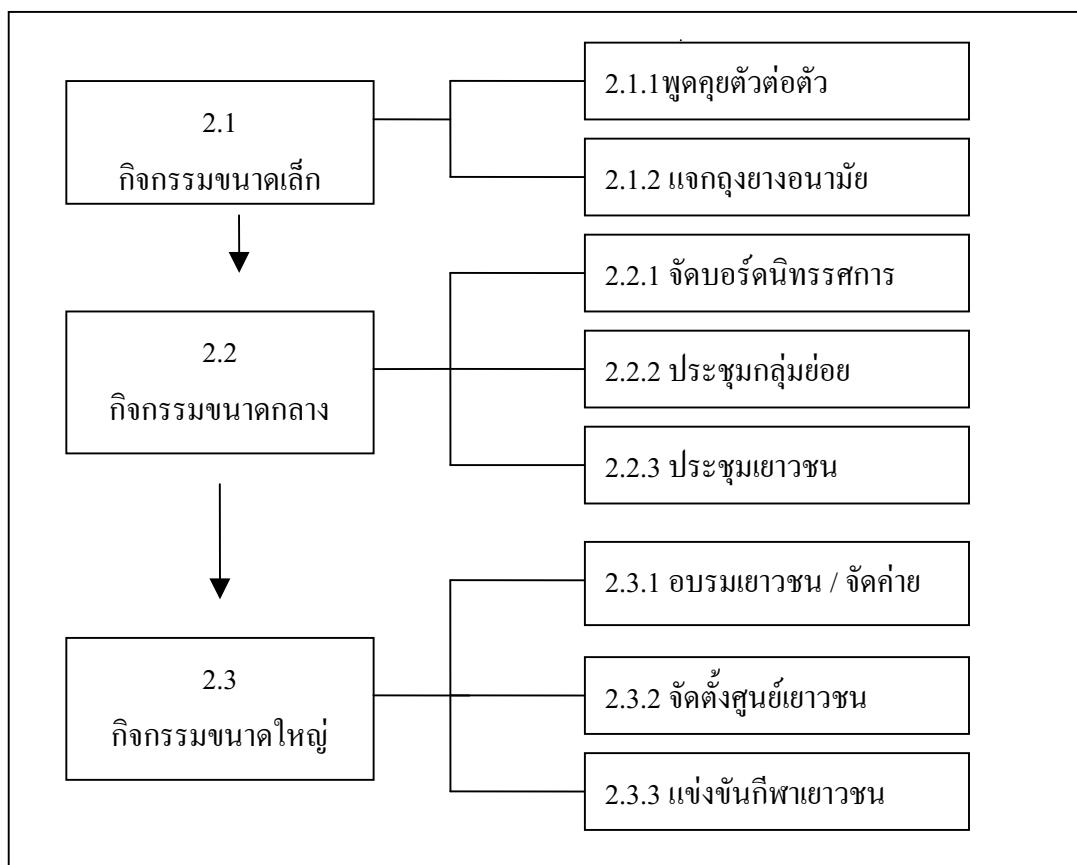
ความสามารถ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครเยาวชนด้วยกันเอง และการศึกษาดูงาน เป็นการนำกลุ่มเป้าหมายส่วนหนึ่งไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อไปดูตัวอย่างงานพัฒนาในพื้นที่อื่นๆ ทั้งที่เป็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จและความล้มเหลว เพื่อเป็นบทเรียน ได้ข้อคิด และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระดับบุคคลและกลุ่ม สร้างแรงบันดาลใจและเข้าใจเรื่องนั้นๆ ตลอดจนได้ความรู้ต่างๆ

โดยการกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้พยายามส่งเสริมให้อาสาสมัครเยาวชนแต่ละคน แต่ละหมู่บ้านได้มีโอกาสเข้าร่วมแบ่งปันประสบการณ์การทำงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยการพูดคุย ซักถาม ข้อความคับข้องใจ ถึงที่อยากรู้และยังไม่ถ่วงรู้มาก่อน เพื่อเรียนรู้ซักซึ่งกันและกัน ประสานแผนงาน กิจกรรม และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้กับชุมชน

ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นกระบวนการของการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและความตระหนักรู้ต่อสถานการณ์ปัญหาที่กำลังรุนแรงในชุมชนเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เพื่อเสริมองค์ความรู้ ความมั่นใจในการทำงานให้มากขึ้นให้แก่แก่นนำเยาวชน อาสาสมัครเยาวชนในการนำร่องไปถ่ายทอดต่อกลุ่มเพื่อน และคนในชุมชนต่อไป

2. การขยายผลการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเด็กกลุ่มพื้นเยาวชนในชุมชนผ่านแกนอาสาสมัครเยาวชน

แผนผังที่ 6.5 : แสดงการจัดกิจกรรมโดยอาสาสมัครเยาวชน

จากแผนผังการจัดกิจกรรมของแกนนำเยาวชน และอาสาสมัครเยาวชน ถือว่าเป็นความคาดหวังของโครงการหลังจากอาสาสมัครเยาวชนผ่านการอบรมแล้ว เยาวชนเหล่านี้สามารถนำความรู้ที่ได้รับข้อมูลอบรมไปเผยแพร่ให้เพื่อนเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป อาทิเช่น

2.1.1 การพูดคุยตัวต่อตัว

เป็นการให้ความรู้ผ่านแกนนำเยาวชน หรืออาสาสมัครเยาวชน หมายถึง การใช้ผู้นำตามธรรมชาติเป็นสื่อกลางในการให้การศึกษาเรื่อง โรคเอดส์ ซึ่งในทางปฏิบัติจะให้การศึกษาแก่แกนนำเยาวชนก่อน แล้วให้ไปถ่ายทอดต่อแก่กลุ่มเยาวชน ประชาชนทั่วไป

2.1.2 การแจกจ่ายถุงยังชีพอนามัย

เป็นการให้บริการถุงยังชีพอนามัยให้กับกลุ่มเยาวชน พ่อบ้าน แม่บ้านที่มีโอกาสพุ่งติดต่อ การติดเชื้อเอชไอวี เอดส์ โดยผู้ให้บริการต้องมีความรู้เรื่องถุงยังชีพอนามัยทุกขั้นตอนสามารถให้ความรู้ให้คำปรึกษากับผู้ที่มารับบริการถุงยังชีพอนามัยได้

2.2.1 การจัดนิทรรศการ

เป็นการจัดแสดงตัวอย่างของจริง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้และนำความคิดไปปฏิบัติ ในขณะดำเนินกิจกรรมอาสาสมัครเยาวชนสามารถจัดพูดคุยเพื่อให้ความรู้เรื่องเอดส์กับผู้ชุมโอดโดยใช้สื่อ โปสเทอร์ เป็นสื่อกลางในการແຄบเปลี่ยนความคิดเห็น เสริมความรู้การจัดนิทรรศการ

2.2.2 ประชุมกลุ่มย่อย แบบเป็นทางการ ไม่เป็นการ

เป็นการนำอาคนที่มีความสนใจ หรือมีปัญหาเหมือนกันมาร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กันร่วมกับเรื่องโรคเอดส์ และทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เช่น การใช้ถุงยังชีพอนามัย การต่อรองเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การประเมินพฤติกรรมเสี่ยง การประเมินพฤติกรรมเสี่ยง แหล่งเสี่ยง เป็นต้น

2.2.3 การประชุมกลุ่มใหญ่

เป็นการเรียกชาวบ้าน หรือเยาวชนทั้งหมู่บ้าน มาประชุมร่วมกัน เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารให้รับทราบข่าวหรือความรู้อย่างโดยย่างหนึ่ง เช่น การประชุมร่วมกับหมู่บ้าน การประชุมกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน หรือประชุมอาสาสมัครเยาวชนแต่ละโครงการนั้น วัตถุประสงค์ของการประชุมจะแตกต่างกัน อาทิ เช่น แจ้งข่าว แนะนำ ขอความร่วมมือ ติดตามผลการทำงาน หรือคืนหา สภาพปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา

2.3.1 การอบรมเยาวชน

เป็นการให้ความรู้เฉพาะเรื่อง เช่น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโรคเอดส์ ทักษะชีวิต ความแตกต่างระหว่างหญิงชาย เพศศึกษาและอนามัยการเจริญพันธ์ โดยวิทยากรจากกลุ่มสร้างฝันวันใหม่มาให้ความรู้โดยตรงในหมู่บ้าน โรงเรียน

2.3.2 การจัดตั้งศูนย์เยาวชนประจำหมู่บ้าน และห้องสมุดประชาชน

เป็นการจัดสูนย์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเก็บรวบรวมผลงานขององค์กร โครงสร้างกลุ่ม วัตถุประสงค์ กิจกรรมกลุ่ม ตลอดจนสื่อความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น โรคเอดส์ ยาเสพติด การศึกษา และ หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือพิมพ์ ไว้บริการแก่เยาวชน และชาวบ้าน ได้ศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

2.3.3 การแบ่งขันกีฬาเยาวชน

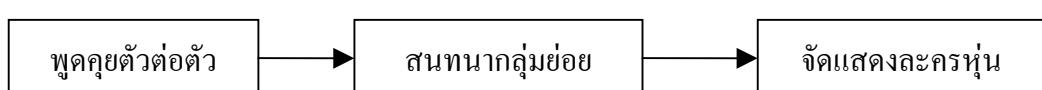
เป็นการส่งเสริมการใช้เวลาว่างของเยาวชนให้เกิดประโยชน์ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอช ไอวี เอดส์ สามารถสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ของเยาวชนแต่ละหมู่บ้าน ตำบลอันจะนำไปสู่ความสามัคคี

จึงจะเห็นได้ว่า ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งแก่นนำเยาวชน และอาสาสมัครเยาวชนมักจะเป็นแกนหลักในการติดต่อประสานงานเพื่อนเยาวชนเพื่อนัดหมายเพื่อน ประสานงานกับผู้ปกครอง ขออนุญาตใช้บ้านเป็นสถานที่จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มกลุ่มย่อย ประสานงานกับผู้นำชุมชนเพื่อขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการอบรมเยาวชน แบ่งขันกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรในการจดบันทึกการประชุม ผู้นำสันทนาการ ฯลฯ ถือว่าเป็นการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

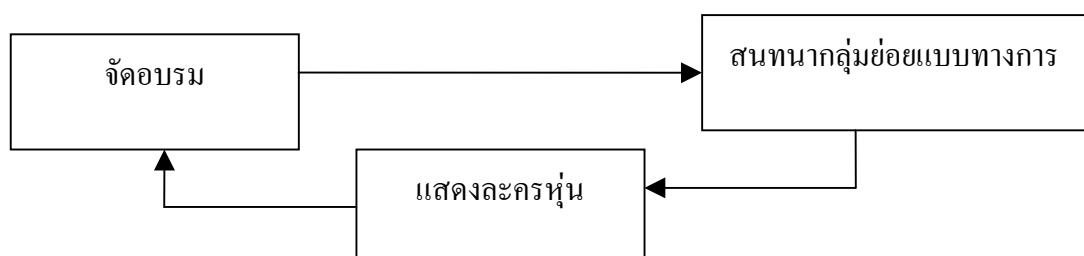
รูปแบบกิจกรรมในพื้นที่

เป็นอีกรูปแบบหนึ่งสร้างกลุ่มเยาวชนแต่ละพื้นที่ให้เข้ามาส่วนร่วมกิจกรรม จะเห็นได้จากลักษณะกิจกรรมที่จัดกิจกรรมโดยอาสาสมัครเยาวชน จะพบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมของแก่นนำเยาวชน และอาสาสมัครเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

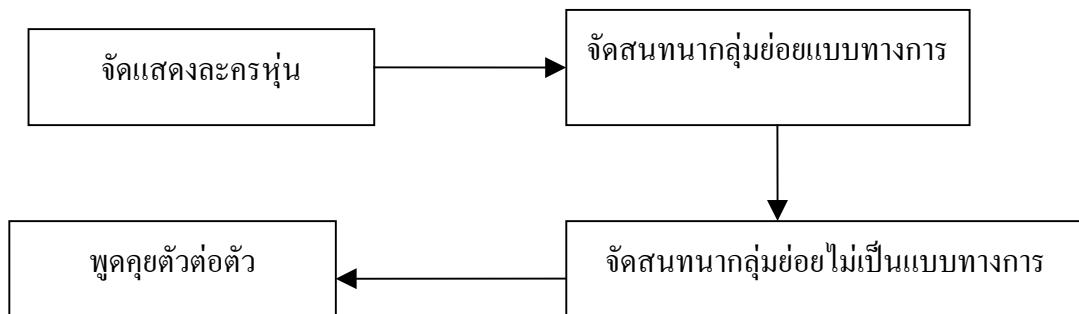
กิจกรรมเชิงแคบขยายว้างขึ้น

เป็นการผสานรูปแบบการทำกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยอาศัยการทำกิจกรรมในพื้นที่เดียวกัน กลุ่มเป้าหมายเดียวกันแต่หลากหลายกิจกรรม เช่น

หรือ อาจจะเริ่มจากการทำกิจกรรมเชิงก้างแสวกแบบ

การจัดกิจกรรมที่เข้ากับความสนใจของเยาวชนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดกิจกรรมที่ส่งต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขององค์การแคร์

ตารางที่ 6.6 : แสดงรูปแบบกิจกรรมที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ประเภทกิจกรรม	ผลต่อการเปลี่ยน	ความครอบคลุม กลุ่มเป้าหมาย	ตัวอย่างกิจกรรม
1. กิจกรรมระดับลึก	สูง	น้อย	<ul style="list-style-type: none"> - พูดคุยตัวต่อตัว - สนทนากลุ่มย่อย (ขนาดเล็ก)
2. กิจกรรมผสมผสาน	ปานกลาง	ปานกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรม - การประชุมกลุ่มเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ - ละครหุ่น (+ กิจกรรมพูดคุย ขณะนั้น / หลังนั้น) - กิจกรรมกีฬา
3. กิจกรรมระดับกว้าง	ต่ำ	จำนวนมาก	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดนิทรรศการ - การจัดรายการวิทยุ - กิจกรรมสื่อสารความสัมพันธ์

อ้างอิงมาจาก : รายงานการประเมินผลโครงการปลดปล่อยเด็กสู่สังคมสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน ชนบท – องค์การแคร์

ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า อาสาสมัครเยาวชนแต่ละรุ่น แต่ละโครงการมักจะชอบจัดกิจกรรมขนาดเล็ก เพราะสามารถทำได้ง่าย สามารถทำกิจกรรมได้เองควบคู่กับกิจกรรมขนาดกลางที่นิยมจัดบ่อยครั้ง คือ

สนทนากลุ่มย่อย จัดบอร์ดนิทรรศการ และกิจกรรมขนาดใหญ่จะจัดกิจกรรมให้กับบุคคล เพราะต้องใช้การเตรียมการมาก และซับซ้อนหลายขั้นตอน ประกอบค่าใช้จ่ายสูง เหตุผลเหล่านี้นำเอามาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกจัดกิจกรรม พอสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมของอาสาสมัครเยาวชนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

1. อาสาสมัครเยาวชน สามารถทำได้เอง เช่น พูดคุยตัวต่อตัว แจกจุงยางอนามัย เป็นต้น
2. อาสาสมัครเยาวชน สามารถทำได้ แต่ต้องรับการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ภาคสนาม และเยาวชนในหมู่บ้าน เช่น จัดบอร์ดนิทรรศการ ป้ายรณรงค์คำขวัญโรคเอดส์ จัดสนทนากลุ่มย่อย
3. อาสาสมัครเยาวชน สามารถทำได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายส่วน เช่น เจ้าหน้าที่ภาคสนาม ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครูอาจารย์ ฯลฯ และกิจกรรมต้องอาศัยการเตรียมการค่อนข้างมาก เช่น อบรมเยาวชน จัดค่ายเยาวชน จัดการแสดงละครหุ่น การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

เครื่องมือในการจัดกิจกรรม

- การประเมินสภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม : PRA (Participatory Rural Appraisal)
เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชน โดยการร่วมศึกษา รวบรวม และเปลี่ยนวิเคราะห์ข้อมูลในชุมชนและนักพัฒนา และที่สำคัญนักพัฒนาต้องมีทักษะในการดำเนินการประชุมสัมมนา และการวางแผนร่วมกัน
- การวิเคราะห์ชุมชนด้วยความละเอียดอ่อน : SSA (Soft System Analysis)
เป็นกระบวนการที่ได้เสริมสร้างและดึงศักยภาพและขีดความสามารถในการพัฒนาชุมชนให้สูงขึ้น เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อชุมชนในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ได้ร่วมคิดร่วมสร้างได้พัฒนาในทิศทางและความเปลี่ยนแปลงที่ตนต้องการ
- กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม : SLP (Social Learning Process)
เป็นกระบวนการในการค้นหาปัญหาและแก้ไขปัญหา โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยหาเลือกที่เหมาะสมที่จะทำให้ตนเอง หรือชุมชนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้เองก็เป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนได้ด้วยตนเอง
- AIC (Appreciation Influence Control)
เป็นเครื่องมือที่ระดมความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเพื่อช่วยกันวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชน เป็นเทคนิคที่มีศักยภาพในการสร้างพลังและกระตุ้นการยอมรับของชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการคิดการวางแผนเพื่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง

เทคนิคการทำงานเยาวชน

บทเรียนทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ได้เรียนรู้จากกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง โรคเอดส์ผ่านสื่อบุคคล คือ การทำงานกับกลุ่มเยาวชนที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านพฤติกรรมการแสดง พฤติกรรมทางเพศ ดังนั้นการทำงานกับเยาวชนต้องเรียนรู้จักเยาวชนอย่างแท้จริงเพื่อให้การทำงาน มีประสิทธิภาพ และสามารถเข้าถึงกลุ่มนี้อย่างแท้จริง

ดังนั้นการทำงานกับเยาวชน จะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ

1) กลุ่มเยาวชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนหญิง – ชาย ที่มีอายุ 15 – 25 ปี กลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่ม ใหญ่อาศัยอยู่กับครอบครัว พฤติกรรมการใช้ชีวิตเรียนหนังสือ ทำงาน ใช้ชีวิตอยู่หอพักสำหรับการทำงาน ค่อนข้างจะไม่ซับซ้อนสามารถจะจัดกิจกรรมได้ง่าย ส่วนมากจะใช้วิธีการให้ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ หลาย วิธี เช่น การแสดงละครหุ่นเกี่ยวกับโรคเอดส์ในชุมชน การออกแบบนิยามล้อนที่ การแข่งขันกีฬา การจัดนิทรรศการ การประชุมกลุ่มย่อยแบบไม่เป็นทางการ การพูดคุยตัวต่อตัว ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะ สามารถที่จะทำได้กับคนที่หลากหลายกลุ่ม อีกทั้งสามารถที่จะทำได้ทั้งในระบบ และนอกระบบ โรงเรียน ดังเช่น

กลุ่มเยาวชนในโรงเรียน การทำกิจกรรมกับนักเรียนในระบบโรงเรียนจะติดต่อผ่านอาจารย์ผู้รับ ผิดชอบกิจกรรมเอดส์และยาเสพติดของโรงเรียน และชุมชนประชาสัมพันธ์ เพื่อประสานงานขอความ ร่วมมือ และแจ้งขี้แจงการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อที่ผ่านมาจัดกิจกรรมโรงเรียน มัธยมศึกษาอยู่ 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนจันวิทยาคม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ แม่จัน และโรงเรียนขยายโอกาสที่ติดต่อให้เข้าร่วมกิจกรรม คือ โรงเรียนอนุบาลแม่จัน โรงเรียนอนุบาล สันทราย โรงเรียนอนุบาลจันว้า เป็นต้น โดยจัดกิจกรรมเสียงตามสายในโรงเรียน จัดบอร์ด นิทรรศการ อบรมเยาวชน และสอนเพศศึกษาในชั้นเรียน ตามชั้วโมงกิจกรรม เช่น วิชาสุขศึกษา เพศ ศึกษา พลานามัย และวันวิชาการ โดยให้เยาวชนเป็นแกนนำจัดกิจกรรมในโรงเรียน เช่น การตั้งชั้นรม กลุ่ม เป็นต้น

กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา (การศึกษานอกโรงเรียน) การทำกิจกรรมกับนักศึกษานอก ระบบโรงเรียน จะติดต่อผ่านอาจารย์ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือ ได้รับการติดต่อให้เข้าร่วม กิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ ผ่านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การให้ความเรื่อง โรคเอดส์ในการจัดค่ายนักศึกษา จัดกิจกรรมร่วมกันนักศึกษานেื่องในงานวันเด็ก จัดบอร์ดนิทรรศการ เรื่องโรคเอดส์ตามศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละแห่ง และห้องสมุดประจำอำเภอฯ

เยาวชนในชุมชน เยาวชนในเขตชุมชนนอกเทศบาล และไม่ใช่ชาว夷ฯ ในพื้นที่อำเภอแม่จัน และ อำเภอไกลีคีียง โดยจะประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ เช่น สถานีอนามัย สาธารณสุขอำเภอ ผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำงานในพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมสร้างความรู้เข้า ใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ จากนั้นจึงจัดกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชน โดยการชักชวนให้เข้าร่วมกิจ

กรรมขนาดเล็ก เช่น สนทนากลุ่มย่อย จัดบอร์ดนิทรรศการ การอบรมเยาวชน เป็นต้น จนเกิดเครือข่ายเยาวชนในพื้นที่จะจัดกิจกรรมใหญ่ ในแต่ละพื้นที่การจัดกิจกรรมจะแตกต่างกันตามความเหมาะสม

2) การทำงานกลุ่มเยาวชนเฉพาะ หมายถึงกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเช่น ไอวี เอดส์ เช่น กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย กลุ่มรักร่วมเพศ - ชายรักชาย หรือเรียกว่าเพศทางเลือก กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด และกลุ่มเยาวชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ประเพณี เช่น กลุ่มเยาวชนชนเผ่า เป็นต้น

เยาวชนชาวเขา – การทำในกลุ่มนี้ต้องใช้เวลาระยะเวลาที่ยาวนานกว่าปกติและใช้ความละเอียด อ่อนค่อนข้างสูง เพราะความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณีของชาวเขา แต่ละเผ่า การสื่อสารที่เข้าใจต้องใช้ล้านแปลภาษา ดังนั้นการเริ่มกับเยาวชนกลุ่มนี้ต้องเริ่มสร้างความสัมพันธ์ เรียนรู้ ประเพณีวัฒนธรรม พูดคุยสร้างความสัมพันธ์สอดแทรกความรู้ เลิกๆน้อยกิจกรรมเล็กสู่ กิจกรรมใหญ่ อาทิ การพูดคุยตัวต่อตัว การพูดคุยสื่อความรู้เรื่องเอดส์ เช่น ภาพพลิก หนังสือ ส่งเสริมให้ผลิตสื่อภาษาแต่ละเผ่า แม้กระนั้นจะต้องผลิตแบบเป็นภาษาท้องถิ่นเพื่อจะได้เข้าถึง

เยาวชนและประชาชนทั่วไป

เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง - การทำงานในกลุ่มนี้ควรต้องมีความละเอียดอ่อนอาจจะไม่สามารถที่จะกระทำได้อย่างเปิดเผยมากๆ แต่จะกระทำโดยไม่ให้เกิดความแตกแยกอาจจะมีบ้างที่จะมีการสนทนา กลุ่มย่อยเฉพาะกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ มีการพูดคุยตัวต่อตัว จัดให้มี การทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกันกับเพื่อนๆ ในชุมชน โดยไม่แบ่งกลุ่มให้นึกออกกลุ่มเสี่ยงมาก เสี่ยงน้อย แต่ให้ความสำคัญเท่ากัน การสนทนากลุ่มย่อย แบบทางการ การวิเคราะห์ปัญหาแบบมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาต่างๆ ของเยาวชน จัดกิจกรรมทักษะชีวิต

การทำงานกับกลุ่มนี้มีพฤติกรรมเสี่ยงมากๆ ตัวผู้นำกิจกรรมหรืออาสาสมัครเยาวชนต้องไม่แสดงตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีต่อกลุ่มเป้าหมาย และต้องพยายามรับฟังและวิเคราะห์ความจริงของปัญหาร่วมกัน เป็นตัวอย่างของเยาวชนในการที่จะพูดคุยแบบสร้างสรรค์กับกลุ่มนี้มีพฤติกรรมเสี่ยง ไม่คำนึงไม่กล่าวโหง ไม่แสดงความรังเกียจ และอื่นๆ ที่จะทำให้ผู้ที่มีพฤติกรรมที่เสี่ยงมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนอึกขำพากหนึ่งซึ่งไม่เหมาะสมที่จะอยู่ร่วมกับคนปกติโดยทั่วไป

กิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเอดส์ร่วมกับห้องถังคินโดยแกนนำเยาวชน

แนวคิดการทำงาน

เมื่อปี พ.ศ. 2541 – 2542 ในขณะนั้นทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ร่วมกับมูลนิธิรักษ์ไทย (องค์กร CARE – ประเทศไทย : CARE - International Thailand) ร่วมกันเป็นแกนหลักช่วยกันดำเนินโครงการเสริมสร้างเครือข่ายเยาวชนจังหวัดเชียงราย พบว่า วิธีการสร้างเครือข่ายเยาวชนระดับจังหวัด ที่มีองค์กรสมาชิกมาจากหลายกลุ่ม หลายพื้นที่ หรือองค์กรมาเฉพาะบางพื้นที่ไม่สามารถเชื่อมร้อยการทำงานให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ได้ เพราะว่าสมาชิกเครือข่ายต่างปฏิบัติเฉพาะพื้นที่ของตนเอง ไม่สามารถขยายเครือข่ายการทำงานวงกว้างได้ ประกอบกับประสบการณ์การทำงานร่วมวงศ์ป้องกันเอดส์ของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ที่ผ่านมา พบว่า การดำเนิน กิจกรรมร่วมวงศ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ผ่านสื่อละครหุ่นและอาสาสมัครเยาวชน เป็นการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะกระจายตามหมู่บ้านต่างๆ ในลักษณะเครือข่ายของเยาวชนคนทำงานเท่านั้น

ดังนั้นชุมชนมักจะไม่ค่อยเลือกเห็นความสำคัญของเยาวชนสักเท่าไหร่ทั้งที่เยาวชนเป็นผู้ที่มีพลังมากมาย พร้อมที่จะคิดทำแบบสร้างสรรค์ได้รับการโอกาส และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องก็จะสามารถลดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่เท่าที่ผ่านมาปรากฏว่ากลุ่มเยาวชนกับไม่ได้รับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมจากชุมชนทั้งที่เยาวชนก็เป็นอีกคนอีกหนึ่งในชุมชน

ในขณะนี้เองทางรัฐบาลกำลังขยายแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจสู่ห้องถัง จึงเป็นมาของ การดำเนินโครงการนำร่องสู่สภายouth ด้านเอดส์

วัตถุประสงค์

- ◆ เพื่อค้นหารูปแบบการทำงานเครือข่ายเยาวชนด้านเยาวชนในลักษณะของการบริหารแบบการจำลองการปักครองห้องถังตามระบบประชาธิปไตย
- ◆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมควบคุณป้องกันโรคเอดส์ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนในเชิงการป้องกันควบคู่กับการให้คำปรึกษาดูแลผู้ติดเชื้อเบื้องต้นตลอดจนทางการแก้ไขปัญหา
- ◆ เพื่อย้ายเครือข่ายการทำงานระดับล่างของกลุ่มเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่จันในงานพัฒนาสังคม ด้านต่างๆ โดยใช้กระบวนการ"จากเพื่อนลิงเพื่อน"ในการแลกเปลี่ยนทักษะในการทำงานเอดส์
- ◆ จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในประเด็นปัญหาเยาวชนกับเอดส์ เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนรับรู้ถึงสภาพปัญหาและเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของเยาวชน โดยใช้สภายouth ด้านเอดส์ อำเภอแม่จัน เป็นฐานผลักดันสิทธิการมีส่วนร่วม

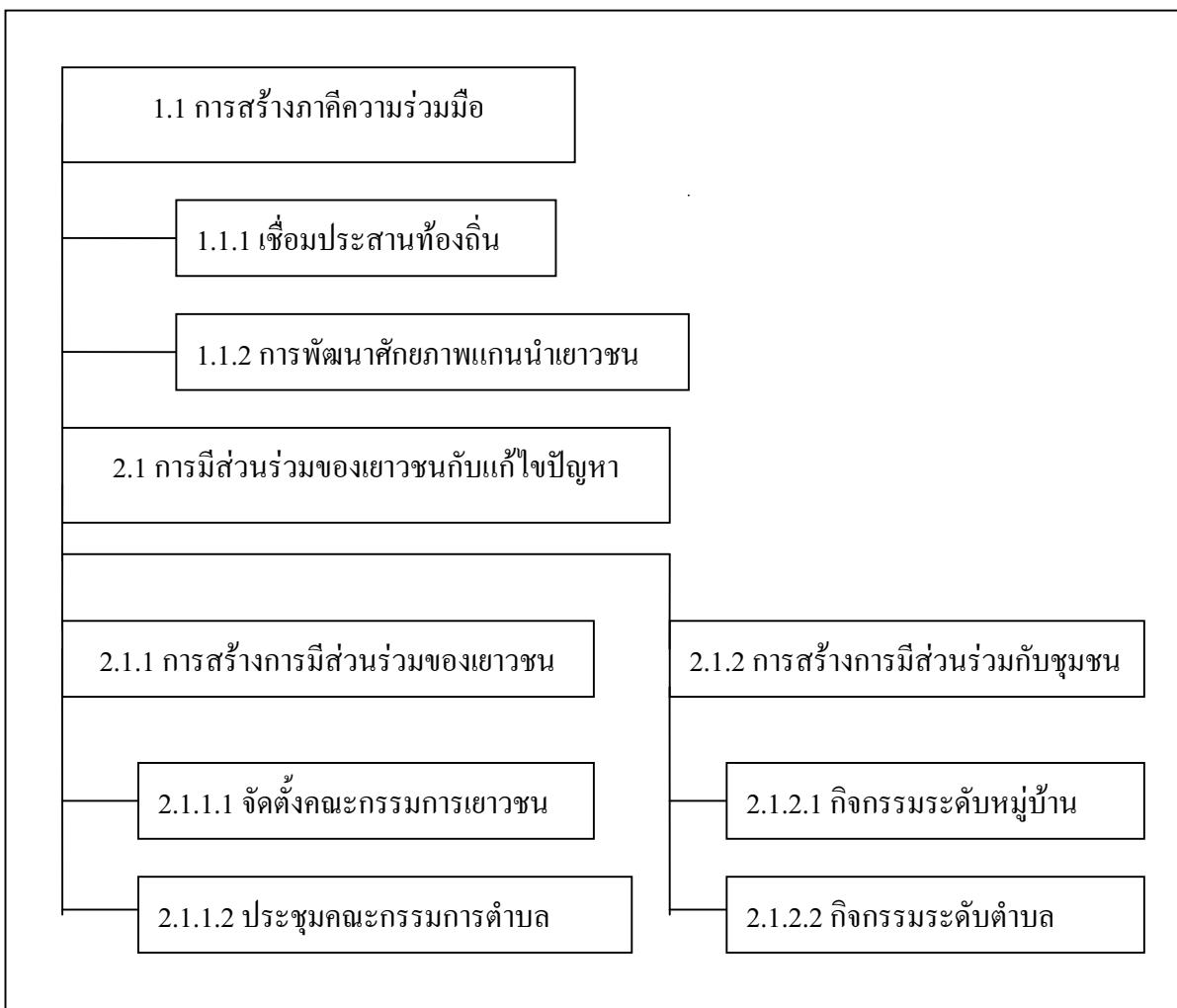
ลักษณะการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเอกสารส์ร่วมกับท้องถิ่นโดยแกนนำเยาวชน หรือ สภาเยาวชนด้านเอดส์ จะมีรูปแบบการทำงานลักษณะภาคีความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

โดยทางโครงการฯ เป็นตัวกลาง coy เชื่อมร้อยการทำงานระหว่างกลุ่มเยาวชนในพื้นที่กับหน่วยองค์กรท้องถิ่นให้เลิ่งเห็นความสำคัญเยาวชน และเปิดให้เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นด้วยตัวเยาวชนเอง

ชั้นการทำงานแบ่งเป็น 2 ระดับด้วย คือ การสร้างความร่วมมือ ภาคีความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อรองรับเยาวชน และการพัฒนาศักยภาพกลุ่มเยาวชนในระดับตำบล รวมถึงการสนับสนุนบทบาทของเยาวชนการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น

แผนผังที่ 6.9 : แสดงการกระบวนการทำงานโครงการ

1.1 การสร้างภาคีความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น

1.1.1 เชื่อมประสานห้องถิ่น

เจ้าหน้าที่ภาคสนามที่รับผิดชอบโครงการ ติดต่อประสานงาน ประชาสัมพันธ์กิจกรรม รวมถึง ขอความร่วมมือการประสานงานแผนงานกิจกรรมโครงการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินโครงการ หน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน และกลุ่มเยาวชน และชี้แจง การดำเนินโครงการ ตลอดจนขอความร่วมมือ อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานโครงการจาก หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ อาทิเช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าช้าง องค์กรบริหารส่วนตำบลสันทราย เทศบาลตำบลสันทราย เทศบาลตำบลจันจว้า สถานีอนามัยตำบลสันทราย สถานีอนามัยตำบลจันจว้า ให้ สถานีอนามัยพระราชทาน สถานีอนามัยใหม่พัฒนา และหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชน

นอกจากนี้ยังได้รับการประสานทรัพยากรในพื้นที่ในการการดำเนินการโครงการ จากหน่วยงาน ต่างในชุมชน ทั้งองค์กรภาครัฐ และองค์กรเอกชน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็น อย่างดี ด้านอาคารสถานที่ใช้สำหรับประชุม จาก องค์กรท้องถิ่น อันได้แก่ หน่วยงานราชการระดับ จังหวัด อำเภอ สาธารณสุขจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบลตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงเครื่องใช้ สำนักงาน จากการดำเนินโครงการที่ผ่านมา สามารถสรุปได้ว่า ทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ประสาน ทรัพยากรท้องถิ่น จนได้รับการสนับสนุนด้วยดีตลอดมา ทำให้การดำเนินโครงการบรรลุตาม วัตถุประสงค์ทุกประการ

1.1.2 การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน

เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาแกนนำเยาวชนที่เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนา ท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีการพัฒนาศักยภาพ ด้วยวิธีการต่างๆ อาทิเช่น

1) การอบรมบทบาทเยาวชนกับการพัฒนาแบบประชาคมด้านเอกสาร ถือว่าเป็นอบรมเชิงปฏิบัติ การ แก้แก恩นำเยาวชนในพื้นที่การดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 ตำบล เพื่อทางโครงการเล็งเห็นความสำคัญ ของการเสริมทักษะด้านแนวคิด ประสบการณ์ การทำงานประชาคมตำบล และองค์ความรู้เรื่องความรู้ เรื่องโรคเอดส์ การวางแผนงาน การบริหารจัดการกลุ่ม และการวางแผนกิจกรรมในชุมชนให้สอดคล้อง กับแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านเนื้อหาการอบรม ประกอบด้วย

1. เสริมองค์ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์
2. การประเมินสถานการณ์ชุมชน โดยการ วิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน เพื่อนำมาประเมินสถานการณ์เพื่อแก้ไขปัญหา
3. แนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งเรียนรู้ผ่านกิจกรรมภาพฝันข้าพเจ้า หมู่บ้าน ตำบลในอนาคตอีก 5 – 10 ปี
4. กระบวนการกลุ่มให้ฝึก ปฏิบัติจริง การเขียนแผนงาน โครงการเพื่อเสนอของบประมาณต่อองค์กรท้องถิ่น รวมถึงวางแผนการ จัดกิจกรรมในระดับตำบล และขั้นตอนของการบริหารจัดการกลุ่ม และสุดท้ายแนวทางการสนับสนุน การจัดกิจกรรมของเยาวชนในแต่ละตำบล โดยตัวแทนองค์กรพัฒนาท้องถิ่น อาทิเช่น ปลัดเทศบาลตำบล สันทราย ประธานสภากิจกรรมองค์กรบริหารส่วนตำบลป่าช้าง อธิปการกลุ่มใหญ่ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน

แนวคิดเรื่องการทำงานพัฒนาชุมชนรวมถึงช่องทางการเสนอของบประมาณสนับสนุนในปีงบประมาณต่อไป

2) การสนับสนุน และหนุนช่วยการทำงานของกลุ่มเยาวชนในระดับตำบล ลิ่งเกิดขึ้นหลังจากการรวมกลุ่มเยาวชนในระดับตำบล ซึ่งทางโครงการจะมีการสนับสนุนให้กลุ่มเยาวชนจัดตั้งคณะกรรมการเยาวชนระดับตำบล โดยเจ้าหน้าที่ภาคราชการจะมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงหนุนช่วยการทำงาน ในการช่วยติดต่อประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ และสนับสนุนด้านแนวคิดการจัดกิจกรรม การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ เพื่อจัดกิจกรรมในชุมชน โดยคณะกรรมการเยาวชนจะเป็นแกนหลักในการจัดกิจกรรม อยู่เป็นที่ปรึกษาเวลาประสานปัญหาที่แก้ไขไม่ได้พร้อมให้กำลังใจ

3) เวทีสรุปบทเรียนการการดำเนินโครงการ ถือว่าเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เยาวชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชนในระดับต่างๆเข้าร่วมรับฟังการการนำเสนอบทเรียนการทำงานโครงการนำร่องสู่สภายouth คืนเดือนเมษายน ปี 2003 และรายงานบทบาทเยาวชนกับการพัฒนาประชาคมด้านเอกสารสู่สภายouth เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2544 ณ หอประชุมอิมแพคเมจัน ผู้เข้าร่วมทั้งหมด 160 กว่าคน จากองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานเยาวชน ตลอดจนกลุ่มเยาวชน คณะกรรมการเยาวชนตำบล เยาวชนในโรงเรียน สมาชิกเครือข่ายเยาวชนจังหวัดเชียงราย และตัวแทนเครือข่ายเยาวชนภาคเหนือ ซึ่งนำเสนอผลการดำเนินโครงการนำร่องสู่สภายouth คืนเดือนเอกสารสู่สิ่งแวดล้อม ปี 2003 โดยตัวแทนกลุ่มสร้างผืนวันใหม่นำเสนอภาพรวมการดำเนินงานโครงการ และตัวแทนเยาวชนแต่ละตำบลนำเสนอกิจกรรมที่ดำเนินงานในตำบล เวทีสำรวจขององค์กรท้องถิ่น เรื่องบทบาทการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของเยาวชนในชุมชน และสำรวจทิศทางการทำงานสภายouth คืนเดือนต่อไปในอนาคต จากแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงเสวนาผู้เข้าร่วมงานต่างแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง ดังเช่น นายจิรเดช จินดาธรรม : รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการนำร่องฯ กล่าวถึงปัญหาจากการทำงานว่า

“ การทำงานของคณะกรรมการยังไม่ครอบคลุมไปทุกหมู่บ้านได้ เนื่องจาก คณะกรรมการของเรา ยังไม่มีข้อมูลของกลุ่มเยาวชนใน ต.จันจวนได้ที่ชัดเจน และยังขาดประสานการณ์การทำงานกับกลุ่มเยาวชนอื่นๆ ศักยภาพของคณะกรรมการยังไม่พร้อมที่จะทำงานเป็นกลุ่มใหญ่ ด้วยข้อจำกัดนี้อาจเป็นปัญหาหนึ่งในการทำงานของตำบล ” และนายสนั่น เนตรสุวรรณ สาธารณสุขอำเภอแม่จันกล่าวถึงบทบาทการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไว้ว่า

“ สนับสนุนด้านวิชาการ ความรู้ ทักษะ และงบประมาณ ประสานงานเครือข่ายเยาวชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ” สอดคล้องกับกล่าวของ นางสลักษณ์ ติยะไพรัช ประธานกลุ่มพัฒนาสตรี อำเภอแม่จัน กล่าวว่า

“ การมีส่วนร่วมของเยาวชนถือว่าสำคัญ ควรพัฒนาต่อไปจะแนะนำแหล่งทุน เช่น กองทุนหมู่บ้าน และสร้างเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้ใหญ่ในเวทีชาวบ้าน ” ซึ่งผู้อำนวยการมูลนิธิยุติธรรมและ

หาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี ได้ช่วยรวมทิศทางสำหรับการทำงานต่อเนื่อง เอกสารรายงานการเวทีสรุปบทเรียน 9 / 7 / 44 ดังนี้

“ การทำงานของเยาวชนควรจะมีการขับทางด้าน โครงสร้าง / ขยายเครือข่ายสู่เยาวชนระดับหมู่บ้าน และเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับตำบลสู่สภายาเยาวชน โดยอาศัยความร่วมมือ จากเยาวชน ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามประเด็นงานต่าง เช่น วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา กีฬา การรณรงค์ป้องกัน ยาเสพติดและอุดส์ อบรมเยาวชน ”

2.1.1 การสร้างการมีส่วนร่วมในพัฒนาท้องถิ่นของเยาวชน

2.1.1.1 จัดตั้งคณะกรรมการเยาวชน

เป็นกิจกรรมทาง โครงการกรรชั่น ให้เกิดการจัดตั้งคณะกรรมการเยาวชนระดับตำบล โดยการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย เริ่มจากการประชุมสร้างความเข้าใจในการจัดตั้งคณะกรรมการเยาวชนตำบล แต่ละคัดเลือกตัวแทนหมู่บ้านลงชิงชัยในสนามเลือกตั้งพิชิตตำแหน่งคณะกรรมการเยาวชนเยาวชน ผู้สมัครคุณสมบัติเป็นประธานกลุ่มหนุ่มสาว หรือตัวแทนเยาวชนในหมู่บ้านที่มีความรู้ ความสามารถนำเพลี่ยงประโยชน์เพื่อสังคม วิธีการเลือกตั้งให้ลงคะแนนรอบแรก นับคะแนนทราบผล ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนอันดับ 1 – 5 แสดงวิสัยทัศน์ต่อบทบาทการทำงานเยาวชนในยุคปัจจุบัน ลงคะแนนอีกครั้ง โดยแยกบัตรลงคะแนนและให้เขียนชื่อผู้สมัคร พร้อมเหตุผลประกอบการตัดสินใจ นับคะแนนทราบผลถือว่าเสร็จสิ้นกระบวนการเลือกตั้ง จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการเยาวชน ระดับตำบล

จากกิจกรรมปรากฏว่า ทาง โครงการสามารถจัดตั้งคณะกรรมการเยาวชนตำบล คือ ตำบลสันทราย ตำบลป่าช้าง และตำบลจันจва ได้ไม่สามารถรวบรวมเยาวชนเข้าร่วมจัดตั้งคณะกรรมการเยาวชน ตำบลได้สำเร็จ อย่างไรก็ตามสามารถเกิดคณะกรรมการเยาวชนตำบลสันทราย เล่าไว้

“ ทำกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนตำบลสันทราย เป็นปีแรกโดยเริ่มจากการที่พี่ ๆ เข้ามาให้ความรู้และสร้าง โครงการสร้างของกลุ่ม มีการเลือกประธานและรองประธานคณะกรรมการต่าง ๆ และตัวของข้าพเจ้าเองได้รับเลือกให้ทำงานในการเป็นผู้ประสานงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจึงได้เข้ามารู้จักกับพี่ ๆ งานแรก คือ การอบรมบทบาทและประชาคม จากที่ไม่เคยทำกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมที่มีการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนแนวคิด การเข้าถึงผู้ใหญ่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือว่าเทศบาล ตัวข้าพเจ้าเองเริ่มเรียนรู้การเขียนโครงการเสนอ อบต. และเทศบาล เพื่อขอเงินสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนตำบลสันทราย ”

2.1.1.2 ประชุมคณะกรรมการเยาวชนตำบล

เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการติดตามผลการจัดกิจกรรมของคณะกรรมการเยาวชน ซึ่งจะจัดขึ้นหลังจากเลือกตั้งคณะกรรมการเยาวชนตำบล เพื่อเป็นแกนนำหลักช่วยประสานแผนงานการจัดกิจกรรมของระดับตำบลร่วมกับทางโครงการ และองค์กรในชุมชน จึงเกิดการนัดหมายพูดคุยแผนงานในการประชุมคณะกรรมการเยาวชนตำบล ซึ่งจัดขึ้นทุกเดือนตามวาระการประชุมแต่ละครั้ง ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ระดับตำบล ระดับหมู่บ้านรายงานความคืบหน้าโครงการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เช่น สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน สถานการณ์เดอต์ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

ในการประชุมบางครั้งมักจะมีผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าร่วมมือประชุมเพิ่มรับรู้สถานการณ์ความเป็นมา ความคืบหน้า เท่าทันกับเปลี่ยนแปลงแผนกิจกรรมอย่างคำปรึกษา และเสริมองค์ความรู้เรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม ถือว่าการประชุมเป็นเวทีเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กเยาวชน และผู้ใหญ่ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบการเมืองห้องถัน ได้มาพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชื่อมร้อยความสัมพันธ์ สามารถดูซึ่งกันระหว่างวัย จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ พฤติกรรมของเยาวชน ดังเช่นนายมนเทียร รายลิยา กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนของจากเข้าร่วมโครงการฯ ดังนี้

“ พัฒนาการของตัวเองทางบวกข้าพเจ้าคิดว่าเป็นช่วงเวลาที่ห่างจากห้องเรียน คงจะไม่มี เพราะเป็นการทำงานแบบเกินตัว ทำให้ข้าพเจ้าล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และกล้าที่จะพูด กล้าที่จะทำงานกับผู้ใหญ่ที่มองดูว่าเราแข็งเป็นเด็ก กล้าที่จะแก้ปัญหาและเป็นความท้าทายที่เราอยากทำ และทางลบ คือไม่มีเวลาอยู่กับครอบครัวและไม่มีเวลาว่างที่จะทำกิจกรรมกับเพื่อน และมีหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้น ไม่มีเวลาเป็นตัวของตัวเอง และเป็นเวลาที่เหนื่อยมาก แต่สิ่งเหล่านี้ก็ทำให้ตัวเองเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น แต่ละกิจกรรมที่ทำมาทำให้ตัวข้าพเจ้าเองได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความกล้าแสดงออก และกล้าที่จะเข้าสู่สังคมแบบผู้ใหญ่มากขึ้น ”

2.1.2 การสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน

2.1.2.1 กิจกรรมระดับหมู่บ้าน

เป็นการสร้างความเข้าใจต่อการทำงานที่ลักษณะแบบขยายเครือข่ายเยาวชนจากเพื่อนถึงเพื่อนจากหมู่บ้านที่ประสบการณ์การทำงานร่วมกันป้องกันเดอต์สู่บ้านอื่นๆ ใกล้เคียงพัฒนาจากเครือข่ายระดับล่างในหมู่บ้านผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชน ชุมชน ตามกิจกรรม การประชุมประจำเดือน การจัดกิพาร์ตี้นภัยยาสพติดและเดอต์ การแจกถุงยังชีพอนามัย สนับสนุนกลุ่มย่อย จัดอบรมนิทรรศการในโอกาสต่างๆ เป็นต้น

2.1.2.2 กิจกรรมระดับตำบล

เป็นกิจกรรมที่สร้างกระแสการยอมรับบทบาทของเยาวชนกับการพัฒนาท้องถิ่นของเยาวชน เท่าที่ผ่านมาเยาวชนเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด ต่อมาเมื่อเริ่มดำเนินโครงการก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น เมื่อยouth ตลอดจนกลุ่มเยาวชน ในระดับเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เช่น เยาวชนสามารถจัดกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนในชุมชนด้วยตนเอง เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม อาทิเช่น งานลอยกระทง จัดค่ายเยาวชน ดังเช่นตัวอย่างกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 6.6 : แสดงการเปรียบเทียบกิจกรรมแต่ละตำบล

ตำบลกิจกรรม	ตำบลสันทราย	ตำบลป่าชาง	ตำบลจันจวน
ระดับหมู่บ้าน	จัดบอร์ดนิทรรศการ ประชุมกลุ่มเยาวชน สนทนาแก่กลุ่มเยาวชน แจกจ่ายถุงยังชีพตามมัย ค่ายเยาวชนป้องกันยาเสพติด	อบรมเยาวชนต้านภัยเอดส์ และยาเสพติด จัดบอร์ดนิทรรศการ จัดแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน ประชุมกลุ่มเยาวชน สนทนาแก่กลุ่มเยาวชน แจกจ่ายถุงยังชีพตามมัย	อบรมเยาวชนต้านภัยเอดส์และยาเสพติด จัดบอร์ดนิทรรศการ จัดแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน ประชุมกลุ่มเยาวชน สนทนาแก่กลุ่มเยาวชน แจกจ่ายถุงยังชีพตามมัย
ระดับตำบล	ประชุมคณะกรรมการเยาวชน อบรมเยาวชนสัมพันธ์ป้องกันภัยเอดส์และยาเสพติด ออกหน่วยเคลื่อนที่เยาวชนสัญจร กิจกรรมประเพณีชุมชน เช่น ลอยกระทง แห่เทียนเข้าพรรษา จัดแผนงานพัฒนาเยาวชนเสนอต่อองค์กรบริหารส่วนตำบล	ประชุมคณะกรรมการเยาวชน จัดงานเวทีเยาวชนตำบลป่าชาง จัดแข่งขันกีฬาป่าชางคัพ ระดมทุนสมทบทุนเยาวชน จัดแผนงานพัฒนาเยาวชนเสนอต่อองค์กรบริหารส่วนตำบล	อบรมแกนนำเยาวชน จัดแผนงานพัฒนาเยาวชนเสนอต่อเทศบาล

จากตารางกิจกรรมแต่ละตำบลพอสรุปได้ว่า คณะกรรมการเยาวชนตำบลได้ดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการในลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ หมู่บ้าน ตำบล

1. หมู่บ้าน ประกอบด้วย กิจกรรม อบรมเยาวชนต้านภัยออดส์และยาเสพติด จัดบอร์ดนิทรรศการ จัดแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน ประชุมกลุ่มเยาวชน สนทนาแก้ไขปัญหานามัย

2. ตำบล ประกอบด้วย ประชุมคณะกรรมการเยาวชน คัดเลือกคณะกรรมการเยาวชน อบรมเยาวชนสัมพันธ์ป้องกันภัยออดส์และยาเสพติด ออกหน่วยเคลื่อนที่เยาวชนสัญจร จัดงานเวทีเยาวชนตำบล ป่าชาง ระดมทุนสมทบทุนเยาวชน จัดแผนงานพัฒนาเยาวชนเสนอต่อองค์กรบริหารส่วนตำบล สนับสนุน ป่าชาง และเทศบาลจันจวี กิจกรรมประเพณีชุมชน เช่น ลอยกระทง แห่เทียนเข้าพรรษา และจัดแข่งขันกีฬาป่าชางกีฬา

เทคนิคการทำงานกับชุมชน

บทเรียนทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ได้เรียนรู้จากกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาออดส์ ร่วมกับห้องคุน โดยแกนนำเยาวชน พบว่า การทำงานร่วมของห้องคุนในลักษณะจากสร้างภาคีความร่วม มีจากหลายหน่วยงาน ต้องคำถึงปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการ ดังเช่น

หน่วยงาน องค์กรห้องคุนมักจะหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอทำให้ขาดความต่อเนื่องของกิจกรรม ในบางครั้งต้องเสียเวลาในการทบทวนเนื้อหาที่ผ่านมา ประกอบกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมมองถึงผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นตัวเงิน เมื่อไม่มีเงินจึงไม่อยากมาร่วมกิจกรรมและเปลี่ยนคนใหม่เข้าร่วมกิจกรรมแทน

ผู้นำชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการน้อยทำให้ขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ และบางส่วนไม่ตระหนักรถึงความสำคัญของปัญหาเยาวชน ส่งผลต่อประสานแผนงานกิจกรรมในระดับตำบล ด้านความร่วมมือ และการสนับสนุนงบประมาณเท่าที่ควร

ทัศนคติของผู้ใหญ่ที่มีต่อภาพลักษณ์ดั้งเดิมเยาวชน เช่น เยาวชนชอบทะเลาะวิวาทและฉกต่อย มัวสูบเสพยาบ้า ยาเสพติด ลักษณะนิยม ชิงสุกก่อนห่าม ห้องก่อนแต่ง ฯลฯ เป็นทัศนคติค้านลบห้ามที่ทำให้ผู้ใหญ่ไม่ให้ความสำคัญงานของเยาวชน และเขื่อมั่นศักยภาพเท่าที่ควร

ห้องคุนไม่เล็งเห็นความสำคัญยังสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามความต้องการ และผลประโยชน์ของตนเอง จะเห็นได้ว่าการพิจารณาจัดสรรงบประมาณงานเชิงรุนแรงที่เชิงกริ่งไม่ได้รับสนับสนุน เท่าที่ควร อาจจะกล่าวได้ว่า ลักษณะงานเป็นนามธรรมไม่ได้เป็นรูปธรรมที่จะสามารถสร้างผลประโยชน์ให้กับผู้ที่ส่วนภัยขึ้นได้ทำให้แผนงานด้านพัฒนาชุมชน และสังคมจะอยู่ในระดับท้ายเสมอ

ความแตกต่างของบริบททางสังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรชุมชน นโยบายขององค์กรที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน และบุคลากรขององค์กรชุมชน

การทำงานครอบคลุม : การทำงานเพียงด้านเดียว ของโครงการฯมุ่งประเด็นไปที่เยาวชน แต่ภายในชุมชนประกอบด้วยคนหลายกลุ่ม ดังนั้นการสนับสนุนขององค์กรส่วนท้องถิ่น ต้องให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ตามลำดับ ดังนั้นการสนับสนุนงบประมาณกลุ่มเยาวชนจึงค่อนข้างมีน้อยและงบประมาณของโครงการฯในแต่ละตำบลไม่พอต่อการจัดกิจกรรมของเยาวชน

การทำงานกับกลุ่มเยาวชน : เพื่อสร้างสภาพเยาวชน ควรเริ่มจากระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ซึ่งจะนำไปสู่สภาพเยาวชนอาเภอแม่จัน และควรขับเคลื่อนงานเชิงรุนแรงค์ป้องกัน สู่งานด้านการดูแลผู้ติดเชื้อเอ็คส์ และผลักดันงานระดับน้อยบ้าย ตามประเด็นสาธารณสุข เช่น สุขภาพ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย อาชีพ วัฒนธรรม ฯลฯ

ทักษะการสื่อสาร : การติดต่อประสานงานกับผู้ใหญ่ในการพูดคุยสร้างเข้าใจ บางครั้งสื่อสารไม่รู้เรื่องส่งผลการทำงานมักจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร และอีกเรื่องทักษะการจัดกิจกรรมด้านการเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาจจะต้องใช้เวลาในเรียนรู้ จัดกิจกรรมบ่อยๆ จนเกิดความชำนาญขึ้นมาเป็นระดับ

ประสิทธิภาพ : โครงการที่จะสามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการดำเนินงานในระยะยาว ต้องพยายามขยับเคลื่อนเนื้องานเอกสารคู่กับงานพัฒนาประเด็นอื่นๆ ของชุมชนไปพร้อมกัน อาทิเช่น งานยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย ในลักษณะงานเชิงองค์รวมสามารถทำงานได้ครอบคลุมพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายทั้ง เยาวชน พ่อแม่บ้าน แม่บ้าน ผู้สูงอายุและครัวเรือนโครงการอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมสร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านสื่อวิทยุ

แนวคิดการทำงาน

เมื่อปีมานานมา พ.ศ. 2542 ทางกลุ่มฯ เริ่มจัดรายการวิทยุเยาวชนเพื่อยouth " รายการเพื่อนร่วมฝัน " โดยได้รับการติดต่อประสานงาน และการเปิดโอกาสจากเจ้าหน้าที่มูลนิธิเข้าถึงยอดส์ สำนักงานเชียงราย ให้มาจัดรายการวิทยุแทนรายการเดิม ซึ่งสอดคล้องกับบทคัดย่อ ประสบการณ์และผลงานที่ผ่านมาของมูลนิธิเข้าถึงยอดส์ : เอกสารโครงการผู้หญิงปลดภัยกล่าวว่า " แอคเชสเชียงราย จัดรายการ เพศศึกษาสำหรับเยาวชนชั้น จึงได้ยุติการเข้าเวลากลางสถานีวิทยุเพื่อการผลิตรายการคงดำเนินการต่อ ในเฉพาะส่วนของการที่ได้รับการสนับสนุนเวลาฟรีจากสถานีวิทยุในจังหวัดเชียงราย สัปดาห์ละ 30 นาที ในรายการ " ด้วยแรงใจ " ซึ่งเป็นสาระสำหรับผู้ได้รับเชื้อเชิญไว้และชุมชน และอีกสัปดาห์ละ 30 นาที สำหรับรายการ " เกี่ยวก้อย " ซึ่งเป็นรายการเพศศึกษาสำหรับเยาวชน ปัจจุบันได้สนับสนุนให้ เครือข่ายเยาวชนเชียงรายได้มีบทบาทในการผลิตรายการวิทยุ " นั่นจุดเริ่มต้นแรกการใช้วิทยุเป็นสื่อกลาง ร่วมรังค์สร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

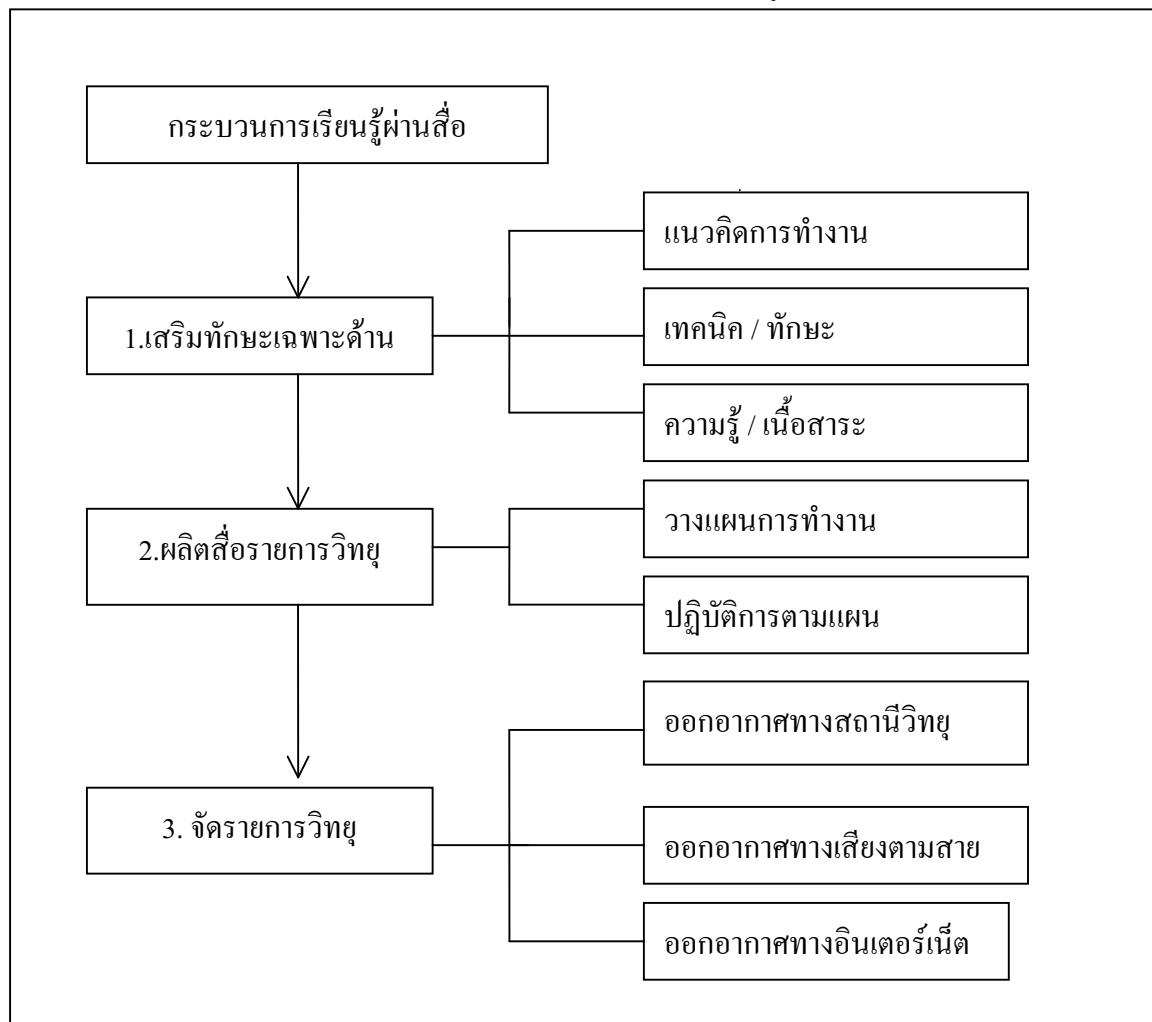
วัตถุประสงค์

- ◆ เพื่อเปิดพัฒนาศักยภาพการทำงานของทีมงานรายการวิทยุเพื่อนร่วมฝัน เกี่ยวกับเทคนิค ทักษะด้านต่าง ๆ ของรายการวิทยุให้มีรูปแบบที่ทันสมัย และตรงตามความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย
- ◆ เพื่อเป็นเวทีได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อ ในการตอบสนองความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมาย ตามประเด็นต่าง ๆ เอดส์ ยาเสพติด ข่าวสารปัจจุบัน ๆ โดยใช้กระบวนการ การทำงานแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนเพื่อยouth
- ◆ เพื่อเป็นสื่อกลางให้ข้อมูลข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มเยาวชน ลักษณะ " จากเพื่อนถึงเพื่อน " โดยใช้รายการวิทยุเป็นสื่อ
- ◆ เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานในลักษณะจากเพื่อนถึงเพื่อน ของนักเรียนมัธยมแต่ละโรงเรียน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ลักษณะของการจัดกิจกรรม

กิจกรรมสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านสื่อวิทยุ หรือการจัดรายการเพื่อนร่วมฟันผ่านทางสถานีวิทยุ คือกระบวนการการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามาผลิตสื่อสำหรับเยาวชนด้วยตัวเยาวชนเอง โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผิดลองกลุก สรุปบทเรียนร่วมกัน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำกระบวนการทำงานมาถ่ายทอดประสบการณ์สู่รุ่นน้อง

แผนผังที่ 6.7 : แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมผ่านสื่อรายการวิทยุ

จากแผนผังแสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมผ่านสื่อรายการวิทยุ จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ผ่านสื่อ จะแบ่งออกเป็น 3 ระดับหลักๆ การเสริมทักษะเฉพาะด้านเทคนิค ทักษะการใช้เครื่องเสียง ฯลฯ องค์ความรู้ เนื้อสาระเรื่องต่างๆ เรื่องโรคเอดส์ สิทธิเด็ก ขั้นตอนมาเป็นมีโอกาสได้เรียนรู้จากทดลองปฏิบัติงานเกิดทักษะ ความชำนาญ จนสามารถจัดรายการวิทยุเพื่อสร้างสรรค์ทางสังคม ซึ่งทั้ง 3 ขั้นตอนสามารถพัฒนาความคุ้มกันไป ดังเช่น นำเสนอคังค์อิปนี

1. การเสริมทักษะเฉพาะด้าน

เป็นการพัฒนาศักยภาพให้แก่ทีมงานรายการเพื่อนร่วมฟันในการผลิตรายการวิทยุ ด้านแนวคิด เสริมเทคโนโลยี ทักษะการผลิตรายการ และพัฒนาองค์ความรู้จะนำไปสู่สารต่อ กับกลุ่มผู้ฟัง โดยส่วนใหญ่ จะวิธีการประชุม ทัศนศึกษาดูงาน และการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อวิทยุ

ทีมวิจัยของตัวอย่าง กิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะเฉพาะของทีมงานเพื่อนร่วมฟัน ซึ่งอ้างอิงจากรายงานอบรมนักจัดรายการวิทยุเยาวชนเพื่อเยาวชน คือการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุเยาวชนเพื่อเยาวชน ระหว่างวันที่ 10 – 13 ตุลาคม 2546 ณ บ้านสวนนาแอลวีสอร์ท ต.ท่าสุด อ.เมือง จ. เชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างบทบาทเยาวชนกับการพัฒนาสื่อ โดยกระบวนการวิเคราะห์ เรียนรู้การผลิตผ่านรายการวิทยุ และจะนำไปปรับใช้เป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมสำหรับเยาวชนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน

การฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 4 วัน วันที่ 10 ตุลาคม 2546 เป็นวันแรกของการอบรมทางทีมวิทยุการเริ่มการจัดกิจกรรม โดยการละลายพฤติกรรม / สันทนาการเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่าง

ผู้เข้าร่วมอบรม และทีมวิทยุการ หลังจากนั้นจึงร่วมกันจัดปรับความคาดหวังต่อการอบรม รวมถึง การสร้างข้อตกลงการอยู่ร่วมกัน และเริ่มเข้าสู่เนื้อหาของการจัดการอบรม กิจกรรมที่ 1 วัดภาพ – ฟังขา เล่า ซึ่งเน้นความสำคัญของการบวนการสื่อสาร โดยเฉพาะ ผู้ส่งสาร สาร ผู้รับสาร

วันที่สอง (11 ตุลาคม 2546) เริ่มจากบททวนกิจกรรมวันวาน เข้าสู่เนื้อหาด้วยกิจกรรมเรื่องเรา เรื่องสื่อ และต่อมาด้วยกิจกรรมถ่ายรุ่นจะมีแฟ้ม ซึ่งทั้งสองกิจกรรมดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผู้ฟังรายการ วิทยุมีความหลากหลายทั้งด้านวัยุปัติ คุณวุฒิ ความแตกต่างทางความคิด และพฤติกรรมการแสดงออก ดังนั้นการจัดรายการวิทยุควรคำนึงถึงขอบเขตเนื้อหา และความเหมาะสมของการสื่อสาร ต่อจากนั้นเป็น กิจกรรมอนุมาน... หรือข้อเท็จจริง และข่าวน้องแตงโม ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เน้นถึงการวิเคราะห์สื่อ การรู้เท่าทันทันสื่อ รวมถึงการเขียนข่าว และการนำเสนอข่าวหลังจากนั้นช่วงภาคค่ำ ทางทีมงานจึงได้นำ ผู้เข้าร่วมอบรมและพี่เลี้ยงไปเยี่ยมชมการจัดรายการวิทยุเพื่อนร่วมฟัน เวลา 18.00 – 19.00 น. ทางคลื่น FM 103.0 MHz วิทยุชุมชนร่วมด้วยกันจังหวัดเชียงราย - สถานีวิทยุกระจายเสียงกรมประมงจังหวัด เชียงราย นอกจากนั้นตัวแทนเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมสัมภาษณ์อกรายการวิทยุเพื่อนร่วมฟัน ตามประเด็น ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการอบรมครั้งนี้

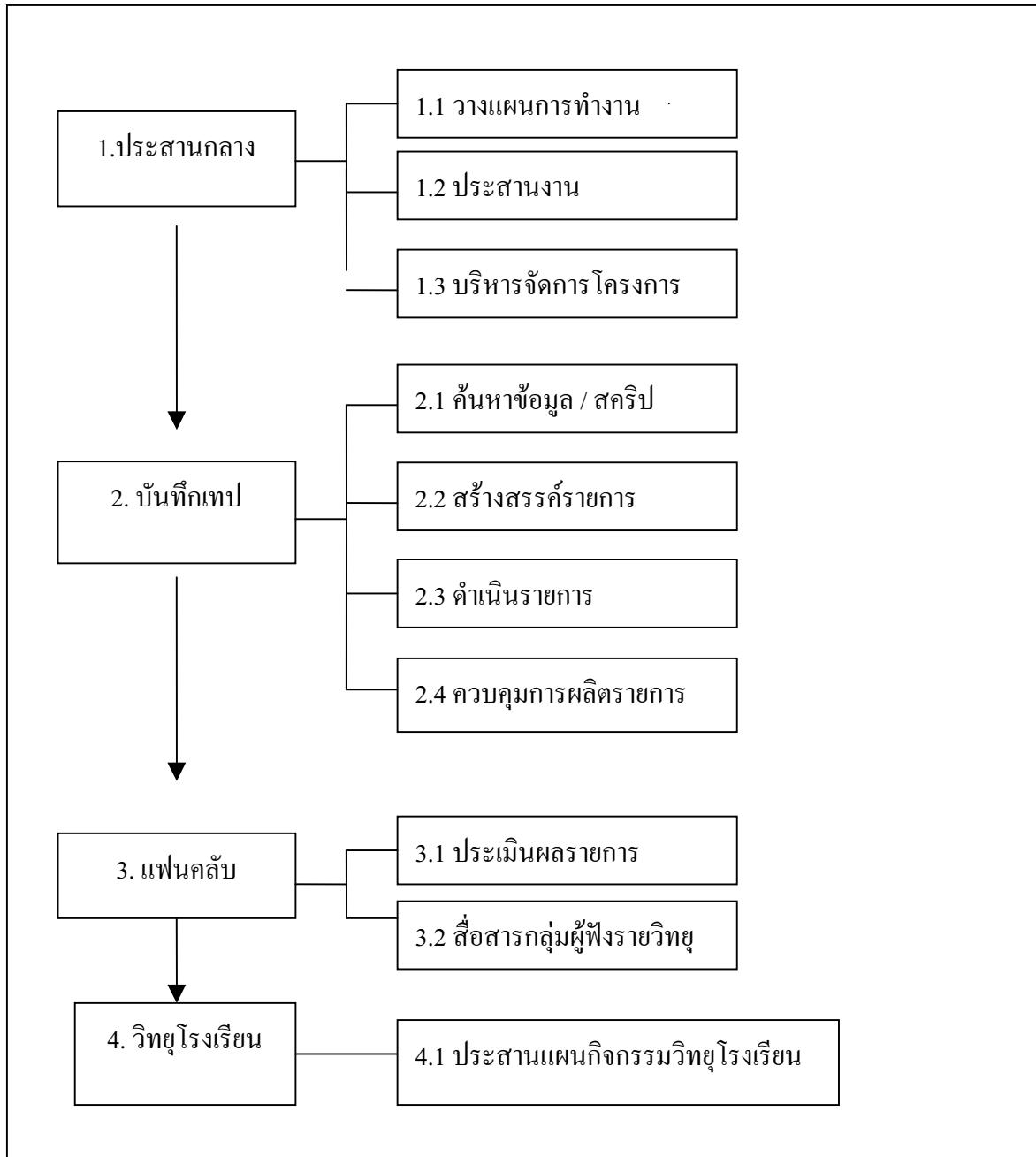
วันที่สาม (12 ตุลาคม 2546) เริ่มจากบททวนกิจกรรมวันวาน เข้าสู่กระบวนการผลิตรายการวิทยุ ด้วยกิจกรรมรู้จักสื่อรายการวิทยุ ตั้งแต่องค์ประกอบการผลิตสื่อ เทคนิคการจัดรายการ รายการวิทยุที่ คุณชื่นชอบ เพื่อเรียนรู้หลักการทั่วไป และหลักการเบื้องต้นของการจัดรายการวิทยุ หลังนั้นจึงเสริม เทคนิคการค้นหาข้อมูลข่าวสารทางอินเตอร์เน็ต ที่มีความรวดเร็ว และทันสมัย ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่ง จากนั้นแบ่งกลุ่มให้ช่วยกันระดมความคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการวิทยุ ตั้งแต่ รูปแบบรายการ จิงเก็ต สปอต เนื้อหาสาระ โดยมีความยาว 20 นาที เริ่มตั้งแต่เวลา 15.00 น. จนถึง 12.00 น. วันสุดท้ายของ การอบรม

วันที่สี่ (13 ตุลาคม 2546) เริ่มจากการผลิตรายการวิทยุต่อเพื่อ หลังนั้นแต่ละกลุ่มนำเสนอ สื่อรายการวิทยุของแต่ละกลุ่ม / รายการ โดยให้ทุกกลุ่มเปิดและร่วมกันประเมินรายการวิทยุ ตั้งแต่ สมาชิกกลุ่ม ผู้เข้าร่วมอบรมกลุ่มอื่น และวิทยากรพิเศษนักจัดรายการวิทยุอิสระ สุดท้ายของกิจกรรมเป็น สรุปกระบวนการอบรม พร้อมทั้งประเมินผลการอบรมครั้งนี้ พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ เกิดทักษะ การผลิตรายการวิทยุ สามารถแยกออกเป็น 3 ระดับ 1) พฤติกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยได้ความ รู้เรื่องการจัดรายการวิทยุ ตั้งแต่ องค์ประกอบของสื่อ เทคนิคการสื่อสาร การวิเคราะห์สื่อ การพูด รูปแบบรายการวิทยุ การจัดรายการวิทยุ ได้ทักษะการพูดจาก ดีเจ มืออาชีพ กระบวนการผลิตรายการวิทยุ เทคนิคของการพูด ของดีเจ และทราบข้อมูลพื้นฐานของการจัดรายการ รวมถึงการเรียนรู้กระบวนการคิด ทั้งกระบวนการของงานกลุ่มและงานเดี่ยว 2) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมและแสดงออก ได้ทำสิ่งใหม่ไม่ เคยทำมาก่อน เช่น การพูดในรายการวิทยุ ได้รู้มุมมองที่หลากหลายแตกต่างจากพี่ ได้รู้เป้าหมายในการ ทำสิ่งต่างๆ การคิดแบบออกนอกกรอบ คิดแบบมีสาระ และได้แลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น 3) พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในสังคม อาทิ เช่น ได้เข้าร่วมกิจกรรม ทำกิจกรรม ความสุกสาน เพื่อน ใหม่ การอยู่ร่วมกัน ความผูกพันซึ่งกันและกัน รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้นในช่วงปิดเทอม และ สำคัญที่สุดผู้เข้าร่วมอบรมได้แลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมระหว่างภาคเหนือ – อีสาน

2. ผลิตสื่อรายการวิทยุ

กระบวนการพัฒนาทีมงานเพื่อนร่วมฝัน จะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลอง ฝึกปฏิบัติจริง ฉะนั้นการอบรมพื้นฐานเกี่ยวกับรายการวิทยุ ถือว่าเป็นตอนเริ่มแรก และเป็นตอนมาที่มี ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกัน คือ การที่ได้มีโอกาสนำเทคนิคการอบรมนำมาใช้ในการผลิตรายการวิทยุ ดัง นั้นการผลิตรายการวิทยุจะให้ความสำคัญขั้นตอนนี้มากเป็นพิเศษ ถือว่าเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ ดังนั้นการทำงานของทีมงานเพื่อนร่วมฝันแบ่งการทำงานออกเป็น 4 ฝ่ายหลักๆ ด้วย แต่ละฝ่าย จะมีหน้าที่บทบาทการทำงานที่แตกต่างกัน เพื่อเชื่อมประสานงาน หนุนช่วยการทำงานให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนาประสิทธิภาพของงานได้ดี ดังเช่น

แผนผังที่ 6.8 : โครงสร้างการทำงานทีมงานเพื่อร่วมฟื้น

1. ประสานกลา

1.1 วางแผน และประสานงานการทำงาน

บทบาทหน้าที่รับผิดชอบ และขอบเขตการทำงานในด้านวางแผนการทำงาน ให้เป็นไปตาม แผนงานโครงการที่วางไว้ เริ่มคิดวางแผนกิจกรรม นัดหมายประชุมทีมงาน กระตุ้นการจัดกิจกรรมตาม แผนงาน รวมถึงติดตามผลการทำงานของแต่ละฝ่ายประสานปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง แสวงหาแนว ทางแก้ไขปัญหา และประสานงานหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น มูลนิธิ เข้าถึงเอกสารสำนักงานเชียงราย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย (สวท.) สถานีวิทยุกระจายเสียงกรมปัจจังหวัดเชียงราย - วิทยุชุมชนร่วมด้วยช่วยกัน สถานีวิทยุกระจายเสียง 914 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด (นทพ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เชียงราย ซึ่งประสานงานเกี่ยวกับห้องอัดเสียง บันทึกเสียง เป็นต้น

1.2 ประสานทรัพยากร และบริหารจัดการโครงการ

บทบาทหน้าที่รับผิดชอบบริหารจัดการโครงการ วางแผนบริหารจัดการด้านงบประมาณในการ จัดกิจกรรมแต่ละครั้ง เกี่ยวกับการประเมินค่าใช้จ่าย และจัดทำรายงานความก้าวหน้าโครงการ พร้อมทั้ง อำนวยความสะดวกทุกอย่าง

ดังเช่นบทสนทนาในขณะประชุม ที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของทีมงานดังนี้

“ พี่โอ้อ พี่หนึ่ง ทำทุกอย่างเพื่อพัฒนาทีมงาน ทั้ง อบรม อบรมพัฒนาโครงการ และเป็นคน บริหารจัดการทั้งหมด ตอนนี้เราระดองต้องอาศัยทีม ยีดทีมเป็นหลัก เราคงทำเหมือนแต่ก่อนไม่ได้ ดังนั้น เราต้องทำงานตามสายงานแต่ละฝ่าย เพื่อวันหนึ่งน้องออกไปแล้วจะได้มีคนมาช่วยทำแทนงานจะได้มี คุณภาพมากขึ้น ”

2. บันทึกเกี่ยวกับการวิทยุ

บทบาทหน้าที่รับผิดชอบการผลิตรายการวิทยุเพื่อร่วมฝันเริ่มตั้งแต่ การกำหนดประเด็นหลัก รอง วางแผนรายการร่วมกัน ค้นหาข้อมูลเขียนสคริป จัดรายการวิทยุ ควบคุมการผลิต ซึ่งทีมงานของฝ่าย แยกย่อยไปตามความความถนัดของแต่ละคน

2.1 ค้นหาข้อมูล สคริป : ค้นหาข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ รวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่วางแผนไว้

2.2 สร้างสรรค์รายการ : กำหนดรูปแบบรายการ วิธีการนำเสนอ รวมถึงการเล่นเกมส์

2.3 ดำเนินรายการ : การเล่นเกมส์ และผู้ดำเนินรายการวิทยุ เรียนสคริปรายการตามผังรายการ ขัดเกลาภาษาเหมาะสมกับตัวเอง จัดรายการวิทยุและผลิตจิงเก็ต สปอร์ต วีโอพีออดี้

2.4 ควบคุมการผลิตรายการ : การควบคุมการผลิตรายการวิทยุ อาทิเช่น ประชุมทีมร่วมกันกำหนด เนื้อหาการนำเสนอ ติดต่อประสานงาน ตรวจสอบเครื่องเสียง ดูแลทีมงาน และอำนวยความสะดวกทั้ง หมด ดังเช่นนายอภิชัย จิตติพันธ์ หัวหน้าฝ่ายบันทึกเกี่ยวกับการวิทยุ ได้กล่าวถึงการทำงานไว้ว่า

“ ก่อนการบันทึกเสียงทีมงานบันทึกเทป จัดรายการวิทยุทุกครั้งทีมงานจะมีการปฐกษาหารือกัน เรื่องสคริป และสร้างความเข้าใจตามประเดิมนี้อหาตลอดจนถึงการขัดเกลาภาษาที่เหมาะสม รวมทั้งการ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการบันทึกเสียง อันประกอบด้วย เครื่องเสียง เทปเปป์ล่า จิงเก็ล สปอร์ต สคริป เพลง โน๊ต จดหมาย ผลิตรายการให้เสร็จสิ้น และตรวจเช็คทุกครั้ง ”

3. แฟนคลับ

บทบาทหน้าที่รับผิดชอบติดตามประเมินผลรายการวิทยุ โดยการการประเมินผลกลุ่มผู้ฟัง รายการเพื่อนร่วมฟัน และกิจกรรมเชื่อมประสานงานทำงานร่วมกับฝ่ายอื่นๆ

3.1 ประเมินผลรายการ

กิจกรรมย่อยของการประเมินรายการ คือ การรับสมัครแฟนคลับ จัดทำบัตรสมาชิกแฟนคลับ จัดทำเนยบสมาชิกแฟนคลับ และรวมรวมเอกสาร จดหมายแฟนคลับ ในกรณีที่ผู้ฟังรายการเขียนจดหมาย เข้าพูดคุย และแสดงความคิดเห็น หรือร่วมเล่นเกมส์ โทรศัพท์มือของเพลง ฝากโน๊ต และบันทึกแบบ ประเมินผลการตอบรับผู้ฟังรายการวิทยุ และรวมรวมข้อมูลทั้งหมดเป็นออกแบบการประเมินผลรายการ

3.2 การสร้างการมีส่วนร่วมกลุ่มผู้ฟังรายวิทยุ

กิจกรรมย่อยๆที่จะสร้างความสัมพันธ์ ผูกไมตรีกับผู้ฟังรายการวิทยุ คือ การผลิตการ์ด (ภาพวาด) ส่งแก่สมาชิกแฟนคลับตามวาระเทศกาลต่างๆ เช่น วันเกิด ปีใหม่ วันวานไทน์ หรือการส่งข้อมูล ข่าวสารความคืบหน้าของการจัดกิจกรรมโครงการ ผ่านทางสารพีดอคไม้ สารสารเพื่อนร่วมฟัน ดังเช่น นายชงชัย จันทร์ขาว หัวหน้าฝ่ายแฟนคลับ กล่าวถึงแนวคิดของแฟนคลับไว้ว่า

“ การจัดรายการวิทยุ เป็นอะไรที่ประเมินยากมาก พี่สวย พี่อ่อ และพากเราจึงช่วยคิดว่าทำอย่าง ถึงรู้ว่ามีผู้ฟังรายการเรา จึงมีการรับสมัครแฟนคลับ ฝากโน๊ต ขอเพลง และจัดกิจกรรมแฟน คลับสัญจร ”

4. วิทยุโรงเรียน

บทบาทหน้าที่รับผิดชอบการติดตามและหนุนช่วยการทำงานทีมงานวิทยุโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน อันประกอบด้วยโรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนจันจั่ววิทยาคม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน

4.1 ประสานแผนกิจกรรมวิทยุโรงเรียน

การติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการวิทยุโรงเรียน เพื่อความร่วมมือและอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรม และการวางแผนร่วมกับอาจารย์ชั้นเรียนประชาสัมพันธ์ดำเนินกิจกรรมของแต่ละ โรงเรียน อาทิเช่น ประกาศรับสมัคร คัดเลือกทีมงานวิทยุโรงเรียนเข้ารับการอบรมนักจัดรายการวิทยุ เพื่อร่วมฟัน ประชุมวางแผนงาน จัดรายการวิทยุในโรงเรียน (เสียงตามสาย) และกระตุ้น การจัดกิจกรรมนี้องในโอกาสพิเศษ เช่น วันวิชาการ วันเด็ก วันแม่ แห่งชาติ

และติดตามแผนงานการจัดเสียงตามสายของวิทยุโรงเรียน เพื่อประเมินความต้องการ ปัญหา อุปสรรค ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการวิทยุโรงเรียน พร้อมหาแนวทางในการขยายผลต่อเนื่องใน

โรงเรียนอื่นๆ ต่อไป ดังเช่นนายจีรภานุํ จินดาธรรม หัวหน้าฝ่ายวิทยุโรงเรียน ก่อร่างถึงวิทยุโรงเรียน ไว้ว่า

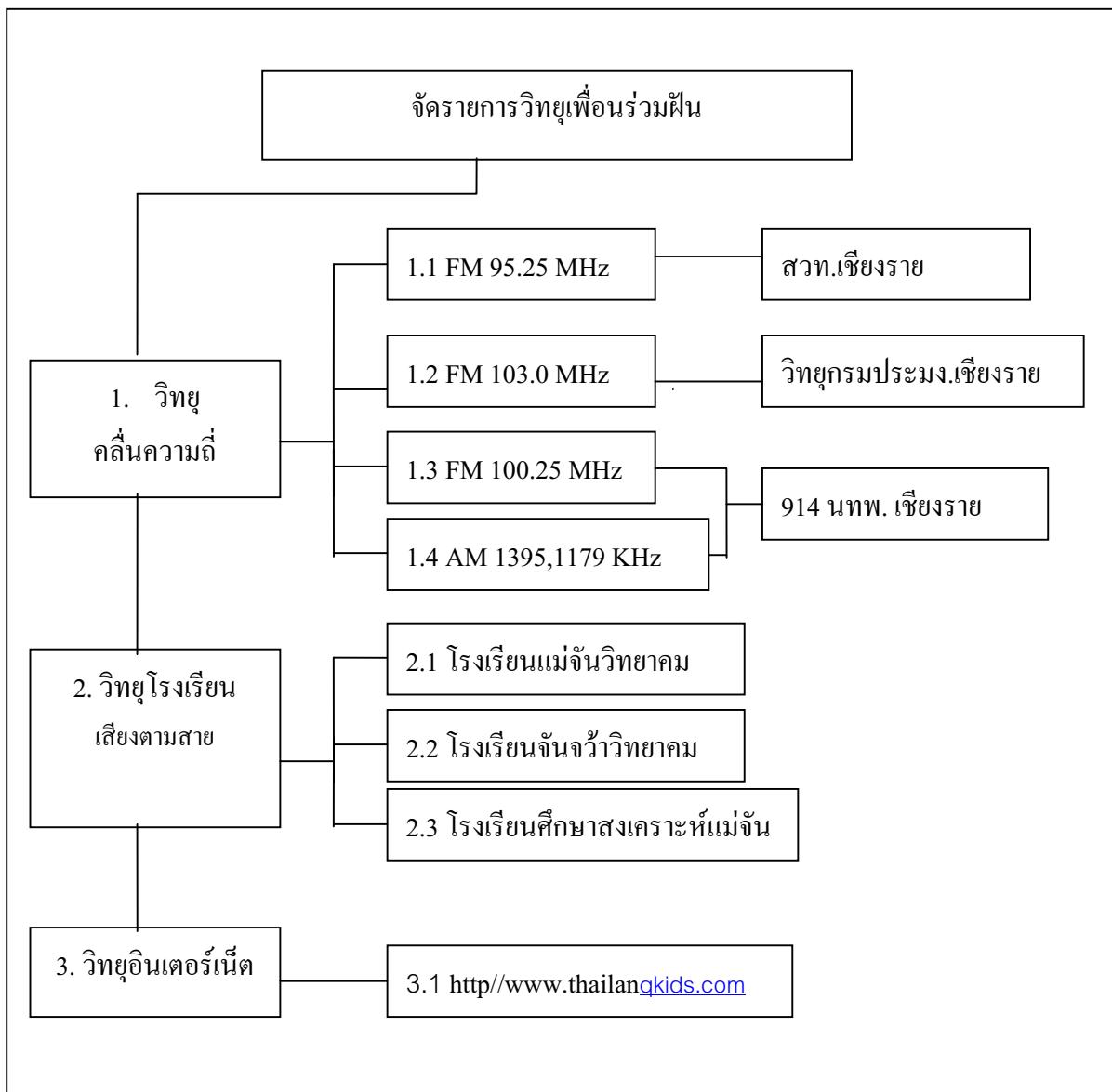
“ กิจกรรมวิทยุโรงเรียนเป็นการประเมินกลุ่มผู้ฟังรายการ อีกรูปแบบหนึ่ง เพราะเราสามารถ จัดกิจกรรมย่อยๆ กับเยาวชนโรงเรียนได้ง่าย ถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์รายการด้วย และยังการ ปูพื้นฐานทักษะการจัดรายการให้กับทีมงานรุ่นใหม่ ที่จะขึ้นมาจัดรายการวิทยุเพื่อนร่วมฟัน แทนรุ่นพี่ ”

4.จัดรายการวิทยุ

รายการวิทยุเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถให้ความรู้ได้ครอบคลุมพื้นที่กว้าง อีกทั้ง ยังเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังได้ง่าย แม้จะบ้านๆ ก็ตาม หรือประกอบกิจกรรมต่างๆ อยู่ และจุดเด่น คือ เป็นสื่อ ที่สามารถสอดแทรกความรู้ผ่านความบันเทิงได้ ดังนั้นเลือกใช้สื่อชนิดนี้

พัฒนาการของการจัดรายการเพื่อนร่วมฟัน เริ่มตั้งแต่ มิถุนายน 2542 ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย - จังหวัดเชียงราย ทุกวันศุกร์ เวลา 19.30 - 20.00 น. FM 95.25 MHz จนนั้นเปลี่ยนมา จัดรายการ วันอังคาร เวลา 20.30 - 21.00 น จนกระทั่งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย - จังหวัด เชียงรายปรับผังรายการ ปรากฏว่า หลุดผังรายการจึงเปลี่ยนมาจัดรายการวิทยุทางสถานีวิทยุกระจายเสียง กรมประมง - วิทยุชุมชนร่วมด้วยกันจังหวัดเชียงราย ทุกวันเสาร์ เวลา 18.00 - 19.00 น. FM 103.0 MHz เมื่อประมาณต้นเดือนมกราคม 2547 ได้ยุติการจัดรายการวิทยุ เพราะประสบปัญหาทางการบริหาร จัดการงบประมาณ ปัจจุบันนี้ได้จัดรายการวิทยุทางสถานีวิทยุกระจายเสียง 914 หน่วยบัญชาการทหาร พัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุดวันอาทิตย์ เวลา 05.00 - 05.30 น. สัปดาห์ 1,3,5 ของเดือน FM 100.25 MHz และเวลา 09.00 - 10.00 น. AM 1395 1179 KHz และจัดรายการวิทยุทางอินเตอร์เน็ต ทาง <http://www.thailanqkids.com> วันเสาร์ เวลา 11.00 – 12.00 น.

แผนผังที่ 6.9 : แสดงการจัดรายการวิทยุเพื่อนร่วมฟัน

1. วิทยุคลื่นความถี่

เป็นการจัดรายการวิทยุเพื่อนร่วมฟัน บนคลื่นความถี่ของทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีทั้งการบันทึกเทปห้องอัดเสียง และนำเทปรายการไปออกอากาศสถานีวิทยุ หรือไปจัดรายการวิทยุออกอากาศสดที่ห้องบันทึกเสียงสถานีวิทยุ

1.2 ช่วงระยะเวลาการออกอากาศ

1.1 FM 95.25 MHz

- ทุกวันศุกร์ เวลา 19.30 - 20.00 น. FM 95.25 MHz สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย - จังหวัดเชียงราย

- ทุกวันยังการ เวลา 20.30 - 21.00 น. FM 95.25 MHz สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย – จังหวัดเชียงราย

1.2 FM 103.0 MHz

- ทุกวันเสาร์ เวลา 18.00 - 19.00 น. FM 103.0 MHz สถานีวิทยุกระจายเสียงกรมปะมง – วิทยุชุมชนร่วมด้วยช่วยกันจังหวัดเชียงราย

1.3 FM 100.25 MHz

- วันอาทิตย์ เวลา 05.00 - 05.30 น. สัปดาห์ 1,3,5 ของเดือน FM 100.25 MHz สถานีวิทยุกระจายเสียง 914 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด จำนวน สัปดาห์

1.4 AM 1395,1179 KHz

- วันอาทิตย์เวลา 09.00 - 10.00 น. AM 1395 1179 KHz สถานีวิทยุกระจายเสียง 914 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด

2. วิทยุโรงเรียน (เสียงตามสาย)

เป็นการจัดรายการวิทยุ ผ่านเสียงตามสาย หรือหอกระจายเสียงประจำโรงเรียน ทางกลุ่มสร้างฟันวันใหม่โดยฐานคิดจากการจำลองรูปแบบจัดรายการวิทยุเพื่อร่วมฟัน นำไปทดลองและขยายผลการจัดรายการวิทยุเยาวชนในโรงเรียน ประกอบด้วย

- 2.1 โรงเรียนแม่จันวิทยาคม ทุกวันจันทร์ เวลา 12.30-13.00 น.
- 2.2 โรงเรียนจันจวนวิทยาคม ทุกวันพุธ sabd 12.30-13.00 น
- 2.3 โรงเรียนศึกษาสังเคราะห์แม่จัน ทุกวันพุธ เวลา 12.30-13.00 น. และ วันเสาร์ เวลา 16.30-17.00 น.

3. วิทยุอินเตอร์เน็ต

เป็นอีกช่องทางหนึ่ง ที่จะสามารถจัดรายการวิทยุ บนอินเตอร์เน็ต ซึ่งทีมงานเพื่อร่วมฟันจัดรายการวิทยุร่วมกับเครือข่ายวิทยุเด็กและเยาวชน 9 จังหวัด ทาง <http://www.thailanqkids.com> ในวันเสาร์ เวลา 11.00 – 12.00 น.

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ คือ รายละเอียดของการจัดรายการวิทยุเพื่อร่วมฟัน ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ทั้งทางกลุ่มความลึกของสถานีวิทยุกระจายเสียง หอกระจายเสียง หรือเสียงตามสายประจำโรงเรียน และบนอินเตอร์เน็ต อันเป็นผลมาจากการผลิตรายการวิทยุ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การบันทึกเทปรายการวิทยุ จัดรายการวิทยุออกอากาศสดทางห้องบันทึกเสียงสถานีวิทยุ และจัดรายการบนคอมพิวเตอร์

ประเด็นการนำเสนอ

ทีมรายการวิทยุเพื่อนร่วมฝัน จะให้ความสำคัญกับประเด็นการนำเสนอในรายการวิทยุ ก่อนการนำเสนอสาระต้องปะชุมกำหนดเนื้อหาสาระในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านรายการวิทยุ ประเด็นหลักๆ ดังนี้ ความรู้เรื่องโรคเอดส์ อนามัยการเจริญพันธุ์ สิทธิเด็ก การใช้ชีวิตในวัยรุ่น และครอบครุณไปประเด็นที่สัมพันธ์ เช่น สถานการณ์ปัญหาเยาวชน วัยรุ่นกับสื่อสุกใหม่ บทบาทเยาวชนกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน เทคโนโลยี และสถานการณ์ปัจจุบัน จากนั้นมา_rwm กันกำหนดประเด็นการนำเสนอ หลักประจำเดือน และแยกรายละเอียดย่อยๆ นำเสนอในแต่ละสัปดาห์ให้เกิดความเชื่อมโยงกัน

ทีมวิจัย แนวผังการจัดรายการวิทยุในภาคผนวก ณ ที่นี่ขอยกตัวอย่างประเด็นการจัดรายการวิทยุ เพื่อนร่วมฝัน ในช่วงรอบรู้รอบโรคเอดส์ ดังนี้

ตารางที่ 6.7 : แสดงผังการจัดรายการวิทยุเพื่อนร่วมฝัน

แผนผังรายการเพื่อนร่วมฝัน ประจำเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน 2546		
ครั้ง	ประเด็น	เนื้อหา
1	-วัยรุ่นกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย สุริยะ ของวัยรุ่น (ชาย-หญิง)	นำเสนอเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นชายและหญิง รวมทั้งการพูดคุยเรื่อง ประจำเดือน และการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง โดยที่ให้เห็นว่าเป็นเรื่องพัฒนาการของร่างกาย ซึ่งเกิดขึ้นได้และเป็นเรื่องปกติ
2	ความรักของวัยรุ่น การเท่าทันอารมณ์ของตัวเอง	เชื่อมโยงประเด็นอาทิตย์ที่แล้ว เพื่อเชื่อมต่อเรื่องความรักของวัยรุ่น การเท่าทันอารมณ์ของตัวเองเมื่อเริ่มมีความรัก ความรู้สึกทางเพศ เพื่อสามารถหาวิธีการป้องกันตัวเองจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
3	ความพร้อมของวัยรุ่น ทางเลือกในการป้องกันตัวเอง	การเตรียมความพร้อมของวัยรุ่นกับการมีเพศสัมพันธ์ และทางเลือกในการป้องกันตนเองกับการมีเพศสัมพันธ์
4	เตรียมความพร้อมของคู่ และคนรอบข้าง	การเตรียมความพร้อมของคู่ก่อนมีเพศสัมพันธ์ ผลทั้งทางบวกและทางลบ และทางเลือกในการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ความรู้เรื่องถุงยางอนามัย
5	ความรู้เรื่องถุงยางอนามัย (ต่อ) การสื่อสารสร้างสัมพันธภาพ	ความรู้เรื่องถุงยางอนามัย รายละเอียดต่าง ๆ เช่น วิธีใช้ ขนาดของถุงยาง ฯลฯ รวมทั้งการพูดเพื่อสื่อสารระหว่างคู่ของตัวเองเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย การต่อรอง โดยสัมภาษณ์ คุณอุมาสันย์ จากองค์การพัฒนาเทคโนโลยี

		เพื่อการสาธารณสุข
6	แสดงทัศนะเรื่องการพกถุงยางระหว่าง หญิงกับชาย	<p>เปิดประเด็นแสดงทัศนะเกี่ยวกับถุงยางอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถ้าผู้หญิงขอให้ใช้ถุงยางผู้ชายจะรู้สึกอย่างไร - ผู้ชายพกถุงยางอนามัย แล้วแฟนโครงการจะทำอย่างไร

รูปแบบรายการ

หลังจากทีมงานได้กำหนดประเด็นการนำเสนอรายการแล้ว การกำหนดรูปแบบรายการ จึงมีความสำคัญมาก เพราะการจัดรายการวิทยุที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ตรงกับความต้องการต้อง คำถึงกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบ วิธีการนำเสนอ ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องลงตัวกันมากที่สุด ซึ่งการนำเสนอรายการเพื่อนร่วมฟัน ช่วงที่ 1 วันเสาร์ เวลา 18.00 – 19.00 น. มีลักษณะการนำเสนอใน รูปแบบบันเทิง 70 % เนื้อหาสาระ 30 % สาระสนับสนุน สไตล์เยาวชน โดยมีสโลแกนว่า วิทยุเยาวชน เพื่อเยาวชน คลื่นๆ ชน ชน ของคนรุ่นใหม่ ช่วงที่ 2 วิทยุเยาวชนเพื่อเยาวชน เวทีแห่งการเรียน และแสดง ความคิดเห็นของเยาวชน และช่วงที่ 3 วิทยุเยาวชนเพื่อเยาวชน ร่วมสร้างสรรค์สังคมให้สดใส ทีมวิจัยได้ แบบสำรวจการวิทยุเพื่อนร่วมฟันในภาคพนวก และนำเสนอรูปแบบการจัดรายการวิทยุ ช่วงที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 6.8 : แสดงรูปแบบการจัดรายการเพื่อ恩ร่วมฟื้น

ช่วงรายการ	รายละเอียด	รูปแบบ	เวลา	ผู้รับผิดชอบ
ต้นรายการ	<ul style="list-style-type: none"> - ข่าวต้นชั่วโมงจากสถานี - สปอตโฆษณาจากสถานี 		13 นาที	เจ้าหน้าที่ช่าง เทคนิค
Jingle รายการ	เปิดตัวรายการ	Jingle	2 0 วินาที	
เพลง			3 นาที	
ผู้ดำเนินรายการ	<ul style="list-style-type: none"> - ทักทายผู้ฟัง - แนะนำเนื้อหาสาระการพูดคุย ในแต่ละช่วง - เชิญชวนแสดงความคิดเห็น 	DJ พูด บทสัมภาษณ์	4 นาที	
เพลง			3 นาที	
ผู้ดำเนินรายการ	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอเนื้อหาสาระตาม ประเด็นที่ทางไว้ในผังรายการ 	DJ พูด บทสัมภาษณ์	7 นาที	ทีมงานบันทึก เทปเพื่อ恩ร่วมฟื้น
พักริ่งรายการ – สปอตโฆษณาจากสถานี				
สปอตรายการ	- ถุงยางอนามัย		20 วินาที	
ผู้ดำเนินรายการ	<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อมโยงสู่ประเด็นเข้าเนื้อหา เรื่องโรคเอดส์ 	DJ พูด บทสัมภาษณ์	7 นาที	ผู้ดำเนินรายการ นันทกพ ณัชัย น้องนุช สุรัสวงศ์ สุเมธ ติปะตึง
เพลง			3 นาที	
ผู้ดำเนินรายการ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังรายการ โทรมาแสดงความ คิดเห็น / เล่นเกมส์ 	เล่นเกมส์	10 นาที	ทีมรับโทรศัพท์ hangs จันทร์ขาว
เพลง			3 นาที	
ผู้ดำเนินรายการ	<ul style="list-style-type: none"> - ทบทวน และสรุปเนื้อหาสาระ ในสัปดาห์นี้ - ประชาสัมพันธ์กิจกรรม 	DJ พูด	7 นาที	
ท้ายรายการ	<ul style="list-style-type: none"> - สปอตขอบคุณ - แจ้งที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 		30 วินาที	
เพลง			3 นาที	

ผลการตอบรับ

เป็นการประเมินผลกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุ รวมไปถึงการประเมินความต้องการ จะได้นำข้อมูลมาปรับแนวทางการทำงานด้านการผลิตรายการวิทยุ ตลอดจนจัดกิจกรรมเสริมให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ซึ่งการประเมินความต้องการ และประเมินผลใช้แบบสอบถาม และบันทึกการการตอบรับทางโทรศัพท์ จดหมาย เป็นต้น

ครั้งที่ 1 เป็นการสำรวจความคิดเห็นและประเมินความต้องการของกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุ โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 500 ชุด เพื่อเก็บข้อมูลในกลุ่มเยาวชน ประชาชนทั่วไปในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้กรอกแบบสอบถาม จำนวน 500 ชุด กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุมากที่สุดช่วงอายุระหว่าง 15 -18 ปี คิดเป็นร้อยละ 77 ส่วนมากศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 - 6 คิดเป็นร้อยละ 72 สามารถแยกเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 64.6 รองลงมาเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 35.4 จะเห็นได้ว่า เพศหญิงมักนิยมฟังรายการวิทยุมากกว่าเพศชาย กลุ่มผู้ฟังที่รับฟังรายการเพื่อんร่วมฟันคิดเป็นร้อยละ 53.2 ไม่เคยฟังคิดเป็นร้อยละ 46.8 ประเด็นเนื้อหาระที่นำเสนอด้วยการ แยกออกดังนี้ ดีมากคิดเป็นร้อยละ 13.1 ดีคิดเป็นร้อยละ 68.7 ไม่ดีคิดเป็นร้อยละ 14.2 การจัดเพลงในรายการ ถูกใจคิดเป็นร้อยละ 66.5 ไม่ถูกใจ คิดเป็นร้อยละ 10.5 เนยๆ คิดเป็นร้อยละ 19.9 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3 และส่วนใหญ่นิยมฟังรายการวิทยุที่เน้นความบันเทิงสอดแทรกเนื้อหาสาระ คิดเป็นร้อยละ 62.8 ข้อมูลที่ต้องการนำเสนอในรายการวิทยุมากที่สุด 3 อันดับแรก ประกอบด้วย ความรักวัยรุ่นคิดเป็นร้อยละ 18.7 รองลงมาการคบเพื่อคิดเป็นร้อยละ 16.5 และการเรียนหนังสือคิดเป็นร้อยละ 16.5 จากแบบสอบถามซึ่งให้เห็นว่า กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุเป็นกลุ่มเยาวชนมีความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินชีวิต ในช่วงวัยรุ่น นอกจากนี้เสนอแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทีมงาน รายการวิทยุกับกลุ่มผู้ฟังรายการ เช่น การจัดกิจกรรมในโรงเรียน และกิจกรรมแฟนคลับ ดังนั้นสื่อที่เหมาะสมกับเยาวชน ผู้ผลิตสื่อควรดำเนินถึงธรรมชาติของวัย การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรม การ ผลิตสื่อที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง และหัวใจสำคัญคือ เข้าถึง เข้าใจ โดนใจ ใช้ได้ ท้ายที่สุดก็จะนำไปสู่การรู้เท่าทันสื่อ รู้เท่าทันชีวิต จากบทคัดย่อวิทยุ เยาวชนเพื่อเยาวชนร่วมสร้างสังคมให้สดใส

ครั้งที่ 2 เป็นการสำรวจรวมผลการตอบรับกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุเพื่อんร่วมฟัน ออกอากาศ สดทุกวันเสาร์ เวลา 18.00 - 19.00 น. FM103.0 MHz วิทยุชุมชนร่วมด้วยกันจังหวัดเชียงราย ซึ่งการ สำรวจข้อมูลโดยวิธีการบันทึกการรับฟังโทรศัพท์ ระหว่าง 3 เดือน กุมภาพันธ์ – กรกฎาคม 2546 ปรากฏว่า กลุ่มผู้ฟังรายการแยกตาม เพศชายคิดเป็นร้อยละ 46.0 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 53.9 อายุระหว่าง 17 - 20 ปี อายุเฉลี่ย 17 - 19 ปี วัดดูประสิทธิภาพสื่อสารกับทางรายการเพรpare ขอเพลงคิดเป็นร้อยละ 54.6 สนทนากิดเป็นร้อยละ 19.0 เล่นเกมส์คิดเป็นร้อยละ 9.8 ฟากโน๊ตคิดเป็นร้อยละ 1.3 แสดงความคิดเห็นคิดเป็นร้อยละ 12.5 ร่วมตอบคำถามคิดเป็นร้อยละ 1.3 สัมภาษณ์คิดเป็นร้อยละ 1.3 สามารถแยกตามพื้นที่จังหวัดเชียงราย เมืองคิดเป็นร้อยละ 22.3 แม่จันคิดเป็นร้อยละ 21.0 เวียงชัยคิดเป็นร้อยละ 11.8 แม่สาย

คิดเป็นร้อยละ 9.2 เซียงແສນคิดเป็นร้อยละ 7.2 แม่สาวคิดเป็นร้อยละ 3.2 พญาเมืองรายคิดเป็นร้อยละ 4.6 ดอยหลวงคิดเป็นร้อยละ 3.9 เทิงคิดเป็นร้อยละ 3.9 แม่สรวยคิดเป็นร้อยละ 0.6 พานคิดเป็นร้อยละ 1.3 เวียงแก่นคิดเป็นร้อยละ 2.6 ขุนตาลคิดเป็นร้อยละ 0.6 เซียงของคิดเป็นร้อยละ 0.6 แม่ฟ้าหลวงคิดเป็นร้อยละ 0.6 และจังหวัดพะ夷าคิดเป็นร้อยละ 4.6 เซียงใหม่คิดเป็นร้อยละ 1.3 จากบทคัดย่อนำเสนอการจัดรายการวิทยุเพื่อร่วมฝัน ภายใต้โครงการภาคีความร่วมมือสื่อมวลชนเชียงรายป้องกันเอ็ส

เทคนิคการถ่ายทอดการทำงานรุ่นต่อรุ่น

บทเรียนทางกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ได้เรียนรู้จากการกิจกรรมสร้างกระถางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผ่านสื่อวิทยุ คือกระบวนการผลิตรายการวิทยุ อันเกิดจากประสบการณ์การทำงานก่อให้เกิด การพัฒนาการผลิตรายการวิทยุเพื่อนร่วมฝัน ทีมงานได้มีการปรับรูปแบบการทำงานจากการถ่ายทอด ประสบการณ์การทำงานในรุ่นหลัง ทั้งทางด้านแนวคิดงานพัฒนาสังคม เทคนิคทักษะการทำงาน ตลอดจนความรู้ ความสามารถ จนก่อให้เกิดความชำนาญ ถือว่าจุดเด่นทีมงานเพื่อนร่วมฝันที่เน้นการทำงาน จากรุ่นสู่รุ่น ดังเช่น บทสัมภาษณ์ของนายอาณัติ เทมศักดิ์ ก่อตัวไว้ว่า

“ การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้รุ่นน้อง จะต้องให้น้องได้ลงมือปฏิบัติ ดังนั้นการถ่ายทอดส่วนใหญ่แล้วจะนิยมให้น้อง ได้คิด ได้ทำเอง โดยเสนอวิธี หรือ แนวทางการทำให้น้องตาม เมื่อน้องทำ เรายังคงอยู่ห่างๆ หลังจากเสร็จสิ้นงานแล้ว เรายังต้องช่วยกันประเมิน ช่วยกันสรุปว่าน้องทำได้ดีในส่วนไหน และต้องปรับปรุงในส่วนไหน และต้องพัฒนาต่อไป ” และนายจีรภานุ จินดาธรรม กล่าวกระบวนการถ่ายทอดได้ว่า

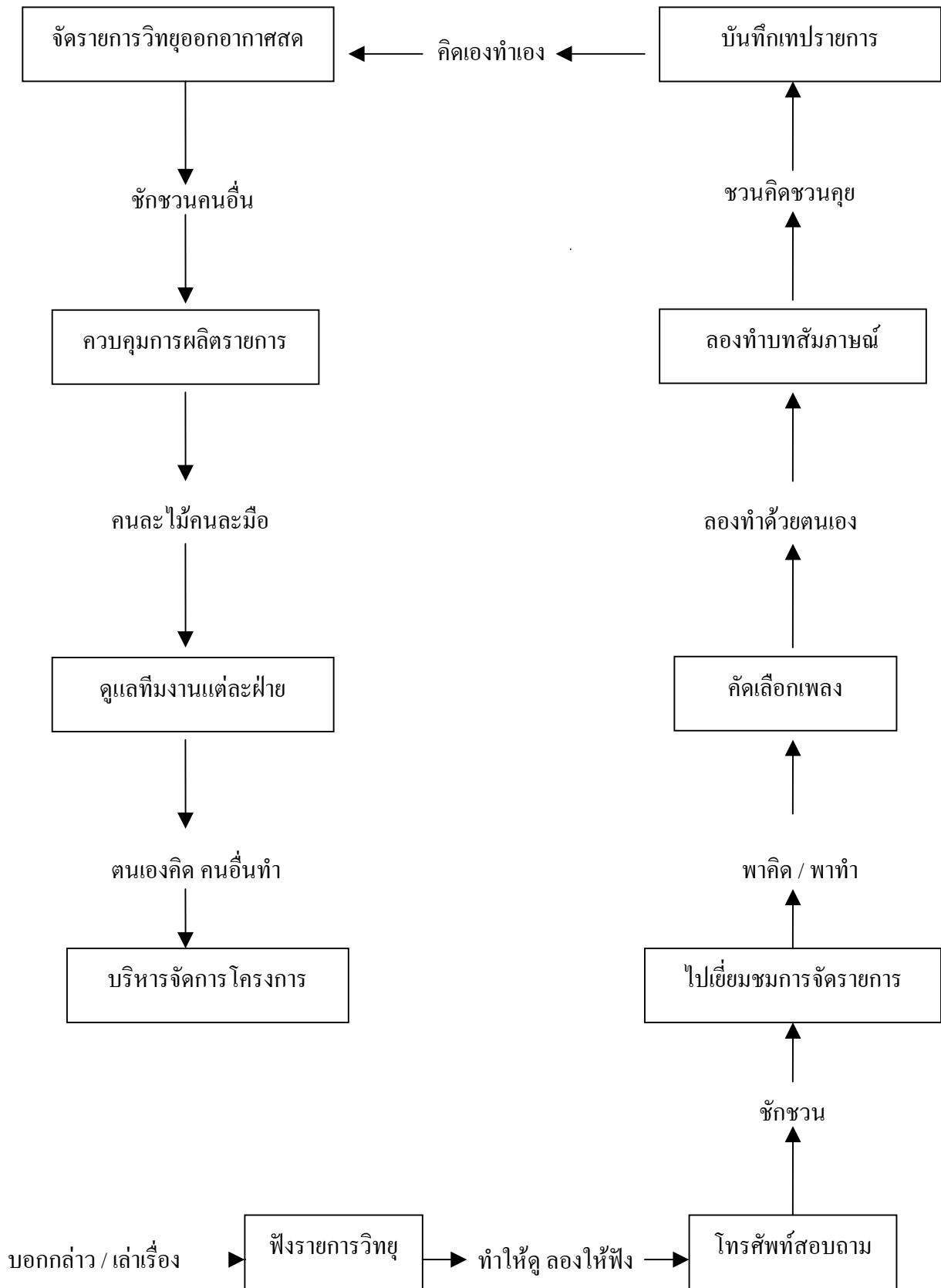
“ กระบวนการถ่ายทอดครุ่นต่อรุ่น มันเป็นไปโดยอัตโนมัติ เป็นการสอนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ค่อยๆเรียนรู้ย่างเป็นระบบขั้นตอน เราเก็บเรียนถ่ายทอดน้องออกมาย่างนั้น ”
ชั่งสอดคล้องกับเนาฯรัฐ แก่นคำที่ไปที่เล่าไว้

“ การทำงานแบบพี่กับน้อง แนะนำไม่ใช่คำสั่ง ให้เรียนรู้เองให้สัมผัสเอง ให้คิดเอง เจอกับปัญหาเอง ต้องแก้ไขเองด้วย รุ่นพี่เคยแนะนำ อยู่ชี้แนะ ใครชอบใครถนัดด้านไหนจะได้ถ่ายทอดเป็นพิเศษ ” แหล่งมา: ราชสอรินทร์ มหาวิทยาลัย กล่าวถึงการอุปนายอดการทำงานในเบนจรงค์ลงこうว่า

“ รุ่นพี่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ให้กับรุ่นน้อง เปิดโอกาสให้รุ่นน้องได้ทดลอง ได้เรียนรู้ ได้พัฒนาตนให้เก่ง แต่ก็ไม่ถึงกับเก่งนะ แต่มีประสบการณ์ มีความสามารถในการทำงาน และ คุณภาพทำงานส์โกลกว้างทั่งหมดก็ได้ อย่างน้อยก็ถือว่าดีดีตัว ”

จากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ อาสาสมัครเยาวชน จะเห็นได้ว่ากระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงาน ผ่านการถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น ทั้งแบบที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกให้เยาวชน และยังพัฒนาศักยภาพของเยาวชนด้วย ณ.ที่นี่ ที่มีวิจัยอนึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบการถ่ายทอดการทำงานของทีมงานเพื่อร่วมฝัน ผ่านวงจรการเรียนรู้จากการพัฒนาเยาวชน โดยบันได 10 ขั้น ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

แผนผังที่ 6.10 : แสดงวงจรการเรียนรู้จากการพัฒนาเยาวชน

ขั้นที่ 1 บอกกล่าว / เล่าเรื่อง

เริ่มแรกสมาชิก ทีมงานบอกกล่าว / เล่าเรื่องราวการจัดรายการวิทยุ ผ่านการพูดคุยกลุ่มเพื่อน เวทีประชุมเยาวชน อบรมเยาวชน และการนำเสนอผลงานในการศึกษาดูงาน โดยคาดหวังว่าจะได้กลุ่มผู้ฟังรายการเพิ่มมากขึ้น โดยการขยายฐานกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุประเด็นเชิงสังคม

ขั้นที่ 2 ทำให้ดู ลองให้ฟัง

กลุ่มคนเหล่านี้สนใจ จึงติดตามฟังรายการวิทยุจากการเชิญชวนของสมาชิก ทีมงานเพื่อ_nr_wm ฝันจนขยายสู่กลุ่มเพื่อน โดยวิธีการบอกต่อ กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุมีมากขึ้น และกลุ่มผู้ฟังเข้าร่วมมีส่วนร่วมกับรายการ เช่น ขอเพลง เล่นเกมส์ ฝากโน๊ต สมัครเป็นแฟนคลับรายการ เป็นทีมงานรายการ

ขั้นที่ 3 ซักชวน

เยาวชนเกิดความสนใจ และได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ กับรายการพี่ๆ เพื่อนๆ ซักชวนเข้าร่วมสังเกตการณ์จัดรายการวิทยุ พูดคุยสร้างความคุ้นเคยสัมพันธ์ โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเรื่องสัพเพรະตามประสาวัยรุ่น พร้อมสอดแทรกข้อคิดของกรรมวันมาทำ กิจกรรมกลุ่มโดยใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม ถือว่าการจุดประกายความคิด

ขั้นที่ 4 พากิดพากำ

เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมบ่อยครั้งขึ้น พี่ๆ ช่วยหยิบ ช่วยจับ ช่วยทำอะไรเล็กๆ น้อยๆ อาทิเช่น การคัดเลือกที่เปิดเพลงในรายการ เปิดช่วงหน้าไมค์แสดงความคิดเห็นในฐานะผู้ร่วมรายการ หรือช่วยกันหาข้อมูลเพื่อเขียนสคริปรายการ แม้กระนั้ง ช่วยผลิตการ์ด วาดรูป ระบายสี ส่งจดหมายของฝ่ายแฟนคลับ โดยการทำกิจกรรมแบบง่ายๆ และมีพี่เลี้ยง หมายถึงทีมงานที่รับผิดชอบ แต่ละฝ่ายโดยซักถามพูดคุย ในขณะทำ และหลังทำเรื่องความประทับใจ กล่าวชื่นชม และคุยกันสอนงานไปด้วยในตัว ถือว่าเป็นการตลาด

ขั้นที่ 5 ลองทำด้วยตนเอง

เมื่อเยาวชนสมัครใจเป็นทีมงาน เริ่มให้ทำกิจกรรมที่มีความระเอียดอ่อน และยากขึ้นตามลำดับ เช่น นอบหมายงานให้ทำบทสัมภาษณ์ตามประเด็นแล้วนำมาตัดต่อออกอากาศ เป็นผู้นำรายการ ในบางช่วง กรณีการจัดรายการด้วยการบันทึกเทปก่อน อาทิเช่น เก็บมาฝากโดยนายาร์ม ซึ่งพี่เลี้ยงจะเปิดโอกาสให้ทดลองทำด้วยตนเอง แล้วจะคุยหนุนช่วยกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือด้านเทคนิค ข้อมูลอยู่ตลอด

ข้อที่ 6 ชวนคิดชวนคุย

เมื่อทีมงานได้ลองทำกิจกรรมสักพักจนคล่อง ตลอดจนมีเทคนิคทักษะการทำงานมากขึ้น การพูดคุยเพื่อสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมร่วมกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการทำงานในขั้นตอนต่อไป จากนี้การได้รับมอบหมายงานต้องใช้ความรับผิดชอบค่อนข้างสูง กระบวนการทำกิจกรรมที่มีความซับซ้อนและยากขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นก่อนจะพัฒนากระบวนการต่อไปต้องความสนใจของทีมงาน เพราะถือว่าขั้นตอนสำคัญที่ทีมวิจัยค้นพบในการเปลี่ยนบทบาทจากกลุ่มเป้าหมายกลยุทธ์เป็นคนทำงาน

ข้อที่ 7 คิดเองทำเอง

เมื่อทีมงานทดลองพัฒนาตัวเองไปสู่ขั้นต่อไปที่มีความยาก และท้าทายมากขึ้นจึงมอบหมายงานที่ความรับผิดชอบค่อนข้างสูงตามลำดับขั้นตามกระบวนการทำงาน จากเดิมที่เป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุ ต้องมาสอนงาน ถ่ายทอดงาน เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ที่มาทำงานเพื่อสร้างตัวตายตัวแทน เปลี่ยนบทบาทจากการทำงานตามคำสั่งกลยุทธ์มาเป็นคิดการทำงานเพื่อให้คนอื่นร่วมทำด้วย ถือว่าเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทครั้งสำคัญจากคนเบื้องหน้า กลยุทธ์เป็นคนเบื้องหลัง

ข้อที่ 8 ชวนคนอื่นทำด้วย

ขั้นบทบาทเป็นพี่เลี้ยงมีหน้าที่ค่อยอำนวยความสะดวก และหนุนช่วยการทำงานของน้องรุ่นใหม่ เช่น ควบคุมเครื่องเครื่องเสียง เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ร่วมคิดงาน ค่อยซักถามเมื่อน้องประสบปัญหาทางแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนชี้แนะแนวทางเรื่องการทำงาน และการใช้ชีวิตส่วนตัว

ข้อที่ 9 คนละไม้คนละมือ

ขั้นบทบาทเป็นหัวหน้าของแต่ละฝ่ายมีหน้าที่เชื่อมประสานงานกับผู้ประสานงาน และทีมงาน และทำงานตามแผนของฝ่าย เช่น วางแผนการจัดกิจกรรม การติดต่อประสานงาน การจัดกิจกรรมตามแผน ประเมินผล และนำเสนอผลร่วมกับทีมงานทั้งหมด และควบคุมดูแลลูกทีมในฝ่ายของตนเอง ทั้งหมดในเรื่องการทำงาน พฤติกรรมส่วนตัว

ข้อที่ 10 คนเองคิด คนอื่นทำ

ขั้นบทบาทเป็นผู้ประสานงานกลางมีหน้าที่รับผิดชอบ ด้านบริหารจัดการโครงการ ดูแลภาพรวมของโครงการ บริหารงบประมาณ ประสานงานทรัพยากรจากแหล่งอื่นๆ ประเมินผลการทำงาน จัดทำรายงาน และค่อยอำนวยความสะดวกด้านการควบคุมดูแลงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ร่วมกัน

กิจกรรมหลัก	ลักษณะการดำเนินการ	สื่อสื่อสารที่ใช้ในการสอน
กิจกรรมสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๔	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นวิถีชีวิตริมแม่น้ำที่มีเอกลักษณ์ทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น น้ำตก แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ฯลฯ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สืบทอดภูมิปัญญา เช่น การล้อมวงน้ำตก น้ำตก แม่น้ำ ภูเขา ฯลฯ ตามวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การล้อมวงน้ำตก น้ำตก แม่น้ำ ภูเขา ฯลฯ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สืบทอดภูมิปัญญา เช่น การล้อมวงน้ำตก น้ำตก แม่น้ำ ภูเขา ฯลฯ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สืบทอดภูมิปัญญา เช่น การล้อมวงน้ำตก น้ำตก แม่น้ำ ภูเขา ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - การสืบทอดภูมิปัญญา เช่น การล้อมวงน้ำตก น้ำตก แม่น้ำ ภูเขา ฯลฯ

ตารางที่ 6.7: วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของกิจกรรมหลักก่อนรับฟังใหม่

กิจกรรม	จุดเด่น	จุดด้อย
สร้าง อาสาสมัคร	<ul style="list-style-type: none"> ใช้เวลาคิดเป็นสี่แยกในการสร้างความรู้เรื่องของดี สามารถให้ข้อมูลโดยละเอียดด้านพัฒนาระบบ แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ความคิดเห็น ปรับเปลี่ยน ตลอดจนน้ำหนาความคิดเห็น สามารถวัดการปฏิริบุญและประเมินผลได้ดี เป็นการต่อสู้การต่อต้านความไม่ยั่งยืนทางการเมือง แต่ผู้รับฟังไม่สนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> มากันน้ำเสียงดูดี แต่ไม่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง โรคจัดส์ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้จำกันผู้ที่ห้ามความรู้ โดยเฉพาะแทนที่จะมีการฟังก์ชันน้ำเสียงดูดี จัดการไม่เพียงพอต่อการฟังก์ชันน้ำเสียงดูดี
สภากาชาด	<ul style="list-style-type: none"> ใช้การดำเนินการลักษณะศรีษะในในการสร้างภาระไม่รุนแรง สามารถแสดงลักษณะให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย สามารถตัดสินใจที่จะฟังกิจกรรมที่สนใจ สามารถบูรณาหารให้ผู้ฟังรับรู้ในรูปแบบที่ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> มากันน้ำเสียงดูดี / ผู้ฟังรับงานจากคลังต้องไม่ทักษะการประสนเจน ประทานเพรียบจึงจะรับความสำเร็จ หัวข้อคิดของผู้ฟังที่ไม่ต้องการทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่า โปรดตั้งใจฟัง ไม่ต้องแต่ฟังฟัง สามารถสื่อสารได้ดี แต่อาจมีความซ้ำซ้อนในเรื่องที่ฟัง
ครุภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> มีความเชี่ยวชาญ สามารถฟังรับฟังได้ดี 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้การฟังรับฟังที่ดี แต่ไม่สามารถฟังรับฟังได้ดี

บทที่ 7

การสร้างกลุ่มเยาวชน และเครือข่ายเยาวชน

บทนี้เป็นการนำเสนอกระบวนการสร้างกลุ่ม และเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมรณรงค์รณรงค์ป้องกันยาเสื่อมเพื่อยกย่องเยาวชนในชุมชนตนเอง และพื้นที่ใกล้เคียง โดยรายละเอียดบทนี้จะกล่าวถึงการขยายทีมงาน การพัฒนาทีมงาน สร้างกลุ่มเยาวชน ขยายเครือข่ายเยาวชน ตลอดจนการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขของดำเนินงานกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่ ซึ่งทีมวิจัยจะนำเสนอดังนี้

กลุ่มสร้างฝันวันใหม่ เป็นกลุ่มเยาวชนอีกหนึ่งที่ได้มีการรวมตัว โดยการกระตุ้น การสนับสนุน กิจกรรมจากองค์กรภายนอกชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณูปโภคชั้นนำที่มีผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มเยาวชน จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจที่ลูกศิริต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์แก่เพื่อนหนุ่มสาวในชุมชน นับรวมระยะเวลา 8 ปี ถือว่าเป็นกลุ่มเยาวชน ที่มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นของตนเองด้วยตัวเยาวชนเอง และได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้การรวมกลุ่มในระยะเวลาค่อนข้างนานพอสมควร

จากประสบการณ์การทำงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้เกิดบทเรียนจากการทำงานด้านการพัฒนาศักยภาพเยาวชน การสร้างยอมรับบทบาทของเยาวชนกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ร่วมกับชุมชน การพัฒนาการทางด้านแนวคิด ทักษะการทำงานของเยาวชน การขยายเครือข่ายการทำงานในลักษณะ “ จากเพื่อนถึงเพื่อน ” หรือ “ การถ่ายทอดจากรุ่นสูรุ่น ” จนเกิดเครือข่ายการรณรงค์ป้องกันยาเสื่อมในกลุ่มเยาวชนระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค ซึ่งนำไปเครือข่ายเยาวชนระดับประเทศต่อไปในอนาคต

ในช่วงต่อไปนี้ ทีมวิจัยจะได้กล่าวถึง การขยายทีมงาน และพัฒนาทีมงานเพื่อเป็นแกนนำในการให้ความรู้ต่อเพื่อนเป็นอันดับแรก

1. การขยายทีมงาน

เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะสามารถขยายเครือข่ายการทำงานร่วมกันของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ที่ผ่านมา พบว่า การขยายทีมงาน หรือการซักชวน เยาวชนเข้ามาร่วมเป็นทีมงานจัดกิจกรรมมาด้วยกัน 3 ส่วนหลักๆ คือ เพื่อนซักชวน หมายถึง สมาชิกกลุ่ม สร้างฝันวันใหม่ อาสาสมัครเยาวชนจัดกิจกรรมพยาบาลชุมชนเพื่อนมาเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ความสนใจ ของตนเองเป็นทุนเดิม ต้องการพัฒนาตนเองและชุมชน และเยาวชนที่เป็นผ่านการอบรมร่วมกับทางโครงการ หรือ เยาวชน กลุ่มเยาวชนที่มีการเชื่อมประสานกิจกรรมร่วมกัน เช่น เครือข่ายเยาวชน เป็นต้น

1) เพื่อนชวนเพื่อน

เยาวชนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มักจะเป็นเยาวชนที่อยู่บ้านเดียว เรียนหนังสือ ไม่ได้ทำอะไรเป็นชีวิต เป็นอันเที่ยวเล่น ไปเพียงวัน หลายคนเมื่อเพื่อนซักชวนทำอะไรมักจะยอมทุกอย่างที่จะทำตามเพื่อน อาจ จะเป็นเพราะช่วงวัยรุ่นที่ต้องการลองเลียนแบบพฤติกรรมจากคนรอบข้าง ละน้ำใจเข้ามาร่วม กิจกรรมกลุ่มคนเหล่านี้มักจะตามเพื่อนมาทั้งที่แบบเต็มใจ และแบบไม่ตั้งใจ พอเข้าร่วมกิจกรรมสักพัก จะรู้สึกภาคภูมิที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน คนอื่นๆ จนบางครั้งลอกเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลต้นแบบ

ทีมวิจัยขอยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของสมาชิก และอาสาสมัครเยาวชน กลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ดังเช่น นายจีรภานุ จินดาธรรม ก่อร่วมไว้ว่า

“ ตอนแรกก็อยู่บ้านเดียว ไม่ได้ทำอะไร ช่วงปี 2542 เดือนกรกฎาคม วันที่ 26-28 เท่าที่จำได้ เพื่อนที่ซื้อ ผึ้ง นายเกยม ห้อมแสง ชวนเราไปอบรม มันบอกว่าไปอบรมแทนเพื่อนอีกคนหน่อย เพราะ นางน้ำใจป่วยประจำเดือนมันก็เลยเอาเราไปเป็นเพื่อน ด้วยความเป็นเพื่อนจึงยอมตกลง ตอนแรกไม่รู้หรอก อบรมอะไร อบรมแล้วคงจบ ” จากบทสัมภาษณ์ยังกล่าวต่ออีกว่า

“ มาตรฐานที่หลังเป็นการฝึกอบรมกลุ่มสัมพันธ์น่าสนุกสนาน ตื่นเต้น น่าค้นหา หลังจากนั้นก็เลย สนใจจัดกิจกรรม เพราะตัวเองชอบเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว หลังจากอบรมเสร็จไม่นาน ซักชวนเพื่อนๆ มาตั้ง กลุ่มเยาวชนชื่อว่ากลุ่มเก็บฝันเพื่อวันสวาย ” จีรภานุ จินดาธรรม ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่าหลังจากนั้น พยาบาลชักชวนเพื่อน หรือสมาชิกเข้าร่วมการอบรมโดยตลอด ดังเช่น นายอาทิต เตมีศักดิ์ ก่อร่วมถึง ที่มาไว้ว่า

“ ทำกิจกรรมในโรงเรียนก่อน จนนั้นมีเพื่อนชวนให้ช่วยงานกลุ่มเยาวชนเก็บฝันเพื่อวันสวาย และต่อมาถูกซักชวน และอยากรู้อยากลองทำกิจกรรมกับกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ว่ามันเป็นยังไง ทำอย่างไร ทำแล้วได้อะไรจึงมาทำ ”

ซึ่งทั้งสองคนนี้เคยจัดกิจกรรมในโรงเรียนแล้วจึงเกิดแนวคิดการรวมกลุ่มเยาวชนเพื่อทำงานเยาวชนในชุมชนตำบลจันจว้าใต้ แต่ยังอาสาสมัครเยาวชนคนอื่นๆ ที่มาลักษณะเดียวกันแต่ต่างพื้นที่ ดังเช่นนางสาวจามจุรี ภัยยาราช ทีมงานเพื่อนร่วมฟัน กล่าวว่า

“ ถูกเพื่อนชักชวนเข้ามาทั้งที่ไม่อยากเข้ามา สะเด็จสะล้ำเข้ามา เพราะอยากหาประสบการณ์และรายได้ อยากทำในสิ่งที่ไม่เคยทำ ”

2) สนใจกิจกรรม ท้าทายความสามารถตนเอง

เยาวชนกลุ่มนี้ จะเป็นกลุ่มคนที่มีความสนใจในการจัดกิจกรรมเดิมที่อยู่แล้ว อาจจะเป็นเยาวชนในโรงเรียน เด็กนักเรียนกิจกรรม หรือเคยเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ กับหน่วยงาน พร้อมรู้ทราบ หรือ เคยเห็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ตรงกับความต้องการ และเป็นที่ท้าทายความสามารถ มักจะเกิดความสนใจ อยากรอง อยากรู้แล้วจะพยายามหาทางคิดต่อ แจ้งความประสงค์ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมโดยทันที จากการสมัคร พูดคุยโทรศัพท์สอบถาม จนถึงขั้นเขี่ยมชนกิจกรรม ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกกลุ่มสร้างฟัน วันใหม่ และอาสาสมัครเยาวชน ทีมวิจัยกตัวอย่างประกอบ ดังเช่น นางสาวแสงดาว ดวงสนิท กล่าวว่า

“ ฟังรายการวิทยุเพื่อนร่วมฟันพอดีทางรายเปิดรับสมัครผู้ดำเนินรายการวิทยุ จึงมีความสนใจ พอดีคืนที่บ้านทำงานที่นี่ด้วย เลยเขียนมาจดหมายสมัครเป็นทีมงานด้วยตนเอง ” และนันทกพ มนีชัย กล่าวไว้ว่า

“ เดิมที่สนใจกิจกรรมอยู่แล้ว พอดีพี่สาวรู้จักพี่ดาว เป็นผู้ดำเนินรายการเพื่อนร่วมฟันเลยฝากฝัง ไว้กับพี่ดาว จึงโทรศัพท์มาคุยกับพี่ด้วยตลอด ขอเพลงนั่ง จังกระทั้งพี่ดาวชวนมาที่ยวสำนักงาน รู้สึกชอบ ประทับใจพี่ๆ และกิจกรรมที่ทำเพื่อสังคม ” และเยาวชนบางคนเริ่มจากการสมัครเป็นสมาชิกแฟนคลับ ขยับบทบาทเป็นทีมงานวิทยุโรงเรียน จนกลายมาเป็นทีมงานจัดรายการวิทยุเพื่อนร่วมฟัน นางสาวกฤตมัญ จันตา กล่าวไว้ว่า

“ เพราะได้ฟังรายการวิทยุที่พี่ต่อยจัด อยากเป็นดีเจ (ผู้ดำเนินรายการวิทยุ - ทีมวิจัย) เมื่อัน พี่ต่อย ตอนนั้นพี่ต่อยจัดกับพี่นุชเลยอยากเข้ามาจัดและอยากจะคืนหาตัวเองให้เชื่อ ” และกล่าวเสริมอีกว่า “ ประทับใจมันแปลกดีกะ คือ พูดคำเมืองได้อย่างไร เราก็พูดได้ เราก็ทำได้ลองทำดูไหม ” และ นายสมชาติ วีระชัย กล่าวไว้ว่า

“ จัดรายการวิทยุโรงเรียนอยู่แล้วพอดีได้มาเข้าค่ายจัดรายการวิทยุก็เลยผูกพันกันมาเลย ทำกิจกรรมร่วมค่ายวิทยุเยาวชนกับเยาวชน ”

ซึ่งที่กล่าวมานี้ทางต้นเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้นของจุดเริ่มแรกของการเป็นอาสาสมัครเยาวชนของกลุ่มสร้างฟันวันใหม่ที่มาจากความสนใจกิจกรรม ประทับใจตัวเจ้าหน้าที่ ทีมงานเมื่อมีโอกาสสัมผัส กิจกรรมจึงเกิดความรู้สึกท้าทายความสามารถของตนเอง และมีจุดเด่น คือกลุ่มคนเหล่านี้พยายาม แสวงหาโอกาส และมีพรารถนาที่จะพัฒนาตัวเอง เช่น การพูด การเขียน และพัฒนาการทางค้านความคิดสร้างสรรค์ค่อนมาก เมื่อได้เข้ามาร่วมกิจกรรมตามที่ตนสนใจ และตอนนี้จะเรียนรู้พัฒนาได้

ราดเร็วมาก เพียงแต่เสริมความรู้พื้นฐานเรื่องออดส์ และเทคนิค ทักษะเลือกงานอย่างสามารถเป็นคนทำงานที่มีประสิทธิภาพ

3) ต้องการพัฒนากลุ่มในหมู่บ้านและตัวเอง

เยาวชนอีกกลุ่มนั่นที่มีความสนใจเหมือนกัน แต่แตกต่างกันตรงที่ต้องการพัฒนาตนเอง และกลุ่มเยาวชนที่ทำงานในหมู่บ้านมองเห็นแหล่งที่จะหางบประมาณในการมาทำกิจกรรม และยังถือว่าเป็นการเก็บเกี่ยวประสบการณ์เพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเอง อีกนัยหนึ่งนั้นอย่างกลุ่มทำส่วนประมาณของชุมชน อีกทั้งพิสูจน์ตัวเองให้คนอื่น ชื่นชมชาวเกรสริน กันแก้ว กล่าวว่า

“ พวกรามีกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านอยู่แล้วที่มีโครงการมีกิจกรรมเข้ามาร้าคิดว่า น่าจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเรา ต่อชุมชนของเรา อยากผลักดันให้กลุ่มและตัวเองมีบทบาทในชุมชน และยังเข้ามาเก็บเกี่ยวงบประมาณ ซองทางมากขึ้น คิดว่ามันน่าจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มทั้งในส่วนของการพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม ”

และอาสาสมัครเยาวชนคนเดิมกล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องค่าตอบแทนเลือกงานอย่างจากการเป็นอาสาสมัครว่า “ มันได้ค่าเบี้ยเลี้ยงค่าขนมกลับมา มันน่าจะดีถ้าหาเงินด้วยตัวเอง เอาเงินนั้นไปให้แม่ ” และนายอภิชัย จืออาทิตย์ ตัวแทนกลุ่มเยาวชนบ้านสันคือ ที่กล่าวว่า

“ ผมมีกลุ่มอยู่แล้วผมทำมันไม่ประสบความสำเร็จ พอผมได้เห็นก็เหมือนพี่เก่งเหมือนกับว่า จุดประกายเหลือมา จริงๆในใจลึกๆ อยากระอาประสภารการจัดกิจกรรมของกลุ่มเอาไปทำในบ้าน ” เช่นเดียวกับนายศุภกิจชัย คิดชอบ กล่าวว่า

“ เดิมมีกลุ่มอยู่ในหมู่บ้านอยู่แล้ว จะทำกิจกรรมในเรื่องของการเล่นกีฬามากกว่าพากันไปแล้ว กีฬาแล้วอย่างให้กลุ่มทำกิจกรรมอย่างอื่นบ้างก็เลยมีแรงจูงใจเข้ามาทำงานกลุ่มสร้างฝันวันใหม่เพื่อทำเยาวชนในหมู่บ้าน เห็นกลุ่มสร้างฝันวันใหม่มีกิจกรรมทำยอด ” นอกเหนือจากนี้อาสาสมัครเยาวชนคนเดิมยังกล่าวว่า

“ การมาเป็นอาสาสมัครเยาวชนนั้น อยากพัฒนาตัวเอง ” คงคล้ายกับความคิดของนายสุเมธ ติปะตึง พูดว่า “ มองว่าเป็นงานที่ท้าทาย ได้มีโอกาสพัฒนาตัวเอง สร้างการยอมรับ ”

ซึ่งกล่าวมาข้างต้นนี้อาสาสมัครเยาวชนมาจากความสนใจ ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง กลุ่มเยาวชนของตนเอง จุดเด่น คือเยาวชนกลุ่มนี้จะมีความกระตือรือร้นในการทำงานค่อนข้างสูง มีความมุ่งมั่น รวมทั้งเพียรพยายาม ตั้งใจสูงมาก เมื่อค้นพบความชอบ ความเป็นตัวเองจะมีการพัฒนาแนวคิด ทักษะการทำงาน อย่างตลอดเวลา สามารถเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการทำงานไปพัฒนากลุ่มเยาวชนตนเองอยู่เสมอ

4) เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมโครงการ

เยาวชนที่อยู่ในเป้าหมายโครงการฯ เยาวชนกลุ่มนี้จะเคยผ่านการอบรมอาสาสมัคร โครงการ แทนทั้งนี้ โดยคาดหวังว่า หลังจากการอบรมสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดต่อเพื่อเยาวชนคนอื่นๆ ในชุมชนของตนเอง ใกล้เคียง และเยาวชนอยู่นอกในพื้นที่การทำงาน หรือโครงการที่ลักษณะการเชื่อมประสานงานเครือข่าย ซึ่งทางกลุ่มจะมีแผนงานการสนับสนุน การติดต่อประสานงาน หนุนช่วย การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อย่างเช่น กลุ่มปลูกพืช โรงเรียนหัวข้อวิทยาศาสตร์ กลุ่มเยาวชนบ้านถู่เดา กลุ่มเยาวชนเจ้าชาย เป็นต้น จนเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนทำงานซึ่งกันและกัน ส่งให้เกิดภาคีความร่วมมือในการทำงาน และเข้ามาร่วมกันเป็นแกนหลักในการทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่มสร้างฝัน วันใหม่ ดังเช่น เอกสารโครงการด้วยรักและเข้าใจเดอดส์ กล่าวถึงการคัดเลือกว่า

“ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากการทำงานของกลุ่มจะเน้นการเข้าไปจัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรต่างๆ ที่ทำงานด้านเยาวชน ในพื้นที่ให้เกิดแนวทางการทำงานด้านเยาวชนร่วมกัน เพาะะจะนั้น กลุ่มเป้าหมายจะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่องค์กรต่างๆ นั้นมีอยู่แล้ว เช่น เยาวชนของพัฒนาชุมชน กลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชนของหน่วยงานสาธารณสุข กลุ่มเยาวชนศูนย์เพื่อหญิงพาน กลุ่มเยาวชนบ้านปางลา เป็นต้น ”

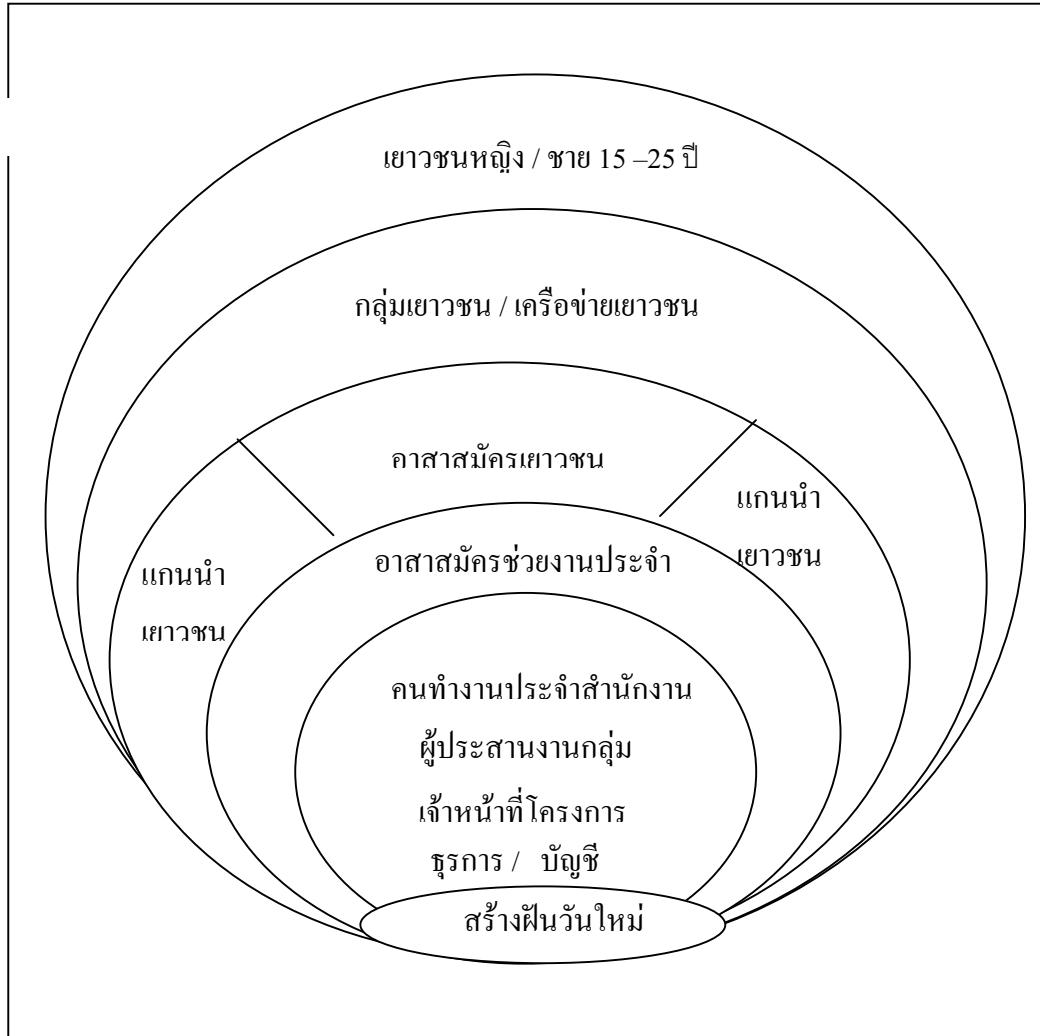
ซึ่งกล่าวมาข้างต้นนี้อาสาสมัครเยาวชนมาจากกิจกรรมโครงการ จุดเด่นของเยาวชนเหล่านี้ จะมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องโรคเดอดส์ในช่วงของการ อบรม แต่ขาดเทคนิค ทักษะการจัดกิจกรรม ขณะนั้นต้องเปิดโอกาสให้เรียนรู้ ทดลองปฏิบัติพร้อมคำแนะนำ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเกิดชำนาญ สามารถเป็นแกนหลักในการจัดกิจกรรมในพื้นที่ต่อไป

จุดด้อยของการอบรมอาสาสมัครเยาวชนในแต่ละครั้ง เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมประมาณจำนวน 25 – 35 คน แต่สามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นแกนนำเยาวชนในการให้ความรู้เพื่อน ได้เพียงกี่คน เมื่อเทียบ ตามอัตราเฉลี่ย 1 : 10 คน หรือ 2 : 10 คน ถึงแม่นว่าเจ้าหน้าที่ภาคสนามจะติดตาม กระตุ้นการทำงานอย่าง สม่ำเสมอ ก็ตามสามารถจัดกิจกรรมได้เพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น จากนั้นเริ่มหายไป ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันไป เช่น ไปเรียนต่อ แอบหนีไปเที่ยว ไม่สนใจกิจกรรม ฯลฯ

การพัฒนาทีมงาน

เป็นขั้นตอนเนื่องหลังจากที่มีการซักชวนเยาวชนมาร่วมเป็นทีมงาน หรือเรียกว่า การขยายทีมงาน เพื่อเข้ามาร่วมเป็นทีมงานหลัก หรือ คนทำงานของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ได้ปรับรูปแบบการทำงาน ให้โครงสร้างแบบหมวดฯ ไม่ตายตัว ดังที่ทีมวิจัยได้อธิบายไว้ในบทที่ 5 แล้วนั้น ต่อมาได้มีปรับรูปแบบ การทำงานออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับ 1 – 2 วงในที่สุด คือ คนทำงานช่วยกันดำเนินกิจกรรมตาม แผนงาน ส่วนวงนอก 3 – 4 คือ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมจัดกิจกรรม และประสานความร่วมมือ และ วงสุดท้ายนอกที่สุด คือ กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลประโยชน์ทางอ้อมจากการดำเนินโครงการ ดังนั้นเสนอ ตามแผนผังแสดงกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

แผนผังที่ 7.1 : แสดงรูปแบบการทำงานของโครงการ

เป็นกระบวนการพัฒนาแกนนำเยาวชน อาสาสมัครเยาวชนแต่ละโครงการให้กลายเป็น คนทำงาน หรือ อาสาสมัครเยาวชนช่วยงานประจำ หรือเรียกว่า ทีมงานเพื่อนร่วมฝันที่มีเทคนิคทักษะการ จัดกิจกรรม ตลอดจนมีแนวคิดด้านการพัฒนางานเพื่อสังคม จนนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป ดังนี้ การกระบวนการพัฒนาทีมงาน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการทำงานกับ เยาวชนที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม และความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งการพัฒนาทีมงานต้องผ่าน กระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอน แบบลงผิดลงถูกจากการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ ทั้งแบบ ทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

ขั้นตอนแรก คือ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการอบรมสร้างเสริมความรู้เข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง โรคเอดส์ การสื่อสารเรื่องเอดส์ เพศ และทักษะการจัดกิจกรรม โดยผ่านการเรียนรู้ทางตรง คือ การอบรม การประชุม ทัศนศึกษาดูงาน และการจัดกิจกรรมในชุมชน ซึ่งทีมกล่าวถึงรายละเอียดเบื้องต้น ไว้ในบทที่ 6 กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเอดส์ผ่านสื่อบุคคล

ขั้นตอนที่สอง คือ การเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมร่วมกับโครงการ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีโอกาสทดลองจัดกิจกรรม ลงมือปฏิบูรณ์ดิจาน แบบลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ถือว่าเป็นการเรียนรู้ทางอ้อม ผ่านกระบวนการทำงานเป็นทีม การแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมแบบทั้งนั้น ดังนั้นทางกลุ่มจึงให้ความสำคัญกับการแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานเพื่อให้สามารถกลุ่มทีมงานมีความรู้สึกร่วมว่าตนเองเป็นทีม ดังเช่น บทสัมภาษณ์ของนางสาวจินดา กันแก้ว เจ้าหน้าที่ภาครสนา กล่าวไว้ว่า

“ หน่อยเริ่มขั้นบทบาทจากเป็นผู้นำทำงาน อบรมเยาวชน การจัดสอนทนากรกลุ่มย่อย การจัดเวที พอเริ่มทำงานมากขึ้นหน้าที่รับผิดชอบก็มากขึ้นและเปลี่ยนไปตามความตัดและประสบการณ์ ในปัจจุบันนี้การความคุ้มการแสลงที่เคยทำก็ต้องให้รุ่นน้องๆขึ้นมาทำแทน เริ่มมาจัดการกับโครงการ เช่น การเขียนโครงการฯ การทำกิจกรรมตามโครงการฯ การจัดทำรายงาน การดำเนินการประชุม การเคลียร์เงินกิจกรรม ” และนางสาวปั่นชนา วิยาพร้าว กล่าวถึงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบว่า

“ ตอนที่ได้ทำหน้าที่ในกลุ่มฯ ข้าพเจ้ามีหน้าในเรื่องของงานธุรการ และช่วยงานชุมชนต่างๆ ออกหน่วยเคลื่อนที่ละครุ่น เข้าร่วมประชุม อบรมต่างๆ ขณะที่ทำหน้าที่ต่างๆ ที่ทำเราเลือกเอง เพราะเป็นความสมัครใจ ความชอบของเรา ถ้าเราได้ทำหน้าที่ที่เราชอบ ณ นั้นเราถึงสามารถทำสิ่งนั้นได้ดี ”

ขั้นตอนที่สาม คือ การเรียนรู้ผ่านจัดกิจกรรมแบบเป็นขั้น เป็นตอนที่เป็นระบบ ตั้งแต่การเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาศักยภาพเยาวชน จนกลายมาเป็นคนทำงาน โดยการเรียนรู้จากบันไดแห่งการเรียนรู้ 10 ขั้น ถือว่าเป็นเรียนรู้ทั้งทางตรง และทางอ้อมควบคู่กันไป ดังเช่นบทสัมภาษณ์ของ นายจีรภานุ จินดา ธรรม พูดถึงการทำงานไว้ว่า

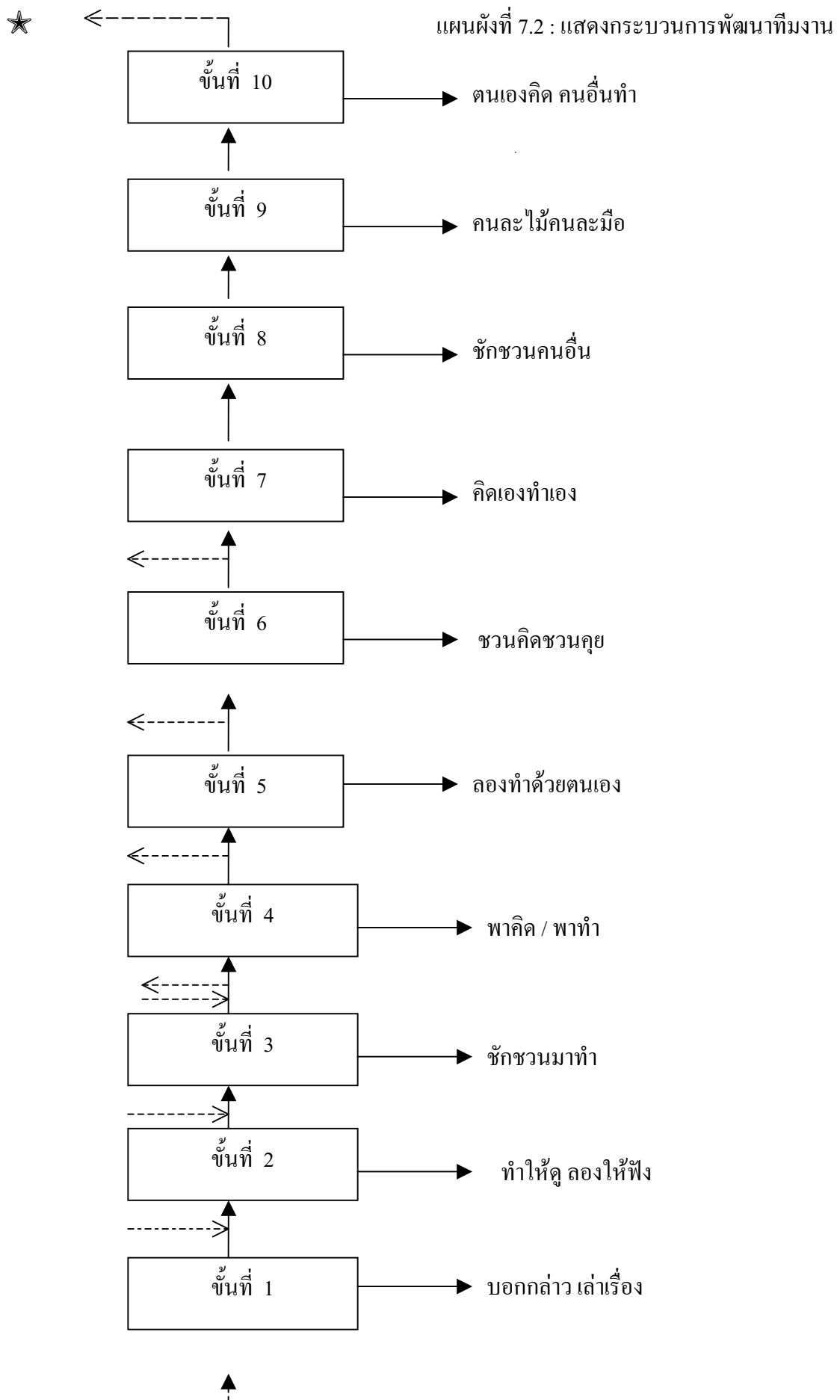
“ ย้อนไปตอนแรกฯ ทำหน้าที่แฟนคลับของเพื่อนร่วมฟัน ไม่รู้อยู่ดีๆ ก็มาเป็นผู้ประสานงานวิทยุ โรงเรียนได้ยังไงอยู่ จนถึงปัจจุบัน แต่รู้สึกว่าถูกเลือกให้ทำงานมากกว่า ตอนแรกฯ ก็หนักใจมากเหลือเกินที่จะต้องก้าวขึ้นมาอีกรอบดับหนึ่ง ไม่รู้ว่าเห็นแวงของเราได้ยังไงเดี๋ยวนี้ ก็ถูกเลือกเหมือนกัน โดยอัตโนมัติว่าต้องมาดูแลรายการวิทยุ เพื่อนร่วมฟันด้วย ” และบทสนทนากับทีมงานเพื่อนร่วมฟัน ประเด็นความรับผิดชอบ อ้างอิงจากเอกสารรายการประชุมเพื่อนร่วมฟัน 3 / 8 / 46 พบว่า

“ ตามก่อนว่าน้องจะอยู่ได้ขนาดไหน ถ้าน้องอยู่ได้น้องต้องจัดสรรเวลาได้ น้องต้องรับผิดชอบตัวเองได้ ทั้งการเรียน และการทำงาน เอาตัวรอดให้ได้ แต่ถ้าน้องบอกว่าน้องไม่ไหว เราเก็บร้อนแต่นะตอนนี้คือเราต้องเคลียร์บทบาท ถ้าน้องบอกว่าน้องไม่ไหว น้องอยากออกไป น้องจะอยู่ได้แค่ไหนแล้วเราจะดึงให้ขึ้นมา หรือ ถ้าน้องอยากขับตัวเอง ”

2. กระบวนการพัฒนาทีมงาน

ถือว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่ค้นพบ จากประสบการณ์การทำงานของกลุ่มสร้างฝัน วันใหม่ เกิดการพัฒนาอย่างตลอดเนื่องในระยะเวลา 8 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ MSS จนกระทั่งทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนด้วยกันเอง หลังจากนั้นไม่นานจึงเกิดกลุ่มเป้าหมายที่ทำงานเป็น เยาวชน ตั้งกลุ่มเยาวชน ทำงานเครือข่าย ยังเกิดกลุ่มเยาวชนภายใต้การรับผิดชอบกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ในนามทีมงานเพื่อร่วมฝัน จากประสบการณ์ดังกล่าว สามารถพัฒนากระบวนการทีมงานให้กลายเป็น คุณทำงาน

ต่อไปนี้ทีมวิจัย จะกล่าวถึง กระบวนการพัฒนาทีมงาน หรือเรียกว่า “ คนทำงาน ” สร้างฝัน วันใหม่ ใช้ชื่อเรียกว่า “ บันไดแห่งการเรียนรู้ 10 ขั้น ”

จากแผนผังกระบวนการพัฒนาทีมงาน จะเห็นได้ว่าบันไดแห่งการเรียนรู้แต่ละขั้นจะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับความรู้ เทคนิคทักษะกระบวนการทำงาน ซึ่งสามารถระดับการเรียนรู้ ออกเป็น 2 ช่วง คือ อาสาสมัครเยาวชน ขั้นที่ 1 – 5 และคนทำงาน ขั้นที่ 6 – 10 ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของการทำงาน และความรับผิดชอบตามลำดับขั้น กระบวนการโดยรวมจะให้ความสำคัญ 3 ส่วนหลักๆ ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วม เปิดโอกาส ลองคิด ลองทำ ลองแสดงความคิดเห็น สรุปปรับปรุง ทำใหม่ 2. การสร้างข้อตกลง ให้ข้อมูล ทางเลือก และให้อำนาจการตัดสินใจ 3. การพัฒนาศักยภาพ ด้านบุคคลิก ภาพส่วนบุคคล เช่น กล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็น ด้านเทคนิคทักษะการจัดกิจกรรม รวมทั้ง ประสบการณ์การทำงาน

ต่อไปนี้ ทีมวิจัยขอนำเสนอข้อสังเกตจากประสบการณ์การพัฒนาอาสาสมัครเยาวชน โดยกระบวนการนี้ พนว่า การเรียนรู้ของเยาวชน หรือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่จำเป็นต้องขับไปตามขั้น บันได 1 – 2 – 3 – 4 ในบางครั้ง หรือบางคราอาจเข้ามาเรียนรู้จากบันไดขั้นที่ 2 – 1 – 3 หรือ 3 – 2 – 1 ก็เป็นได้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของลักษณะกิจกรรม และความพร้อมของเยาวชน ประจำจะหมายเหตุช่วงเวลา จังหวะโอกาส ที่สอดคล้องลงตัว นอกจากกล่าวมาข้างต้น ทีมวิจัยจะยังค้นพบข้อดี และข้อเสียของกระบวนการพัฒนาอาสาสมัครเยาวชน ด้วย วิธีการบันไดแห่งการเรียนรู้ 10 ขั้นดังนี้

ตารางที่ 7.1 : แสดงการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย

ข้อดี	ข้อควรคำนึงถึง
<ul style="list-style-type: none"> สามารถพัฒนาเยาวชน ทีมงาน อาสาสมัคร เยาวชนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมกิจกรรม ให้ทันท่วงที เป็นการสร้างตัวตายตัว แทน สามารถนำกระบวนการนี้ไปใช้กับกิจกรรม อื่นๆ ได้เพียงปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานเท่านั้น แต่โครงสร้างของขั้นตอนอาจจะคล้ายกัน คนทำงานที่ผ่านกระบวนการการทำงานจะคุณภาพ เพราะผ่านการทำงานด้านเทคนิคทั่วไป ตลอดจนงานทางด้านวิชาการ 	<ul style="list-style-type: none"> อาสาสมัครเยาวชน และเยาวชนมักหยุดเหลือเพียงเฉพาะกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น ไปริบ หมายเหตุนงานสกปรกนก การพัฒนาอาสาสมัครเยาวชนในลักษณะนี้ต้องอาศัยเวลาการเรียนรู้ระยะยาวนาน ประมาณ 2 ปีขึ้นไป และสูญเสีย ประมาณค่อนข้างมากในการสร้างกระบวนการ การต่อให้อาสาสมัครเยาวชนอย่างต่อเนื่อง อาสาสมัครเยาวชนที่เข้ารับการพัฒนาโดยกระบวนการนี้ ต้องมีใจรักในการอาสาสมัคร มีอุดมการณ์ รู้จักปรับตัว การบริหารจัดการเวลาและมีความอดทนสูง

3. การสร้างกลุ่ม

เป็นการดึงเอาความต้องการพื้นฐานของเยาวชนมาเป็นกลไกการทำงานร่วมกับเยาวชน โดยเริ่มเยาวชนที่มีความสนใจเหมือนกันกลุ่มเล็กๆ 2 – 3 คนมาจัดกิจกรรมร่วมกัน จากนั้นเริ่มซักชวนคนอื่นเข้ามายืนเป็นสมาชิก แต่ตั้ง หรือคัดเลือกผู้นำ ผู้ตาม กำหนดคิวตุ่นประส่งค์ และกิจกรรมที่จะทำร่วมกัน จึงเกิดการรวมกลุ่ม ซึ่งเงื่อนไขของการรวมกลุ่มอาจจะแตกต่างกัน อาทิเช่น ได้รับการกระตุ้นจากภายนอก คือ ผู้นำชุมชน นักพัฒนา ครูอาจารย์ หรือมาจากการสนับสนุนของเยาวชนเป็นทุนเดิม และอีกประการหนึ่ง คือ ถูกกดดันจากสภาพปัจจัยรอบข้าง เช่น โรคเอดส์ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ที่ดินทำกิน เป็นต้น

ดังนั้นการสร้างกลุ่มเยาวชนเพื่อร่วมกัน และความคุ้มโรคเอดส์ในชุมชนของตนเอง ถือว่าเป็นการดึงความสนใจของเยาวชนมาหลอมรวมกัน และใช้เป็นเครื่องมือในการขยายผลการให้ความรู้ เรื่องโรคเอดส์ ผ่านการจัดกิจกรรมในลักษณะ “ จากเพื่อนถึงเพื่อน ” โดยใช้วิธีการขยายผล การจัดกิจกรรมจากเพื่อนสู่เพื่อน ขยายผลเป็นกลุ่มจากกลุ่มสู่อีกกลุ่มหนึ่ง โดยมีเป้าหมาย ทิศทางการทำงานเหมือนกัน แต่กิจกรรมการทำงาน ร่วมถึงกิจกรรมในแต่ละกลุ่มอาจจะแตกต่างกันตามต้องการความสนใจ และความสนใจเด่นนั้น

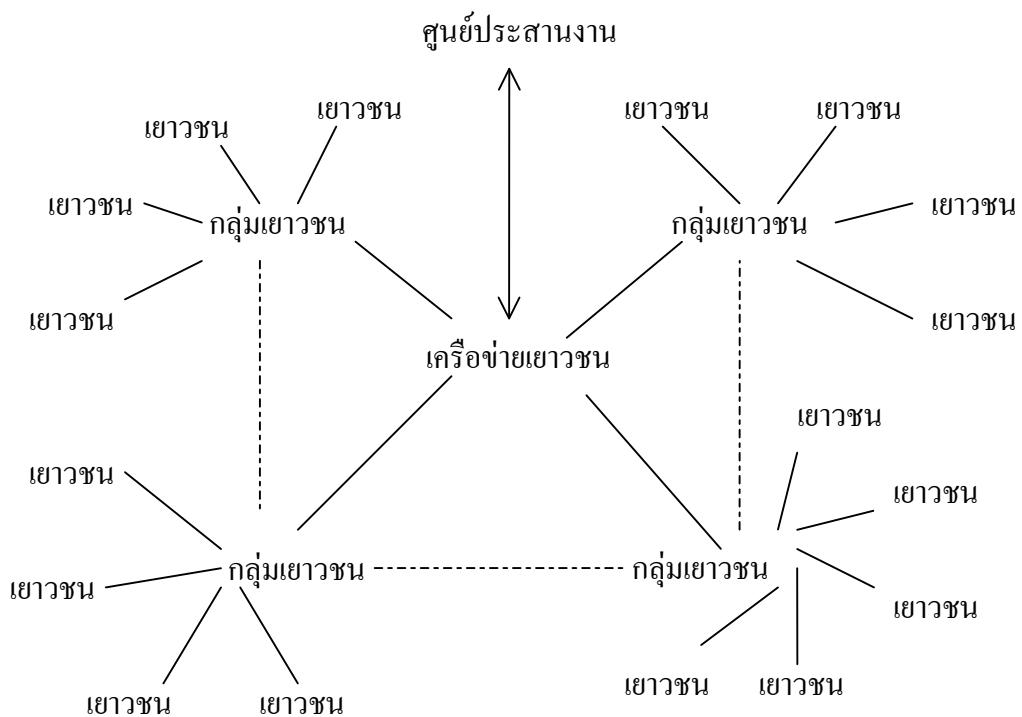
ลักษณะของกลุ่มเยาวชนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ

1. กลุ่มเดิมที่เคยจัดตั้งขึ้นเองตามสนใจเฉพาะกิจ เช่น กลุ่ม ชุมชนเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน กลุ่มหนุ่มสาว หรือ กลุ่มอื่นๆ
2. กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยได้รับการกระตุ้นจากภายนอก เช่น นักพัฒนาเข้าไปกระตุ้นให้เกิดการจัดตั้ง หรือ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเกิดสภาพปัจจัยที่กดดันจนต้องรวมตัวกัน เพื่อแก้ไขปัญหาของด้วยเอง

วิธีการสร้างกลุ่มเยาวชน

เริ่มจากเยาวชนกลุ่มเล็กๆ ที่มีความต้องการเหมือนนัดคุยกัน กำหนดคิวตุ่นประส่งค์วัตถุประสงค์ กิจกรรมร่วมกัน และเริ่มจัดกิจกรรมพร้อมซักชวนเพื่อนๆ คนอื่นเข้ามายืนเป็นสมาชิกกลุ่ม เมื่อมีคนมากขึ้น ประมาณ 5 คนขึ้น เริ่มมีการแต่งตัวประชาน รองประชาน และสมาชิก พร้อมทั้งกำหนดภาระกิจร่วมกัน ขยายผลไปเรื่อยๆ เริ่มรูปแบบเป็นทางการมากขึ้น เช่น มีการประชุม รายงานผลกิจกรรม วางแผน เป็นต้น ดังแผนผังแสดงการวิธีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทาง

แผนผังที่ 7.3 : แสดงการวิธีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทาง

จากผังแสดงการวิธีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่ามีการสร้างกลุ่ม และขยายตัว เครือข่ายเยวชันแบบไม่เป็นทางการ ในเชิงเครือข่ายดาวกระจาย แยกย่อยสาขาออกไปดัง เหมือน เครือข่ายลูกโซ่ที่มีการเชื่อมร้อยเข้าด้วย

เริ่มจากเยวชันคนหนึ่งขยายเป็น 4 – 5 คน รวมกันเป็นกลุ่ม การสร้างกลุ่มเยวชันจะมีลักษณะ ขยายแบบลูกโซ่ ที่อาศัยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเล็กๆ เชื่อมร้อยกับกลุ่มอื่นๆ ที่มีความ consonant เหมือนกัน เมื่อเกิดขึ้นหลายกลุ่มมากขึ้น จึงเกิดการประสานงานหนุนเสริมระหว่างกันและกันทั้งทางตรง และทางอ้อม ในระดับกลุ่ม เครือข่ายเยวชัน และศูนย์ประสานงานเยวชัน อันจะนำไปสู่เครือข่ายเยวชันแบบทางการในอนาคต ที่มีวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบการทำงานเครือข่ายเยวชันเชิงราย ในช่วงต่อไป จากประสบการณ์การทำงานการสร้างกลุ่ม และขยายเครือข่ายเยวชัน พบว่า

- กลุ่มเยวชันที่จัดตั้งโดยองค์กรภายนอกที่เข้าไปกระตุ้นในการกิจกรรมในระดับเริ่มแรก ถ้าเยวชัน ไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม หรือได้รับการพัฒนาศักยภาพเยวชันเหล่านั้นอาจจะ แยกย้ายไปกันไป หรือสามารถกลุ่มสลายตัว เพราะว่าเยวชันแกนนำ ผู้นำกลุ่มขาดการทักษะ การจัดกิจกรรม บริหารจัดการกลุ่ม
- กลุ่มเยวชันที่จัดตั้งแบบเฉพาะกิจ เช่น ผู้นำชุมชนตั้งกลุ่มเล่นกีฬา เมื่อจบการแข่งขันต่างแยกย้ายกันไป ไม่ได้การสรุปบทเรียนการทำงาน ทำให้เยวชันขาดความกระตือรื้นที่พัฒนาการจัดกิจกรรม

อาจจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเยาวชนให้กลายเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพ และเรียนรู้ประสบการณ์จากการทำงานจริง

- กลุ่มเยาวชนที่สามารถดำเนินร่องรอย รักษาภารกิจให้อยู่ยาวนาน คือ กลุ่ม สมาชิกกลุ่มนี้เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรมสอดคล้องตรงตามต้องการ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรอุปทั้ง

ต่อไปนี้ ทิมวิจัยนำเสนอต่างเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของการสร้างกลุ่มเยาวชน ดังนี้

ตารางที่ 7.2 : แสดงการเปรียบข้อดี ข้อเสียของการสร้างกลุ่ม

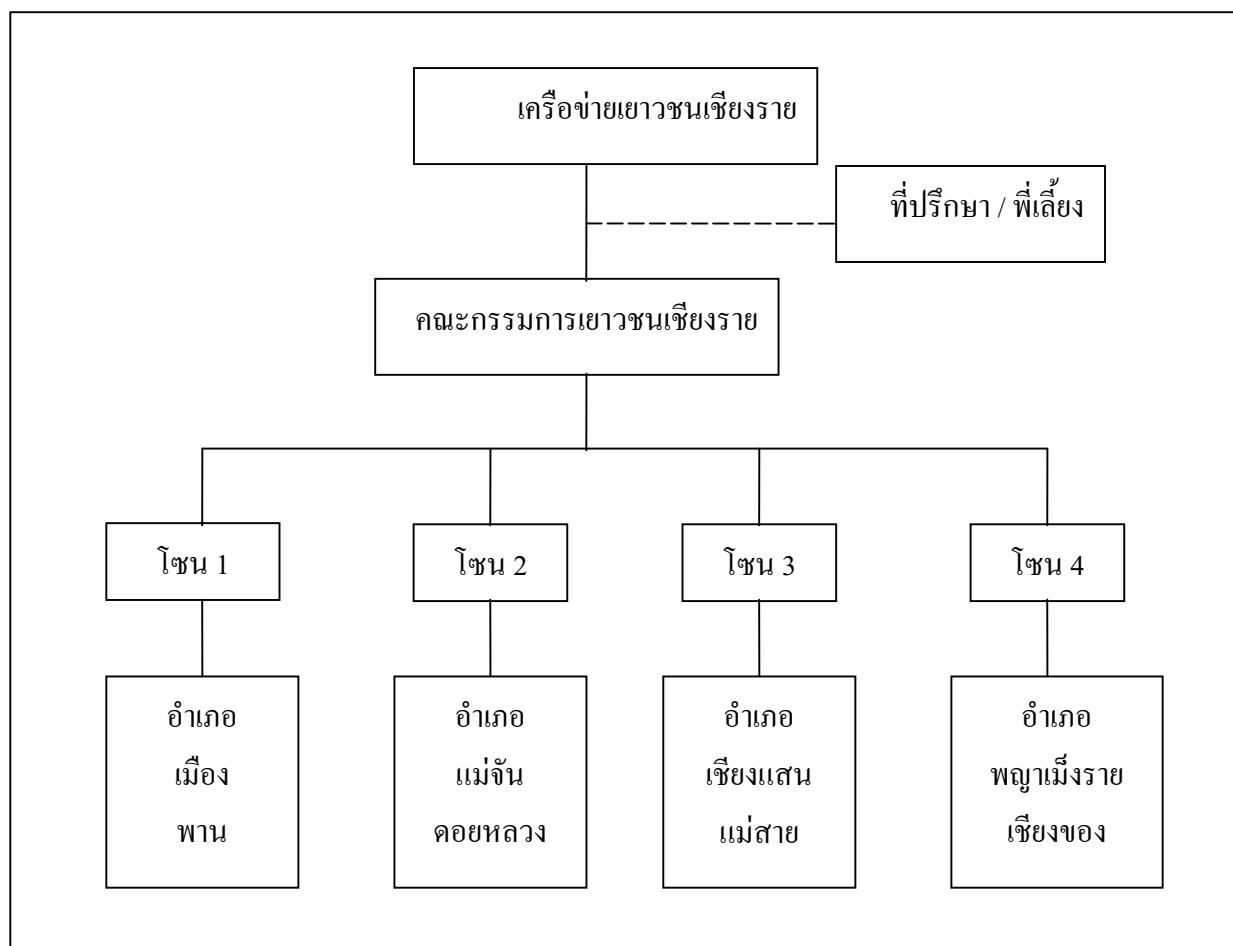
ระดับกลุ่มเยาวชน	
ข้อดี	ข้อเสีย
<ul style="list-style-type: none"> - เกิดการตัวกันเสนอความคิดเห็น และเข้าไป มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของเยาวชน ด้วยกันเอง ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “ การทำงาน กับเยาวชนเป็นการกันลดปัญหา ” - ความสามัคคีกัน ความผูกพันซึ่งกัน การจัดกิจกรรมร่วมกัน - ปลูกจิตสำนึกรักษา อุดมการณ์ในการ พัฒนาชุมชน - พัฒนาศักยภาพเยาวชน เพื่อตอบข้อหาเยาวชน ไม่สามารถทำอะไร ช่วยงานได้ - มีโครงสร้างการบริหารงาน รูปแบบของ การทำงานที่ชัดเจน - สามารถระดมทุน ประสานทรัพยากร ได้ง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจของเยาวชนมีระยะสั้น - การแบ่งเวลาไม่ถูก อาจจะส่งผลกระทบต่อ ผลการเรียนตกลง ไม่ยอมช่วยทำงานบ้าน - ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ อาจจะส่งต่อการ ทะเลาะวิวาท หรือมั่วสุมทำกิจกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ - อาจจะเปิดโอกาสให้เยาวชนออกบ้านแล้ว หนีไปเที่ยว ลืมว่าไปร่วมงานกลุ่ม - ผู้ปกครองไม่ไว้วางใจ

4. การสร้างและขยายเครือข่าย

เป็นการเคลื่อนตัวจากกลุ่มสู่การรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อสร้างพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาหรือสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ลือว่าเป็นการเอกสารกลุ่มที่ลักษณะของความต้องการคล้ายมาร่วมกัน ทั้งความคิด อุดมคติที่เหมือนกัน เพื่อร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน และวางแผนปีกการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และยังถือว่าเป็นการหนุนเสริมการทำงานซึ่งกันและกันในอนาคตอีกด้วย โดยทั่วไปเครือข่าย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เป็นทางการ และ ไม่เป็นทางการ

ซึ่งต่อไปนี้ ขอยกตัวอย่าง เครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ ข้างต้นข้อมูลมาจากการเอกสารรายงานโครงการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายเยาวชนเชียงราย

แผนผังที่ 7.4 : แสดงโครงสร้างการทำงานเครือข่าย : แบบทางการ

จากแผนผัง อาจกล่าวได้ว่าเครือข่ายเยาวชนเชียงรายเป็นเครือข่ายแบบทางการ ประเภทเครือข่ายเด็กและเยาวชน เพราะมียุทธศาสตร์และแนวทางการทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยมีรูปแบบ

การทำงานที่ชัดเจน มีโครงสร้างการบริหารงาน คณะกรรมการ สมาชิกเครือข่าย และมีสายการบังคับบัญชาการทำงาน

ข้อมูลของเครือข่ายเยาวชนเชียงราย ที่มีวิจัยอ้างอิงมาจากรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ เสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายเยาวชนเชียงราย และข้อมูลเครือข่ายเยาวชนภาคเหนืออ้างอิงมาจากเอกสารของเครือข่ายเยาวชนภาคเหนือตอนบน ซึ่งจะนำเสนอต่อไปนี้

1) จุดกำเนิดเครือข่ายเยาวชนเชียงราย

เมื่อปี พ.ศ. 2537 - 2540 ทางองค์การแคร์นานาชาติประเทศไทย - มูลนิธิรักษ์ไทย ดำเนินงานโครงการปลดปล่อยเด็กสักภาพสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท ในพื้นที่อำเภอเมือง แม่จัน จังหวัดเชียงราย หลังจากการดำเนินโครงการสื้นสุด พบว่า เกิดกลุ่มเยาวชนภายใต้การดำเนินการ จึงเลื่อนความสำคัญของเยาวชนในการพัฒนาศักยภาพ จากนั้นจึงได้ประสานงาน และขอความร่วมมือ กับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย อันประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็น ที่ปรึกษาโครงการสร้างเครือข่ายเยาวชนเชียงราย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วน โดยใช้กลุ่มสร้างผู้นวัตกรรมใหม่เป็นแกนหลัก เน้นยุทธศาสตร์การทำงานลักษณะจากเพื่อนถึงเพื่อน โดยให้กลุ่มสร้างผู้นวัตกรรมใหม่เป็นกลไกสำหรับการขับเคลื่อนเครือข่ายเยาวชนเชียงราย

2) พัฒนาการเครือข่ายเยาวชนเชียงราย

เริ่มมาจากการซัก芻นกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจ จัดกิจกรรมร่วมกันมาเป็นแกนหลักในการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนเชียงราย

ช่วงแรก ปี 2540 – 2541 จำนวน 8 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มเยาวชนเยาวชนสัมพันธ์ตำบลแม่ข้าวต้ม ศูนย์เพื่อนน้องหญิงพาน กลุ่มวัยรุ่นเชียงราย ศูนย์การศึกษาลูกหญิงเพื่อชุมชน อาสาสมัครเยาวชนอำเภอเมือง กลุ่มเยาวชนบ้านกู่เต่า กลุ่มสร้างผู้นวัตกรรมใหม่ จากนั้นทางกลุ่มสร้างผู้นวัตกรรมใหม่ ได้ขยายผลการทำงานเครือข่ายเยาวชนสู่กลุ่มเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่จันมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเยาวชน กลุ่มเล็กๆ ในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเครือข่ายเยาวชน

ช่วงที่สอง ปี 2541 – 2542 ขยายทำงานด้านการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายเยาวชนเชียงราย เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายเยาวชน เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการเครือข่าย อบรมพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำกิจกรรมแก่กลุ่มแกนนำเยาวชนของแต่ละกลุ่ม องค์กร

ช่วงที่สาม ปี 2542 – 2543 จัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเด็กส์ในลักษณะเครือข่ายเยาวชน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมาย และเกิดการเปลี่ยนแปลงชุดทำงาน หรือเรียกว่า “ คณะกรรมการเครือข่าย ” ชุดใหม่โดยการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ที่มาจากเยาวชน กลุ่มเยาวชนทั้งในภาครัฐ องค์

กรรเอกสารพัฒนาเอกสาร โดยมีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงรายเป็นที่ปรึกษา และเป็นศูนย์ประสานงานเยาวชน

ช่วงที่สี่ ปี 2544 - 2547 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน และโครงสร้างคณะกรรมการชุดใหม่ สายเลือดใหม่เข้ามาทำงาน โดยคณะกรรมการชุดแรกเคยเป็นที่ปรึกษา การจัดกิจกรรม ด้านแนวคิด การกระตุ้น หนุนช่วยร่วมพัฒนาเครือข่ายเชียงรายให้เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายเยาวชนภาคเหนือ

3) ความเป็นมาและพัฒนาการเครือข่ายเยาวชนภาคเหนือ

เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี 2539 จากการจัดค่ายอบรมแกนนำเยาวชนที่ทำงานด้านเอกสารสั่งหัวดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน พะเยา หลังจากการจัดค่ายทำกิจกรรมต่างๆ คณะกรรมการการประสานงาน กพอ. (คณะกรรมการองค์กรพัฒนาเอกสารสาธารณสุขชุดด้านเอกสารภาคเหนือ – ทีมวิจัย) ได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนในแผนงาน กพอ. ซึ่งมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มเยาวชนที่ลูกขึ้นมาทำงาน ให้การศึกษาเรื่องเอกสาร เพศศึกษา และการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อในพื้นที่ต่างๆ ในปี 2540 กลุ่มเยาวชน ที่ดำเนินงานด้านเอกสาร มีการประสานงานกับข่ายต่างประเทศน มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิเคราะห์ สถานการณ์ปัญหา การฝึกอบรมทักษะการทำงานและการบริหารจัดการโครงการ และจัดงานมหกรรม เครือข่ายเด็กและเยาวชนภาคเหนือ ปี 2000 (พ.ศ 2542) เยาวชนเข้าร่วม 82 กลุ่มจาก 9 จังหวัดภาคเหนือ ตอนบน

ปี 2545 เครือข่ายเด็กและเยาวชนภาคเหนือตอนบนได้จัดเวทีวิเคราะห์ปัญหา สรุปบทเรียน การทำงานของเยาวชน จัดงานมหกรรมพลังคนหนุ่มสาวสร้างสรรค์สังคม และคัดเลือกเยาวชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการเครือข่ายเยาวชนภาคเหนือ เพื่อพัฒนาการทำงาน พัฒนาเยาวชนในภาคเหนือภาคเหนือ ตอนบน

ทีมวิจัยได้กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นมา พัฒนาการของการดำเนินงาน เครือข่ายเยาวชนเชียงราย ซึ่งทางกลุ่มฯ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการร่วมกับมูลนิธิรักษ์ไทย และเครือข่ายเยาวชนเชียงราย ตั้งแต่ ปี 2540 เป็นต้นมาจนปัจจุบันนี้ อาจจะกล่าวได้ว่ากลุ่มสร้างฝัน วันใหม่ได้เรียนรู้ประสบการณ์จากการทำงานเครือข่ายเยาวชน ดังเช่น

- การทำงานเครือข่ายเยาวชน ต้องมีแกนหลัก ผู้ประสานงานกลางสำหรับติดต่อประสานงาน ส่งต่อข้อมูลอย่างต่อเนื่อง
- การทำงานเครือข่ายเยาวชนต้องอาศัยเวลา ระยะเวลาการรวมกลุ่มที่ยาวนานพอสมควร และ การจัดกิจกรรมมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป มิใช่หักโหมเมกินไป จนทำให้สมาชิกเครือข่ายรู้สึกหนัก เป็นภาระ และส่งผลต่อการเข้าร่วมระยะยาว
- การทำงานต้องขับเนื้องานที่จะประดิษฐ์ แล้วค่อยขยายจากกลุ่มหนึ่งสู่กลุ่มหนึ่ง ขยายวงกว้างไป เรื่อยๆ จะเกิดการเรียนรู้ของแกนหลักของแกนหลักในการจัดการ บริหาร

- การทำงานเครือข่ายต้องมาจากความสนใจของผู้เข้าร่วม กลุ่มเห็นผลประโยชน์ร่วมกันจะทำให้ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีแรงกระตุ้น
- การทำงานเครือข่ายที่ต้องดำเนินอีกอย่าง การทำงานเชิงเนื้อหา ประเด็นงาน ควบคู่ไปกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์กับสมาชิก เรียกว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัว
- การทำงานต้องสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน สร้างกระแสในชุมชน
- การทำงานเครือข่ายต้องมีเป้าหมาย ประเด็นร่วมในการขับเคลื่อนตามประเด็น และสามารถกำหนดการทำงานได้ชัดเจนมากขึ้น

ต่อไปนี้ ทีมวิจัยนำเสนอตารางเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของเครือข่ายเยาวชน ดังนี้

ตารางที่ 7.5 : แสดงการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของเครือข่ายเยาวชน

ระดับเครือข่ายเยาวชน	
ข้อดี	ข้อเสีย
<ul style="list-style-type: none"> - มีโครงสร้างการบริหารงาน รูปแบบของการทำงาน กิจกรรมที่ชัดเจน - พัฒนาศักยภาพเยาวชนให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานด้านเยาวชน - มีการอนุนช่วยการทำงาน ด้านเทคนิค ทักษะ เช่น การยืมบุคลากรจากกลุ่มอื่นมาช่วยกิจกรรมในกลุ่มของตนเอง - มีการปรึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความร่วมมือ และหาแนวทางแก้ไขปัญหา - สามารถสร้างอำนาจต่อรองกับผู้ใหญ่ หน่วยงาน แหล่งทุนได้ในระดับหนึ่ง โดยใช้กลไกของเครือข่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - เยาวชนแต่ละกลุ่ม องค์กร มีความแตกต่างกันด้านเวลาทำงาน ทำกิจกรรม การเรียนทำให้การจัดสรรเวลาทำกิจกรรมร่วมกันค่อนข้างยาก - เยาวชนบางกลุ่มอยู่ไกล ทำให้การเดินทางลำบาก ไม่สะดวก และเสียค่าใช้จ่ายสูงในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง - การสร้างตัวตามตัวแทนขึ้นใหม่ทำได้ยาก ส่งผลให้คนทำงานน้อย - การถ่ายทอดงานสู่คนรุ่นใหม่ขาดช่วงและความต่อเนื่องช่วงทำให้งานหยุดชะงัก

5. การเชื่อมต่อการทำงานกับหน่วยงานองค์กร

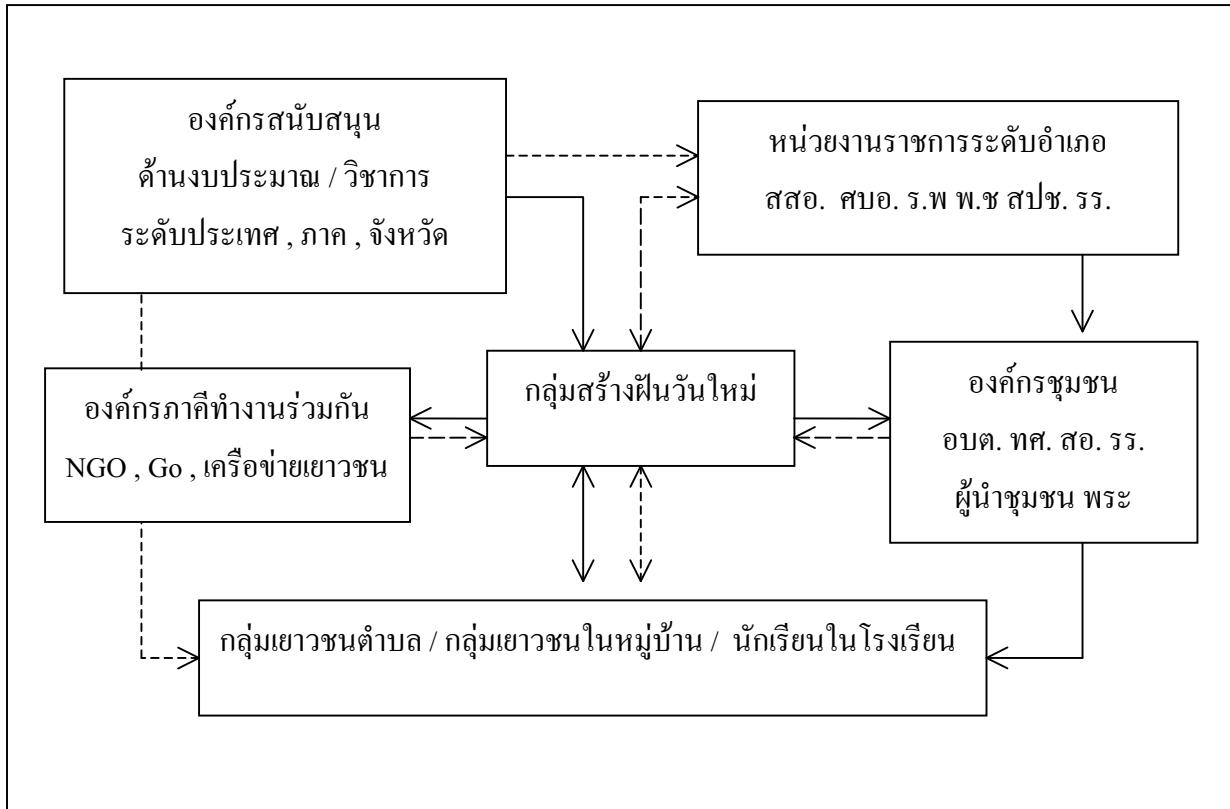
จากบทเรียนการทำงานของกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ พนบฯ เยาวชนเป็นกลุ่มคนที่มีความสามารถสูง และมีใจรักในการทำงานอาสาสมัคร แต่ด้วยเงื่อนไขของเยาวชนที่จะต้องเคลื่อนย้ายอยู่เรื่อยๆ เพื่อไปเรียนหนังสือ ประกอบอาชีพในต่างพื้นที่ทำให้การประสานงาน ประสานกิจกรรมระหว่างเยาวชนกับเยาวชนไม่ต่อเนื่อง และไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้จนเกิดความยั่งยืน ดังเช่นบทความในรายงานความก้าวหน้าโครงการ คล้ายคลึงกับประสบการณ์ของกลุ่มที่พบกล่าวว่า

“ การกำเนิดกลุ่มเยาวชนนั้น เกิดง่ายแต่ยังยืนยาก กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ก็ดีขึ้นได้ง่ายแต่จะให้พัฒนาต่อไปได้ยาก หรือมีกระบวนการเพื่อให้ก่อกลุ่มอยู่ได้อย่างยั่งยืน ไม่มีการก่อตั้งกลุ่มโดยเฉพาะเยาวชนยังอยู่ในประเภทจัดตั้งเฉพาะกาล เนพะกิจ เช่น เมื่อถึงช่วงเทศกาลกีฬารั้งหนึ่ง หรือกิจกรรมอื่นกีกีเกณฑ์เยาวชนในหมู่บ้านมาร่วมกลุ่มกัน หลังการเสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์ก็แยกย้ายกันไปด้วยไม่มีการสรุปงานเพื่อปรับใช้ในครั้งต่อไปจึงทำให้งานกิจกรรมดังกล่าวที่มีอยู่ในชุมชนนานวันก็เลิกลงเรื่อย ”

ฉะนั้นกลุ่ม องค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานกับเยาวชนจะต้องยอมรับในศักยภาพ และความสามารถในขอบเขต และอีกสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการรวมกลุ่มเยาวชน หรือจัดกิจกรรมของเยาวชน ไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง จะต้องมีการพึงพาองค์กรท้องถิ่นในปัจจัยด้านต่างๆ และจะต้องได้รับการยอมรับจากชุมชน / สังคม ในความสามารถท่าที่เยาวชนทำได้ ซึ่งองค์กรที่ปรึกษา องค์กรท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสังคมทุกคนจะต้องให้การดูแลและเอาใจใส่ รวมทั้งส่งเสริมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงดำเนินกิจกรรมฯ อันเกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบของเยาวชนต่อไป

เท่าที่ผ่านมากลุ่มสร้างผืนวันใหม่จะให้ความสำคัญการติดต่อประสานงาน และการทำงานเชื่อมกับองค์กร หน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับพื้นที่การทำงาน และนอกพื้นที่การทำงาน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้การทำงาน หรือการจัดกิจกรรมในพื้นที่ละตຽมากยิ่งขึ้น ดังเช่นจะนำเสนอดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7.5 : แสดงการเชื่อมประสานงานกับหน่วยงาน / องค์กรทั้งภายใน ภายนอก

จากแผนผังการเชื่อมประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรทั้งภายใน ภายนอกการทำงานกลุ่ม จะเห็นได้ว่ามีการประสานงานเชื่อมกับหน่วยงานทุกภาคส่วนตั้งแต่กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในชุมชน องค์กรชุมชน / องค์กรท้องถิ่นในระดับหมู่บ้าน ตำบลเพื่อจัดกิจกรรมร่วมกัน ประสานงานในระดับอำเภอในการประสานแผนกิจกรรมและขอความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม และระดับจังหวัด ภาค ประเทศ ในด้านการประสานทรัพยากรบุคคล สนับสนุนวิชาการ และงบประมาณ รวมถึงนโยบายเกี่ยวข้อง ที่ส่งผลต่อการทำงาน

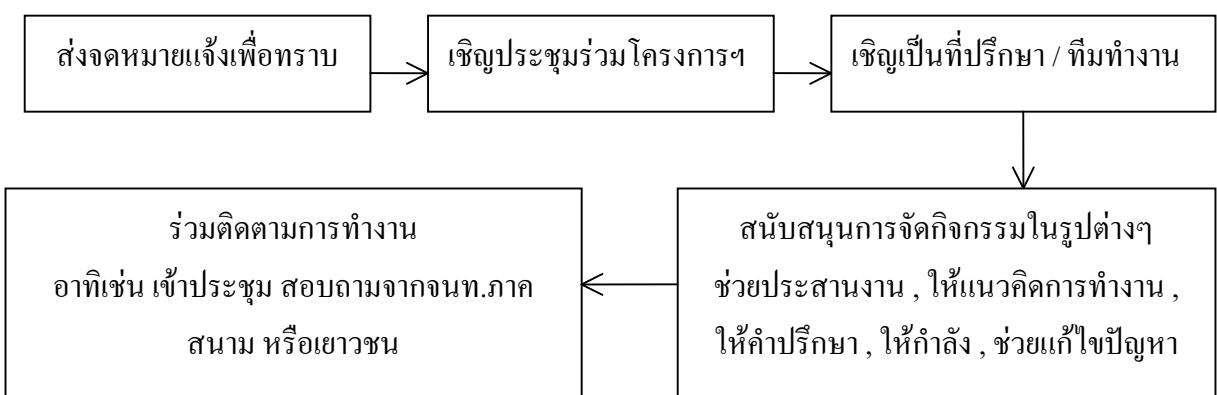
โดยการเชื่อมประสานงานกับกลุ่ม องค์กร หน่วยงานต่างๆ จะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ประสานความร่วมมือในการทำงานของเยาวชน ประสานทรัพยากรด้านบุคลากร หรือ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน วัสดุอุปกรณ์ / ยานพาหนะเดินทาง และประสานแผนงานกิจกรรมที่ดำเนินงานร่วมกัน และสามารถแบ่งระดับของการประสานเชื่อต่อกิจกรรมออกเป็น 2 ระดับ คือ ประสานภายในชุมชน และ ประสานภายนอกชุมชน

1) การเขื่อมประสานต่อองค์กร หน่วยงานภายในชุมชน ท้องถิ่น

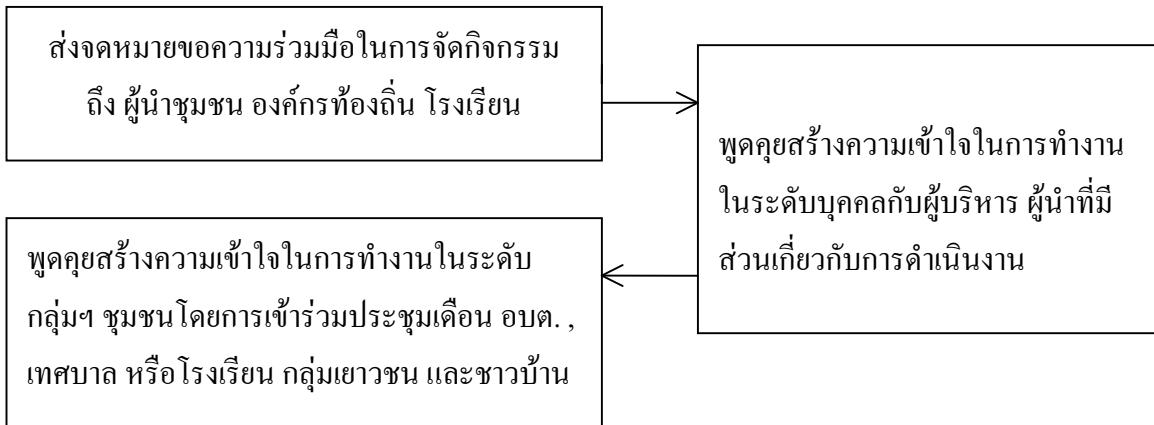
เป็นการประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรในชุมชน อาทิเช่น ที่ว่าการอำเภอแม่จัน สาธารณสุข อำเภอแม่จัน (สสอ.) ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน (ศบอ.) โรงพยาบาลแม่จัน (รพ.) พัฒนาชุมชน (พช.) สำนักงานประถมศึกษาอำเภอแม่จัน (สปช.) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อันประกอบด้วย โรงเรียนศึกษาสังเคราะห์แม่จัน โรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนจันจั่ววิทยาคม และขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลสันทราย โรงเรียนอนุบาลแม่จัน โรงเรียนอนุบาลจันจั่ว โรงเรียนอนุบาลแม่คำ โรงเรียนอนุบาลม่วงคำ ฯลฯ สถานีวิทยุกระจายเสียง914 นพ. สถานีตำรวจน้ำแม่จัน (ชุดชุมชนมวลชนสัมพันธ์) และองค์กรท้องถิ่นในระดับตำบล ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตำบลป่าซาง สันทราย แม่คำ ป่าตึง ท่าข้าวเปลือก จอมสوارรค์ เทศบาล (ทศ.) สันทราย จันจั่ว สถานีอนามัย (สอ.) สันทราย จันจั่วได้ ท่าข้าวเปลือก พระราชนาน บ้านใหม่พัฒนา สันติสุข ป่าตึง ห้วยมะหินฝัน จอมสوارรค์ แม่คำ ม่วงคำฯลฯ ผู้นำชุมชนเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ อาทิเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะพะพระส่งม์ คณะครูอาจารย์โรงเรียน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มพัฒนาสตรี (แม่บ้าน) กลุ่มผู้ติดเชื้อ กลุ่มเยาวชน และผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลต่อเยาวชน ดังเช่น หัวใจ เป็นต้น

ในการประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการทำงานของกลุ่ม และโครงการฯ เพื่อขอความร่วมมือ ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม รวมถึงการประสานทรัพยากรด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ และสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมของเยาวชน โดยวิธีการการประสานงาน และมีกิจกรรมจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

แบบเป็นทางการ

หรือแบบไม่เป็นทางการ

ชี้รูปแบบการประสานงานในการเขื่อมต่อกิจกรรมจะมีหลายวิธีการขึ้นอยู่กับเหมาะสมสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมโครงการ และความสะดวกของทั้งสองส่วนเป็นหลัก ในแต่ละครั้งการเขื่อมประสานองค์กรท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ดังเช่นข้อความจากรายงานการดำเนินโครงการน่าร่องสู่สภายouth และชาวบ้าน ด้านเอกสาร พบว่า

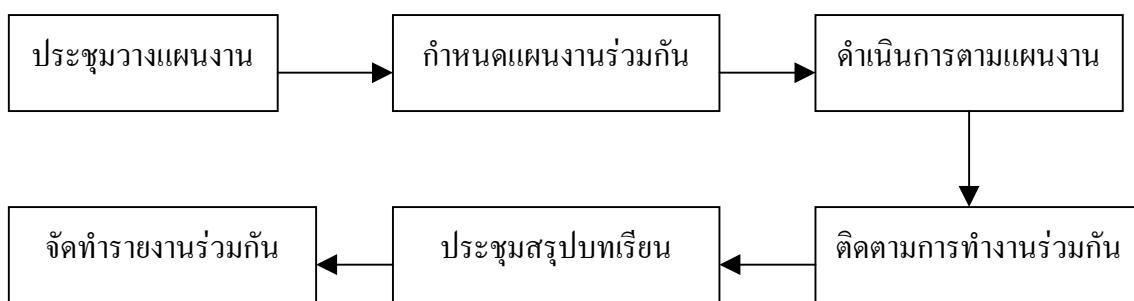
“ สืบเนื่องมาจากการประชุมที่จัดการดำเนินโครงการน่าร่องสู่สภายouth ด้านเอกสาร ปี 2003 ในวันที่ 13 สิงหาคม 2544 ซึ่งทาง คณะกรรมการเยาวชนตำบลป่าชาง และเจ้าหน้าที่ภาครسانาม นัดผู้นำชุมชน เช่น กำนัน อบต. เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย คณะกรรมการเยาวชน และเยาวชน เข้าร่วมประชุม เพื่อชี้แจงโครงการติดตามความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งวางแผนการดำเนินงานภายใต้โครงการ เพื่อพัฒนาแผนงาน โครงการรณรงค์ป้องกันเอกสารเสนอต่อกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ซึ่งทางผู้นำชุมชนได้เสนออนุมงต่อการจัดกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก และเยาวชนเข้ามีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยองค์กรชุมชนจะสนับสนุนงบประมาณบางส่วนของการจัดกิจกรรม ต่อมากิจกรรมการเยาวชนตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ด้วยการเข้าร่วมประชุมระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล เพื่อรับฟังสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน และร่วมแสดงความคิดเห็นของเยาวชน พร้อมทั้งร่วมกำหนดแผนงานกิจกรรมที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับเยาวชน โดยเชื่อมโยงโครงการ เพื่อเสนองบประมาณสนับสนุน จากองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล และองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ มาจัดกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชน ”

2) การเขื่อมประสานต่อองค์กร / หน่วยงานภายนอกชุมชน

เป็นการประสานงานกับองค์กรภายนอก ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนและแหล่งทุน เพื่อประสานความร่วมมือในการดำเนินโครงการ ซึ่งทางกลุ่มฯ สามารถแบ่งลักษณะการประสานงานในการเขื่อมต่อการทำงานออกเป็น 3 ส่วน คือ ประสานแผนงานการจัดกิจกรรมร่วมกันใน

ลักษณะเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน อาทิเช่น เครือข่ายเยาวชนเชียงราย เครือข่ายเยาวชนภาคเหนือ เครือข่ายวิทยุเด็กและเยาวชน มูลนิธิรักษ์ไทย ประสานทรัพยากรทางด้านงบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ ทุนทางวิชาการ อาทิเช่น กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ เขต 10 จังหวัดเชียงใหม่ องค์การยูนิเซฟประเทศไทยสำนักงานเชียงใหม่ มูลนิธิพัฒนาเครือข่าย เอดส์ ภาคเหนือ (AIDSNet) มูลนิธิรักษ์ไทย มูลนิธิเข้าถึงออดส์สำนักงานเชียงราย (Access) องค์การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสาธารณสุข (PATH) องค์การบรรเทาแห่งคริสตจักรนอร์เวย์ (NCA) ศูนย์ความร่วมมือไทย – สร้างด้านสาธารณสุข ศูนย์ประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดเชียงราย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย สถานีวิทยุกระจายเสียง 914 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด และสถานีวิทยุกรมประมาณจังหวัดเชียงราย - วิทยุชุมชนร่วมด้วยช่วยกันจังหวัดเชียงราย ประสานความร่วมมือภาคีความร่วมมือในการทำงาน อาทิเช่น คณะกรรมการเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณสุขชั้นนำ สถาบันคึกคัก สถาบันวิทยุกรุงเทพฯ จังหวัดเชียงรายฯ ฯลฯ ศูนย์ความร่วมมือภาคีความร่วมมือในการทำงาน อาทิเช่น คณะกรรมการเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณสุขชั้นนำ สถาบันคึกคัก สถาบันวิทยุกรุงเทพฯ จังหวัดเชียงรายฯ ฯลฯ

ทีมวิจัยจะนำเสนอรูปแบบการประสานงานและเชื่อมการทำงานของเครือข่ายเยาวชนกับกลุ่มดังจะนำเสนอต่อไปนี้

การประสานงานกับเครือข่ายการทำงานที่มีประสิทธิภาพจะดำเนินถึงหลักของการประสานอยู่ 2 ส่วน คือ ประสานเพื่อสร้างความเข้าใจให้เครือข่ายมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และประสานเพื่อได้งานพยาบาลให้เกิดการทำงานร่วมกัน โดยส่วนมากการประสานงานของทางกลุ่มฯจะใช้การติดต่อ ด้วยจดหมาย โทรศัพท์การพูดคุยชี้แจงความเข้าใจ จัดประชุมในการกำหนดแผนกิจกรรมที่ทำร่วมกัน และจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะทำให้เกิดการเชื่อมต่อข้อมูล และการทำงานร่วมกัน

บทที่ 8

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง : การอดอบทเรียนกระบวนการทำงานเยาวชน : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ตำบลลับจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่ออดอบทเรียนการทำงานศึกษาปัจจัย เนื่องในของการผลักดันให้เกิดการทำงานของกลุ่มเยาวชน และแสวงหาแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันกับกลุ่มนบุคคลกร องค์กร และเครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยนำองค์ความรู้ ประสบการณ์ บทเรียนการทำงานการแก้ไขปัญหาเดอดส์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานพัฒนาได้

ทีมวิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารผลการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม เอกสาร โครงการ รายงานโครงการ และการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มตามแนวคิดที่ได้จัดทำขึ้น เช่น จุดดำเนินการเป็นอาสาสมัครเยาวชน พัฒนาการ บทเรียนจากการทำงานโดยใช้เวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 เดือนระหว่างเดือนพฤษภาคม 2546 – ธันวาคม 2546 และการวิเคราะห์ พร้อมการเขียนงานวิจัย จำนวน 6 เดือนระหว่างเดือนมกราคม – มิถุนายน 2547 รวมทั้งหมด 14 เดือน ทั้งนี้การใช้ระยะเวลาค่อนข้างนานเนื่องมาจาก ทีมวิจัยไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยมาก่อน จำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ไปพร้อมการปฏิบัติงาน ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลต่างแยกย้ายออกจากกัน พื้นที่ ทำให้การติดต่อประสานงาน การจัดกิจกรรมในโครงการค่อนข้างประสบปัญหารื่องการจัดสรรเวลาให้สอดคล้องลงตัว จึงใช้เวลานานกว่าจะกำหนดได้ในโครงการ

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ศึกษาข้อมูล โดยคัดเลือกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ สมาชิกกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ อาสาสมัครเยาวชน ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน จำนวน 23 คน ผู้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในระดับ ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐภาค องค์กรท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) จำนวน 23 คน โดยผู้ให้ข้อมูลแทนทุกรายจะเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อได้ข้อมูลเป็นข้อเท็จจริง และสะท้อนให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเป็นลำดับ นับตั้งแต่การเก็บข้อมูลภาคสนาม ที่มีวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเมืองต้น ทำไปพร้อมกันกับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และจัดระบบของข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลและนำวิเคราะห์การความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและข้อมูลทั้งหมด ซึ่งนำเสนอรายงานในรูปแบบการพรร威名ให้เห็นสภาพเจื่อนไป กระบวนการ ขั้นตอนต่างๆ ในความหมายทางประการณ์ของการเกิดก่อ ภัย การกำเนิด หลอมรวมการเกิดก่อ ภัย เยาวชน ประสบการณ์ บทเรียน การทำงานก่อ ภัย เยาวชน ปัจจัย เจื่อนไปที่ส่งผลกระทบกระบวนการการทำงานก่อ ภัย เยาวชน และแนวทางการของก่อ ภัย เยาวชน

ผลการศึกษาเรื่อง : การอดดูบทเรียนกระบวนการการทำงานเยาวชน : กรณีศึกษาก่อ ภัย เยาวชน กลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ตำบลลันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่มีวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้ดังนี้

1. จุดกำเนิดก่อ ภัย เยาวชน
2. ประสบการณ์การทำงาน
3. ปัจจัย เจื่อนไปที่ผลักดันการรวมก่อ ภัย และการทำงานของก่อ ภัย เยาวชน
4. บทเรียนการทำงาน
5. แนวทางการทำงานต่อไป
6. ข้อเสนอแนะ

1. จุดกำเนิดเกิดกลุ่มเยาวชนสร้างฝันวันใหม่

ผลการศึกษาพบว่า องค์พัฒนาเอกชนสาธารณะประเทศไทย (NGO) เข้ามาระดับต้นสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มโดยองค์การเครือข่ายนานาชาติ – ประเทศไทย (CARE - International Thailand) หรือมูลนิธิรักษ์ไทย ได้ดำเนินการโครงการปลดปล่อยส์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท (Motivation for Safer Sex : MSS) ระยะเวลา 3 ปี (2537 – 2540) ในกลุ่มเยาวชนชนบท อายุระหว่าง 15 - 25 ปี ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากโครงการ โรคเอดส์ สหภาพยุโรป (European Commission) โดยดำเนินงานร่วมกับทางจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดเชียงราย และหน่วยงานอื่นๆ โดยคัดเลือกเยาวชนในพื้นที่เป้าหมายเข้ารับการอบรมเป็นอาสาสมัคร โครงการฯ เพยแพร่ความรู้โรคเอดส์กับเพื่อนเยาวชนในชุมชนของตนเอง

กระบวนการกลุ่มสร้างฝันวันใหม่เกิดขึ้นในกระบวนการอบรมเสริมทักษะการแสดงละครหุ่น วันที่ 11 – 17 มีนาคม 2539 ณ ลานวัดป่าสักหลวง ตำบลลันจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้ก่อตั้งกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ จำนวน 14 คน ดังรายชื่อตามนี้ นางสาวจันทร์สวย จันเป็ง นายสรติ จันทะนี นายจำปี พลพิมพ์ นางสาวปราณี คำปัน นายเก้า อ่อนตะไคร์ นายนิรัญญา สุขเหล็ก นางสาวธิดารัตน์ จงบูรณสพิทธิ์ นางสาวนิตยา จินดาธรรม นายศักดิ์ เกี้ย่น นางสาวศรีไพร ถึงกาศ นางอัญชลี กัมปะะ นางสาวศรีไพร ถึงกาศ นายประสงค์ พาลาด นางสาวแต่เม่ คำปัน และ ใจพิพย์ สอนดี เขิดพงษ์ เหล่ายนต์ หลังจากนั้นไม่นานจึงเกิดการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ครั้งที่ 1 ประมาณเดือนมีนาคม พ.ศ 2539 โดยนายศรีวรวณ มาละแซน ประธานกลุ่ม นายสรติ จันทะนี นายประเสริฐ ทางอง รองประธาน และนางสาวจันทร์สวย จันเป็ง ผู้ประสานงาน คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มห้องหมุด จำนวน 22 คน และครั้งที่ 2 ประมาณเดือนสิงหาคม พ.ศ 2541 โดยนายประเสริฐ ทางอง ลูกคัดเลือกเป็นประธานกลุ่ม นายสรติ จันทะนี และนายจรัส แก่นคำเป็ง และนางสาวจันทร์สวย จันเป็ง ผู้ประสานงานกลุ่ม เช่นเดิม ต่อจากนั้นก็ไม่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มอีก เพราะได้ปรับรูปแบบการบริหารงานใหม่ ซึ่งโครงสร้างการบริหารกลุ่มเป็นแบบหมวดๆ ไม่ตายตัว แต่เวลาดำเนินการจะเป็นลักษณะช่วยกันทำงาน ตามความสามารถ ความถนัด เวลา และ โอกาสต่างๆ ตามความพร้อมของกลุ่ม

เมื่อประมาณกลางปี 2542 เกิดการรวมกลุ่มของทีมงานเพื่อร่วมฝัน ในขณะอบรมเชิงปฏิบัติการ รายการวิทยุ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2542 โดยมีผู้ร่วมก่อตั้ง 5 คน คือ นางสาวเกศริน กันแก้ว นางสาวแสงดาว ตาเจน นางสาวธิดา วิยาพร้าว นางสาวเครือ วิทิยศ และนายธวัชชัย ใจมาตุ่น เพื่อร่วมกันจัดรายการวิทยุเยาวชนเพื่อยouth “ เพื่อร่วมฝัน ” ต่อมาได้มีการปรับโครงสร้างการทำงานเพื่อร่วมฝัน ออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายประสานงานกลาง ฝ่ายบันทึกเทปรายการ วิทยุโรงเรียนฝ่ายแฟนคลับ จนมาถึงปัจจุบันนี้

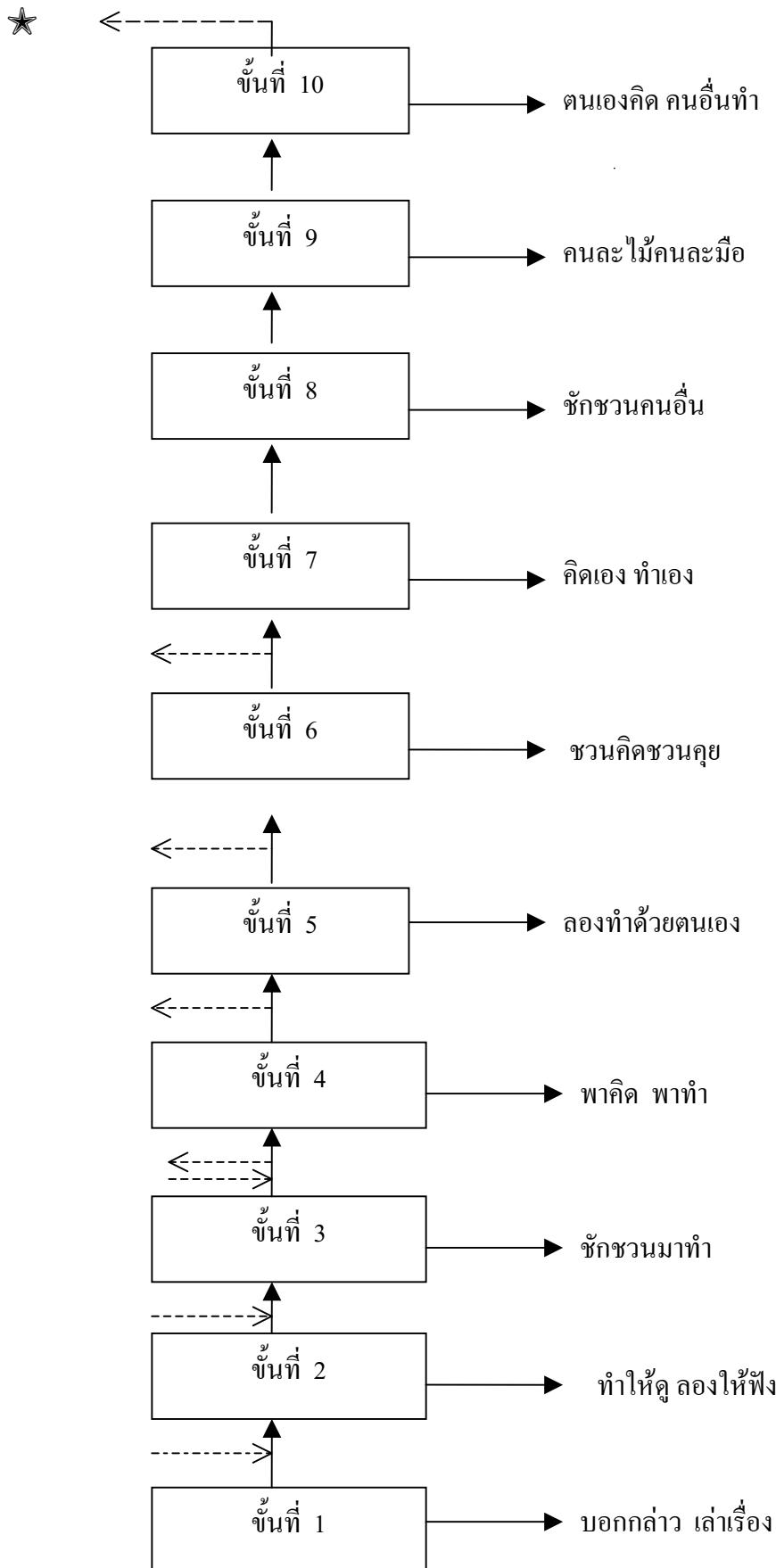
2. ประสบการณ์การทำงานเยาวชน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มสร้างฝันวันใหม่ได้เริ่มพัฒนาโครงการด้วยตนเองหลังจากพื้นที่เลี้ยงองค์การเครือข่ายชาติ – ประเทศไทย (CARE - International Thailand) ถอนตัวออกจากพื้นที่ประมาณ พ.ศ 2540 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ รวมระยะเวลา 8 ปี จำนวน 16 โครงการดำเนินการโครงการด้วยเอง และอีก 3 โครงการ ซึ่งดำเนินโครงการร่วมกับกลุ่ม องค์กรอื่นๆ รวมทั้งหมด 19 โครงการ โดยเป้าหมายสูงสุดของการทำงาน คือ เยาวชนคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป้าหมายรองลงมาคือการติดเชื้อร้ายใหม่ในกลุ่มเยาวชน โดยเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกับเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจนการดูแลผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ จนสามารถสร้างความตระหนักรู้ต่อสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนและกลุ่มเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้กระบวนการคิด วิเคราะห์ สะท้อนสภาพปัญหาของเยาวชน ตลอดจนหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเยาวชนเอง ถือว่าเป็นการใช้เวลา่วงให้เป็นประโยชน์ และรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมความคุณและป้องกันโรคเอดส์ ลักษณะการทำงานจะเน้นรูปแบบ “ จากเพื่อนถึงเพื่อน ” ทำงานกับกลุ่มเยาวชนหญิง เยาวชนชาย ที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี ในพื้นที่อำเภอแม่จัน และอำเภอโขดเคียง จังหวัดเชียงราย

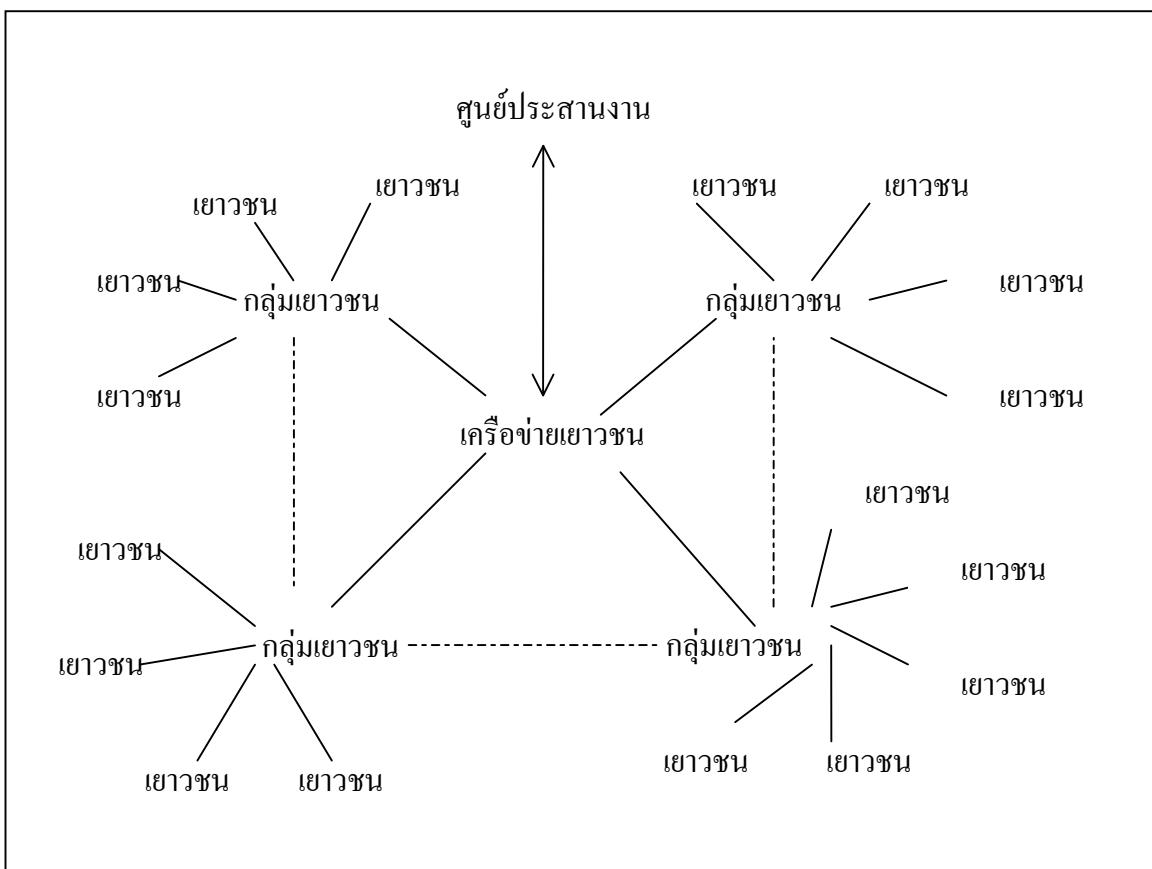
ลักษณะกิจกรรมที่ดำเนินงาน ประกอบด้วย กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ผ่านสื่อสื่อสารทุน และกิจกรรมสร้างกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านสื่อวิทยุ ซึ่งมีจุดเด่นเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนทุกเพศทุกวัย ลดความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ชอบความบันเทิง มีรูปแบบน่าสนใจ แปลกใหม่สามารถจัดกิจกรรมอื่นๆ ลดแพรกไปเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย จุดด้อยเป็นการให้ความรู้แบบทางอ้อมไม่สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ชัดเจน และกลุ่มเป้าหมายที่รับมีความหลากหลายแตกต่างกันทั้งเด็ก คนหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ประกอบกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมค่อนข้างสูง เพราะต้องอาศัยเตรียม จำนวนมากทั้งบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ

และกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องเอดส์ผ่านสื่อบุคคล กิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเอดส์ร่วมกับห้องถังโดยแกนนำเยาวชน จุดเด่น คือ ใช้บุคคลเป็นสื่อกลางในการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกด้านพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ตลอดจนชี้นำทางความคิดได้ เพราะเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างอาสาสมัครเยาวชนกับเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การทำงานลักษณะจากเพื่อนถึงเพื่อน และเครือข่ายเยาวชนในการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยดึงองค์ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรม ด้านแนวคิด งบประมาณ ฯลฯ จุดด้อย คือ อาสาสมัครเยาวชนต้องมีความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ ผู้ติดเชื้อเอดส์ และมีทักษะการสื่อสารการติดต่อประสานงานประสานทรัพยากรจากห้องถังและสามารถแสดงความความคิดเห็นได้ โครงสร้างการบริหารงานองค์กรมีความซับซ้อนไม่สามารถเข้าถึงได้ อย่างแท้จริง ประกอบกับทัศนคติของผู้ใหญ่ที่มีต่อเยาวชนในด้านลบ

การขยายทีมงานรองคู่ป้องกันเอกสารส์ของกลุ่มมาจาก 4 ส่วนหลักๆ คือ 1) เพื่อนช่วยเพื่อน 2) ความสนใจกิจกรรมและท้าทายความสามารถของตนเอง 3) ต้องการพัฒนากลุ่มในหมู่บ้านและตนเอง 4) เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการอบรมร่วมกับทางโครงการ โดยกระบวนการพัฒนาทีมงานเป็นขั้นตอนนี้องที่จะเสริมองค์ความรู้ เทคนิค ทักษะการจัดกิจกรรม ตลอดจนมีแนวคิดด้านการพัฒนางานเพื่อสังคมอันจะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป โดยการพัฒนาทีมงานต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมผ่านกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอน และแบบลงมือลงมือจากการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ ทั้งแบบทางตรงและทางอ้อม สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ขั้นตอนแรก เป็นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการอบรมสร้างเสริมความรู้เข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ การสื่อสารเรื่องเอดส์ เพศ และทักษะการจัดกิจกรรม ถือว่าเป็นการเรียนรู้ทางตรง จากการอบรม การประชุม หัตถศิลป์ภาษาดูงา และการจัดกิจกรรมในชุมชน ขั้นตอนที่สองเป็นการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมร่วมกับโครงการ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ทางอ้อมผ่านกระบวนการการทำงานเป็นทีม การแบ่งบทบาทหน้าที่ และขั้นตอนที่สามถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญที่กันพับจากการประสบการณ์การทำงานของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ คือ กระบวนการพัฒนาทีมงาน หรือเรียกว่า “ คนทำงาน ” สร้างฝันวันใหม่ ใช้ชื่อเรียกว่า “ บันไดแห่งการเรียนรู้ 10 ขั้น ” จะให้ความสำคัญจะอยู่ 3 ส่วนหลักๆ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม เปิดโอกาสลองคิด ลองทำ ลองแสดงความคิดเห็น สรุปปรับปรุง ทำใหม่ พร้อมทั้งสร้างข้อตกลง ให้ข้อมูล ให้ทางเลือกให้ำนากการตัดสินใจ รวมถึงพัฒนาศักยภาพ พัฒนาบุคคลิกภาพส่วนบุคคล เช่น กล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็น ด้านเทคนิคทักษะการจัดกิจกรรมรวมทั้งประสบการณ์การทำงาน ซึ่งการเรียนรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่จำเป็นต้องขับไปตามขั้นบันได 1 – 2 – 3 - 4 หรือเรียนรู้จากบันไดขั้นที่ 2 – 1 – 3 หรือ 3 – 2 – 1 ก็เป็นได้ขั้นอยู่กับเงื่อนไขของลักษณะกิจกรรม และความพร้อมของเยาวชน ประจำหน่วยกับช่วงเวลา จังหวะ โอกาส ที่สอดคล้องลงตัวด้วยการบันไดแห่งการเรียนรู้ 10 ขั้นดังนี้

การสร้างกลุ่มเริ่มเยาวชนที่มีความสนใจเหมือนกันกลุ่มเล็กๆ 2 – 3 คนมาจัดกิจกรรมร่วมกัน ซักช่วงคนอื่นเข้ามายังเป็นสมาชิก รวมกันจัดตั้ง คัดเลือกผู้นำ ผู้ตาม กำหนดวัตถุประสงค์ และกิจกรรมที่จะทำร่วมกัน ด้านเงื่อนไขของการรวมกลุ่มอาจจะแตกต่างกัน อาทิเช่น ความสนใจจากของเยาวชนเป็นทุนเดิม การได้รับการกระตุ้นจากการยกย่องไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน นักพัฒนา ครูอาจารย์ หรือลูกคัดันจากสภาพปัจจุบันรอบข้างที่รุ่มเร้าในพื้นที่ เมื่อจำนวนการเกิดกลุ่มเพิ่มมากขึ้นจึงเกิดการขยายเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ โดยดึงเอากลุ่มที่มีความต้องการคล้ายมาร่วมกัน ทั้งความคิด อุดมคติที่เหมือนกัน เพื่อร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน และวางแผนป้ายการทำงานไปใน+ทิศทางเดียวกัน และสร้างพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาหรือสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ และการหนุนเสริมการทำงานซึ่งกันและกันในอนาคต ดังนี้

ข้อดีของการรวมกลุ่ม คือ มีโครงสร้างการบริหารงาน รูปแบบของการทำงานที่ชัดเจนทำให้ ระดมทุนประสานทรัพยากร ได้ง่าย โดยการรวมตัวกันเสนอความคิดเห็นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหาของเยาวชนด้วยกันเอง งานเกิดความสามัคคีกันการจัดกิจกรรมร่วมกัน และยังเป็นการปลูกจิต สำนึกร แรงศรัทธา อุดมการณ์ในการพัฒนาชุมชน ข้อด้อย คือ ความสนใจของเยาวชนมีระดับสั้น บริหาร จัดการเวลาไม่ถูกอาจจะส่งผลกระทบต่อการเรียนตกต่ำ ไม่ยอมช่วยเหลือทำงานบ้านอ้างว่าไปร่วมงาน บางคนชอบหนีไปเที่ยวทำให้ผู้ปกครองไม่ไว้วางใจ ประกอบกับวุฒิภาวะทางสังคม ทางการมีอยู่น้อย ขาดความรอบรู้ทำให้เกิดการทะเลวิวาทหรือมีสุนทรีย์กิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ข้อดีของการรวม เครือข่าย คือ มีโครงสร้างการบริหารงาน รูปแบบของการทำงาน แผนงานกิจกรรมที่ชัดเจน เกิดการหนุน ช่วยการทำงานซึ่งกันและกันจากการปรึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างกลุ่มในการ แลงหาความร่วมมือ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ถือว่าเป็นการพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้ เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานด้านเยาวชน จนสามารถสร้างอำนาจต่อรองกับผู้ใหญ่ หน่วยงาน แหล่งทุน ได้ในระดับหนึ่ง โดยใช้กลไกของเครือข่าย ข้อด้อย คือ การประสานงานประสานกิจกรรมค่อนข้างยาก ประสบปัญหาเพราะว่าสมาชิกเครือข่าย แต่ละกลุ่ม องค์กรมีความแตกต่างกัน กลุ่มเป้าหมาย เวลาของ การทำงานทำกิจกรรม การเรียนหนังสือทำให้การจัดสรรเวลาทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะข่ายเยาวชน ค่อนข้างเป็นไปได้ยาก ประกอบกับสมาชิกเครือข่ายบางกลุ่มอยู่ไกลเป็นอุปสรรคต่อเดินทางในแต่ละครั้ง ทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายในการประสานงานมาก ด้านการสร้างตัวตายตัวแทนขึ้นมาทำหน้าที่ประสานงาน ประสานกิจกรรมส่วนกลุ่มยังขาดความต่อเนื่อง เพราะว่าการถ่ายทอดงานสู่คนรุ่นใหม่ต้องอาศัยเวลาใน การเรียนรู้งานทำให้งานหยุดชะงักในบางช่วง จะเห็นว่าเยาวชนไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังจะต้อง มีการพึงพาองค์กรห้องถังในปัจจัยด้านต่างๆ และจะต้องได้รับการยอมรับจากชุมชน สังคม หน่วยงาน ที่ร่วมกัน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสำคัญเป็นมาก จึงแบ่งการประสานออกเป็น 3 ระดับ คือ ประสานความร่วมมือในการทำงานของเยาวชน ประสานทรัพยากรด้านบุคลากร หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้าน วัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะเดินทาง และประสานแผนงานกิจกรรมที่ดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งจะต้อง เข้ามาร่วมกัน ประสานภัยในชุมชน และประสานภัยนอกชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจให้มีความคิดเห็นไปใน ทิศทางเดียวกัน และประสานเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน

ผลการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การแสดงออก ของสมาชิกกลุ่ม ที่มีงานเพื่อนร่วมที่น ตลอดจนอาสาสมัครเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ จนสามารถปรับเปลี่ยนทัศคติของเยาวชนจากที่ไม่กล้าพูดคุยเรื่องเพศสัมพันธ์ ถุงยางอนามัยกีริ่มกล้าพูด คุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องถุงยางอนามัยกับกลุ่มเพื่อน และคนรอบ ข้างมากขึ้น ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้ติดเชื้อเอดส์จากด้านลบกลายเป็นด้านบวกจนสามารถ อยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้ออย่างปกติ นอกจากรู้จักเกิดอาสาสมัครเยาวชนที่มีเทคนิคทักษะ และพัฒนาวุฒิภาวะ ความเป็นผู้นำมากขึ้นจนสามารถนำความไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตในประจำวันได้ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ ยังขยายเครือข่าย จัดตั้งกลุ่มเยาวชนในชุมชนจำนวนมากขึ้น ทำให้ได้รับการยอมรับจากชุมชน หน่วยงาน

ราชการ องค์กรภาครัฐบาล และองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณะ โยชน์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จัดได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณะโดยทั่วไป

3. ปัจจัย เนื่องในที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงาน

ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม ผลักดันให้เกิดการทำงานกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ แบ่งเป็น 2 ส่วนหลักๆ ด้วย ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานของกลุ่ม ปัจจัยด้านลบที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกลุ่ม

3.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงของการเกิดกลุ่ม และการดำเนินอยู่ หรือ การคุ้มครองกลุ่ม ดังนี้

3.1.1 ช่วงของการเกิดกลุ่ม

ปัจจัยภายใน คือ แรงกระตุ้นภายในอันเกิดจากความสนใจของเยาวชนมองกิจกรรมเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตนเอง ปัจจัยภายนอก คือ การกระตุ้นจากองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณะ ประโยชน์ ถือว่าเป็นการจุดประกายแนวคิดการทำงาน ประจวบเหมาะกับสถานการณ์ปัจจุหาระดับสากลที่กำลังรุ่มเร้าในปัจจุบัน

3.1.2 ช่วงของการดำเนินอยู่ หรือการคุ้มครองกลุ่ม

ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยหลัก คือ อุดมการณ์ แรงศรัทธาต่องานที่ทำ ต่อกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ต่อคนทำงานร่วมกันอันเกิดจากมิตรภาพ ความรัก ความผูกพัน จงใจจากเป็นความผูกพันที่พันท์พันท์น่อง ยามมีปัญหาสามารถพูดคุยปรับทุกข์ได้ ยามมีความสุขก็ยินดีปรีดิ เรียกว่าร่วมทุกข์ร่วมสุข ด้วยกัน

ปัจจัยรอง คือ บุคลากร สามารถกลุ่มมีความรู้ความสามารถหลากหลายด้าน อาทิเช่น ทักษะการเขียนโครงการ เป็นวิทยากรกลุ่ม การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชน นอกชุมชน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์พัฒนาเอกชน และมีประสบการณ์การทำงานเชิงรถรังคป้องกันเดื่อส์ พร้อมทั้ง แสวงหาองค์ความรู้เรื่องเดื่อส์ ประเด็นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงอยู่เสมอ มีอาสาสมัครเยาวชนสับเปลี่ยนหมุนเวียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สื่อและกิจกรรมที่ใช้ในโครงการที่หลากหลาย เช่น ละครหุ่น รายการวิทยุ และมีระบบการทำงานที่ชัดเจน เช่น การทำงานเป็นทีม กระบวนการถ่ายงานรุ่นต่อรุ่น ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ลองผิดลองถูกด้วยตัวเยาวชนเอง ตั้งแต่ วางแผน จัดกิจกรรม สรุปบทเรียนแบบสร้างสรรค์ โดยทุกขั้นตอนอาศัยการทำงานเป็นทีมที่เน้นความหลากหลายทางชีวภาพ ความคิด ความสามารถ ทักษะ และการทำงาน ตลอดจนพัฒนาเทคนิค ทักษะคนทำงานอย่างสม่ำเสมอ โดยการแสวงหาองค์ความรู้ แปลกๆ ใหม่แล้วนำปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องตามสภาพทางสังคม ทั้งในเชิงเนื้อหาสาระ เชิงกระบวนการทำงาน เสริมวิธีคิดงานพัฒนาชุมชน ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมด้วย เช่น การพูดคุยสถานการณ์ต่างๆ ในบ้านเมือง ถือว่าเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานสู่รุ่นน้อง

ปัจจัยเสริม คือ ผลงานกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม จนได้รับการยอมรับจากชุมชนในระดับต่างๆ จังหวัด ภาค ประเทศ ต่างประเทศ นอกเหนือจากนั้นยังได้รับชื่อเสียง รางวัลเชิดชูเกียรติ ด้านการทำคุณประโยชน์แก่สังคม ชุมชน

ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยหลัก คือ การได้สนับสนุนจากครอบครัว และคนรอบข้าง เพื่อน 朋 เปิดโอกาสให้ได้ทำงาน เข้าใจ พร้อมให้กำลังใจตลอดเวลา ปัจจัยรอง คือ การสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรท้องถิ่น ในการประสานทรัพยากร ความร่วมมือ สนับสนุน ด้านเงินทุนและวิชาการ ปัจจัยเสริม คือ แผนงาน นโยบายภาครัฐ และภาคเอกชน อาทิเช่น นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเออดส์ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 – 9

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการรวมกลุ่ม และการทำงานของกลุ่มเยาวชน สามารถแยกย่อออก มาได้ดังนี้

ปัจจัยหลัก คือ อำนาจการต่อรองเพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์กับหน่วยงาน องค์กรขนาดใหญ่ใน ด้านต่างๆ มีน้อยมาก หรือแทนไม่มีด้วยซ้ำ เพราะด้วยเป็นกลุ่มเด็กเยาวชน เป็นกลุ่มขนาดเล็กความมั่นคง ไม่มี ความน่าเชื่อถือ มีน้อยตามไปด้วย อันเนื่องจากทัศนคติ ด้านลบต่อภาพลักษณ์ที่ไม่เปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชน ด้านการบริหารจัดการกลุ่มฯ มีความละเอียดและซับซ้อนมาก การวางแผนงาน การประเมิน สถานการณ์ การดำเนินกิจกรรม จัดการงบประมาณทุกอย่างต้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน ดังนั้นการดำเนิน โครงการหากงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานกลุ่ม และความ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนิภาวะทางสังคม ทางอารมณ์ และความคิดจากเด็กสู่ผู้ใหญ่ทำให้เป้าหมาย วิธีคิด เปลี่ยนไป

ปัจจัยรอง คือ บุคลากร สมาชิก อาสาสมัครเยาวชน ขาดทักษะด้านการสื่อสาร ทั้งทักษะด้านการ เกี่ยวกับเอกสารทางวิชาการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียนรายงานเชิงวิชาการ งานวิจัย และทักษะพูด ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เช่น การพูด อ่าน เขียน และรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในโครงการ บางชนิดซ้ำซากจำเจ เหมือนเดิม ไม่มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับต้องการของคนทำงาน และกลุ่ม เป้าหมาย เพราะว่างบประมาณในผลิตสื่อกิจกรรมที่ใช้โครงการมีจำนวนน้อยมาก ไม่เพียงพอต่อ การพัฒนาสื่อสำหรับเยาวชน

ปัจจัยเสริม คือ กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มแกนนำเยาวชน กลุ่มเยาวชนเคลื่อนย้ายแรงงาน ออกรอ กชุมชน เพื่อไปเรียนหนังสือ ทำให้บางช่วงกิจกรรมหยุดชะงัก ไม่สามารถสร้างคนรุ่นใหม่ หรือตัวตายตัว แทนมาเสริมทีมทำงานได้ทันเวลา ประกอบกับบางโครงการฯ พื้นที่การทำงานกว้างไกล เพราะขาด วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงานหลายอย่างๆ เช่น แฟกซ์ เครื่องเสียง กล้อง ถ่ายรูป ยานพาหนะสำหรับเดินทาง และวัฒนิภาวะทางอารมณ์ในช่วงวัยรุ่นที่แปรปรวนทำให้เกิดการ ทะเลวิวาท เนื่องมาจากความขัดแย้งเล็กๆน้อยๆ ถ้าไม่รีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อการการทำงานของกลุ่มเยาวชนโดยแท้

4. บทเรียนการทำงาน

4.1 บทเรียนการทำงานกู้มสร้างผืนวันใหม่

ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนการทำงานจากเรียนรู้ แบบลองผิดลองถูกจากการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ผ่านสื่อกิจกรรมหลากหลายชนิดในช่วงระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา

- วิทยุเป็นสื่อหนึ่งที่สามารถสร้างกระแสแรงดึงดูดกัน โรคเอดส์ ยาเสพติด สิทธิเด็ก ผ่านความถี่สูง และครอบคลุมหลากหลายพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการจัดกิจกรรมรณรงค์ผ่านสื่อวิทยุต้องอาศัยความถี่ของการออกอากาศทุกวัน หรือครั้งละหลายชั่วโมง สามารถสร้างพลังขับเคลื่อนงาน
- การสร้างสภาพเยาวชน ควรเริ่มจากการดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ซึ่งจะนำไปสู่สภาพเยาวชน darmo จัน และควรขับเคลื่อนงานเชิงรณรงค์ป้องกัน สู่งานด้านการคุ้มครองเด็กเชือเอดส์ และผลักดันงานระดับนโยบาย ตามประเด็นสาธารณสุข สุขภาพ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย อาชีพ วัฒนธรรมฯลฯ
- โครงการที่จะสามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพนี้ ต้องอาศัยการดำเนินงานในระยะยาวต้องพยายามขับเคลื่อนเนื้องานเด็ดส์ควบคู่กับงานพัฒนาประเด็นอื่นๆ ของชุมชน ไปพร้อมกัน อาทิเช่น งานยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย ในลักษณะงานเชิงองค์รวมสามารถทำงานได้ครอบคลุม พื้นที่ กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายทั้ง เยาวชน พ่อบ้าน แม่บ้าน ผู้สูงอายุและครอบครัวดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง
- การทำงานกับเยาวชนจะต้องทำงานกับคนที่อยู่รอบข้างเยาวชน เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง หรือ เพื่อนของอาสาสมัครเยาวชน บุคคลเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งจะที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นต้องสร้างความเข้าใจกับคนที่อยู่รอบข้างของเยาวชนเรื่องการทำงาน เพราะคนรอบข้างจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการทำงานของเยาวชน
- การสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเยาวชนเอง พบว่า ความเชื่อว่าไม่มีใครเข้าใจเยาวชนได้เท่ากับเยาวชนด้วยเอง คือ เหตุผลหนึ่งที่ทำให้ทางกลุ่มฯ พัฒนาศักยภาพสมาชิกกลุ่มเป็นทีมวิทยากร เพราะวัยที่ใกล้เคียงกันจะทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมอบรม และกิจกรรมมีความกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็น และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินชีวิต
- การทำงานที่มีเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม ทีมงาน และกลุ่มเยาวชน ในเรื่องการทำงาน การใช้ชีวิตส่วนตัวซึ่งกันและกัน เป็นวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัชญาศัยที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งให้ผลให้เยาวชนที่ผ่านกระบวนการสามารถเรียนรู้ถึงทักษะชีวิต จากประสบการณ์ การทำงานนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ได้
- การเข้ามาทำงาน หรือเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชน เป็นวิธีการคืนหาตนเอง ฝึกทักษะ พัฒนาศักยภาพ ของเยาวชนให้ได้มีโอกาสเรียนรู้ ถึงบทบาทหน้าที่จากการทำงานต่างๆ การทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันในสังคม ความสามัคคี การช่วยเหลือสังคม

- การได้รับโอกาสจากหลากหลายหน่วยงานให้เข้าร่วมอบรมความรู้เรื่องโรคเอดส์ ประชุมสัมมนา และเรื่องอื่นๆ จากทีมผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์ เช่น สาธารณสุข องค์การ CARE แอกแซส องค์การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสาธารณสุข สามารถนำความรู้ประเด็นต่างๆ มาการบูรณาการ และปรับเนื้อหากระบวนการอบรมให้สอดคล้อง กับความสนใจของเยาวชน และบริบทของชุมชน
- ความแตกต่างทางเพศ ความเป็นหญิง-ชายสร้างปัญหาในการทำกิจกรรมอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ขณะนี้ทุกคนที่เข้ามายังอาสาสมัครเยาวชนต้องมีการสร้างข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน เช่น การเคารพสิทธิของแต่ละบุคคล การให้เกียรติกัน ช่วยเหลืออื่นเพื่อชี้งกันและกัน ทุกคนเป็นเพื่อน เป็นพี่เป็นน้อง
- ทัศนคติของผู้ใหญ่ที่มีต่อภาพลักษณ์ดังเดิมเยาวชน เช่น เยาวชนชอบทะเลาะวิวาทและชกต่อย มัวสุม เสพยาบ้า / ยาเสพติด ลักษณะนิยม ชิงสูกก่อนห้าม ห้องก่อนแต่ง ฯลฯ เป็นทัศนคติด้านลบที่ทำให้ผู้ใหญ่ ไม่ให้ความสำคัญงานของเยาวชน และเชื่อมั่นศักยภาพเท่าที่ควร
- การทำงานกับเยาวชน หรือ การสร้างกลุ่มเยาวชนน่าจะมีลักษณะเป็นเวทีการเรียนรู้ของเยาวชนเท่านั้น เพราะว่าเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีการเรียนรู้ในช่วงระยะเวลาเพียงสั้นๆ เท่านั้น ขณะนี้หากคาดหวังให้เยาวชนพัฒนาความรู้ ความสามารถสามารถขับบทบาทให้ถูกต้องเป็นองค์กรที่ทำงานด้านเยาวชน ที่ขาดเจน อาจจะทำให้เยาวชน / กลุ่มเยาวชนเหล่านี้ มีความรู้สึกกดดัน ไม่มีความสุขต่อการทำงาน เพราะต้องแบกรับภาระเมื่อถูกคาดหวังจากลังค์

4.2 บทเรียนการทำงานวิจัย

จากการดำเนินโครงการวิจัย“ ลดความเรียนการทำงานเยาวชนกรณีศึกษากลุ่มสร้างฝันวันใหม่ “ โดยการเรียนรู้ แบบลงผิดลงถูกในช่วงระยะเวลา 13 เดือนที่ผ่านมาทำให้ทีมวิจัยได้บทเรียน การทำงานวิจัย ดังนี้

- การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานร่วมกัน หรือใกล้เคียงกัน ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การให้ข้อมูล ทำให้ทีมวิจัยได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น
- ผู้สัมภาษณ์เป็นทีมวิจัย หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่กล้าให้ข้อมูลด้านลบ เพราะเกรงใจ ฯลฯ ดังนั้นการสัมภาษณ์ที่ต้องการข้อมูลทั้ง 2 ด้าน (บวก / ลบ) ควรให้ผู้สัมภาษณ์ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ไปหาสัมภาษณ์จะได้ข้อมูลมากกว่า
- กระบวนการทำงานวิจัยมีความสอดคล้องสัมพันธ์ทุกขั้นตอน ขณะนี้ทีมวิจัย หรือ ผู้วิจัยควรศึกษา การทำงานวิจัยอย่างถ่องแท้ ก่อนจะลงมือปฏิบัติงานวิจัย มิใช่นี้อาจทำให้การดำเนินโครงการงานวิจัยจะประสบปัญหามากมายทำให้เกิดความท้อแท้หมดกำลังใจ จนไม่สามารถเขียนงานวิจัย ปิดโครงการวิจัยได้

- การทำงานวิจัย ทีมวิจัยต้องมีทีมงานไม่เกิน 4 คน และทุกคนต้องมีความเข้าใจกระบวนการการทำงาน วิจัยทุกขั้นตอน ตลอดจนวัตถุประสงค์ คำามงานวิจัย วิธีการที่ได้มาซึ่งคำตอบการร่วมข้อมูล รวมถึงการเขียนรายการวิจัย เพราะจะทำให้เกิดการซวยเหลือซึ่งกันและกัน เรียนรู้ข้อมูล ข้อค้นพบ บทเรียนไปพร้อมกัน
- การทำงานวิจัยควรมีผู้ให้คำปรึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการทำงานวิจัย รับรู้ สถานการณ์ความเป็นไปเป็นมาโดยตลอด สามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้ให้เห็นมุมมอง ที่แตกต่างแก่ทีมวิจัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยด้วย
- คุณสมบัติเบื้องต้นของนักวิจัย หรือ ทีมวิจัย ต้องเป็นที่ความสนใจ มีความทักษะด้านการเขียนและ จดบันทึก การจับประเด็น เป็นคนช่างสังเกต ช่างจดช่างจำ มีความรับผิดชอบ มีความอดทน รู้จักแบ่ง เวลา และสรุปบทเรียนอย่างต่อเนื่อง

5. แนวทางการทำงานต่อไป

จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาสามารถสร้างกระเสาระยอมรับบทบาทของเยาวชนกับ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโรคเด็กส์ร่วมกับชุมชน จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น กับการทำงานเยาวชนกับเด็กส์ในพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

สำหรับบทเรียน ประสบการณ์การทำงานของกลุ่มฯ อันเกิดจากกรอบบทเรียนการทำงานเยาวชน ในครั้งนี้ ซึ่งทางสมาชิกกลุ่ม อาสาสมัครเยาวชน ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ใกล้ชิดในฐานะที่ปรึกษาได้ร่วมกันวางแผนแนวทางทิศทางการทำงานของกลุ่มฯ ต่อไปในอนาคต ไว้ก้าว 2 ระดับ คือ ระดับการวางแผนยุทธศาสตร์การทำงานของกลุ่มที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ปัจจัย และความพร้อม ตลอด จนศักยภาพของคนทำงาน ตามยุทธศาสตร์ 3 ข้อดังนี้

1. ยุทธศาสตร์เชิงรุก

- ภายในกลุ่มฯ มีการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความชัดเจน และเป็นระบบมาก ยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านการวางแผนงาน การบริหารจัดการคนงาน ทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนงบประมาณ ให้มีความเหมาะสมสมสอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม ให้มีประสิทธิภาพการทำงาน ถูกต้อง
- เริ่มขับเคลื่อนเนื้องานเข้าสู่ประเด็นอื่นๆ เช่น สุขภาพ สิ่งแวดล้อม สิทธิ วัฒนธรรม ประชาธิปไตย นวัตกรรม และขยายงานกลุ่มอื่นๆ กลุ่มพ่อข้าว แม่ข้าว เด็ก ผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนกรณีทำงานในพื้นที่เดิม ถ้าปรับเปลี่ยนพื้นที่การทำงานไปยังพื้นที่อื่น ยังคงทำงานตามประเด็นเดิมสักกับเยาวชนอยู่ เช่นเดิม

ซึ่งยุทธศาสตร์แรกทีมงานยังคงประสานแผนงาน และการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชน ให้มีความเข้มข้นมากกว่าเดิม

2. ยุทธศาสตร์เชิงรับ

- ลดพื้นที่การทำงานจากเดิมที่ครอบคลุมในพื้นที่อำเภอแม่จันให้มีพื้นที่การทำงานน้อยลงอาจจะจัดกิจกรรมเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจเท่านั้น และปรับกิจกรรมให้รูปแบบเล็กลง สอดคล้องความต้องการ เช่น การจัดรายการวิทยุ จัดกิจกรรมในหมู่บ้าน เป็นต้น ถือว่าเป็นการประคับประคองกลุ่มให้มีบทบาทการทำงานกับเยาวชน และตอบสนองความต้องการของเยาวชนที่อยากจัดกิจกรรม
- สร้างเสริมพัฒนาศักยภาพแกนนำคนรุ่นใหม่ ทั้งด้านแนวคิด เทคนิค ทักษะ และประสบการณ์การทำงานในพื้นที่ต่อไป

ยุทธศาสตร์เชิงอ้อย

- ยุติบทบาทของเยาวชนกับการทำงานของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ โดยการ ยุบ ล้มเลิกให้เป็นเพียงตัวนำ ไว้ก่อรำขานเพียงเท่านั้น
- ยุติบทบาทงานด้านพัฒนาชุมชน ไปสักพักหนึ่ง เพื่อให้แกนนำหลักแสวงหาความสนใจความต้องการ จากนั้นกลับมาร่วมตัวกันใหม่ ในรูปลักษณ์ใหม่ที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้าน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ประเดิมงาน กลุ่มเป้าหมาย การวางแผนงาน งบประมาณ บุคลากร เน้นการทำงานที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากยุทธศาสตร์ที่กล่าวไว้แล้วเบื้องต้น ทางทีมวิจัย และกลุ่มสร้างฝันวันใหม่เล็งเห็น ประโยชน์จากบทเรียนจากการวิจัยฉบับนี้ จึงเกิดแนวคิดการขยายผลการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเออส์ ไปสู่เยาวชน กลุ่มเยาวชน องค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานกับเยาวชน แม้แต่ต่อสาธารณะที่จะได้ใช้ประโยชน์จากวิจัยเล่มนี้ โดยวางแผนทางหลักอยู่ 3 แนวทาง ดังนี้

1. เป็นการนำองค์ความรู้ บทเรียน ประสบการณ์การทำงานไปใช้ในระดับบุคคลของ สมาชิกกลุ่ม อาสาสมัครเยาวชน ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน ตลอดจนเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ได้นำเอาประสบการณ์การทำงาน หรือรายงานวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนไปสร้างกลุ่มเยาวชน เครือข่ายเยาวชนในพื้นที่อื่นๆ ที่ตนเองได้ไปทำงาน ซึ่งเป็นการขยายผลกิจกรรมแบบดาวกระจาย
2. เป็นการนำองค์ความรู้ บทเรียน ประสบการณ์การทำงานไปใช้ในกระบวนการทำงาน รณรงค์ป้องกันเออส์ของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ภายใต้การบริหารจัดการของคนรุ่นใหม่ที่มาเป็นตัวตายตัวแทน เพื่อسانต่ออุดมการณ์การทำงานเพื่อชุมชนของตนเอง โดยมีรุ่นพี่ๆ เป็นที่ปรึกษาที่คอยสนับสนุนการทำงานอย่างใกล้ชิด นอกจากกลุ่มสร้างฝันวันใหม่แล้วยังมีกลุ่มเยาวชนอื่นๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้การสนับสนุนของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ ที่ผ่านมาสามารถนำงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ อาทิเช่น กลุ่มเยาวชนตำบล

สันทรัพย์ และกลุ่มเยาวชน เครือข่ายเยาวชนอื่นๆที่มีความสนใจอาชีวศึกษาไปปรับใช้ในการทำงานต่อไป

3. เป็นการนำองค์ความรู้ บทเรียน ประสบการณ์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นเผยแพร่ ต่อสาธารณะชนผ่านการเขียนเรื่องเล่า เรื่องเล่าต่างๆ จัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่แก่ กลุ่ม บุคคล หน่วยงานที่มีความสนใจต่อการจัดกิจกรรมของกลุ่ม และสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้

ห้องนัดที่ก่อตัวนี้เป็นการขยายผลการจัดกิจกรรม อันเนื่องมาจาก การนำความองค์ความรู้ บทเรียน ประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานของกลุ่มสร้างฝันวันใหม่ตลอดระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา ให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

6. ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์การทำงานตั้งเป็นอาสาสมัครเยาวชน กล้ายเป็นกลุ่มเยาวชนกับกลุ่มเยาวชน แล้วขับบทบาทเป็นคนทำงานกับกลุ่มเยาวชน จึงไครร่อนนำเสนอข้อเสนอแนะการทำงาน ดังนี้ กลุ่มเยาวชน

- การทำงานควรเริ่มจัดกิจกรรมจ่ายๆ เน้นความบันเทิงสอดแทรกด้วยเนื้อหาสาระตามประเด็นที่เยาวชนสนใจก่อน แล้วค่อยขยายพัฒนากิจกรรมให้มีความยากมากขึ้น พร้อมเสริมองค์ความรู้ที่มีความชัดเจน เพื่อเป็นการเสริมทักษะการทำงานให้กับเยาวชนด้วย
- การทำงานต้องอาศัยทีม เพราะการทำงานเป็นทีมที่อาศัยความแตกต่างทางด้านชีวภาพ อาชีวะ คุณลักษณะความเป็นผู้นำ ผู้ตาม ความสามารถ ความตั้งใจที่แตกต่างกันมาหลอมรวมกันเป็นทีม พร้อมทั้งกลุ่มต้องมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การทำงานร่วมกันก่อน ลงมือปฏิบัติงาน โดยการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก ควบคู่ไปกับการสรุปบทเรียนแบบสร้างสรรค์ในการพัฒนาศักยภาพเยาวชน
- การทำงานของกลุ่มเยาวชนควรมีรูปแบบการขยายเครือข่ายการทำงานแบบ “ เพื่อนถึงเพื่อน ” เป็นวิธีการสร้างอำนาจการต่อรอง และหนุนเสริมการทำงานซึ่งกันและกันกลุ่ม องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์ และการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานจาก “ รุ่นสู่รุ่น ” ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนทีมทำงาน ให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มเยาวชน

กลุ่ม องค์กร หน่วยงานที่ทำงานกับเยาวชน

- การทำงานกับเยาวชน หรือ กลุ่มเยาวชนทั้งเพศหญิง เพศชาย และเพศทางเลือก ผู้ปฏิบัติงานจะมีทัศนคติด้านบวกต่อเยาวชนเป็นตัวสร้างปัญหา ขอบสร้างความวุ่นวายให้กับสังคม โดยทำเข้าใจ เรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนทางด้านร่างกาย จิตใจ และธรรมชาติของวัยรุ่น

- กระบวนการทำงานกับเยาวชนจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมสมความต้องการ และชรรมชาติของเยาวชน ดังเช่น กิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ เพราะว่าเยาวชนมักมีความสนใจ ประดิษฐ์ประดิษฐ์ที่มีความสนใจทางหลายในช่วงเวลาเดียวกัน และเยาวชนมักชอบสิ่งที่ท้าทาย ความสามารถ เพราะต้องการสร้างการยอมรับ
- การทำงานพัฒนาให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปในชุมชน ผู้ปฏิบัติงานควรจะดึงคนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ถ่ายทอดประสบการณ์ พัฒนากิจกรรมรวมถึงสร้างความตระหนักต่อ การแก้ไขปัญหาของชุมชน เพราะว่าเป็นคนที่รับรู้ และเข้าใจบริบทของสังคม
- การทำงานกับเยาวชน ผู้ปฏิบัติงานควรทำงาน จัดกิจกรรมร่วมกับบุคคลรอบข้างเยาวชนด้วย เช่น ผู้ปกครอง พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนเยาวชน ครูอาจารย์ ผู้นำชุมชน ห้องถิน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการ

องค์กร หน่วยงาน และแหล่งทุนที่สนับสนุน

- การสนับสนุนกลุ่มเยาวชน องค์กรขนาดเล็ก แหล่งทุนควรสนับสนุนประเด็นเนื้องานให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเยาวชน และบริบททางสังคมอย่างแท้จริง มิใช่เพียง สนับสนุนตามประเด็นเนื้องานขององค์กรเท่านั้น และน่าจะมีการยึดหยุ่นการทำงานมากกว่านี้
- การสนับสนุนองค์กรของพี่เลี้ยง แหล่งทุนควรสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ต้องควบคู่ไปกับ การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเยาวชน และการสนับสนุนด้านวิชาการด้วย อาทิเช่น การเขียนโครงการ การบริหารจัดการ และการเขียนรายงาน

บรรณานุกรม

หนังสือ และงานวิจัย

- กฤษฎี ปืนนิล. “ ความต้องการอาสาสมัครประชาสangเคราะห์ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดลพบุรี ” วิทยานิพนธ์มหابันทิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2546 ร่วมของประชาชนในการพัฒนา. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ.) กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการพิมพ์ , 2527
- คณะกรรมการเตรียมความพร้อมชุมชน. กองทุนพัฒนาสังคมเพื่อต้านเอดส์ : 2540
- ประชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) , 2543
- ประทุม แป้นสุวรรณ : การให้คำปรึกษากลุ่มด้านเพศศึกษาวัยรุ่นในกลุ่มเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร : ก้อมบี แอนด์ พรินท์ , 2545
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภ. พฤติกรรมกลุ่ม. GROUP BEHAVIOR_กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา , 2542
- พิษณุรักษ์ กันทะวี “ เรื่องมุ่งมองทางวัฒนธรรม ประเพณี ความรู้ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มเยาวชนอาช่า ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ” , 2543
(เอกสารโทนีญา)
- ไพรัตน์ เศรษฐนทร์. “ นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัจจุบัน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการพิมพ์ , 2527
- ไฟโรมน์ สุขสัมฤทธิ์. “ การมีส่วนร่วมของประชาชน. ” วารสารพัฒนาชุมชน 2 : คุณภาพนั้น , 2531
- มยุรี ยกตรี สวัสดิการสำหรับเด็กและผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์. กรุงเทพมหานคร : ม.ท.ป. , 2540
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี ภาวะผู้นำ. (Leadership) “ บทที่ 9 การพัฒนาทีมงาน. ” ช่วงวิชาการพิมพ์ จำกัด , 2544
- สถาพร นานัสสติย์ การตอบปัญหาเอดส์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : อักษรสมัยการพิมพ์ , 2534
- สมจิต อกิจชาพงค์ จิตวิทยาวัยรุ่น. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย , 2545
- สมบูรณ์ ศាលชีวัน จิตวิทยาเพื่อการสื่อผู้ใหญ่ เชียงใหม่ : ล้านนาการพิมพ์ , 2526

สุวัฒน์ วัฒนาวงศ์ จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่ พิมพ์ครั้งที่ 1 ชีระป้อมวรรณกรรม , 2544
อำเภอ จันทราภิเษก โครงการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์
บ้านป่าส้าน ต.เวียงกาหลง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย , 2545 (เอกสารໂเรเนีย)

เอกสาร และบทความ

คู่มืออาสาสมัครเยาวชนโครงการปลดเดดส์จากเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มเยาวชนชนบท. : องค์การเครือ นานาชาติ – ประเทศไทย

คู่มือแนวทางการดำเนินงานความคุ้มป้องกันและแก้ไขปัญหาเอกสารสื่อในชุมชน : ศูนย์อำนวยการต้านภัยเอกสารส์ภาคเหนือตอนบน สำนักงานเลขานุการ สำนักงานความคุ้มโลกติดต่อ เขต 10 เชียงใหม่ : นพบุรีการพิมพ์ เชียงใหม่ , 2542

รายงานการประเมินผลโครงการปลดปล่อยเด็ก脱离จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชนบท จังหวัดเชียงราย
องค์การเครือข่ายชาติ – ประเทศไทย : กลุ่มการพิมพ์ จำกัด, 2541

รายงานสถานการณ์อุดตันจังหวัดเชียงรายประจำเดือนมีนาคม 2546 : งานอุดตัน งานโรค และยาเสพติด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย (เอกสาร โรนียว)

รายงานสรุปข้อมูลประชากรแยกตามช่วงอายุ ประจำเดือนกรกฎาคม 2546 ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร โรงพยาบาลแม่จัน (เอกสาร โรมเนียว)

เอกสารแนบท้ายข้อความหนังสือต้อนรับ 2546 (เอกสาร โรมเนีย)

เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติเรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ 9 ” ระหว่างวันที่ 7 – 9 กรกฎาคม 2546 ณ อิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี

ກາຄພນວກ

ประวัตินักวิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ – สกุล นางสาวจันทร์สวย จันเป็ง
วัน เดือน ปีเกิด 22 กันยายน 2519 อายุ 28 ปี
สถานที่คิดต่อ 143 บ้านสันตันช่าง หมู่ที่ 5 ตำบลแม่จัน
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย 57110
หมายเลขโทรศัพท์ บ้าน 053 - 772509

ประวัติการศึกษา

กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชาการบริหารทรัพยากร
มนุษย์ สถาบันราชภัฏเชียงราย
ระดับอนุปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ เอกการบริหารธุรกิจ สถาบันราชภัฏเชียงราย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย ณ. ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย
ระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านแม่จัน

ประสบการณ์การทำงาน

ผู้ประสานงานกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
คณะกรรมการองค์กรพัฒนาอุ่นสานภารณประโยชน์ (กพอ.เอดส์)
อาสาสมัครเยาวชนเยาวชนโครงการปลดเดอส์จากเพลสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน
องค์การเครื่องนาชาติ – ประเทศไทย

ผลงานวิชาการ และเกียรติประวัติ

รับรางวัลผู้หญิงเก่ง ปี 2545 สาขาเยาวศตรี จากสถาบันส่งเสริมบทบาทหญิง
ชายและการพัฒนา สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ประจำจังหวัดเชียงราย และ
ระดับประเทศไทย

รับรางวัลเยาวชนดีเด่น ตัวอย่าง ประจำปี 2542 จากสถาบันคุณภาพการพัฒนาเด็กและ
เยาวชน (สอยด.)

นำเสนอผลงานทางวิชาการ เนื่องในสัมมนาว่าด้วยเรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ 8 – 9

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ – สกุล นางสาวจินดา กันแก้ว
วัน เดือน ปีเกิด 22 ตุลาคม 2518 อายุ 29 ปี
สถานที่ติดต่อ 271 หมู่ที่ 2 บ้านป่าสักหลวง ตำบลจันจวน ได้
อีเมล: jin@jintech.com โทรศัพท์: 081-2345678 โทรสาร: 081-2345678

ประวัติการศึกษา

จงการศึกษาระดับปริญญาตรี คณานุមน্তร์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ โปรแกรมวิชา
การพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏเชียงราย
ระดับนักศึกษาตอนต้น ตอนปลาย ณ. ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย
ระดับปรัชญาโท ไทยรัฐวิทยา 86 (บ้านป่าสักหลวง) ต. จันจวน ต. อ. แม่จัน
จ. เชียงราย

ประสบการณ์การทำงาน

ปัจจุบันทำงานตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ภาคสนาม มูลนิธิรักษ์ไทย - สำนักงานพะเยา
เจ้าหน้าที่ภาคสนามกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
อาสาสมัครเยาวชนเยาวชน โครงการปลูกเมล็ดส์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน
องค์การเครื่องนานาชาติ – ประเทศไทย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ – สกุล นางสาวแสงดาว ตาเงิน
วัน เดือน ปีเกิด 6 พฤษภาคม 2520 อายุ 27 ปี
สถานที่ติดต่อ 300 บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 10 ตำบลหนองป่าก่อ^ก
กิ่งอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

ประวัติการศึกษา

จบการศึกษาระดับปฐมฐานตรี คณะครุศาสตร์ โปรแกรมวิชาการปฐมวัย
สถาบันราชภัฏเชียงราย

จบการศึกษาระดับอนุปฐมฐานตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โปรแกรมวิชา
การพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏเชียงราย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย ณ. ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย

ระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา ต.หนองป่าก่อ กิ่ง อ.ดอยหลวง จ.เชียงราย

ประสบการณ์การทำงาน

เจ้าหน้าที่ภาคสนาม กลุ่มสร้างฝันวันใหม่

อาสาสมัครเยาวชนเยาวชน โครงการปลดเดอส์จากเพลสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน
องค์การแคร์นานาชาติ – ประเทศไทย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ – สกุล นางสาวเกศริน กันแก้ว
วัน เดือน ปีเกิด 10 มกราคม 25 อายุ 23 ปี
สถานที่ติดต่อ 204 บ้านหนองปึง หมู่ที่ 5 ตำบลจันจว้าใต้
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย 57270 โทรศัพท์ / บ้าน 053-664174

ประวัติการศึกษา

จบการศึกษาระดับป्रิมัลย์ตารี คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์
สถาบันราชภัฏเชียงราย
จบการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. แผนกวิชาคณบบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
เชียงราย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนจันจว้าวิทยาคม ต.แม่จัน อำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย
ระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลจันจว้าใต้ (บ้านกิ่วพร้าว) ต.จันจว้าใต้ อ.แม่จัน
จ.เชียงราย

ประสบการณ์การทำงาน

ปัจจุบันทำงานตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าที่ปรึกษากลุ่มการเงินขนาดเล็ก
มูลนิธิรักษ์ไทยประจำจังหวัดนครสวรรค์
ผู้ประสานโครงการวิทยุเยาวชนเพื่อยouth
เจ้าหน้าที่ภาคสนามกลุ่มสร้างฝันวันใหม่
ประธานเยาวชนบ้านหนองปึง และกลุ่มพลังฝัน

ผลงานวิชาการ และเกียรติประวัติ

รับรางวัลผู้ที่นิยมเก่ง ปี 2546 ประจำจังหวัดเชียงราย สาขาเยาวชน
รับรางวัลนักกีฬาเด่น งานกีฬาจันจว้าคพ ประจำปี 2543

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ – สกุล นายอธิรักษณ์ จินดาธรรม
วัน เดือน ปีเกิด 8 มิถุนายน 2525 อายุ 21 ปี
สถานที่ติดต่อ 278 บ้านป่าสักหลวง หมู่ที่ 1 ตำบลจันจั่วໄຕ
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย 57270204

ประวัติการศึกษา

ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อ ระดับ ปวส. โรงเรียนศรีราชาพานิชย์การและเทคโนโลยีเชียงใหม่
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย ณ. ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนจันจั่ววิทยาคม ต.แม่จัน อำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย
ระดับประถมศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 86 (บ้านป่าสักหลวง) ต.จันจั่วໄຕ อ.แม่จัน
จ.เชียงราย

ประสบการณ์การทำงาน

ผู้ประสานงานโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในเยาวชนชนบท
ผู้ประสานโครงการวิทยุเยาวชนเพื่อยouth ฝ่ายโรงเรียน
ผู้ประสานงานกลุ่มเยาวชน เก็บผืนเพื่อวันสวาย
อาสาสมัครเยาวชนกลุ่มสร้างผืนวันใหม่

ผลงานวิชาการ และเกียรติประวัติ

รับรางวัลเยาวชนดีเด่น ด้านพิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี จากศูนย์ประสานงานและ
ส่งเสริมพัฒนาเยาวชนเชียงราย ประจำปี 2546

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ – สกุล นายประเสริฐ ทาทอง
วัน เดือน ปีเกิด 1 กุมภาพันธ์ 2518 อายุ 29 ปี
สถานที่ติดต่อ 153 บ้านสันชาตุ หมู่ที่ 9 ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย 57270204

ประวัติการศึกษา

งบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณานุមย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ โปรแกรมวิชา
การพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏเชียงราย
ระดับนักศึกษาตอนต้น ตอนปลาย ณ. ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย
ระดับปรัชญาโทบัณฑิต

ประสบการณ์การทำงาน

ปัจจุบันทำงานตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าที่ปรึกษากลุ่มการเงินขนาดเล็ก
มูลนิธิรักษ์ไทยประจำจังหวัดพะเยา

คณะกรรมการ ประชาคมด้านเด็กอาชญากรรมจังหวัน

คณะกรรมการเครือข่ายเยาวชนจังหวัดเชียงราย

ประธานกลุ่มสร้างฝันวันใหม่

อาสาสมัครเยาวชนเยาวชนโครงการปลดปล่อยส์จากเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน

องค์การแคร์นานาชาติ – ประเทศไทย

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อพี่เลี้ยง และที่ปรึกษา

ที่	ชื่อ - สกุล	องค์กร / หน่วยงาน	วันที่ล้มภัยณ์
1	คุณพร้อมบุญ พานิชภักดี	มูลนิธิรักษ์ไทย – กรุงเทพฯ	2 / 12 / 46
2	คุณประสงค์ เลิศพายัพ	มูลนิธิรักษ์ไทย – กรุงเทพฯ	2 / 12 / 46
3	คุณเจริญศิลป์ อินตั๊ฟัด	มูลนิธิรักษ์ไทย – กรุงเทพฯ	12 / 8 / 46
4	คุณโถสกิตา สุวรรณโถสกิต	มูลนิธิรักษ์ไทย – พะเยา	-
5	คุณอุดม ลิขิตวรรณวุฒิ	มูลนิธิรักษ์ไทย – เชียงใหม่	17 / 7 / 46
6	คุณใจทิพย์ สอนดี	อดีตเจ้าหน้าที่องค์การแคร์นานาชาติ	-
7	คุณเทียนทิพย์ สุทธินันทร์	อดีตเจ้าหน้าที่องค์การแคร์นานาชาติ	-
8	อาจารย์เพ็มศิริ นิตามานพ	องค์กรยูนิเซฟ – เชียงใหม่	18 / 7 / 46
9	อาจารย์สุมาลี วรรณรัตน์	ศูนย์ประสานงานแม่ข้าวต้มส้มพันธ์	9 / 8 / 46
10	คุณนิวัตร สุวรรณพัฒนา	มูลนิธิพัฒนาเครือข่ายอุดส์	29 / 7 / 46
11	คุณอัญชลี จอมชัย	มูลนิธิพัฒนาเครือข่ายอุดส์	15 / 8 / 46
12	คุณนำผึ้ง เรือนแปลง	มูลนิธิเข้าถึงอุดส์ – เชียงราย	22 / 8 / 46
13	คุณนาฏูนารี หลวงมอย	ศูนย์เพื่อน้องหญิงพาน	6 / 8 / 46
14	อาจารย์คำทิร์ จนาพิรากนิษฐ์	ศูนย์การศึกษากองโรงเรียนจังหวัดเชียงราย	22 / 7 / 46
15	อาจารย์วัชรศักดิ์ สามคำ	ศูนย์บริการศึกษากองโรงเรียนอำเภอเมืองจัน	24 / 7 / 46
16	อาจารย์บุญส่ง ธิตา	ศูนย์บริการศึกษากองโรงเรียนอำเภอเมืองจัน	18 / 7 / 46
18	นายแพทย์สมศักดิ์ ศุภวิทยกุล	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย	28 / 7 / 46
20	นายสมศักดิ์ นาคกลินกุล	สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ เขต 10	17 / 7 / 46
21	นายสันนิ เนตรสุวรรณ	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองจัน	25 / 8 / 46
22	นายพิษณุรักษ์ กันทะวี	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองจัน	-
23	นายณรงค์ชัย ใจวงศ์	สถานีอนามัยตำบลลันทรราย	-
24	นางพัชรี จักรสมศักดิ์	สถานีอนามัยบ้านหัวยมมะหินฝน	-
25	คุณอรทัย ราชอุ่น	กลุ่มเยาวชนวัยรุ่นเชียงราย	6 / 8 / 46
27	นายชิดพงษ์ เหล่ายนต์	ที่ปรึกษา / ผู้กำกับภาพยนต์	-
28	อาจารย์ศรีจันทร์ เพียรพิเศษ	โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม	-
29	อาจารย์ณัฐีร หอมสร้อย	โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนา	-
30	ปลัดเทศบาลตำบลลันทรราย	เทศบาลตำบลลันทรราย	-

รายชื่อสมาชิก และอาสาสมัครเยาวชนกลุ่มสร้างฝันวันใหม่

ที่	ชื่อ – สกุล	เกี่ยวข้องกลุ่มฯ	สถานภาพปัจจุบัน
1	นายประเสริฐ ทาทอง	สมาชิกกลุ่ม	มูลนิธิรักษ์ไทย – พะเยา
2	นางสาวจันทร์สวาย จันปีง	สมาชิกกลุ่ม	ที่ปรึกษากลุ่มสร้างฝันวันใหม่
3	นางสาวจินดา กันแก้ว	สมาชิกกลุ่ม	มูลนิธิรักษ์ไทย – พะเยา
4	นางสาวแสงดาว ตาเงิน	สมาชิกกลุ่ม	ทำงาน
5	นางสาวล้ำดวง ตีบมณี	สมาชิกกลุ่ม	ทำงาน
6	นายสรรติ จันทะนี	สมาชิกกลุ่ม	ทำงาน
7	นายจรัญ แก่นคำเปึก	สมาชิกกลุ่ม	ทำงาน
8	นางสาวเกศริน กันแก้ว	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	มูลนิธิรักษ์ไทย – พะเยา
9	นายอภิชัย จีอาธิตย์	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	ทำงาน
10	นายอาทิติ เตเมศักดิ์	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา
11	นายจีรภานุ จินดาธรรม	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา
12	นายสมชาติ วีระชัย	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา
13	นางสาวกุสุมา จันตา	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา
14	นางสาวจามจุรี ภัญญาราช	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา
15	นางสาวธิดา วิยาพร้าว	อาสาสมัครเยาวชน	ทำงาน
16	นางสาวปัณฑนา วิยาพร้าว	อาสาสมัครเยาวชน	ทำงาน
17	นายไพบูลย์ โภแสตโน	อาสาสมัครเยาวชน	ทำงาน
18	นายสุกิตชัย กิตขอบ	เยาวชนดำเนินปลื้ชา	ทำงาน
19	นายมณฑีร ทรายลิยา	เยาวชนดำเนินสันทราย	ทำงาน
20	นายนันทกพ มณีชัย	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา
21	นายชงชัย จันทร์ขาว	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	ทำงาน
22	นางสาวน้องนุช สุรavage	ทีมงานเพื่อนร่วมฝัน	กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา

รายชื่อผู้ปกครอง

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ผู้ปกครอง
1	นายตุนแก้ว กันแก้ว	ผู้ปกครองนางสาวจินดา กันแก้ว
2	นางพร摊ี กันแก้ว	ผู้ปกครองนางสาวจินดา กันแก้ว
3	นางจิว กันแก้ว	ผู้ปกครองนางสาวเกศริน กันแก้ว
4	นางมาดี ตาเงิน	ผู้ปกครองนางสาวแสงดาว ตาเงิน

แบบชี้อ่องค์กรสนับสนุน และประสานความร่วมมือทรัพยากร

ชื่อหน่วยงาน / องค์กร	บทบาทการสนับสนุน
กระทรวงสาธารณสุข ผ่านสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 (ศอนบ.ภาคเหนือ)	งบประมาณ
บุณิชพัฒนาเครือข่ายอุดรสัมนางานภาคเหนือ (AIDSNet)	การดำเนินโครงการ
องค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย	และข้อมูลทางวิชาการเรื่องโรคเอดส์
ศูนย์ประสานความร่วมมือไทย-สหราช ด้านสาธารณสุข	
บุณิชรักษ์ไทย / องค์การแคร์นานาชาติ – ประเทศไทย	แนวคิดการทำงาน
องค์การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสาธารณสุข (Path)	พัฒนาเยาวชน / ชุมชน
สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงราย	ความรู้ทางวิชาการ
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเชียงราย	เรื่องโรคเอดส์
บุณิชี้เข้าถึงอุดส์ – เชียงราย	เทคนิคการทำงาน
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงราย	ด้านอุดส์
สถานีวิทยุกระจายเสียง 914 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด	วัสดุอุปกรณ์
สถานีวิทยุกระจายเสียงกรมปะมง วิทยุชุมชนร่วมด้วยช่วง กัน จังหวัดเชียงราย	สำหรับการจัดกิจกรรม
วิทยุเพื่อเด็ก (ขบวนการดาลับป่า)	รายการวิทยุ เช่น ห้องอัคเดซิ่ง เครื่องเสียง ช่วงเวลาออกอากาศสด
หน่วยงานราชการพื้นที่อำเภอแม่จัน อาทิเช่น ที่ว่าการอำเภอ แม่จัน , โรงพยาบาล, สำนักงานสาธารณสุข , พัฒนาชุมชน , สำนักงานการประดิษฐ์ศึกษา , ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียน , สถานีตำรวจนครบาล , โรงเรียนทั้งระดับสามัญศึกษา และข่าย โอกาสทางการศึกษา , สถานีอนามัยระดับตำบล	ประสานความงาน
องค์กรท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่จัน เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน / ผู้นำท้องถิ่น	ประสานความร่วมมือ
องค์กรพัฒนาอุปทานสาธารณสุข ประเทศไทย อาทิเช่น คณะกรรมการ อำเภอแม่จัน , กลุ่มผู้ติดเชื้ออำเภอแม่จัน , สมาคมพัฒนา ประเทศไทยและชุมชนเชียงราย ฯลฯ	เชื่อมประสานกิจกรรม
กลุ่มเยาวชน และเครือข่ายเยาวชนเชียงราย	และค่ายอันวายความตระหนกต้องดู หนุนช่วยการทำงาน ในชุมชน

เรียนรู้จัก : กลุ่มสร้างผืนวันใหม่

ที่อยู่	271 บ.2 บ้านป่าสักหลัง ต.จันจริวได้ อ.เมือง จ.เชียงราย 57270 โทร 053 - 664334
ประวัติความเป็นมา	กลุ่มขยายชีวันสร้างผืนวันใหม่ เป็นกลุ่มขยายชีวันชนบทของอีเกอเมจิน จังหวัดเชียงราย ที่จัดตั้งโดยองค์การแคร์นานาชาติ - ประเทศไทย (CARE - International Thailand) เมื่อปี พ.ศ. 2537 ทางองค์การแคร์นานาชาติ - ประเทศไทย (สำนักงานเชียงราย) ร่วมดันทางจังหวัดเชียงราย อันมีประชากรด้วยเชิงราย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ศูนย์การศึกษาอนุรักษ์จังหวัดเชียงราย สำนักงานสนับสนุนงบประมาณจากโครงการฯ ให้กับกลุ่มขยายชีวันเชียงราย และหน่วยงานอื่นๆ จัดทำให้ระบบการปลดปล่อยเด็กเสื่อมพันธุ์ในกลุ่มขยายชีวันเชียงราย (Motivation for safer sex : MSS) ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากโครงการฯ ให้กับกลุ่มขยายชีวันเชียงราย (European Commission) จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ กับกลุ่มขยายชีวัน อายุระหว่าง 15 - 25 ปี ในพื้นที่อีเกอเมจิน อีเกอเมจิน จังหวัดเชียงราย ซึ่งทางโครงการฯ ตัดสินใจเลือกเชียงรายในพื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ เนื่องจากการอบรมเพื่อเป็นอาสาสมัครโครงการปลดปล่อยเด็กเสื่อมพันธุ์ในกลุ่มขยายชีวันชนบท ขององค์การแคร์นานาชาติ - ประเทศไทย (ศูนย์บริการนิวไทด์) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ หลังจากรวมกลุ่มอาสาสมัครขยายชีวันที่มีความสนใจทางด้านสุขภาพรุ่นเยาว์รับการอบรมและรับเกณฑ์ / ทักษะการแสวงหาความรุ่งเรืองของ ให้ได้จัดตั้งกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2539 สามารถจัดตั้งกลุ่ม จำนวน 15 คน และจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลุ่มสร้างผืนวันใหม่ อ.เมืองเชียงราย ที่บ้านป่าสักหลัง ต.จันจริวได้ อีเกอเมจิน จังหวัดเชียงราย
ปรัชญาการทำงาน	ขยายชีวัน ร่วมสร้างสรรค์ สืบสัมภันธ์ เพื่อสังคม
คติการทำงาน	ในความสำเร็จย่อมมีความล้มเหลว ในความล้มเหลวอยู่มีความสำเร็จ
เป้าหมายหลัก	ขยายชีวันคิด ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีคุณภาพชีวิตที่ดี
เป้าหมายรอง	ขยายชีวันปลดปล่อยเด็กเสื่อมพันธุ์ การพัฒนาศักยภาพคนทำงาน
วัตถุประสงค์เชิงพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> เสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยเงี่ยงโรคเอดส์ ตลอดจนการดูแลผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ สร้างความตระหนักร่องสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น และเข้ามา นิรร่วน ร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ลดอัตราการติดเชื้อร้ายใหม่ในกลุ่มขยายชีวัน